

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

On Üçüncü Yıl

Barbara Vine

ON ÜÇÜNCÜ YIL

Barbara Vine

Orijinal adı: *The Brimstone Wedding*

© Kingsmarkham Enterprises Ltd, 1995

Yazan: Barbara VİNE

Çeviren: Lale Bulak

Türkçe yayın hakları: © Doğan Kitapçılık AŞ

Bu kitabın Türkçe yayın hakları Akcalı Ajans aracılığıyla satın alınmıştır.

1. baskı / eylül 2000 / ISBN 975-6719-24-9

Kapak tasarımı: Dipnot

Baskı: Altan Matbaası

Doğan Kitapçılık AŞ Hürriyet Medya Towers, 34544 Güneşli-İSTANBUL

Tel. (212) 677 06 20 - 677 07 39 Faks (212) 677 07 49

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

On Üçüncü Yıl

Barbara Vine

Çeviren: Lale Bulak

G e l i n i m D o n n a ' y a

Birinci bölüm

Birinci kısım

Ölülerin giysileri de uzun ömürlü değildir. Gün geçtikçe sahiplerini özlerler. Bunu söylediğimde, Stella güldü. Başını arkaya attı ve insanı şaşırtan o genç kız edasıyla güldü. Ona, Edith Webster'ın arkasında dolaplar dolusu giysi bırakarak gece öldüğünü söylediğimde gülerek benim kadar batıl inançlı birini daha tanımadığını söyledi.

– Torunu geldi, dedim. Giysileri isteyenlere dağıtıyor. Ne dediklerini bilirsin, ceset çürüdükçe giysiler de çürürmüş.

– Öyle mi derler, Genevieve? Kimler der?

Yanıtlamadım. Bana takılıyordu, yanıt beklemiyordu. Stella'nın bana Genevieve demesi hoşuma gidiyor. Herkes bana Jenny dese de, doğduğumdan beri bu böyle olmuş olsa da, vaftiz sırasında verilen adım Genevieve'dir. Babam bu adı, Birinci Dünya Savaşı sonrası yapılmış filmlerden birinde gördüğü bir arabadan esinlenerek taktığını söylerdi. Tabii eğer inanırsanız. Bazıları belki bu yüzden adımla çekinerek söyler, ama Stella'nın ağzından çıkınca kulağa hoş geliyor. Stella'nın sesi güzel, harika denebilecek bir ses; yaşlı da olsa, harika şeylere sahip olacak yaşı çoktan geçmiş de olsa...

Ona biraz daha Edith'ten söz ettim. Sharon'ın sabah yedide çayını götürmek için odasına girdiğinde onu nasıl bulduğunu, anneannesini hayattayken aynı titizliği göstermeyen torununun bir saat geçmeden nasıl kendini buraya attığını

anlattım. Her zaman patavatsızlık eden biri değilim. Stella'nın yaşlı bir kadının ölümünü duymaktan etkilendiğini hissetseydim konuyu değiştirirdim. Ancak ilgilendiğini görüyordum. Bana göre ilgisinin nedeni Stella'nın kendini doksan dört yaşındaki Edith'ten çok daha genç görmesi. Önünde daha uzun zamanı olduğunu, kanserli de olsa yıllarca yaşamayı başaran ender insanlardan biri olacağını düşünüyor.

Altı aydır Middleton Hall'da. Burada kalanların hepsiyle ilgilensek de, her birimizin özellikle sorumlu olduğu üç kişi var. Stella da Arthur Harrison ve Edith'le birlikte benim üçlümünden biri. Şimdi Edith gittiğine göre bana yeni birini verecekler herhalde, fazla ilgi isteyen biri olmaz umarım. Yorulmaktan korktuğum için değil, sonuçta saatte 3,50 sterlin pek parlak bir ücret sayılmaz. Sekiz saatlik günlük çalışmamın çoğunu ayakta geçiririm. Arthur her dakika ziline basarak beni çağırır, ama asıl korkum Stella'ya fazla zaman ayıramamak. Anlayacağınız onu seviyorum. Onu gerçekten seviyorum. Aynı şeyi ne Arthur için ne Maud Vernon için ne de diğerleri için söyleyebilirim. Onlara acıyorum, yaşamlarını elimden geldiğince kolaylaştırmak için çaba gösteriyorum ancak sevmeye gelince iş değişiyor. Onlar artık hiçbir şeyi hatırlamadıkları, yarı aydınlık bir dünyada, çoğunlukla nerede olduklarından habersiz, Jenny olduğunuzu söyleyene kadar size tüm akrabalarının adıyla seslenen kişiler. Stella başka. Stella hâlâ yaşayanların dünyasında. Geçen gün, "Seni bir hastabakıcı gibi değil, arkadaşım gibi görüyorum, Genevieve" dedi.

Bu sözler çok hoşuma gitti. Herhalde bunun asıl nedeni anneannemin dediği gibi, onun benden apayrı bir sınıftan gelen gerçek bir hanımefendi oluşu. Yanıt olarak, beni bir hastabakıcı gibi görmemekte haklı olduğunu, deneyimli olsam da gerekli vasıflardan yoksun olduğum için hastabakıcı yardımcısı olduğumu söyledim. Gülümsedi. Gülüşü çok hoş. Dişleri bembeyaz ve hepsi kendi dişi.

– Biliyorsun, burasını sen buradasın diye seçtim.

Hep böyle söyler. Aslında boş sözler, doğru da değil elbette, ama böyle söylemek hoşuna gidiyor. Oğlu, Suffolk ve Norfolk'ta en beğendiği yeri seçmesi için onu bütün huzurevle-

rine götürdüğünde buraya da gelmişlerdi. İçeri girdiklerinde, Edith'le oturma salonundaydık. Stella o günden sonra girer girmez benden hoşlandığını ve Middleton Hall'u benim yüzümden seçtiğini anlatmaya bayılır oldu. Bu evi ne binanın güzelliği ne bahçeleri ne yemeği ne de kişiye ait özel banyolarından ötürü değil de, benim için seçmiş.

– Haklıymışım, dedi. Senin varlığın benim için her şeyi farklı kıldı.

Köyümden ve ailemden söz etmemden hoşlanıyor. Allah bilir ya anlatmaya degecek kadar kalabalık bir ailem var! Ben de ona annemi, sevgilisi Len'i, Len'in annesinin kız kardeşinden miras kalan kürk mantoyu ilk kez sırtına geçirdiğinde nasıl paramparça olduğunu anlattım. Ölü kadınların giysilerinde güve yenikleri gibi delikler oluştuğunu söylediğimde uzanıp elimi tuttu. Önce sıktı, sonra hafifçe tuttu elimi. Beş dakika kadar öyle kalmış olmalıyız, sonra elimi yeniden sıkarak bıraktı. O sırada Lena başını kapıdan uzattı ve her zaman yaptığı gibi şekilden şekle soktu. Yavaşça kalktım -onu memnun etmemek için- fırlamadım. Stella'ya baktığımda bana göz kırpyordu.

Göz kırpıp gülümsedi. Bir an için benim yaşlarımdayken nasıl biri olduğunu görür gibi oldum. Gençlik resimlerini göstermesini ne kadar isterim! O halini çok merak ediyorum. Harika sayılacak hiçbir şeyi kalmamış olduğunu söylediğimde, sanırım biraz ileri gittim. Gerçek değil. Aslında yetmiş yaşında biri için harikulade. Göz kenarları dışında cildi öyle fazla buruşuk değil. Gözleri hâlâ masmavi... Saçları tabii kirlaşmış ancak kalın ve dalgalı. Bazıları gibi peruk takmayacak; peruk takmaya gerek duyacak kadar yaşamayacak da ondan. Hep iyi giyinir. Elbise, çorap ve boyalı ayak-kabılar giyer. Bu hali nedendir bilinmez Lena'nın sinirine dokunur. Arkasından, bazen de yüzüne karşı, acısını çıkarmak için gülümseyerek, Stella'dan "lady" veya "düşes" olarak söz eder. Anladığım kadarıyla Stella'nın da diğerleri gibi eşofman ve yün hırkayla dolaşmasını tercih ediyor. Nedenini tam olarak anlatamayacağım ama, bence insanlar yaşlandıkça daha bakımlı olmalı ve ellerinden geldiğince görüntülerine dikkat etmeliler. Stella ona manikür yapmamdan ve saçlarını taramamdan hoşlanıyor, ben de seve seve yapıyorum.

Artık onun özel bir insan olduğunu anlamış olmalısınız. Ben onun arkadaşıysam, o da benim arkadaşım sayılır. Her ne kadar benim hakkımda çok şey biliyor olsa da mesela ne kadar zamandır evli olduğumu, doğduğumdan beri Stoke Tharby'de yaşadığımı, kocamın adının Mike olduğunu, inşaatçı olduğunu, annemin "pub" işlettiğini, babamın Diss'te oturduğunu ve başka bir sürü ayrıntıyı bilse de ve ben onun özel hayatıyla ilgili fazla şey bilmesem de yine arkadaşım sayılır. Benim gözümde yaşamımın en önemli bölümünü oluşturan olayı bilmesem de... Belki günün birinde onu da anlattırırım. Ben, Stella'yla ilgili, bu yerin masraflarını karşılayabilmek için Bury St. Edmonds'taki evini satmak zorunda kaldığını ve tabii -onu görmeye geldikleri için- çocukları olduğunu biliyorum. Onlara çocuk denebilirse, oğlu benim yaşlarımda, kızınısa yetişkin çocukları var.

Bury buradan yirmi mil güneyde, Breckland'ın ötesinde bir yer. Stella, yalnız yaşayamayacak kadar yorulup yaşlanınca, kendisine bakacak birileri olması fikrine olumlu bakmaya başlamış ve evini satmış. Bir yerlerde okumuştum, bunca huzurevi ve bunları dolduran yüzlerce yaşlıya "sosyal olgu" deniyor. Yaşlıların çoğu masrafları karşılamak için evlerini satmak zorunda kalarak vârislerini miraslarından yoksun bırakıyor.

Sonunda bu paralar Lena gibilerinin cebine giriyor. Yine de güzel bahçeli, çimenlerin içinde kalp veya elmas biçiminde ekilmiş çiçekleri, selvi ağaçlarından çitleri, nilüferleri ve sıra sıra kestane ağaçlarıyla Middleton Hall içlerinde en iyilerinden biri sayılır. Lena'nın hakkını yememeliyim, hayvanlara bayılır, yaşlılara çok yararlı oldukları söylenen iki labrador ve üç kedimiz var. Tabii konuklarımızın ödedikleri haftalık ücreti düşünürseniz sadece hayvanları değil en azından satılık ev ilanlarında *mod con* denilen tüm modern konforu ve en güzel yemekleri hak ettikleri de gerçek. İşe başladığım gün, Sharon'ı akşam yemeğinden önce konuklara içki ikram ederken gördüğümde çok şaşırmıştım. Verdiği içkiler, Amerikan kitaplarında okuduğunuz o martinilerden aşağı kalmıyordu. Yanında, küçük tabaklarda prinç unundan yapılmış Japon krakerleri ve Macadamia yemişi de vardı... Ama neden olmasın? Yaşlılara çocuk muamelesi yapılmasından nefret ederim.

Stella'nın odası buradaki en güzel odalardan biri. Çayır-ları, nehri ve uzaklardaki ormanı görebiliyor. İsterse odası-nın camlı kapılarından terasa veya çimlere doğrudan çıkabi-lir. Ancak sık çıkmaz. Herkesle beraber oturma salonuna gi-der, akşam yemeklerinden önceki içki saatinde hep orada-dır. Her zaman gençliğinde moda olan cin içer. Akşam yeme-ğini genel olarak yemek salonunda, kendi masasında tek ba-şına yer. Aslında içine kapanık biridir, zamanının çoğunu odasında kitap okuyarak, televizyon seyrederek geçirir. Her gün bir bulmaca çözer, hani benim başlamayı bile becere-mediklerimden...

Tüm odalarda tek kişilik bir yatak, bir elbise dolabı, bir kahve masası ve iki koltuk bulunur. Bazıları kendi özel eş-yalarını getirir. Stella bir yazı masası getirdi. Cevizden kar-maşık damarları olan pırl pırl cilalanmış bir masa. Kendi parlatıyor olmalı, Mary'nin yapmadığından eminim. Kendi kitapları ile resimlerini de getirdi. Resimleri duvarlara astı. Hiçbiri esrarengiz değil. Marianne'inki televizyon prodüktör-lerine gönderilmek için çekilmiş bir resmi andırıyor. Richard ise, hani şu üniversitelerde giydikleri kara cübbelere benze-yen bir şey giymiş. Bir tane de Marianne'ın çocuklarının si-yah deri giysiler giyip kulaklarına ve vücutlarının değişik yerlerine halkalar takmaya karar vermeden önce çekilmiş resmi var. Stella'nın ölmüş kocasının, odada resminin bu-lunmaması dikkat çekiyor denebilir.

Adının ne olduğunu, ne iş yaptığını, ne zaman öldüğünü... hakkında hiçbir şeyi bilmiyorum. Esrar dolu bir iş diye ben buna derim. Stella'nın *kendisi* esrarlı. Kocasından hiç söz et-mez. Evlendiğine dahi değinmez. Geçmiş hakkında hiç ko-nuşmadığını ve bu tür bir yerde bu suskunluğun olağandışı olduğunu söylemeden duramayacağım. Buradakilerin en çok konuştukları konu geçmiştir. Tek konuları... Maud Vernon gibilerinin söz ettikleri geçmişse çok uzak bir geçmiştir, onla-rı duyan dünyanın 1955 yılında durduğunu düşünür. Ge-çenlerde bana çikolatanın hâlâ karneyle mi satıldığını sordu.

Stella'ysa tam tersine günümüzde yaşıyor, biz de bugün-den konuşuyoruz. Haberlerden, televizyondan, video kaset olarak piyasaya sürülene kadar *ikimizin* de göremeyeceği ye-ni filmlerden, *bu yıl etek boylarının dizkapağından on beş*

santim yukarda mı yoksa otuz santim aşağıda mı olduğundan, köydeki olaylardan, Middleton Hall'daki dedikodulardan, benim yaptıklarımın -daha doğrusu yaptıklarımın istediğim bölümünden- söz ederiz. İzinli olduğum günlerde beni özlediğini söyler, itiraf etmeliyim ki ben de onu özlerim. Aslına bakarsanız kendi hakkında o kadar az konuşur ki, neden içimde özel hayatı hakkında çok konuşmak istiyormuş gibi bir his var anlamıyorum. Bana derin derin bakmasından mı? İtirafıta bulunacakmış gibi konuyu birden değiştirmesinden mi? Belki de başladığı cümleleri yarıda keserek gülümsemesi ve başını sallaması bende bu duyguyu uyandırıyor.

İşe sekizde gelirim. Erken kalkarım, Mike da yeni işine başladığından beri hafta içi eve gelmediğinden ev fazla kirlenmez. Köy ile huzurevinin arası birkaç mili geçmez. Gelir gelmez ilk işim postayı almak olur. Gazeteler ve mektuplar, üstünde nedendir bilinmez bir porsuk ve yabanî sümbül resmi olan "Middleton Hall: Huzurevi" yazılı bir levha asılı arka kapıdaki kapaklı, metal posta kutusundadır. Kutudan genellikle gazete, çok az da mektup ve kart çıkar. Yaşlıların bir kısmına hiç mektup gelmez. Haftada birden fazla mektup alana rastlamak olağandışı sayılır.

Edith Webster'ın cenazesinin kaldırıldığı sabah -sırası gelmişken ayın on üçünde olduğunu söylemeden edemeyeceğim- kutudan sadece üç zarf çıktı. İkiisi -Lena'nın gerçek adı- Mrs. Eileen Keep'e, biri de Mrs. S. M. Newland'a. Tabii yanlarında her zamanki gazeteler ve Arthur'un *Economist*'i ile Lois Freeman'ın *Woman's Own*'u eksik değildi. Stella'nın mektubu on iki buçuk santim eninde ve neredeyse otuz santim uzunluğunda kalın, kahverengi bir zarftaydı. İçinde katlanmış sert bir şey varmış gibi kalındı. O sert kâğıdın ne olduğunu biliyordum ve görmek pek hoşuma gitmemiştir.

Köpekler her zamanki gibi sıçrayarak beni karşılamaya geldi, aralarında en sıcakkanlısı Ben'dir. Hemen yüzümü yalamaya çalıştı. Hastabakıcı yardımcıları hastabakıcılar gibi üniforma giymez, bizler sadece gündelik giysilerimizin üstüne naylon tulum giyeriz. Ben o gün Edith'in cenazesi için daha özenli giyinmiş olduğumdan, köpekleri kovaladım. Tulumumu geçirip lastik ayakkabılarımı giydikten sonra, sa-

londaki masaya üstlerinde sahiplerinin adları yazılı gazeteleri dizdim ve Stella'nın mektubunu odasına götürdüm.

Stella kalkmış, ama henüz giyinmemişti. Ya Sharon ya da Carolyn kahvaltısını getirmiş olmalıydı, sabahlığını giymiş, masada oturuyordu. Stella'nın yaka ve kol kenarları kırmızı saten biyeli siyah kapitone bir sabahlığı var; annemin ev elbisesi dediklerinden. Yıkanmış olduğu anlaşılıyordu, saçları tarannuştu, ancak rengi o yaştaki insanlarda sık görüldüğü gibi biraz soluktu. Yüzünü henüz boyamamıştı ama tırnakları bakımlıydı. Koyu kırmızı oje sürmüştü. O rengi kullanmamasını ve benden de o ojei sürmemi istememesini nasıl dilediğimi bilemezsiniz. Mor damarlı, yaşlı ellerde kıpkırmızı ojenin çirkin durduğunu söyleyemiyorum. Bir arkadaşın bile söylemeye cesaret edemeyeceği şeylerden biri bu...

Stella'nın sesinde en ufak bir sertlik yok, kulağa yaşlı gelen bir ses de değil; tam tersine gösterişli özel okullarda okuyan deneyimsiz, hayatın zorluklarından habersiz, zeki kızların sesine benziyor. Neredeyse dokunulmamış bir ses. Her zamanki gibi, "Günaydın, Genevieve" dedi. Gülümsüyordu, nasıl olduğumu sordu, ben de her zamanki yanıtı verdim, nasıl bir gece geçirdiğini, kendini iyi hissedip hissetmediğini sordum. Diğer gazetelerle birlikte oturma salonunda bırakmam gereken *Times*'ı da getirmiştım. Kalın zarfla birlikte Stella'ya verdim.

İnsanlar bir şeye bakmak için sabırsızlandıklarında neden televizyondaki aktörler gibi yüzleri aydınlanıp gözleri kısılmaz? Gerçek hayatta gözler boş boş bakmaya başlar. Zarfı eline verdiğimde Stella'nın yüzündeki ifade yok oldu. Zarfı yırtmak istediğini, ancak odada ben olduğum için hiçbir şey yokmuş gibi kayıtsız bir edayla zarfı yavaşça açtığını sezdım. Stella çoğunlukla kendi yatağını yapar, o sabah yatağı dağınıktı, ben de düzeltmeye koyuldum. Çarşafı germek için arkamı döndüm, yatağın öbür tarafına geçtiğimde zarfın içinden çıkan şey kucağındaydı.

Çıkan şey diyorum ama ne olduğunu biliyordum. Posta kutusundan aldığım andan beri biliyordum. Bu tür bir zarftan bir vasiyetten başka bir şey çıkmaz.

Stella istediği şeyin gerçekleşmesinden, beklediği kâğıdın gelmesinden mutlu görünüyordu... Artık elindekini dikkatle

incelemeyi daha sonraya bırakabilirdi. Bir eliyle kucağındaki kâğıtları örterek Edith'in cenazesine gidip gitmeyeceğimi sordu. Fazla üzerinde durmadan, benimkilerden biri olduğunda hep gittiğimi söyledim. Bir yandan da daha zarif bir şekilde söyleseydim daha uygun olurdu, diye düşünmeden edemiyordum. Stella başıyla onaylamakla yetindi.

– Neden siyah giymedin, Genevieve? Birçok bakımdan tutucu birisin, ben siyah giymeni bekliyordum.

Gerçeği, yani siyah giysim olmadığını söyleyebilirdim, ama Stella'yı zor durumda bırakmak istemedim. Tulumumu çıkartıp blucin kumaştan etek ceketimi gösterdim ve doğru olan başka bir şey söyledim. "Mavi koruyucu bir renktir. Şans getirir."

– Bir batıl inançla daha karşı karşıya olduğumuzu biliyordum! Demek cenazede de korunmaya gerek var, öyle mi?

Bana kalırsa her yerde ve her zaman korunmaya gerek var ama bunu söylemedim. Onun yerine anneannemin artrit yakalanmamak için nasıl mavi boncuklu bir gerdanlık taktığını anlattım.

– Yakalanmasını engelledi mi bari?

Anneannem o mavi boncukları takmasa da ağrıların kesileceğini düşünüp güleceğini bile bile, "Bir kez bile bir yeri ağrımadı" dedim.

Stella güldü, ama hain bir ifadeyle değil. Bizim ailede herkes bizleri koruyan güçlere saygı duyar. Anneannem, annem, kardeşim Janis, erkek kardeşim Nick, hatta inkâr ediyor olsa da babam bile... Çorabını ters giyince düzeltmeye yanaşmamak veya tüm sorunlarını arabanın yeşil olmasına yüklemek batıl inanç değilse nedir, sorarım size... Yine de bu sözcüğü sevmeyiz. İnsanüstü güçlerden veya esrarengiz şeylerden söz etmeyi yeğleriz. Stella ayın kaç olduğunu fark etmemişti sanırım, ettiyse de fazla önemsemediğinden eminim. Oysa benim bugün daha güçlü bir korunmaya ihtiyacım var. Akşam iyi bir şeyler olması için talihimin yardım etmesi gerekiyor. Bunu sağlayacak bir şeyler yapmazsam ayın on üçünde nasıl şanslı olmayı bekleyebilirdim.

Yatağı yaptım, Stella'nın kirlilerini topladım. Zaten her şeyi katlayarak kirli torbasına yerleştirdiği için bu iş kolay. Stella'da o sabaha özgü bir tuhafılık vardı. Yaptıklarımı dik-

katle izliyordu. Kendisine bakmadığım anlarda bile nasıl gözünü bana diktiğini hissediyordum. Her an, aramızdaki duvarı yıkıp benimle ciddi bir konuda konuşmak istediğini söylemesini bekliyordum. Kendimi her geçen dakika daha da rahatsız hissetmeye başladım. Banyoya gittim, tezgâhın altına, tuvalet kâğıdının merdanesine, hatta Stella'nın saç fırçasının sapının tahtasına vura vura havluları değiştirdim. Geri döndüğümde ya vasiyetnameyi ters çevirmiş olduğunu ya da üstünü başka bir kâğıtla örtmüş olduğunu fark ettim. Başını kaldırıp bana bakarak gülümsedi.

Olaakları bildiğim için, beklediğim şeyin *olmamasını* istiyordum. Doğrusunu söylemek gerekirse bu tür yerlerde yaşlılar -dürüst olmayan yöntemlerle- kandırılarak vasiyetlerinde hastabakıcıları veya hemşireyi unutmamaları için çaba sarf edilir. Middleton Hall'da çalıştığım bunca yıl boyunca bu işlemin yapıldığına çok kez tanık oldum. Bizzat Lena'nın bunu iki yaşlı üzerinde denediğini gözlemledim. Bakalım Edith'te başarılı oldu mu? Bildiğim bir şey varsa devamlı olarak Edith'e insanın parasını en çok iyilik gördüğü yere bırakması gerektiğini, özellikle "yaşamın akşamına" gelince insana gerçekten yardım edenlerin unutulmaması gerektiğini öğütlerken duydum. Bir de ne vakit isterse avukatını Middleton Hall'a çağırabileceğini söylüyordu. Bugüne kadar gördüklerim bu tür işlerden uzak durmam için yetti de arttı bile... Parasında gözüm olduğu için Stella'nın yanında bu kadar çok zaman geçirdiğimi söyleyebileceklerini düşünmek bile tüylerimi ürpertmeye yetiyordu. Bir taraftan da o vasiyette benden söz edilmişse gerçekten parası için ilgilendiğimi düşünmekten de korkuyordum.

Ben de vasiyette adımım geçmemesi için bir şeyler yapacaktım. Stella'ya kötü ve belki de kaba davranacaktım, ama böyle davranmak istemiyordum. Avukatından vasiyeti göndermesini neden istemiş olabilirdi? Daha birkaç gün öncesine kadar arkadaşım diye tanımladığı benden başka vârisi var mıydı? Bu yüzden bana gülümsediğini görünce, aynı şekilde yanıt vermedim. Sıcak bir gün olacağını, bahçeye açılan camlı kapıları açmamı isteyip istemediğini sormakla yetindim. Stella da başını sallayarak, "Evet lütfen" dedi.

Kapıları açarken tahtaya sımsıkı yapıştım. Bir yandan parmaklarımı tahtaya iyice bastırıyor, geri çekmekten korkuyordum; diğer yandan da koruyucu meleğime bugün bana mavi giysiler giydirdiği için dua ediyordum.

Stella, "Genevieve?" dedi.

– Evet? dedim sert bir sesle.

– Ne kadar hoş olduğunun farkında mısın?

Ne şok! Tahtaya vurmanın ne kadar yararlı olduğunu gördünüz mü? Stella'nın aklını vasiyetten ve söylemek istediklerinden çelen bir şey olmuştu. Güçlü tahtalar onu amacından saptırmış, mavi giysiler de beni korumuştur. Tabii ki yanıtlamadım, ne diyeceğimi bilmiyordum ki...

– Hoş değil, dedi. Yoo hayır, yanlış bir sözcük kullandım. Güzel. Sen güzel bir kızsın Genevieve.

– Kız değilim, dedim. Otuz iki yaşımdayım.

Güldü. Baldan tatlı ve süt gibi masum bir sesi vardı. "Şimdi farkında değilsin ama otuz iki çok genç bir yaş. Ne yazık ki sen bunu bilmiyorsun." Bilmem neden, içini çekti. "Bir dakika otur, Genevieve" dedi.

– Fazla vaktim yok, dedim. Başka zaman, biraz daha yanında kalmamı istediğinde hiç böyle yanıtlamam. Ama gözüm vasiyeteydi. Gittikçe büyüyordu sanki. Neredeyse, "Bu vasiyet..." diyen sözleri duyuyor gibiydim. Çok yoğun bir gün, dedim. Lena, Sharon ve ben cenazeye gidiyoruz ya...

– Kocan bu hafta Londra'da mı?

– Cuma günü dönecek, dedim.

– İnşaatçılar tam olarak ne yapar?

Regent's Park'ın kenarında lüks daireli apartmanlara dönüştürülen üç eski evden söz ettim. Çalışanların -otelde mi pansiyonda mı- nerede kaldıklarını sordu. Ben de Kilburn denilen bir yerde "Bed and Breakfast'ın" ilk harflerinden oluşan "B. and B." denilen yatak ve kahvaltı veren sade bir yerde kaldıklarını anlattım. İşin haftalardır devam ettiğini ve Noel'den önce bitmeyeceğini de söyledim.

– Onu özleyorsundur.

Garip bir şekilde özlediğim doğrudur. Benim durumumda olan, bir erkeği sevip başka birini özleyen birini anlamamız güç, biliyorum, ama Mike'ı özlemekten yarı memnundum. Diğer yandan ikiyüzlü olmaktan nefret ediyordum. Şimdi gö-

zünün içine baka baka Stella'ya kocamı çok özlediğimi, cuma gününü iple çektiğimi söyleyemezdin. Bana benliğimin içini görür gibi bakıyordu, içimden geçenleri nasıl söyleyebilirim, diye düşündüm. Ona anlatabileceğimi, dünyada bunu anlatabileceğim tek insanın o olduğunu düşünmek delilikti aslında. O ne anlar, dedim. Evlenmiş, sonra dul kalmış, bildiğimiz iki çocuğu doğurmuş, üstelik o kadar yaşlı biri ki... Cinselliğin ne olduğunu, eskiden sevişmekten hoşlanıp hoşlanmadığını bile unutmuştur... Belki de yaşlılarının çoğu gibi seksten hiç haz etmemiştir...

O sırada beni şaşırtan bir şey yaptı.

– Bir zamanlar bana çocukların olmasını istediğini söylemiştin, dedi. Olmaması için bir neden mi var? Belki bunu hiç sormamalıydım. Küstahlık ettiysem lütfen sorumu yanıtlama.

Bugüne kadar kimse, hiçbir zaman bana küstahça davranıp davranmadığını sormamıştı. Güldüm. Elimde değil. Kaşlarını kaldırdı ve tuhaf bir gülümsemeyle yüzüme baktı. Bir şeyler söylemeliydim. “Nasıl olduğunu bilirsiniz. Araya çok zaman girince -on üç sene oldu- insan gittikçe ertelemeğe başlar. Sanırım özgürlüğünü kaybetmek korkusu... İnsan kendi kendine, ‘Tamam bir gün, zamanı gelince yaparım’ der ama o zaman hiç gelmez, öyle değil mi?”

– Hayır.

Söylediklerimden hiçbirisi doğru değildi. Doğru olanı anlatmak içinse en az yarım saat gerekiyordu, üstelik Stella'nın anlattıklarını nasıl karşılanacağından emin değildim. Yerimden kalktım. Ben kalkarken o da vasiyeti zarfın içine yerleştirdi. Ne kadar rahatladığımı anlatamam. “Öğleden sonra siz de gelmek ister misiniz?” diye sordum.

– Edith'in cenazesine mi? Haklı olarak şaşırmıştı. Konuyu değiştirmek amacıyla sormuştum.

– Arabada bir yer var da... İstemezseniz kreme girmek zorunda da değilsiniz. Hava çok hoş, kremin bahçesi de çok güzel.

– Krem mi?

Ne olduğunu bilmediğini anlamam birkaç saniye sürdü. “Krematoryum” dedim. İnsanın tek nefeste söylemesi zor bir sözcük.

Titrediğini gördüm. Hani insan bazen isteyerek omuzlarını çökerterek şöyle bir titrer ya... Herhalde bunu yapmak ısıtıyor insanı. Stella öyle titremedi. Tam tersi, sanki içinden yükselen bir hissin etkisinde kalarak önce sıçradı sonra titredi.

– Neden gömülmek istemedi?

– Bilmiyorum, dedim. Bu kararı kendisinin mi yoksa onun yerine Lena'nın mı verdiğinden bile emin değildim. Yakılmak en temizi.

Stella kendinden beklenmeyecek bir şiddetle, "Hayır" dedi. "Feci bir şey!"

– İnsandan insana değişiyor, dedim. Hepimiz aynı şekilde düşünmeyebiliriz. Demek gelmiyorsunuz... Oysa dışarda, gölgede oturabilirdiniz.

– Sanmıyorum, Genevieve. Bu bahçe yeterince güzel.

Her ne kadar söylemese de arabaya binmekten hoşlanmadığını biliyorum. Arabaya ancak zorunlu olduğunda biner. Örneğin buraya geldiğinde binmek zorunda kalmıştı. En yakın tren istasyonu Diss'te. Orası da on mil uzakta olduğuna göre başka seçeneği yoktu. Ancak zorunlu olmadıkça arabaya binmeyeceği kesin. Nedenini bilmiyorum, belki de araba tutuyordur. Üstüme vazife olmadığı için soracak değilim...

Anneannem, "Cenazede kan akıtılmalıdır" der. Akıtılmazsa ölünün ruhu huzursuz olur, hiç durmadan yürürmüş. Bu tür inançlarda doğruluk payı olduğundan eminim. Bu hayatta insanın hem kendisini hem başkalarını koruması gerektiğini biliyorum, ama yine de her şeyin bir sınırı var. Büyükbabamın anneannemin cenazesinde ruhu huzura kavuşsun diye elini keserken akan kanı görünce elimde olmadan içim kalkmıştı.

Anlattıklarına bakmayın, yine de Edith'in tabutu kayarak perdenin arkasında kaybolduğunda içime bir kurt düşmüştü. Aslında ufak bir şeydi belki ama, yapılmazsa kötü bir şey olmayacak kadar ufak değildi. Ben de Lena ile Sharon oturdukları yerde dua etmek için öne eğildiklerinde ceketimin yakasındaki iğneyi çıkarttım ve derin bir nefes alarak başparmağıma batırdım. Acısı bir saniye sürdü. Parmağında kocaman bir kan damlası belirdi.

Arabaya doluştuk. İçerisi kırk beş dakikadır kızgın güneşin altında fırın gibi olmuştu. Sharon öne, Lena'nın yanına oturdu, ben arkadaydım. Lena arabayı deli gibi kullandığı için arkada oturmak işime geliyordu. Mike, Sharon'ın oturduğu yere "intihar koltuğu" der, babamsa "silah zoruyla oturulacak koltuk" diye isim takmıştır. Adını ne koyarsanız koyun, arabanın en tehlikeli yeridir, ama araba tutanlar arka koltukta daha kötü olur. Belki de Stella eskiden intihar koltuğunda otururken bir kaza geçirmişti.

Krematoryuma giderken kestirmeden geçmiştik, dönüş yolunda Lena bizi köyün içinden geçirdi; Stoke Tharby'den, benim köyümden söz ediyorum. Pub'ın yanından High Street'ten geçti. Nereye gittiğini görünce, o evin önünden geçeceğimizi anladım. Evin adı Rowan ama nedenini bilmiyorum -aslında bal gibi biliyorum ya- ben oraya o ev diyorum.

Lena tepeyi aştı, yokuşa en aşağı altmış mille girdi. Tam bir delilik, çünkü yol iki arabanın yan yana geçemeyeceği kadar dar. Arabası eski model olduğundan arkada emniyet kemeri yok, ben de ön koltuğa sıkı sıkıya yapıştım, Lena bundan memnun olmasa da kabullenmek zorunda. Cenazede parmağımı deldiğime ve mavi giysiler giydiğime şükrediyorum. Lena'nın arabasının arkasında vurulacak tahta yok, sadece plastik; her taraf plastik. Lena hızlı araba kullanmanın insanı sarhoş ettiğini, en az yüz mil yapacak yeni arabasını sabırsızlıkla beklediğini söyledi. O arabayı besbelli ki Edith'ten kalan parayla almaya niyetleniyor...

Yokuşu kazasız belasız indik. Şans eseri karşıdan araba gelmemişti. Sharon buralı değil. Norwich'ten geliyor. O yüzden Lena ona etrafı gösteriyor. "İşte Jenny'nin evi" diyor, belediye binalarının önünde. Oysa belediye buradaki tüm evleri sattığından -Lena'nın dışında herkes- buraya artık Chandler Gardens demektedir.

St. Bartholomew Kilisesi'ni, papazın konutunu ve köy evini gösterdi. Sümüklüböcek hızıyla gidiyorduk. Sharon'a köy evlerinin damlarının nasıl kaplandığını göstermek istiyordu. İnsanların -daha doğrusu âşıkların- sevdiklerinin evi söz konusu olduğunda çok heyecanlandıklarını duymuştum. *My Fair Lady* müzikalinde "Oturduğün Sokakta" şarkısında olduğu gibi. Eskiden buna delilik der, insanların kire-

mitler ve sıvalı duvarlar karşısında nasıl böylesine kendilerinden geçebileceklerini anlamazdım. Böyle basit bir ev nasıl olur da çevresindeki diğer binalardan daha büyük ve daha görkemli görünür? Eskiden böyle şeylere inanmaz, saçma diye nitelendirirdim. Şimdiyse tüm söylenenlerin doğru olduğunu biliyorum.

Oysa o bu evde oturmuyor bile. Burası onların hafta sonu evi, üstelik karısıyla birlikte her hafta sonu da gelmiyorlar. Hafta arası beni görmeye gelir, bir keresinde bu evde buluşmuştuk, ama yine de *o evi* görür görmez neden kalbimin böylesine hızla attığını anlamıyorum? Ağzım neden kuruyor? Ellerimin titremesini önlemek için onları sıkmam gerekiyor. Hayatını kurtardığınız bir kuş, daha sonra avucunuzda ölürse ellerinizin hayatınızın sonuna kadar titreceğini söylerler. Stella buna inanmaz ama, doğru. *O evi*, Ned'in evini her gördüğümde sonsuza dek titreyeceğimi hissediyorum.

Güzel bir ev sayılmaz, eski değil, damı da sazlarla kaplanmamış. Çoğunluğu ahşap, yanındaki tuğla eve yapışık duruyor. Lena böyle bir eve bakmaz bile. Öyle de oldu, bugün de dönüp bakmadı. Peki, o ev neden beni dünyadaki tüm yerlerden çok daha fazla etkiliyor? Neden elimde olmadan arkama dönüp dizlerimin üstüne çömeliyor ve ev arka camda gözden kaybolana dek bakıyorum? Lena duysa hırsından çıldırır. Stella da öyle. Başparmağımdaki delik kapandı, ama kan aktı. Bu gece eğer talihliysem -ne olur, öyle olsun- beni arayacak ve ne zaman buluşacağımızı söyleyecek!

Hâlâ arkama dönmüş eve bakarken, Lena'nın virajı hızla almasıyla yere yuvarlanacak gibi oldum. Anayola çıkmakta olduğumuzun farkında mıydı bilmiyorum, ama görünüşe bakılırsa bundan habersizdi. High Street her zamanki gibi yol kenarına park etmiş arabalarla doluydu. Ama bana kalırsa Lena etrafa yarıkapalı gözlerle bakıyordu.

- Ne kadar güzel, değil mi? dedi. Biraz şekerleme kutusuna benzese de bu ufak bir kusur sayılır. Geçen yıl Norfolk'taki en bakımlı köy yarışmasını kazanmıştı, değil mi Jenny?

- Önceki yıl, dedim.

- Tuhaf ama hoş isimli bir pub'ı da var: "Gürleyen Lejyon." Bu adı nereden bulmuşlar acaba?

Onu bilgilendirmedim. Bana kalırsa annem bile bilmiyor. Annem pub'ın tabelasındaki Romalı askeri -deri etek giydiği için- yıllarca kadın sanmıştı. Bunu bana Ned anlatmıştı; başka kimden böyle bir şey beklenebilir ki? Lena, Sharon'a Weavers'ların evini gösterdi, Sharon evi iyice görmek için başını çevirdi, bense gözlerimi kapatarak kiliseden çıkarken uğurlu oldukları için topladığım eğreliotu yapraklarına sımsıkı sarıldım.

İkinci kısım

İnsanları aldatmak onları akılsızca davranmaya zorlar. Aldatılan insan aptalca davranmaya, var olan şeyler yokmuş, olmayan şeyler de varmış gibi hareket etmeye başlar. Tıpkı akılsızlar veya geri zekâlılar gibi. O zaman siz de aldatıldığınızı insanı küçümser, yukardan bakmaya başlarsınız. Kötü kalpli olanlar, işi gülüp alay etmeye kadar götürür.

Arkadaşım Phillipa'da Titanic'in batışını anlatan bir filmin videosu var. Çok eskiden, seksen-doksan yıl önceymiş, o yıllarda erkekler kadınlara kırılğan mahluklar gözüyle bakar, onları yaşamın tatsız veya korkunç olaylarından korurlarmış. Filmdeki erkekler son ana kadar kadınlara geminin batacağını ve sandalların yetersiz olduğunu söylemiyor. Durmadan, "New York'a ulaşmakta geç kalacağız" diyorlar, kadınlar da gerçeği bilmedikleri için aptal gibi davranıyor. "Çocukları uykusuz bırakmak iyi değil" veya "Berbere gitmekten vaz mı geçsem?" gibi budalaca şeyler söylüyorlar.

Tüm aldatmacalar buna benzer. Aldatılan, onunla sevişmediğinizde "Hasta mısın veya yorgun musun" diye sorar. Bir akşam önce sizi aradığında, evde olmadığınız için telefonu duymamışsınızdır, ama o aldatılmış olduğu için, "Yukarı kattan duyamıyorsan, yatağının başucuna bir hat çekelim ve oraya bir telefon daha takalım" der. Gerçek bir kahpe değilseniz, karşınızdakinin budalaca konuştuğunu düşün-

mekten kaçınırsınız ama içinizden istemeden onu bir budala gibi görürsünüz. Artık onu hakir görmeye başladınız demektir. “Sözlerimden ve davranışlarımdan nefret ediyorum ama başka çarem yok. En azından bir süre için. Bir şeyler değişene dek...”

Genellikle Mike’a yalan söylemem. Daha doğrusu doğru olmayan açıklamalar yapmam, sadece gerçeği tümüyle anlatmam, o kadar. Eve gelip neler yaptığımı sorduğunda, bir şeyin dışında her şeyi anlatırım. Ancak yaptığının bilinçli bir aldatmaca olduğunu, yalan söylediğimi kabul etmeyecek kadar saf değilim. Kesin bir kararım var, o da Ned’i, yarısı Mike’a ait olan evimize asla almamak. Bir kez ben onun evine gittim. Hava kararmıştı, görünmemek için çok dikkatli davranmıştım ama yine de ertesi gün annemin siparişlerini Legion’a götürdüğümde onu tek başına barın arkasında buldum. Bar yeni açılmıştı.

– Shirley Foster seni dün gece Rowans’a girerken görmüş, dedi. Kötü kötü bakıyordu. Shirley’e ödünç aldığın yumurtaları geri götürdüğünü söyledim. Annemin birkaç tavuğu olduğuna göre yanıtı beğendim.

– Teşekkür ederim, bu iyiliğini unutmayacağım, dedim

– Dikkatli ol. Sesi buz gibiydi. Babamdan sonra iki kocası oldu, ikincisi onu şimdi birlikte yaşadığı Len’le yatakta yakaladı, o yüzden bana fazla ahlak dersi verecek yüzü yok. Beyaz atlı prensini evine getirmeyi aklından çıkar. Yoksa, Mary Flether olanları ertesi gün tüm Norfolk’a yayar.

Ne söyleyeceğimi bilemiyordum. Annem fena insan değildir, içimi döksem anlattıklarımı kendine saklayacağından, kimsenin yanında en ufak bir imada bulunmayacağından emindim, ama yine de açılmıyordum. “Onu seviyorum, onu görmem şart, buluşmadan, beraber olmadan yapamıyoruz; yemeye, içmeye benziyor, onsuz kalırsam açlıktan ölürüm” diyemezdim. Söylersem gülerdi. Kendine has, o kocaman, göbek hoplatan kahkahalarından birini atar ve “Aferin adama, işi iş desene” derdi. “Norfolk’ta oturan bir karısı ve bir kızı, şehir dışında oturan bir metresi var. Üstelik, evli olduğu için her şeyin gizli kalması metresinin de işine geliyor. Masrafı sıfır. Benzin parası dışında. Bir içki bile içemezsiniz dışarda...” Neler diyeceğini o kadar iyi biliyordum ki. Karşı

çıksam, gerçeğin hiç düşündüğü gibi olmadığını, onun hislerinin de benimkiler kadar güçlü olduğunu, hayatının en önemli varlığının ben olduğumu, bensiz kalırsa öleceğini söylesem bir işe yaramazdı. Bu sözlerime vereceği yanıt duyar gibiydim. “Allah aşkına, kaç yaşındasın, Jenny? Otuz iki mi, yoksa on beş mi?”

O günden sonra buluşmaya devam etsek de ne onun evine ne de benimkine gidebiliyoruz. Hafta ortası arabayla geliyor, yaz olduğu için havalar ılık, ben de birçok kişinin bilmediği hoş yerler buluyorum; ormanın içinde gizli yerler. Hiç kimseyle karşılaşmıyoruz. Çiftçiler çocukluğumdaki gibi tarlalarda çalışmaya gitmiyor artık. Etraf boş, biz de bu güzel yaz akşamlarında, uzun otların arasında veya ağaçların altında sevişiyoruz. Saman balyaları da kalmamış, şimdi samanları rulo yapıyorlar. Ancak bazıları kendileri için uzun boylu özel mısırlar üretiyor. Geçen hafta, ortasında odaya benzeyen bir boşluk olan büyük bir saman yığını keşfettim. Yaz geceleri uzun ve sıcak, kış gelince ne olacağımızı düşünmek bile istemiyorum.

Bunlardan anneme hiç söz etmedim. Konuyu değiştirdim. Tam giderken elime dikenli bir ağaçtan yapılmış uğur kolyesini verdi. İsa Peygamber dikenli bir ağaç altında doğduğu için diken uğurludur derler. Tüm yaşamım kırsal yörelerde geçmiş olmasına karşın bugüne kadar ahırda yetişen alıç ağacına rastlamadım. Annemin uğurlu kolyesi oyulmuş bir ağaç parçasından oluşuyor. Güzel sayılmaz, ama yine de Ned ile beni dünyanın tüm Shirley Foster ve Myra Fletcher’larından koruması için boynuma taktım. Ertesi gün kolyeyi boynumda gören Stella, “İlginç” diye nitelendirdi.

Bu sözler, Ned’le ilişkimi anlatmak için içimde dayanılmaz bir istek uyandırdı. Konuşmak ne kadar rahatlatıcı olurdu kim bilir, ama anlatacak kimse yoktu. Sözü Mike’a getirip ne zaman eve döneceğini sorduğunda az kalsın içimi dökebilecektim. Neden sustum? Sanırım gözlerinde gördüğüm saflığı andıran bakıştı beni durduran, çocukmuş gibi. Stella çocuksu değil. Öyle demek istemiyorum. Onun saçma bir şey söylediğini veya herhangi bir şeyi tutturduğunu hiç görmedim. Sesi yumuşak, tıpkı genç biri gibi konuşuyor, sa-

de ve içten bir ses; demek istediğim içinde hiçbir gizlilik taşımayan bir ses. Duru mavi gözleri de sır denilen şeyin ne olduğunu bilmez gibi bakıyor.

Stella'yı dehşete düşürmekten korktuğum için anlatamıyorum. Onun dünyasında aşk hikâyelerine, daha doğrusu *evlilik dışı* aşk hikâyelerine yer yok. Stella tanıdığım en *kibar* insan. Anneannem olsa "nazlı" derdi. Sanki etten ve kemikten değil de, porselenden yapılmış bir bebek gibi. Tabii yaşlı bebekler yapan birileri varsa eğer. Öksürünce eliyle ağzını örter, sonra dudaklarını güllerle işlenmiş bir mendille siler. Tüm saydıklarım, o kıpkırmızı ojeli turnaklara hiç uymaz. Onları her gördüğümde bir darbe yemiş gibi oluyorum. O kadar garip bir çelişki ki... Beyaz dalgalı saçlar, hafifçe sürülmüş pudra ve allık, inci kolye, çiçek desenli ipek elbiseler ve kucağında duran eğrilip büğrölmüş, safir ve pırlanta yüzüklü parmaklarda kan kırmızısı bir oje!

Bir de cini ve fırsat buldukça içtiği sigaraları var... Sık sık bana sigara içmesinden, kendini bildi bileli günde iki paket içtiğinden, ilk sigarasını on yedi yaşında içtiğinden söz eder. Nedendir bilmem, bu konu tatlı sesine ve mavi gözlerine uymasa da o kırmızı turnaklara yakışır. Videoda gördüğüm onca eski Hollywood filmi sayesinde onu kırklı yıllarda sarı kıvrıcık saçları ve uzun ağızlığıyla görür gibi oluyorum. Yine de söylediklerine şaşmadım diyemem.

– Bu yüzden akciğer kanseri oldum. Sigaranın zararları eskiden bilinmiyordu. Herkes içiyordu. Tek tük içmeyenler varsa onlara "çaylak" derdik.

Ne demek istediğini sordum.

– Sersem, saçma insanlar. Görgüsüzler.

Kahvaltı masasını topluyordum. Yatağın yanındaki masadan Stella'nın çay fincanını alırken vasiyetin çıktığı zarfı gördüm. Okuduğu kitabın arasındaydı. Vasiyete ne olduğunu merak ettim. Ben izinliyken avukatı mı gelip almıştı? Bir daha bu konuya değinmemeyi, vasiyetin yok olmasını diledim. Konuşmaya başladığında Stella'nın sesi o kadar alçaldı ki söylediğini tekrarlamasını istedim.

– Sigara içtiğime pişman değilim, tersine bundan keyif aldım. Hayatımdaki birçok şeye sigarasız nasıl dayanırdım bilemiyorum.

Ne diyebilirdim ki? Ben de gülümseyerek camlı kapıları açtım.

– Yeniden başlayacak olsam, bugün bildiklerime rağmen yine de sigara içerdim.

– Böyle düşünmeniz ne kadar iyi, değil mi? dedim.

Gözümün içine baktı. “Hayır, hiç pişman değilim. Hayatımda pişman olduğum, derin bir pişmanlık duyduğum şeyler olsa da sigara onlardan biri değil.”

– Richard bugün sizi görmeye geliyor mu? dedim. Saçma bir şeydi söylediğim ama konuyu başka bir yere çekmek için yapıyordum. Üstelik Richard çoğunlukla pazartesi günleri gelirdi.

– Umarım gelir. Belki öğleden sonra. Marianne da Korfu’dan bir kart yollamış. Yatağımın yanında duruyor, al bak. Kendimi nasıl da kandırmışım! Hazır oradayken o zarfı verir misin, Genevieve? Kitabın arasındaki zarfı...

Zarfı verdim. Başka ne yapabilirdim ki?

– Artık gitmeliyim, dedim. Arthur dışarı çıkartılmayı bekliyor. O kadar güzel bir gün ki...

– Arabasını başkası itsin, dedi eline uzun zarfı alarak. Biraz otur, Genevieve.

Uzunlamasına katlanmış kâğıtlar yine ortaya çıktı. İçimden, “Hayır” diyemeyeceğim. “Hayır, lütfen bana para filan bırakmayın” diyemeyeceğim, diye düşünüyordum. Her zaman olduğu gibi aklımda Ned’le ikimiz vardı. “Biraz para ilişkimize kesinlikle yararlı olur” dedim.

Stella kâğıdı kaldırdı ve “Bunun ne olduğunu biliyor musun?” diye sordu.

Boğuk bir sesle, “Vasiyetiniz mi?” dedim.

– Vasiyetim mi? Aman Tanrım, hayır. Bak. Bunlar bir evin emlak mülkiyeti anlaşma belgesi.

İçim rahatlamıştı. Günaha bir davetiye gelmiş, ben de gözünün içine bakmıştım. Herhalde hayır diyemeyecektim, neyse ki böyle bir kararı almama gerek kalmamıştı. Elimi annemin kolyesine uzattım ve dikenli tahtayı tuttum. Emlak mülkiyeti anlaşma belgesinin ne demek olduğunu bilmediğimi gören Stella beni aptal sanmış olmalı. Elime verdiği ilk kâğıttan bir şey anlamadım. Dedemin el yazısına benzeyen süslü, kuyruklu bir yazı vardı kâğıtta. Yüksek sesle okumaya koyuldum.

– Bu temlikname, 1949 yılının 29 temmuz günü, Palings'te, Hemingford Grey, Huntingdon'da ikamet eden Royal Navy'den Thomas Archibald Wainwright ile (bundan böyle kendisinden “satıcı” olarak söz edilecektir) William John Rogerson arasında...

Stella sözümü kesti. “Evet, evet, okudum. Bir de şuna bak” dedi.

İkinci kâğıt daktiloyla yazılmıştı ve birincisinden yalnızca 15 yıl sonra hazırlanmış olmasına karşın daha çağdaş bir görünümü vardı. Stella kâğıtta yazılanları merak etmiyor gibi görüldüğü için bir kısmını içimden okudum. Dışında, “W. J. Rogerson Esq. To Mrs. S. M. Newland” yazıyordu. Altında da “Molucca adıyla anılan ve Norfolk'un kuzeyinde Thelmarsh'ta bulunan taşınmazın tam mülkiyet iyelik aktarma belgesi” di-yordu. İçinde daha önce okuduklarıma benzer cümleler vardı ancak bu kez “satıcı” William John Rogerson, “alıcı” da Stella'ydı.

– 1964'te aldığım bir ev, dedi. Sesi birden ciddileşmiş ve ağırlaşmıştı. Onu duyan hayatının önemli aşamalarından, belki de en önemlisinden söz ettiğini düşünürdü. Belki öyleydi. Gözlerini önünde duran kâğıttan kaldırdı, bana baktı, sonra başını çevirdi. Bunlar aramızda, Genevieve. Herkes... durakladı, doğru sözcüğü arar gibiydi. Bilmez.

Ne dememi bekliyordu? Anlaşmayı geri verdim. Zarfın içine, ötekilerin yanına yerleştirdi. “Benimle birlikte yukarı gelir misin?”

– Anlamadım? dedim.

– Sana bir şey göstermek istiyorum.

Stella güzel yürür. Nefesi kesildiği için çabuk yürümese de bacaklarından bir sorunu yoktur. Maud ve Gracie gibi eklem romatizması çekmez. Kolumu uzattım ama başını sallayarak, “Hayır” dedi. Middleton Hall'un ana merdiveni geniş ve alçak basamaklı olsa da tırabzanları tahta olduğu ve halıyla kaplı olmadığından çıkması zordur. İlk başlarda neden halı koymadıklarını bir türlü anlamamıştım. Sonra, Lena'nın yaşlıların hızla inip çıkmalarını istemediğini anladım. Yavaşça, tırabzanlara tutuna tutuna çıkmaları veya daha da iyisi odalarından hiç çıkmamaları onun daha hoşuna gidiyor. Böylece her an herkesin nerede olduğunu denetleyebili-

yor. Stella tırabzana tutunarak kenardan çıkıyordu. Kaygan korkuluğun üstünde kan renkli ojeli yaşlı eli görünce yeneden ona acıdığımı hissettim. Ve koltuklu bir asansör yaptırmadığı için Lena'ya içimden bir kez daha kızdım. Yaşlıların burada kalmak için ödedikleri paraya bakalırsa, asansöre birkaç yüzlük ayırabilirdi diye düşündüm.

Stella merdivenin sonunda dinlenmek için durdu. Bu kattaki tüm odaların yatak odası olarak kullanılmadığını unutmuştum, o yüzden beni nereye götürdüğü hakkında en ufak bir fikrim yoktu. Koridorun sonunda, "yukarı salon" diye adlandırılan bir yer var. İşin tuhafı bu katta oturanlar hiç bu odayı kullanmaz. Ya odalarından çıkmayacak kadar düşkündürler ya da aşağıdakilerle beraber olmak için günde iki kez merdiven tehlikesini göze alırlar.

Yukarı salon oldukça ufaktır. İçindeki bir kanape ile iki koltuk televizyona dönüktür. Televizyon siyah-beyazdır ve ekran hiç durmadan titrer. Yukarı salonun güzel yanı manzarasıdır. Çevreyi uzaklara kadar görebilirsiniz. Stella beni pencereye götürdü, kırlara ve uzakta Norfolk ile Suffolk'un sınırında Waveney Nehri'ne karışan Little Ouse Deresi'ne ve bataklığa baktık. Sıcak bir gün olmasına karşın hava beraktı. Ufuk her zamanki gibi puslu değil, netti. Genel olarak bu mevsimde görülen dumandan da eser yoktu. Gökyüzü yüksek, ince beyaz bulutlarla kaplı ve soluk maviydi. Kırlar yaz sonundaki görüntülerine bürünmüştü. Pancar ekili tarlalar yemyeşil, mısırların biçildiği bölümler sarı saçlı, kaz çiftlikleri ise rüzgârda uçuşan beyaz yelkenler gibiydi. Tarlaların arasındaki fundalıkların oluşturduğu çitler koyu kümeler oluşturuyordu, geride kalan bataklıkta puslu, tatlı bir mavilik içindeydi.

– Eskiden bu mevsimde tarlaları nasıl yaktıklarını anımsıyor musunuz? dedim. Zaman zaman duman o kadar yoğun olurdu ki insan gökyüzünü göremezdi. Havada da anız külleri uçuşurdu.

Bana anlamayan, boş gözlerle bakıyordu.

– Çiftçiler, dedim. Mısırı kesince, tarlayı yakardı. Büyükbabam buna ilk kez İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra başladıklarını söylemişti. Tarlayı yakarken çit ile samanlar arasında iki metrelik bir boşluk bırakmaları söylenmiş olsa da

çoğu çitleri de ateşe verirmiş. Şimdi yasaklandı. Bunu yapmalarının yasak olduğu ilk yıl.

Başı öbür tarafa dönüktü. Beni dinlediğini sanmıyorum. “Şimdi tam önüne bak, uzaktaki kare kuleli kiliseyi görüyor musun?”

– Orası St. John’s, Breckenhall, dedim.

– Onu bilmem, Genevieve, ama eminim haklısındır. Şimdi kilisenin - dediğin gibi Breckenhall Kilisesi’nin - sağına bak, biraz aşağı in, beyaz bir ev göreceksin. Basit beyaz bir kareye benziyor. Görüyor musun? Şimdi biraz daha sola bak, orada kırmızı damlı kahverengi bir şey fark ediyor musun?

– Evet, görüyorum, dedim. Az daha fark etmediğimi, apaçık gördüğümü söyleyecektim ama gözlerimizin aynı yaşta olmadığını anımsayarak sustum. Kırmızı damlı kare bir ev. Curton Road’da olmalı.

– Öyle. İşte orası benim evim.

– Tam mülkiyetli, taşınmaz mal, dedim. Norfolk’taki Thelmarsh’ta.

– Tastamam.

– Middleton Hall’u evinizi görebileceğiniz bir yer olduğu için mi seçtiniz?

– Tam tersi. Yani eğer bilseydim belki de burayı seçmezdim. Güldü, sinirli bir gülüştü bu. Burada olduğunu bilseydim... Yine aynı sinirli gülüş, biraz utangaç, mutsuz bir gülüş. Neden bilmem, bir gün bu odaya girdim -ah, tamam, birisi burada içi kitap dolu bir kütüphane olduğunu söylemişti- ama gelince ne kitap buldum ne de kütüphane, ben de camdan baktım ve... ve evimi gördüğümü sandım. Anlıyor musun? Sonra Richard’dan bir harita istedim, yerel idarenin kullandığı yasal haritayı.

Hep böyle konuşur. Düzgün sözcükler ve kesin ifadeler seçerek. Hayatı boyunca bir kez yanlış bir cümle kurmadığından eminim. Bazen önceden yazdığı şeyleri okuduğunu sanırım.

– Tabii Richard’a haritayı nerede olduğumu anlamak için istediğimi söyledim. Ne o ne de Marianne daha önceleri buralara gelmiş olduğumdan haberli değil. Bu konuda hiçbir şey bilmezler.

Camın kenarına dayanmış, evinin olduğu yere bakıyordu. Omuzları yukarı kalktı, titriyor gibiydi ya da bana öyle geldi. Yalnız kalmak isteyip istemediğini sordum. İşim vardı, gerçekten vardı, biraz yalnız kalmaktan hoşlanacağını da düşünüyordum. Anılarıyla baş başa. Veya başka bir şeyle. Dönüp bana baktığında yüzü yaşlanmış gibi geldi bana.

– Belki. Kısa bir süre için, dedi, ama kapıya yaklaştığımda, tam kapıyı açarken fikir değiştirdi. Hayır, ben de geleceğim. Zamanımı harcamaktan başka bir şey değil. O kadar az zamanım kalmışken bu manzarayı seyretmekten zevk aldığımı söyleyemem.

Bu kez koluma girdi. Yüzündeki rahatsız veya kararsız ifadeyi görünce Curton Sokağı'ndaki o kırmızı damlı ev konusunda şaşırtıcı bir şey söyleyecek sandım. Onun yerine bana neden anızdan söz ettiğimi sordu, verdiğim yanıttan hoşnut olmadığını gördüm. Koridorda yavaş yavaş ilerledik. Stella koluma girmişti. Etime geçen turnakları kolumu çürütecekti, ama ne yaptığının farkında olmadığını anladığım için bir şey söylemedim. Sonra o kadar beklenmedik bir şey söyledi ki beni derinden sarstı. Oysa ani konu değiştirmelerine alışık olmam gerekirdi.

– Bu sabah radyoda hoşuma giden bir müzik dinledim, Genevieve. İçimden, “Ne yazık ki bir daha bu müziği dinleyemeyeceğim” dedim. Hoşlandığım müziği kaydetmenin bir yolu var mı sence?

– Tabii, dedim, bir teyp satın alırsınız. Küçük bir teyp, öyle fazla yer tutan cinsten değil. Başını salladı. Richard'dan veya Marianne'dan isteyecekti. Bir şey daha istiyordu, kitabını dayayacak bir destek... Yatakta otururken kitabını yerleştirebileceği çerçeveye benzeyen bir ayak. Yorganın dışında kalınca kollarının yorulduğunu, ellerinin üşüdüğünü söyledi. “Ağustos ayında soğuk ellerden konuşmanın gülünç olduğunu biliyorum,” dedi. Hem de bu yılki kadar sıcak bir ağustos ayında... Köşeyi döndük, aşağısını görebileceğimiz balkona benzeyen sahanlığa geldik. Richard aşağıdaydı, Lena'nın kocası Stanley'yle konuşuyordu. Yeni gelmiş benziyordu. İkisinin de arkası dönük olduğu için bizi görmemişlerdi. Richard ince, uzun boylu biridir. Stanley'ye gördüğüm en şişman adam. Bu bakımdan ikisinin yana yana duruşu görülmeye değerdi...

Stella genellikle çocuklarını görmekten mutluluk duyar. Onlara “Sevgilim” diye hitap eder ve çok içten davranır. Oysa bu gün oğluna sesleneceğine koluma daha sıkıca sarıldığını görünce şaşırdım. “Genevieve, Richard’a evim konusunda tek bir kelime söylemek yok” dedi.

Yüzüne baktım.

– O evin varlığından haberi yok, anladın mı? Ne o ne de Marianne benim böyle bir evim olduğunu biliyor.

– Hiçbir şey söylemem, dedim. Biraz afallamıştım.

Bana söylediği bir şeyi onlardan mı saklıyordu? Açık konuşmak gerekirse bir an için acaba akli başında değil mi diye düşündüm. Korkunç bir şey, kanser beyne sıçrayınca bazı hastalarda bu tür tepkiler olabiliyor. Diğer taraftan kâğıtları gözlerimle görmüştüm, üstelik Richard’ın yanına gidip sanıldığında ve ne kadar iyi görüldüğünü söylediğinde (Lena’nın her zaman dediği gibi) *compos mentis*¹ olduğunu gördüm.

Richard’ın ince uzun boylu olmasının dışında kız kardeşiyle ortak hiçbir yönü yok. Açık renkli, doğuştan beyaza yakın saçları olanlardandır. Gözleri mavidir. Stella onun doktor olduğunu, Norwich’te bir grupta pratisyen hekim olduğunu söylemişti. Çerçevesiz gözlük taktığı için çalışkan ve ciddi ifadelidir. Ancak güldüğü zaman çocuklaşır, on sekiz yaşındaymış gibi görünür. Stella’ya karşı sevgi ve ilgi doludur, onu gördüğümde eğer çocuğum olursa ve eğer yaşlanırsam oğlumun bana böyle davranmasını isterim, diye düşünürüm.

Pembe zambaklar getirmişti. Ben de pembe renkli porcelen bir vazo bulup çiçekleri yerleştirdim. Vazoyu odasına götürdüğümde Richard’la ikisi oturmuş konuşuyorlardı. Richard annesinin elini tutuyordu, biraz önce masanın üstünde duran belgelerden eser yoktu. O sırada Sharon kahve getirdi. Aramıza yeni katılan Gracie’ye bakmaya gittiğim için belgelerin nerede olduklarını araştıramadım. Stella’nın söyledikleri aklımdan çıkmıyordu. Çocuklarının o evden habersiz olduklarını, bunun bir sır olduğunu... Birden son anlaşmanın tarihini anımsadım. Ne yani, bir ev almış ve bunu otuz yıl boyunca sır olarak mı saklamıştı?

1 Akli başında. (ç.n.)

Gracie Stella'ya hiç benzemiyor. Yaşlı, soluk renkli bir hanım, ağır ve hüzünlü biri. Felç olmuş, yüzünün bir yanı çökmüştü. Bu yüzden dişleri tam oturmuyor. Kendini o kadar kötü hissediyor ki hiç konuşmuyor, elinden gelse yemek bile yemeyecek... Devamlı özür diler gibi ağzını işaret ediyor. Çocukları veya yeğenleri var mı bilmiyorum. Henüz hiç kimseyi görmedim. Dişlerini düzeltirmek için doktora götürmeyi akıl eden kimse çıkmamış, ben de odasındaki telefondan arayarak dişçiden cuma gününe randevu aldım. Onu Diss'e götüreceğim. Lena bu haberden pek hoşlanmadı, üstüme vazife olmayan işlere kalkıştığımı söyledi. Doktorlardan ve dişçilerden o kadar çekinir ki aldığı randevuyu iptal etmeye de cesaret edemedi. Richard'a iki kelimede bir "Doktor" diye seslenir.

Gün boyunca sık sık Stella'nın evini düşündüm. Bir keresinde yukarı salona çıkıp camdan eve baktım. Evin önünde kazların yarattığı değişken beyaz şekillerle dolu bir kırılık, arkasındaysa bataklığın karanlığı vardı. Ned'le birlikte bir keresinde oraya gitmiştik, bataklığın o kısmına demek istiyorum. Kızılıcak çalılıklarında bata çıka yürüyüş yapmıştık. Şimdi evin yerini tam olarak anımsıyorum. Yanından geçerken dikkatimizi çekmiş, sanırım, "Ne kadar mutsuz bir eve benziyor" demiştik. Sanki terk edilmiş, yıllardır kimsenin uğramadığı bir evdi.

Sharon, Stella'nın öğle yemeğini getirmeden az önce Richard odadan çıktı. Annesini nasıl bulduğumu sordu, ben de "İyi, bu durumda olunabilecek kadar iyi" dedim.

- İstemekten çekindiğin veya getirmeyi unuttuğum herhangi bir şey var mı, Jenny? dedi.

Çok iyi bir insan. Düşünceli, tıpkı bir kadın gibi. Daha doğrusu bazı kadınlar gibi.

- Bir teypten söz etmiştin, dedim.

- Müzik kaydetmek için mi? Doğru, müziğe bayılır anem. Oda müziği, ufak, zarif parçalar. Doğrusu bahsettiği konuyu anladığımı, yaşlılar evinde hastabakıcı yardımcısıyım diye tam bir geri zekâlı olmadığımı düşünmesi çok hoşuma gidiyor. "Önceden düşünmeliydim", dedi. Benim küçük bir kayıt cihazım var. Hayır, hayır. Hem kayıt yapan hem de çalan yeni bir şey almak daha doğru olur, değil mi?

– Doğru olur, dedim. Sevdiği tür müzikten birkaç kaset getirmeyi de unutmayın.

– Unutmam. Televizyon bağımlısı değil galiba?

– İyi bir oyun olursa seyreder. Bir de benim gibi, eski filmleri çok sever.

– Bütün akıllı insanlar gibi, dedi. Sonra uyarılarım için teşekkür ederek nezaketle veda etti. O kadar sıcak davranmıştı ki bir an için Stella'nın söylediklerini unutup bildiklerimi Richard'a anlatmam gerektiğini düşündüm. Arkasından koşup söyleyecektim. Belki yanlış bir şeyler yapılmaktaydı. Ya Stella ölürse? Örneğin pekâlâ bu akşam ölebilirdi, o emlak belegeleri ve kimsenin haberdar olmadığı o ev ne olurdu? Ama sustum. Arabasının arkasından baktım. Bir doktora göre fazlasıyla alçak, spor bir arabaydı; ancak Richard arabasını Lena gibi hızlı değil, yavaş ve dikkatli kullanıyordu.

Dörtte işim bitiyordu. Ned Norwich'ten geliyordu, yedide buluşacaktık. Böyle zamanlarda başka hiçbir şey düşüneyim olurum. Tüm beynim Ned'le dolar, dikkat etmezsem rüyada gibi dolaşırım. Günümün son yarım saatini Stella'yla ya odasında ya da oturma salonunda konuşarak geçirmeye gayret ederim.

Arthur öğle uykusundaydı, Gracie'ye de televizyonda bir yarışma bulmuştum, ikisi de çaylarını içmişti. Üçü yirmi geçe Stella'nın kapısını çaldım, içerde yoktu. Oturma salonunda tek başına buldum onu. Beni fark etmemişti. Odada oturushunu görseydiniz, karşınızdakinin kanserden ölmek üzere olan zavallı yaşlı bir kadın olduğunu düşünmezsiniz bile. Orada nasıl oturuyordu biliyor musunuz? Arkadaşlarını çaya bekleyen bir hanımefendi gibi koltukta oturuyordu. Kucağında bir dergi vardı ama dergiye bakmıyordu. Camdan dışarı, yeşil çimlere ve çiçeklerin arasında uçuşan kelebeklere bakıyordu. Çenesini eline dayamıştı, öteki eli bileğini kavramıştı. Böyle olunca kan damarlardan çekilmiş, elleri düzeliş gençleşmişti. Kuaför gelmiş, saçını yıkayıp taramıştı. Üstünde en sevdiğim krem rengi puanlı mavi ipek elbisesi vardı. Başka kadınların bacaklarını ağaç kütüklerine çeviren açık renk çoraplar onun ince ve güzel bacaklarına çok yakışıyordu.

Uyarıcı öksürüğümü duyunca bana döndü. Çok güzel bir şekilde gülümsedi. Richard'dan ve benden başka kimseye gü-

lümsemediği gibi. Yanaklarına “rouge” dediği allıktan, gözlerine de hafif mavi gölgelerden sürmüştü. Ama hiçbir zaman Maud gibi dudaklarına kan kırmızısı ruj sürdüğünü görmedim. Stella'nın ruju uçuk pembedir, bana kalırsa fırçayla sürüyor.

– Gelmeni bekliyordum, Jenny, dedi.

– Fırsat bulduğumda hep gelirim, dedim. Yanına oturdum, beraberce kelebeklere, on tane diye saydığımız kaplumbağalara, yedi tavuskuşuna, siyah kanatlarında parlak kırmızı işaretler olan kelebeğe, bir de Stella'nın “comma” dediği kuşa baktık. Bu tür konularda, doğa ve vahşi hayvanlar konularında çok bilgilidir. Çatal kuyruklu bir kelebek görmek istediğini, onların yalnız Norfolk'ta yaşadıklarını duyduğunu, belki günün birinde karşısına çıkacağını söyledi.

– Ölmeden, dedi. Belki ölmeden çatal kuyruklu bir kelebek görür, mutlu ölürüm.

Buna verecek cevabım yoktu.

– Bir sigara içemem, değil mi Genevieve? Bir sigara için neler vermezdim.

– İçmeseniz daha iyi olur. Bu binada içmek yasak. Düşüncesi bile beni güldürüyordu. Burada kesinlikle olmaz.

– Akciğer kanseri olan biri için kesinlikle yasak, değil mi? Ne kadar saçma. Artık çok geç, olanlar olmuş bir kere, ne fark eder ki? Bak bir tane daha siyah kanatlı, kırmızı işaretli kelebek geçti. Öyle hoş Latince bir adı var ki. *Vanessa atalanta*... Döndü, bana baktı. Sana bir şey sormak istiyorum. Daha doğrusu benim için bir şey yapmanı istiyorum. Tabii kabul edersen.

– Yapabileceğim bir şeyse, elbette. İçimde, istediğinin basit bir şey olmayacağı hissi vardı.

– Yapmak istemezsen söylemelisin.

– Olur.

– Genevieve, sana anahtarı verip, tam yerini tarif edersem, evime gidip ne halde olduğuna bakar, sonra da bana anlatır mısın?

– Curton Sokağı'ndaki evden mi söz ediyorsunuz?

– Evet. O evden. Adı Molluca. Mr. Rogerson'dan önceki sahibi Kaptan Wainwright sanırım denizciydi ve Hint adalarına gitmişti. Tatlı bir sesle gülümsedi. Benim için bunu yapar mısın? Git, bak ve ne düşündüğünü bana söyle...

– Olur, herhalde yaparım, dedim. Sonra sözlerimi yeterince nazik bulmayarak. Tabii yaparım, Stella, dedim. Durakladım, nasıl söyleyeceğimi bilemiyordum ama söylemem gerekiyordu. Stella, bu işi Richard'ın yapması daha doğru olmaz mı? Ona evden söz etseniz ve gitmesini isteseniz? O kadar iyi bir insan ki, bundan gocunacağını sanmıyorum. Öyle değil mi? Ne kızar ne de öfkelenir.

Oğlunun iyi bir insan olduğunu söylemem hoşuna gider. Yanakları hafifçe pembeleşti, “Senin yapmanı istiyorum, Jenny” dedi. “Marianne ile Richard'ın bilmemeleri daha doğru olur. Daha değil. Eğer fazla dramatik gelmezse ben ölene kadar bilmeseler daha iyi.” Bana değil, karşıdaki boş duvara bakıyordu. “Utaniyorum” dedi alçak bir sesle. “Üzgünüm ama, insanın çocuklarının bilmesini isteyeceği bir şey değil. Benim için oraya gidecek misin?”

– Bu akşam giderim, dedim.

– Ah! Genevieve, arabayı dikkatli kullan, olur mu?

Üçüncü kısım

Ev, karayoluyla yedi mil kadar uzaktaydı. Havadan bakıldığında tabii ki çok daha yakındı. Stella'yla yukarı kattaki camdan baktığımızda en çok bir iki millik kırsal alan görmüş olmalıydık. Dümdüz, çitsiz, Romalıların İngiltere'nin doğusunda gümbürdeyerek ilerledikleri yol, beni Tharby'nin dışından, Thelmarsh Mill'in yanından geçirdi. Newall Pome-roy'da, Brecknall işaretlerini takip ettim. Evin tam yerini bildiğimi düşünüyordum. Düşüncemde haklı çıktım. Yol dar, virajsız ve düzdü. Evler yol kenarında değil, daha içerdeydi. İlk başta, Stella'nın hayal meyal, benimse en ince ayrıntısına kadar gördüğüm ev vardı, sonra birkaç yüz metre ilerde, onun evi.

Beyaz evi yoldan parmaklıkla çevrilmiş bir bahçe ayırıyordu. Stella'nın evindeyse bataklık evin duvarlarına kadar ilerleyerek adeta ön kapıya dayanmıştı. Bataklık kırlarda yayılarak, eskiden var olan bahçeyi gitgide yok etmişti. Ev şimdi bataklığın ortasındaydı. Sol tarafta, şu sırada devedikenlerinin bürüdüğü patikanın yanında bir zamanlar içi, sazotları ve kızılyapraklarla dolu bir hendek varmış. Şimdi orasını otlar bürümüş. Ned, yakıotlarının tohumlu başlarını eğirilmiş yüne benzetir. Her yönde pamuk gibi uçuşan tohumlar göze çarpıyordu.

Sıcak, sakın bir akşamdı. Güneş neredeyse batmış sayılırdı. Arabayı yolda bırakmamak için dikenli otlarla kaplı patikaya girdim. Kızların ve çocukların ve keşiflerin civıltısı du-

rulunca bu yöre çok sessizleşir. Kırsal alanlarımızı tanıyanlar akşamların nasıl bir şeyler dinliyormuşçasına dingin ve yumuşak bir beklenti içine girdiğini bilir. Bataklığın içinde tek tük büyük ağaçlar varsa da buraya çoğunlukla bodur ağaçlar hâkimdir. Su yüzeye çok yakın olduğundan, sazlar, fındık ağaçları ve kızılıçıklar belli belirsiz bir hareketlilikle sanki alçak sesle bir şeyler fısıldar. Her şey sustuğunda bile suyun sızlanmasını duyar insan.

Eve yaklaşırken bütün anlattıklarımı unutamayacağım şekilde belleğime kazınmıştı. Hayatımda ilk kez bataklığın tam içinde, daha doğrusu bataklığın egemen olduğu bir ev görüyordum. Giriş kapısının önünde, meyveleri damı kaplayan kiremitlerle aynı renkte bir üvez ağacı kendiliğinden bitmişti. Bana doğru bakan dört pencere görüyordum. Kilise pencereleri gibi sivri tepeli, saydam camları vardı. Evin kapısı, sundurmalı ufak bir girişin içindeydi. Sol taraftaki garaj siyah tahtayla kaplanmıştı. Ev gri taşlardan yapılmıştı. Duvarları, deniz kenarlarında toplanan çakıl taşlarına benzeyen yontulmamış taşlandı. Ancak bu taşlar plajdan değil, topraktan çıkmıştı. Anneannemin annesi gençken, sabanları körleştirip eğmemeleri için tarlalardaki taşları toplar, sepet başına yarım penny kazanırmış. Stella'nın evinin duvarlarındaki taşlar, birbirlerine benzer boyutta, sıra sıra dizilmişti. Renkleriye kahverengi, gri, beyaz ya da siyahtı ve karışık olarak yerleştirilmişti.

Giriş kapısının üstünde, Mike gibi inşaatçıların “tabela” diye adlandırdıkları, üstünde “Molucca” yazan, etrafı kabartılmış yapraklarla süslenmiş, oval, beyaz bir plaka vardı. Bacaklarımı korumak için ısırgan otlarını ezerek kapıya doğru ilerliyordum. Kapıyı örümcek ağları sarmıştı. Birinden ölü bir eşekarası sallanıyordu. Anahtar kilitte kolayca döndü. Birden -nedense daha önce sormak aklıma gelmemişti- eve kimse girmeyeli ne kadar zaman oldu, diye düşündüm. Otuz yıl olamaz -tabii ki olamazdı- ama yirmi yıl olabilir miydi? Duvarlar soluk mavi çiçekli, gümüş rengi duvar kâğıdıyla kaplanmıştı, tozlu yer tahtalarının üstünde mavi bir yolluk göze çarpıyordu. İçerisi havasızdı, ama pis kokmuyordu. Giriş kapısı arkamdan, kendiliğinden, sessizce ve gıcırdamadan kapandı.

Ev, dış görünüşünden beklediğim gibi çıktı. Kapının iki yanında birer oda, karşısında bir koridor, koridorun dibinde bir mutfak ile üçüncü bir oda ve sağ tarafta yukarı çıkan bir merdiven vardı. Bu yörede oturanlar bir ev gördüklerinde hemen yaşını belirler; ben de bu evin aşağı yukarı yüz yirmi yaşında olduğunu düşündüm.

İlk girdiğim yer oturma odasıydı. Sağ taraftaydı, oldukça büyüktü, eşyası da -nasıl söylesem ki- orta halli, hafta sonları köye gelen, anneannemin “kibar takımı” dediği insanlar tarafından seçilmiş gibiydi. Bizim gibiler tarafından değil. Şunu söylemek istiyorum, onlar yeni eşya almaz, antika sandıkları veya en azından eski eşyaları döşeme kumaşlarıyla kaplar, odalarını Hint halıları ve eski porselenlerle süslerler. Stella’nın evi de böyleydi. Doktor muayenehanesinde beklerken baktığınız dekorasyon dergilerindeki evlere benziyordu. Ben evimi böyle döşesem komşularım ne der acaba?

Duvarlarda porselen tabaklar, natürmort tablolar asılıydı. Ancak en büyük resim bir kadın portresiydi. Kopya değildi. Yağlıboya olduğu belliydi. En az bir metre genişliğinde ve iki metre uzunluğundaydı. Kadın, koyu renk saçlı, soluk, güzel yüzlüydü. Koyu pembe, ipek, göğsü açık, eteği sert ve kabarık bir elbise giymişti. Boynunda da iki sıralı inci bir gerdanlık vardı. Elinde tek bir pembe gül tutuyordu. Tuval basit bir tahtaya çivilenmişti. Ne çerçevesi vardı resmin ne de önünde camı. Nedendir bilmem, ressamın bu kadına âşık olduğunu düşündüm. Belki de bana bu hissi veren, kadının dudaklarını çizerken gösterdiği şefkatli özen ve bakışlarındaki ışıktı.

Evde kalan ufak tefek gümüşler zamanla kararmıştı. Gümüş bir kâsenin bir kenarı ezilmişti. Pirinç süs eşyalarıysa simsiyah olmuştu. Birileri bir vazoda ıtırşahiler ve çöreotu bırakmıştı. Vazonun suyu çoktan bitmişti. Çiçekler öleli o kadar uzun zaman geçmişti ki insana dokununca toz olacaklarmış gibi geliyordu. Kütüphane kitap doluydu. Belki şaşacaksınız ama ben kitapları severim. Okumak kadar kitaplara dokunmaktan da zevk duyarım. Bir tanesini elim aldım, sayfaları sararmış, ekşi ekşi kokuyordu. Her taraf toz içindeydi. Tozlar tahtada mavi bir renk alıyor, kumaşların üstüneyse uçuk griye dönüşüyordu. Parmağımı

perdeye dokundurmamla beyaz bir bulutun havaya kalkması bir olmuştu.

Yemek odasındaki tozun da diğer odalardan aşağı kalır yanı yoktu. Masanın yüzeyini tüylü kumaştan bir örtü gibi kaplayan tozdan masanın rengi görünmüyordu. Büfeyi açtım, içi resim doluydu. Birileri resimleri duvardan indirmiş, buraya saklamıştı. Bunu anlayınca duvardaki soluk dikdörtgen şekillerin anlamını daha iyi kavradım.

Çocuk ve hayvan resimleriydi bunlar. Fena sayılmasalar da beni fazla ilgilendirmede. En alttan, bir kadın ile bir erkeğin yan yana bir fotoğrafı çıktı. Eski bir resim değildi bu... Yani ben dünyaya geldikten sonra belki de 1960'larda çekilmişti. Bu hissi veren kadının saç biçimi idi. Koyu renkli, arkaya taranmış saçlarının iki yanında yanaklarına düşen lüleler vardı. Tablodaki kadındı ve tablodaki pembe elbiseyi giymişti. Fotoğraf açık havada çekildiği, arkalarında kayalıklar veya yüksek bir tepe olduğu ve adam kareli gömlek ve kot pantolon giymiş olduğu için kadının gece elbisesi giymesi bana tuhaf geldi. Erkek ince, uzun boylu, açık renkliydi, yüzünde hep gülmeye alışık olduğunu düşündüren bir ifade vardı. Ağzının ve gözlerinin kenarındaki izlere bakılırsa gülümsemek onun doğal hali olmalıydı. İşin tuhafı, sanki bu adamı daha önce bir yerlerde görmüş, onu tanıyor gibiydim. Oysa bu da gülünç bir şey çünkü yeni insanlarla tanışmama olanak tanıyan bir yaşantım yok. Hem de bu resim ben bebekken çekilmiş, resimdeki adam şimdi çok yaşlanmış olmalı.

Yukarı katta üç yatak odası vardı. Sıcak hava yükselir derler, yukarısı çok sıcaktı. Toz aşağı kattan çok daha fazlaydı. Aşağısı döşenmiş olmasına karşın burada yalnız ön taraftaki yatak odasında eşya vardı. Kraliçe Victoria zamanının eşyalarıydı bunlar; çift kişilik bir yatak, bir dolap, bir tuvalet masası ve iki sandalye. Yatak örtüsü değişik tonlarda kırmızı ve mavi kumaş parçalarının elişile birleşmesinden oluşmuştu. Örtüyü toz bulutları arasından çekip kaldırınca karşıma çarşafı ve yastık yüzleriyle hazır bir yatak çıktı. Sıcak bir yaz günü olmasına karşın elimi yatağın içinde gezdirdiğimde çarşafın nemli olduğunu hissettim, avucum buz gibi oldu. Burasını nasıl ısıttıklarını merak ediyordum. Görünürde kalorifer yoktu, odalarda şömineler vardı. Yatak

odasında eskiden kalma, siyah, ayaklı bir gaz sobası göze çarpıyordu.

Daha önce de söylediğim gibi diğer iki oda boştu. Yerlerde halı da yoktu. Sanki bu evde oturanlar, “Burada bizden başka kimse kalmayacak, yatıya misafir gelmeyecek. Eee durum böyle olunca da bu iki odayı neden döşeyelim?” demiş gibiydi. Banyo eski ve mutfak gibi kasvetliydi. İkisini de elden geçirmek gerekiyordu. Duvara dayanmış panelli bir gaz sobası vardı banyoda. Musluklardan birini açtım ama su yıllar önce kesilmişti.

Tüm evi gezip dolaştığımı düşünüyorum, bir yandan da bunu *neden* yaptığımı merak ediyordum. Ne bulmam bekleniyordu? Tam o sırada mutfaktan dışarı doğru açılan ikinci bir kapı gözüme ilişti. Bahçeye -daha doğrusu bataklığa- açılan kapıdan farklı bir kapı. Garaja açılıyor olmalı diye düşündüm. O kapı kilitliydi.

Belki anahtar bulurum diye çekmeceleri açtım. Hepsinde, içlerini kaplayan gazetelerden başka bir şey yoktu. Son açtığım çekmecedeki *The Times*’ın 1965 yılına ait bir sayfası gözüme ilişti. Bunda şaşılacak ne var, diye düşündüm. Tam o sırada saatime baktım, altı buçuk olmuştu. Ned’le saat yedide, iki mil ötede buluşacaktım. Aslında, önümde yeteri kadar zaman vardı, ama insanın yarım saat sonra kavuşmayı heyecanla beklediği bir şey olduğunda zamanı algılaması değişiyor sanırım. İnsan hem kendini hem de ruhsal durumunu hazırlamak istiyor. Benim için bu hazırlık, buluşacağımız yere önceden gitmek ve onu beklemek demektir... Ned’i beklemekten, sabırsızlık içinde arabasının yolun başında görünmesini gözlemekten hoşlanmak demektir. Eski yıllarda ordunun kullandığı bu yollarda çok uzakları görür insan. Oturup arabalara bakmak, Ned’in arabasını beklemek benim için olağanüstü güzellikte bir şeydi. Bu yörede trafik yoğun değildir. Umut, özlem, hayal kınıklığı, yeniden bir umut ve işte tamam, o, sonunda o... *onun* arabası ve... o!

Kapıyı arkamdan kapatarak evden çıktım. Neden garaja yöneldiğimi tam olarak bilmiyorum. Belki önümde yarım saat zamanım olduğu ve Thelmarsh Cross’ta on dakika yerine yirmi dakika beklemek istemediğim için... Bataklık bu bö-

lümde ağaçlığa, otlığa, çalılığa ve fındık ağacına, üvez ağacına ve ak söğüt labirentine dönüşmüştü. Kendime yol açmam için fundalıklardan geçmem gerekti. Garajın arkasında ufak bir pencere vardı. Siz bir pencere görünce ne yaparsınız? Başınızı uzatıp içeri bakmaz mısınız?

İçerde bir araba vardı. Garajlar arabalar için yapıldığına göre bunda şaşılacak fazla bir şey yoktu, ama terk edilmiş bir ev için aynı şey geçerli değildi sanırım. Bu araba benden birkaç yaş büyük, kırmızı bir Ford Anglia'ydı. Bir ara babamda da aynısından vardı. Hava filtresinin geniş kapağı, aşağıya doğru sarkık dudaklı bir ağza, arka camı z harfine benziyordu. Babamın ki kırmızı değil, maviydi. Bunun lastikleri patlaklı. Üstünü kalın bir toz tabakası örtüyordu. Stella arabanın burada olduğunu biliyor mu acaba?

Arabama bindim, Thelmarsh Cross'a gitmek için uzun yolu seçtim. Breckenhall'un ve Curton'ın içinden geçip, bir zamanlar babamın ortak olduğu tamirhanenin önünden geçtim. Curton'ın köy yolları geniştir, arka yollarsa hem dardır hem de iki yanda yüksek çitler vardır, bu yüzden yavaş gitmek zorunda kalır insan. Saatte yirmi milin üstüne çıktığınızda kardeşimin on yedi yaşındayken başına geldiği gibi karşıdan gelen arabayla kafa kafaya çarpışırsınız. O kazada öteki sürücüyü bir şey olmadıysa da zavallı kardeşim iki kaburgasıyla sol kolunu kırmıştı. Bugün vakit geçirmem gerektiği için yavaş kullanmak işime geliyordu.

Thelmarsh Cross sık buluştuğumuz bir yerdir. Bugün arabada oturmuş Ned'i beklerken, belki artık burada buluşmamalıyız, diye düşündüm. İki yolun kesiştiği noktanın yalnızca dörtte biri ağaçlık, gerisi açıklıktı. Biz burasını görünürde hiç ev olmadığı için seçmiştik. Bir de Tharby'ye gidip gelenler arka yolu kullanmaz diye... Ancak bundan nasıl emin olursunuz? Bazıları sevişen iki insanın heyecan duymak için tehlikeli durumlar yaratmaktan hoşlandıklarını söyler, ancak benim bu tür tehlikelere ihtiyacım yok. Bizim aşkımız farklı. Eğer tehlike demek, yakalanmak demekse, içimi büyük bir korku kaplar! Yakalanmanın sonucundan, onu bir daha görememekten korkarım.

İşte bunları düşünerek, uzun beyaz yoldan geçen arabalara bakmaya koyuldum. Fazla araba yoktu. Yol çoğunlukla

boştu, sessizdi. Ta ki uzak bir yerde atılan silah sesiyle tarlalardaki yağmurkuşları kanatlarını çırparak havalanana kadar... O sırada onun arabasına benzeyen, aynı model, aynı renkte bir araba tepede belirdi. Kalbim burkuluyor sandım. Tabii aslında kalbinize bir şey olmuyor, sadece midenizdeki bir sinir geriliyor, o kadar. Elimi boynumdaki uğur kolyeme uzattım. Gelen Ned'in arabası değildi. Kullanan bir kadındı. Tanımadığım bir kadın.

Ned, iki dakika geç geldiğinde, beklediğim yönden değil, ters yönden karşıma çıktı. Arabası yanıma yaklaşıncaya dek geldiğini fark etmemiştim. Birbirimizin yüzüne baktık, aynı anda gülümsedik. Tüm geçmiş, tüm gelecek bir anda yok oldu. Sadece içinde bulunduğumuz an kaldı. Bu an ve burası, o kadar... Ned, patikaya saparak ormanın içine girdi, ben de arkasından... Ağaçların arabaları sakladığından emin olunca durduk.

Buluştüğümüz zaman, konuşmazdık. Birbirimize sımsıkı sarılarak öpüşürdük. Hep böyle olurdu. Açık havada, ılık yaz akşamlarında... İlk kez öpüştüğümüz, ona aşk uğurunu verdiğim o ilk gece nasıl açık havada, karanlıkta öpüştüysek, öyle...

Birkaç dakika sonra, "Bu akşam beni nereye götürüyorsun bakalım?" dedi.

– Ormanlıkta, gizli bir yere, dedim. Çocukken bulduğum bir yere.

– Saman yığınınına ne oldu?

– Fletcher'ların damını örtmek için götürdüler. Elini tuttum. Ele ele yürüdük. Seni seviyorum, dedim.

– Biliyorum, dedi. Buna ihtiyacım var. Jan'ı bırakmam için bir sözcük, tek bir sözcük söylemen yeter.

Bu konuşmayı daha önce çok kez yapmıştık, hep yapmaya devam edecektik. "Sonsuza dek mi?"

– Bence sonsuza dek. Evet, evet öyle. Neden olmasın? Tüm gemilerimi senin için yakarım, Jenny. Senin için tüm kuyulara zehir atar, kenti yağma eder sonra nehrin bu yakasına geçer, tüm gemilerimi yakarım.

– Öyleyse yanlışlıkla da olsa o tek sözcüğü söylememeye gayret etmeliyim, dedim. Boynumdaki uğuru elim acıyana dek sıkıyordum.

– Köy evinde yaşayarak büyük bir skandal yaratırız. Hayal gücü ne kadar kuvvetliydi. Annen Lejyon'u satmak zorunda kalır. *Bury Free Press* benimle söyleşi yapmak ister, resimlerimizi çeker. Ama biz sonsuza dek mutluluk içinde yüzeriz.

– Yapamayacağımı biliyorsun.

– Hannah yüzünden mi?

– Hannah yüzünden yapamayan *sensin*. Bunu biliyorsun, değil mi? Yapamayacağını biliyorsun.

– Evet, biliyorum, dedi. Daha doğrusu bildiğimi sanıyorum. Ama bir yolu olmalı. Her şeyin bir yolu yok mudur?

– Hayır, yoktur, dedim. Evet dememek için.

Ağaçların dallarını kaldırarak ufak çimenliğe uzandık ve kuru, sıcak toprakta sevişmeye başladık.

Stella'ya, evine gittiğimi söylediğimde, yanakları kızardı. Yaşlıların yanakları kızarmaz sanıyordum, ama yanılmışım. Onların da yanakları herkesinki gibi kızarırmış meğer...

Odasında sabah kahvesini içiyordu. Ben de yanındaydım. Maude'un radyoterapi yaptırmak için hastaneye gittiği gündü. Arthur'sa oğluyla dışarı çıkmıştı. Gracie'yi *Inn of the Sixth Happiness* filminin karşısına oturttuğum için fazla işim yoktu. Stella'nın evle ilgili birçok soru sormasını bekliyordum ama hem durgun hem de utanır gibiydi. Yanaklarındaki pembelik azalınca, tanıdığım o insan gitmiş, yerine başkası gelmiş gibi uzun uzun yüzüme baktı. Sanki evini görmek beni değiştirmeliymiş gibi...

– Evi anlatmamı istemiyor musunuz? dedim sonunda.

Tuhaf bir yanıt verdi. "Galiba dinlemek zorundayım" dedi.

– Anlatayım mı?

Bu sözcük ona yakışmadığı için suratını astı diyemeyeceğim. Sanki karşımda hayal kırıklığına uğramış bir çocuk vardı. "Giderim dediğinde hemen yapacağını hiç düşünmemiştim" dedi.

– Bunu konuşmak istemiyorsanız önemi yok. Oraya gitmek zahmetli bir şey değildi. Unutalım isterseniz. Konuyu değiştirmek için odaya baktım. Bakıyorum Korfu'dan bir kart daha gelmiş. Kızınız hayatından memnun mu?

– Lütfen suyuma gitmeye kalkma, Genevieve. İkinci çocukluğumu yaşamıyorum. Benimle hiçbir zaman böylesine sert bir tonda konuşmamıştı. Benimle bugüne kadar hiç sert konuşmamıştı ki... Çok şaşırmıştım. O yumuşak sesin böylesine katılaşıcağını hiç düşünmemiştim.

– Özür dilerim, dedim.

Hemen pişman oldu. “Ah, Genevieve, özür dilemesi gereken biri varsa o da benim. Sana böyle davranmamalıydım. En hoşlandığım yanın, diğerleri gibi benimle yukardan bakarak konuşmaman. İnsanların çoğu yaşlılara böyle yaklaşır. Sanki kişiliği ne olursa olsun, akli ne kadar başında olursa olsun, yetmiş yaşını geçen herkes, çocuk muamelesi görmeliymiş gibi. Bu davranış özellikle huzurevlerinde daha da belirginleşir. Artık o insanlara mantıklı birer birey gibi değil de, kandırılarak, gözdağı verilerek veya aldatılarak yaklaşmaktan başka yol kalmamış gibi... Derin bir nefes aldı, boğazından boğuk bir soluk sesi geldi, bu kez yüzü karardı. Sen de değişip onlara benzeme lütfen. Öyle olursan, dayanamam. Yapamam, gerçekten dayanamam.”

Bu ani çıkışı beni şaşırtmıştı. O kadar beklenmedik bir şeydi ki, ne kadar üzgün olduğunu o kadar açıkça belirtmişti ki, Stella'ya sarılıp kalp atışları normale dönene dek kollarımda tutmak istedim. Ancak bu hareketin çok yanlış olacağını biliyordum. Yapmamam için beni uyardığı davranışın ta kendisiydi. Özür dileyip susmaktan başka yapacak bir şey yoktu.

– Stella, üzgünüm. Gerçekten üzgünüm. Beceriksizce davrandım ama ne diyeceğimi bilemediğim içindi. Ben... şey... evinizle ilgili tutumunuzu anlamıyorum da... karanlıktayım, ne diyeceğimi bilemiyorum.

Başını hafifçe sallayarak önüne baktı. Öksürüğünü duyunca akciğer kanseri olduğunu, o hastalıktan ölmek üzere olduğunu hatırladım. Elini uzattı, elimi tuttu ve sıktı. “Anlat bakalım.”

– Anlatacak fazla bir şey yok. Her şey yolunda. Sadece tozlu, o kadar.

– Bataklık evin duvarlarına kadar ilerlemiştir herhalde...

– Evet, ama kötü görünmüyor. Ön kapıda kendiliğinden bitmiş üstü yemişlerle kaplı bir üvez ağacı var.

Kısa bir süre gözlerini kapattı. “Ne garip. Her şey ne kadar garip...” Biraz durakladı, sonra, “Çekmecelere ve dolaplara baktın mı?” dedi.

Size garip gelebilir ama belki de Ned konusunda yalan söylemek zorunda olduğum için yaşamımın diğer bölümlerinde doğru söylemeye özel bir özen gösteririm. Oysa, o an Stella’ya yalan söylemek istedim. O çekmeceyi açmamın arkasında meraktan başka hiçbir neden yoktu. İnsan meraklı olduğunu kabul etmek istemez. O zaman Shirley Foster’la aranızda ne fark kalır ki? Yine de kendi kendime kibirli olma, diyerek, “Evet açtım” dedim, “büfenin içinde bazı yağlıboya resimler ve bir kadın ile erkeğin fotoğrafını buldum.”

İnsanlar, ihtiyarlayınca ne kadar değişikliklerini bildiklerini söyleseler de aslında bu değişikliğin boyutlarını fark etmez. Otuz-kırk yıl önceki yüzlerinin bugünkünün genç hali olduğunu düşünürler. Gerçekte o yüz tamamen başkalaşmıştır. Sanki aynı insanın yüzü değildir. İşte ben “bir kadın”dan söz ettiğimde Stella başını sallayarak güldü.

– Beni tanımadın mı, Genevieve? O kadın bendim. Herhalde saçlarımın beyazlaşması...

Geç kalmış bir nezaketle o olduğunu *tahmin ettiğimi* söyledim. Aslında aklımın kenarından bile geçmemişti. Bir ke-re, nedendir bilmem, gençken sarışın olduğunu düşünüyordum. Konuyu değiştirmenin faydalı olacağını düşünerek arabadan söz ettim. Doğruyu söyleyerek başladığım için sonuna kadar yalan söylememeye özen göstererek garaj kapısının anahtarını bulamayınca camdan içeri bakmaya karar verdiğimi itiraf ettim.

– Arabanız hâlâ içerde. Emniyette. Çok yakında antika olacak.

Gülümsemedi. “Benim arabam değil” dedi. “Ama önemi yok.”

– Bu da anahtarınız dedim.

İrkildi gibi geldi bana ya da ben öyle sandım. “Hayır, sende kalsın. Sende kalmasını istiyorum.” Bir açıklama yapması gerekiyordu. Birkaç saniye sonra, “Evi satmaya karar verirsem emlakçılara anahtar verebilecek biri gerek...” Çok ilerdeki zayıf bir olasılıktan söz ediyor gibiydi. Oysa Stella için ilerisi yoktu, sadece birkaç aylık ömrü kalmıştı.

– Sizin adınıza bir emlakçı bulmamı ister misiniz? dedim.

– Daha değil. Belki de hiç gerek kalmaz. Daha bilmiyorum. Avukatlardan o emlak mülkiyeti belgesini göndermelerini neden istediğimi bilmiyorum. Yutkundu. Sanki belgeye gerek varmış gibi...

– Geri gönderebilirsiniz. Zor bir şey değil.

Yanıtlamadı. Oyalamaya çalışıyor gibiydi. “Kocam avukattı. Sana daha önce söylemiş miydin?” dedi.

Kocasından hiç söz etmemişti ki. “Bury’de mi?” diye sordum.

– Bury’de. Aile şirketinde. Büyükbabası kurmuş. Şirketin adı, Newland, Newland & Bosanquet’ti. Sonra adını değiştirdiler. Ben işe girdiğimde adı buydu. Avukatların adları nedense hep gülünçtür, değil mi? Kocamın adı Rex’ti. İlk duyduğumda köpek adına benzetmiştim. Onun sekreteriydim. Öyle tanıştık. Benden yirmi iki yaş büyüktü. Büyük bir yaş farkıydı, Genevieve. Fazla... Mike senden büyük mü?

Kendi yaşantımdan söz etmek beni ürkütüyordu. “Mike benden altı ay büyük” dedim, sonra da, “Evi alırken size... size... Newland, Newland & Bosanquet bürosu mu yardımcı oldu?” dedim.

Bakışı çok tuhaftı. “Hayır, onlardan yardım istemem uygun olmazdı. Aman Tanrım, hayır! Ipswich’teki bir şirkete başvurmuştum. Bugünlük benim hakkımda yeterince konuştuk Genevieve. Hep benden bahsettik.”

Sesi değişmiş, daha neşeli ve dinçti. Sharon kapıdan başını uzattı, sonra içeri girerek kahve tepsisini aldı. Stella onun odadan çıkmasını bekledi, tınaklarına bakarak “Kocanla nasıl tanıştın, Genevieve?” dedi.

– Tam olarak tanıştık denemez. Hep tanıdığım biriydi. Köyde oturduğumuzu unutmayın. Thelmarsh ve çevresi için büyük bir okul yapılmadan önceydi. Köy okuluna gidiyorduk.

– Komşu çocuğu muydu?

– Tam komşu sayılmaz, dedim. Yakındık. Şimdi yanakları kızaran bendim. Yanaklarımın kızarmasından nefret ederim. Stella bana bakıyordu. Yüzünde derin bir sevgi ve anlayış vardı. Benim şu sırada böylesine sıcak bir ilgiye gerek duyduğumu nasıl anlamıştı? Ortaokula birlikte gittik. Ben okumaya devam ettim. O ise on altı yaşında okulu bıraktı.

Artık çıkıyorduk. Mike, şehircilik ve bahçecilik kursuna gidip bir sertifika almak istiyordu. Tanrım, neden bütün bunları anlatıyordum? Bana sorduğu bu değildi ki... Yine de susamadım, devam ettim. Para kazanması gerekiyordu. İyi para kazanır. Evlendiğimizde ikimiz de on dokuz yaşındaydık. Stella'ya, gözlerinin içine baktım. Sakın romantik olduğunu söylemeyin, dedim. Lütfen!

– Hiç öyle bir şey söylemeye niyetim yoktu, dedi. Gevşemiş eliyle tekrar elimi sıktı.

– On üçüncü evlilik yıldönümümüzü bu yıl kutlayacağız. İlişkımız hiçbir zaman romantik olmadı. Pencereden dışarı, bahçeye, yaz sonunda yapraklarını döken güllere baktım. Bundan sonra olacakları da bilmiyorum, çünkü başkasını seviyorum, dedim.

Dördüncü kısım

Köy hayatı şehirlilere değişik gelir. Oysa kimse köyde yaşamadan bu hayatın nasıl olduğunu tam olarak bilemez. Yaşamımın tümü burada geçmiş olsa da karşılaştığım onca insandan ve okuduğum kitaplardan köy hayatının ne kadar değişik bir şey olduğunu biliyorum. Tharby gibi yerlerde oturanlar sanki büyük bir aile gibidir. Bizler dört yüz kişiyiz, herkes birbirini tanır ve adıyla hitap eder. Aynı kuşaktan olanlar aynı okula gitmiştir. Eninde sonunda -Stella'nın sözcüğünü kullanarak- komşunun çocuğuyla evlenirler. Annemi ele alalım. Üç kocası ve bir sevgilisi olan bir kadın her ne kadar köylü sayılmasa da babam ve ondan sonraki kocası Tharby'liydi. Sevgilisi Len'se Tharby Heath'lı... Sadece üç numara dışarılıklıydı. O da Eye'lı olduğu için fazla yabancı sayılmazdı.

Son zamanlarda buradan gidenler çoğaldı. Bir nedeni ev bulamamaları... Yerlerine kimse gelmiyor. Bizim gibiler demek istiyorum. Emekliliklerini geçirmek için gelenler var. Onlar kendi aralarında yaşıyorlar. Londra'da çalışanlar için fazla uzak bir yer sayılmasa da -doğruyu söylemek gerekirse bazılarına hiçbir yer uzak gelmiyor- onların sayısı az. Hafta sonunu geçirmeye gelenler ikiye ayrılıyor. Düşünün ki şatoda yaşayan Bay Thorn'a hâlâ "squire¹" diyen var. Hem de ciddi ciddi, alay etmek için değil...

1 Şövalye silahtarı. (ç.n.)

Aile gibiyiz dedim ama dünyadaki tüm sorunların ailelerin içinden çıktığını göz ardı etmemek gerek... Herkesle aramız iyidir dersem yalan olur. Tam tersine. Yine de ortak bir düşmanın karşısında tek vücut gibi hareket edeceğimizden eminim. (Eskiden Bosna'da da böyle konuştuklarından şüphe yok, oysa orada neler yaşandığını hepimiz gördük!) İyi de olsa kötü de olsa birbirimizi herkesten daha iyi tanırız. Kimin kimin annesi olduğunu, kimin ötekini eniştesi olduğunu çok iyi biliriz. Bu konularda hiç yanlış yapmayız. Daha da önemlisi birlikte olunca rahat ederiz. Örneğin, Ned'le tanıştığım akşam gibi... Köy salonunda düzenlenen halk müziği gecelerinden birine gittiğimizde, kimlerle karşılaşacağımızı önceden biliriz. Bury veya Thetford'a gitmiş gibi hissetmeyiz kendimizi. Karşımıza beş yaşından beri tanıdığımız okul arkadaşlarımızın çıkacağını biliriz.

Ned ile Jane'in geldiği bu kez dışında hep böyle olmuştur.

Toplantının amacı bir şey yararına para toplamaktı. Sanırım kilise çanlarıydı...

Eski çanları yeniden döktürüp kuleye asmanın neden yüz binlerce pound gerektirdiğini bir türlü anlamasam da, bize söylenen buydu... Biz de gereken parayı toplamak için sık sık müzik geceleri, danslar, bingo oyunları veya eski eşya satışları düzenliyorduk. Günlerden cumartesiydi ve Mike evdeydi. Biz köy salonuna biraz erken gittik. Mike her yere erken gider. Her yere zamanında gitmek onda bir takıntı haline gelmiştir. O akşam takım elbiselerini giymişti, bense süslenmemeye kararlıydim. Halk müziği için elbise giymek ters gelmiyor mu size? Elimde olsa kovboy çizmeleri ile püsküllü bir ceket giyerdim ama bunlara sahip değildim. Ben de iyi bir jean ile kareli gömlek giymekle yetindim.

Kız kardeşim Janis de oradaydı. Erkek kardeşim Nick de kız arkadaşı Tanya'yla gelmişti. Annem içkilerle ilgileniyordu. Lejyon'u Shirley Foster'a bırakmıştı. Mini eteği, püsküllü ceket ve başındaki kocaman Texas şapkasıyla Nashville'den gelen oydu sanki; annemden söz ediyorum. Janis, yaşının geçtiğini, artık mini etek giymekten vazgeçmesi gerektiğini söyleyince annem, "Elli üç yaşına yeni bastım, bacak-

larımsa nüfus kâğıdımdan otuz yaş genç” diye yanıtlamıştı. Janis, “Konumuz bacakların değil, yüzün” demişti haince. Annem hiç aldırmadan kısacık etekler giymeye devam ediyordu. O gece Mike’ın birçok tanıdığı vardı. Topluca vaftiz olduğumuz günden beri en yakın arkadaşım olan Philippa da gelmişti. Babam, benden daha küçük olan kız arkadaşı Suzanne’ı alıp gelmişti. Herkes oradaydı. Thorn’lar, emekli Lady bilmem kimler, Londra’da çalışanlar, hafta sonlarını geçirmek için değirmeni satın alanlar, herkes...

Asiller takımı her zamanki gibi birbirlerinden ayrılmadı. Hep böyle yaparlar. Bay Thorn, Mike’ı yanına çağırarak dokuzunun birden aynı masada oturabilmeleri için iki masayı birleştirmesini ve sandalyeler getirmesini söyledi. Sanki hizmetkârıymış gibi... Mike istenileni yaptığında teşekkür bile etmedi. Hayatım hep böyle sahneler görerek geçti, ama ben yine de alışamıyorum ve hoşlanmıyorum. Bay Thorn, benden isteseydi, “Kendi işini kendin yap” diyecek yürekliği gösterirdim gibi geliyor. Ama yine de bilinmez, belki de Mike gibi uslu uslu yapardım dediklerini.

Hafta sonunu geçirmeye gelen o çift kapıdan girdiğinde, doğruca ilk grubun yanına yöneceklerini düşündüm. Onları daha önce görmemiştim. Çoğumuz görmemiştik. Kimimiz açıkça, kimimiz belli etmeden gelenleri izliyorduk. Kadın ince, uzun boylu, otuz beşlerinde, tilki gibi dar yüzlü, sivri çeneli, saçları zencefil rengindeydi. Zencefil derken kırmızı, havuç rengi veya kızıl demek istemiyorum. Gerçek zencefil rengiydi saçları. Güzel bir kadın değildi. Çok sade giyinmişti. Siyah keten pantolon ve ceket takımının içine beyaz tişört giymişti. Sadeligiyle salondaki en şık kadın oydu. Yanındaki erkek Ned’di.

Bay Thorn onları görünce yerinden kalktı. Değirmeni alan çift de Bay Thorn’un kalktığını görerek ayağa kalktı. Dediklerini duymadım, ama kendilerini tanıttıklarını ve gelenleri masaya davet ettiklerini anladım. Çağrılar olumsuz yanıt aldı. Çok sonra, Ned’e “Squire”la ve diğer önemli insanlarla aynı masada oturmaktan nasıl kurtulduklarını sordum. O da gerçeği, “Herkesi rahatsız etmek istemem” dediğini söyledi. Kızlarının hasta olduğunu, gece boyunca ona bakmak için sık sık yerinden kalkarak eve gideceğini anlatmış. Gerçeği veya yarı gerçeği söylemiş.

– Geçen yıl James Thorn gibileriyle ilgili bir program yaptım dedi çok sonra. Konu *squirearchy*'nin² son durumuydu. Adı da *Rich Man in his Castle*'di.³

– Şarkıdan esinlendin herhalde, değil mi? dedim. Ned'le aşık atışacak kadar bilgili olmaktan mutluyum. *All Things Bright and Beautiful*'dan değil mi?

– Kim olduğumu bilseydi bana böyle yakınlık göstermezdi herhalde...

Bunları konuştuğumuzda mayıs ayıydı. Oysa halk müziği gecesi şubattaydı. Ned'i ilk gördüğüm an ona âşık oldum dersem komik olur. Aşkın biriyle sevişmek olduğunu düşünenler böyle bir şey söyleyebilir. Ned'i ilk gördüğümde bir şeyler hissettim. Böyle biriyle yaşamak, sabah kalktığımda yanımdaki yastıkta böyle bir yüz görmek nasıl bir duygudur diye düşündüm, o kadar.

Sonunda benim oldu. Tam olarak değilse de... Bu dünyada kim, ne kadar başkasının olabiliyorsa... Bir ay sonra deli gibi âşık olmuştum. Ama o akşam değil. Daha değil. Köyde yaşayan herkes gibi ben de başımı çevirdim ve Jane ile Ned'e baktım, ne yapacaklarını merak ediyorduk. Yaptıkları şey bize doğru gelmedi.

Ned, daha sonra, çok daha sonra Jane'le beraber davetlerde insanların yanına gidip kendilerini tanıştırmaya alışık olduklarını söyledi. Böyle eğitilmişler. İşleri gereği –Jane rol dağılımı yapıyor– hep yeni insanlarla karşılaşmış. Başkaları tanıştırsın diye veya (Mike ile benim yaptığımız gibi) birileri acısın da yanlarına gelsin diye bir köşede beklemeleri söz konusu değilmiş. Ned, beni gördüğünü, benden “hoşlandığını” söyledi. Hepimizden, yani Philippa ve kocası Steve'den, Janis ve kocası Peter'dan hoşlanmış. Bizleri güzel, yaşıtı olan insanlar olarak çok beğenmiş. Bir an bile aynı sosyal sınıftan olmadığımız aklına gelmemiş. Aklına gelmiş olsa da önemsemezmiş zaten. Bizler, “Squire”dan da, değirmende yaşayan o züppe çiftten de çok daha hoş görünmüşüz gözüne, o da yanımıza gelmiş.

² Köy beyliği veya ağalığı. (ç.n.)

³ Malikanesinde Yaşayan Zengin Adam. (ç.n.)

– Merhaba. Ben Ned Saraman, bu da karım Jane Beaumont.

Kulaklarımıza inanamıyorduk. Hepimiz aynı şeyi düşünüyorduk. Tharby’de, evli olup kocasının soyadını taşımayan pek fazla kadın yoktu da...

– Rowans’ı kiraladık.

Elini ilk uzatan ben oldum. Ona dokunmak istiyordum, dokununca neler hissedeceğimi merak ediyordum. El sıkıştı. Sertti diyorum çünkü elini son kez o akşam sıkıştım. Herhalde hâlâ serttir. Çekingen biri değilim, ama onun karşısında utandım. Kadınlar, bir erkekten hoşlandıklarında çekingen olur. Mike’sa hiç çekingen davranmadı, Steve de öyle... İkisi birden Rowans’ta neler yapılması gerektiğini sıralamaya başladı. Oysa ne Ned ne de Jane onların fikirlerini sormuştu. Elektrik sisteminin yenilenmesi gerektiğini, damın en az yirmi yıldır onarılmadığını, o zaman damı Steve’in amcasının onardığını, kiremitlerin altına koruyucu konmazsa ortaya çıkacak sorunları sıralamaya başladılar. Janis de aşağı kalmıyor, kimin gazete getirebileceğini, kurutemizleme için nereye gidilmesi gerektiğini sayıyordu.

Philippa benim gibi suskundu. Aklından geçenleri biliyordum –çoğunlukla bilirim– hayatında hiçbir zaman (anneannemin kibar takımı dediği) bu tür insanların, bu tür bir yerde, bizim gibi insanların yanına geldiklerini ne gördüğünü ne de duyduğunu düşünüyordu. Bu tür insanlar, ilk kez bize aynı sınıftan insanlarmışız gibi davranıyordu.

Konuşmada bir duraklama olduğunda Ned bizlere içki getirmeyi önerdi. İçki isteyen sadece Janis ve ben olduk, ikimiz de beyaz şarap istiyorduk. Jane ilk kez ağzını açıyordu.

– Evet, sevgilim, bak bakalım *superannuated*⁴ Dolly Parton’un⁵ başının altından neler çıkacak?

Garip bir sessizlik oldu. O sıralarda *superannuated*’ın anlamını bilmiyordum, yine de kırıcı bir söz olduğunu anlamıştım ve kızmıştım. Ned, annemin içki servisi yaptığı bara doğru ilerliyordu. Koşarak ona yetiştim.

– Özür dilerim, dedim.

4 Emekli. (ç.n.)

5 Dolly Parton, Amerikan country müziğinin çok süslü ve çok ünlü kraliçesi. (ç.n.)

Dönüp yüzüme baktı ve gülümsedi. Boyu çok uzun olduğu için eğilmeden konuşamıyordu. Gözleri berrak, gözbebekleriye simsiyahtı. “Jenny mi?”

– Bu köyde başkaları hakkında söylediklerinize dikkat etmeniz gerektiğini bilmelisiniz. Daha doğrusu, karınız bilmezli. Yüksek sesle konuşmuyordum. Kızgın bir halim de yoktu. Sesimi yumuşatmaya gayret ediyordum. “Burada herkes birbirinin akrabasıdır. Bimem ne Dolly Parton dediği insan, benim annem.

Hareketsiz duruyordu. Sözlerimi sindirmeye çalışıyordu. Sonra, “Gerçekten özür dilerim. Ona söylerim” dedi.

Kıpkırmızı olduğumun bilincindeydim. Diğerlerinin yanına döndüm. Hep bir ağızdan şarap konusunu tartışıyorlardı, Fransız ve Avustralya Chardonnay şaraplarını kıyaslıyorlardı. Jane’in dışında herkes. Jane sıkılıyordu. O sözü söylediği kişinin annem olduğunu öğrense de fazla üzülmecekti... Ned, elinde içkilerimizle bize doğru gelirken müzik başladı. Gitar çalan annemin sevgilisi Len’di. Paul Fletcher, tenor saksofonunda, Mike’in adaşı olan Cuxton’lu kuzeniye davuldaydı. Philippa’nın kardeşi Karen sesini Tammy Wynette’e benzetmeye çalışarak “Stand by Your Man” şarkısını söylemeye başladı.

Ned, birkaç şarkı sonra, “Bir koşu gidip Hannah’a bakayım” dedi. Belki kadına karşı duyduğum hırstan, Hannah’ın annesinin pek aldıracağı yok, diye düşündüm. Ned, kapının yanına gelince döndü, ona baktığımı fark etti ve kaşlarını kaldırdı. Gülümsedim. O da rahatlamış gibi gülümsedi. Sonra babamın yanına gittim. Böyle yapınca çok sevinir. Annemden ayrıldığında bizleri bırakıp gitmiş olmaktan suçluluk duyar. Birimiz ona gerçek babamız gibi davrandığında ondan mutlusu yoktur.

Gracie’yle dışıdan dönünce, Stella’nın yanına gittim. Bir gün önce izinliydim, ondan önceki günse ona Ned’i anlattığım gündü. Benim yaptığımı yapan, içini döken bir insanın rahatladığını ve içini döktüğü kişiyle beraber olmak istediğini düşünürsünüz, değil mi? Ama hayır. Öyle olmuyor. Aksine insan kalbinin içinde sakladıklarını bir kaba boşaltıp kurtulduğunu düşünüyor ve anlattıklarının hepsini atıp bir daha da yanına yaklaşmak istemiyor.

İşte bu yüzden Stella'yı arıyordum. Anlattıklarımın otürü aramıza giren garip şeyi bir an önce ortadan kaldırmalıydım. Yoksa onunla birlikte olmaktan rahatsız olacağımı biliyordum. "Bunları daha önce düşünseydin tatlım" dedim kendime. Konuşmama izin verdiği, beni dinlediği için onu cezalandırmamalıydım. O kadar sabırlı davranmıştı ki... Ben de o kadar çok şey anlatmıştım ki... Ned'i halk müziği gecesinden sonra en az bir ay süreyle görmediğimi, dükkânında karşılaştığımızı ve daha sonra olanları tüm ayrıntılarıyla anlatmıştım.

O hafta, cumartesi günü evlerinin önünden geçiyordum. Ned, bahçede güllerini budamaya çalışıyordu. "Çalışıyordu" diyorum, çünkü dalların tepelerini kopartmasından, ne yapması gerektiğini hiç bilmediği görünüyordu. Tabii ki hemen işe el koydum ve güllerini budadım. İşim bitince bana çay ikram etmek istedi. Jane evde olsaydı olumsuz yanıt verirdim diyemem ama, nasıl olsa Jane yoktu. Kızını anneannesine götürmüştü. Biz de çay içtik ve konuştuk.

Otuz beş yıldır bu dünyadayım, o güne kadar kimseyle Ned'le konuştuğumuz gibi konuşmamıştım. Philippa var, onunla konuşuruz, ama hayatın önemli konularına hiç değinmeyiz. Daha çok alışverişten, akşama ne pişireceğimizden ve Philippa'nın en büyük tutkusu olan eski filmlerden konuşuruz. Oysa Ned'le inançlarımızdan, beklentilerimizden ve hayatın nasıl olması gerektiğinden konuştuk. Tüm bu konular içimde kalmıştı. Bunları düşünürdüm, hep düşünürdüm ama inançlarımı hiç seslendirmemiştım, sadece içimde sözcüklere dökerdim. Yanımda oturup benimle konuşması, onca yıldır içimde sakladığım fikirleri gün ışığına çıkartmıştı. Sonraları, başka hiç kimseyle paylaşmadığı düşüncelerini bana açtığını söyledi.

Ben bunları anlatırken Stella dinliyordu. Nasıl, ilk başlarda iyi bir arkadaş bulduğumu sandığımı, nasıl karşı cinsten olmasını fazla önemsemediğimi, aramızda cinsel bir ilişki olamayacağına göre hafta sonları geldiğinde buluşup konuşabileceğimizi düşündüğümü anlattıkça, Stella dinledi. Böyle düşüncelere sığınarak insanın kendisini aldatabileceğini çok iyi anladığını söyledi. "Ancak kendini aldattığını anlayınca insanın kendini ne kadar aptal gördüğünü bilirim" dedi.

İşte bu yüzden Stella'yı aramaya koyuldum. Ne odası vardı ne de oturma salonunda. Yukarı kata çıkıp evine bakıyordur, diye düşündüm, ama orada da yoktu. Stella açık havayı pek sevmezdi. Dışarı çıkması için güçlü bir neden olmalıydı. Sadece, "Hava iyi" demek onu dışarıya çıkarmaya yetmezdi. Onu bulmadan önce nedeninin kokusunu aldım. Selvilerden oluşan yüksek çitin arkasında oturmuş sigara içiyordu.

İçimdeki sıkıntıyı hafifletecek bir konu bulmuştum. Lena olsa avaz avaz, bahçenin bir köşesinde sigara içerken yakaladığı beş yaşında bir çocukmuş gibi bağırırdı. Böyle bir davranışın ne anlamı vardı? Zavallı Stella ne de olsa ölümün eşliğindeydi. Yakında üstünü kaplayacak karanlığın içine gömülmeden biraz zevk almasında ne zarar vardı?

Beni görünce gülümsedi ve sigara tutan elini film artistleri gibi uzattı. Eski filmlerde oynayan Bette Davis'i anımsatıyordu.

– Bana ne olur kızma Genevieve... Arada bir canım sigara istiyor. Kimseler görmediğinde içtiğimi itiraf etmeliyim.

– Ne yaptığınız beni ilgilendirmez, dedim. Yanıtım biraz sert olduysa, içimdeki bu sıkıntıdan kaynaklanıyordu.

– Silk Cut sigaralarımı getirenin kim olduğunu hiçbir kuvvet söyletmeyecektir!

"Richard değil," dedim, içimden. "Doktor değil. Marianne." Ben de olsam annem için aynı şeyi yapardım. "Lena size bir şey söylemeye cesaret edemez" dedim, "ama sigaraların elini geçmesini önler. Dikkatli olun!"

Dumanı burun deliklerinden çıkarttı. Bunu filmlerin dışında yapan birine hiç rastlamamıştım. Rengi çok beyazdı ve nedeni sürdüğü pudra değildi. Rengi gittikçe soluyordu. Mavi ile yeşil arası gözleri bile soluyordu sanki. Dudaklarını araladı, ağzından bir an duraklayan ince, kurdele gibi bir duman çıktı. Eliyle dumanı dağıttı.

– Genevieve?

Yüzüne baktım.

– Evime gidip bulduğun resmi getirir misin? Ne zaman istersen yap bu işi. O taraflara gittiğinde içeri gir ve resmi al.

– Stella, o evde kimse oturmayalı kaç yıl oldu? diye sordum. Hiç düşünmeden yanıtladı. "Yirmi dört yıl."

– Yirmi dört yıl mı?

– Uzun bir zaman, değil mi? Düşündü. Oturmak sözcüğü de doğru değil, Genevieve, dedi. O eve kimse girmeyeli yirmi dört yıl oldu. Yüzümde gördüğü ifade hoşuna gitmiş olmalı ki gülümsedi. Masrafları hep ödedim, tabii. Masraflar, vergiler, aylıklar. Hepsini ödedim. Sonra damı onardım. Taş duvarlar çok dayanıklı oluyor, boya da gerekmiyor.

– Hiç kiralamadınız mı evi? diye sordum. Başını salladı. Allah aşkına neden satmadınız?

Bu tavrım fazla sertti. Onunla hiç böyle konuşmamıştım. Stella kabuğuna çekilir gibi, içine kapandı.

– Satmak istemedim.

Benim gibilerin Stella gibilerine kızması çok doğaldır. Para, bizim günlük sorunumuzken, bizler, sahibi olduğumuz tek konutun vergilerini ödemekte zorluk çekerken, onun kimsenin oturmadığı bir evin vergilerini kolaylıkla ve düşünmeden ödeyebilmesi ve sadece canının istemediği için satmadan boş tutmasını hoş karşılayamayız.

– Orası benimdi ve boş tutmak hakkına sahiptim, Genevieve. O evi ben aldım, kocam değil. Babamdan kalan parayla, 1963 yılında.

Sorunun bundan kaynaklanmadığını ona nasıl anlatabilirdim? Aslında anlatmaya hiç gerek kalmamıştı. O kadar soluk ve zayıftı ki... Kırmızı tırnaklarının arasından görünen sigarasıyla, gitgide saydam bir yaprağı andırıyordu.

– İsterseniz şimdi satabilirsiniz, dedim. Ben ilgilenirim.

– İlgileneceğini biliyorum.

Sigarasını taş bankta söndürdü, çantasından bir kâğıt mendil çıkarttı, izmariti mendile sardı ve paketi çantasına yerleştirdi. Tüm işlemler büyük bir özenle ve dikkatlice yapılmıştı. İş bittiğinde, banktaki siyah lekeyi lacivert deri ayakkabısının burnuyla sildi.

Banka tutunarak ayağa kalktığı anda nefes nefeseydi. “Genevieve, evi satmanın tek yararı Marianne ve Richard’ın evin varlığını öğrenmemeleri olur. Nasıl olsa beklediklerinden çok daha fazla para kalacak onlara.”

– Koluma girmek ister misiniz?

– Teşekkür ederim. Sanırım evet diyeceğim. Onların bilmemelerini neden istediğimi sormayacak kadar zarif biri-

sin, değil mi? Bir gün belki nedenini sana açıklarım. Ama bugün değil. Doğrusunu istersen, satmaktan korkuyorum, Genevieve.

Yüzüne baktım. Yan yana çiçek tarhlarının yanından yürüyorduk. Bu noktadan aşağıya doğru kat kat çimenlikler uzanır. Daha aşağıda da yaşlı kestane ağaçlarının bulunduğu bir düzlük vardır. Koluma sarılmıştı, yavaş yürüyordu. Sigara kokusu her zaman kullandığı White Linen'a karışarak üstüne yapışmıştı adeta.

– Orada kimsenin bulmasını istemediğim bir sır olduğunı sanma. Her şey o kadar eskiden oldu ki... Başını salladı. Benim için çok gerilerde kaldı. Hiç mektup yoktu, sadece o resim. Konuşma isteği, nefessizliğini bastırmış olmalıydı ki düzgün bir sesle, neşeli bir tonda sözlerine devam etti. Korkuyorum dememin nedeni, her şeyin olduğu yerde kalması gerektiğini düşündüğüm için. Huzur içinde kalmalı her şey, ortalığa dökülüp saçılmamalı. Örneğin bataklık kurutulmamalı, çimenler kesilmemeli, ev değişikliğe uğramamalı. Eşyalarımın dışarı atılarak onun bunun elinde kalmasına razı olamıyorum. O adamları çağırıyorlar, hani o eskici gibi adamlar gelip her şeyi toplayıp götürüyor. Bazı dükkânlarda “Ücretsiz ev boşaltılır” diyen ilanlar görürüm. Sana garip gelse de buna dayanabileceğimi sanmıyorum.

Garip gelmediğini söyledim. “İstemiyorsanız satmayın, zaten Marianne ile Richard’ın siz öldükten sonra ne düşüneceklerini öğrenmeyeceğinize göre ne fark eder ki?” demek istiyordum. Onu kırmamaya özen göstererek dikkatli konuşmaya çalışırken kestane ağaçlarının arasından fırlayan bir köpek bize doğru koşmaya başladı. Siyah benekli beyaz bir köpekti, bir Dalmaçyalı. Lena’nın kardeşinin köpeğiydi. Stella, köpeği görünce koluma daha sıkı sarıldı, bense her şeyden çok o köpeği okşamak ve onunla konuşmak istiyordum. Stella neden parmaklarımı üst üste koyduğumu sordu.

– Dalmaçyalı görmek uğur getirir de ondan, dedim. Siz de bir dilek tutun. Hadi.

İnanmamış görünmesine karşın söylediğimi yaptı.

– Ne dilediğinizi söylemeyin, dedim. Ben de ne dilediğimi söylemeyeceğim. Ancak dileklerimiz gerçekleşirse birbirimizi anlatalım, ne dersiniz?

Benim dileğim Ned'le ilişkimizin iyi sonuçlanmasıydı. Nasıl iyi sonuçlanabileceğini bilmiyordum... Babam gibi yapamazsın, çocuğunu bırakıp evden çıkamazsın. Öyleyse tek çare Jane'in ölmesiydi. O da neden ölsün ki? Sağlıklı, otuz yedi yaşlarında bir kadındı ve her şey yolunda giderse en az elli yıl daha yaşardı. Onun ölmesini istemiyordum. Dileğim bu değildi. Aslına bakarsanız dileğimin sonuna bir şart koşmuş, "Jane'in ölmesi pahasına olmasın" demiştim. O benekli köpeği okşayıp parmaklarımı üst üste koyduğumda Jane'in ölmesini dileseydim, sonra da dileğim gerçekleşseydi nasıl vicdan azabı çekeceğimi, ne denli suçluluk hissedeceğimi tahmin edebiliyordum.

Stella'yla birlikte içeri girdik. Oturma salonunda Lena'yla karşılaştık. Lena, Stella'yı görünce komik olmak istediğinde takındığı yüz ifadesiyle "Lady Newland bugün nasıllar acaba?" dedi.

Stella da alçak bir sesle, "İyiym teşekkür ederim" dedi.

- Sizin o ayakkabıları giymeniz parlak bir fikir değil, Stella. Topukları beş santim olmalı. Süsünüze düşkünsünüz de ondan, değil mi şekerim? Süs merakından başka bir şey değil.

- Ne yazık ki bütün ayakkabılarım buna benziyor.

- Bütçeniz de diğer hanımların giydiği spor ayakkabılardan almaya elverişli değil herhalde. İyi düşünün, şekerim, kendi iyiliğiniz için...

Merdivenlerin yarısına geldiğimizde, Stella, "Bu kadar para verilen bir yerde insan istediği ayakkabıları giyebilmeli" dedi. Haftada dört yüz pound ödüyorlar. Stella bunu söylemedi. Bir keresinde çocukken, paradan söz etmenin ayıp olduğunu öğrendiğini söylemişti. Şimdi, eskisi kadar çekinme bile yine de rakam belirtmekten kaçınırmış. Bana kalırsa insan bir yerde para vermeden, sadece sosyal sigortadan aldığı parayla yaşasa bile yine de istediği şeyi giyebilmeli. Ned'le özgürlük ve saygınlık gibi konuları sık sık tartıştık, ama Stella'yla siyasi konulara değinmek istemiyordum.

Odasına geldiğimizde zor nefes alıyordu. Koltuğa oturdu, "Richard telefon etti, istediğim teybi almış. Cumartesi günü getirecekmiş" dedi. Konuyu değiştirmekte gösterdiği hız beni şaşırttı. "Jane'in ölmesi pahasına olmasın derken neyi kastettin, Genevieve?"

– Yüksek sesle mi söyledim?

Sinirli sinirli güldü. “Korkarım ki öyle. Zarar yok. Jane’in kim olduğunu bilmiyorum bile.”

– Ned’in karısı. Başımı diğer yana çevirdim. Dileğim oydu, daha doğrusu Ned’le birlikte olmak için onun ölmesini istemiyorum...

– Ne demek istediğini anlıyorum. Ned de istemez, değil mi?

Şaşırmıştım. Rahatsız da olmuşum. “Bunu hiç konuşmadık. Jane genç ve sağlıklı. Neden ölsün?”

Stella’nın yanıtı ufak bir kahkaha oldu. Ancak yüzünü görmezseniz hıçkırığı andıran bir gülüş olduğunu düşünürdünüz. Çabuk, çok çabuk.

– Hiç Gilda Brent adını duydun mu? dedi.

Önüne bakıyordu.

– Hiç sanmıyorum, dedim büyük bir özenle. Neden? Duymalı mıydım?

Stella devam etti, “Eski filmleri sevdiğini söylüyorsun. Hep onları videoya çekiyorsun. Film artistiydi. İngiliz bir film artisti.”

– Özür dilerim ama adını hiç duymadım, Stella.

– Duymuş olabilecek birini de tanııyor musun? Eski film meraklısı birini?

– Arkadaşım Philippa var, dedim.

Yüzü kıpkırmızı oldu. Onun yaşında insan atletizm yapmaz ama Stella’ya bakan ya bir yarışta koştuğunu ya da dik bir tepeye tırmanmak isterken vazgeçtiğini düşünürdü.

– Ona sorabilirsin. Gilda Brent’i ona sor.

Beşinci kısım

Stella yazılarını mavi mermer desenli, altın uçlu, eski moda bir mürekkepli kalemle yazıyordu. Sonuç, hiç Arapça bilmeyen birinin Arapça yazmasına benziyordu. Ya da Richard'ın küstah bir gençken söylediği gibi sevişen örümceklere.

Derin bir nefes aldı; daha doğrusu alabileceği en derin nefesi aldı. Dikkatini bir kez daha teybin kullanma kılavuzuna odakladı. Bu kez sonuna kadar gitmeye niyetliydi. Yeni kasetlerden birini aldı, üstünü saran kâğıdı çıkartmaya çalıştı. Zor işti, saydam kâğıdı yarmak için tırnağını kullanmak zorunda kaldı. Teybin nasıl açıldığını keşfetmek bile başlı başına bir marifetti. Kaset, üçüncü denemede başarıyla teybe girdi.

Kapının dışında ayak sesleri duyuldu. Stella yazmakta olduğu kâğıdı buruşturdu. Dolmakalemin kapağını kapattı. Kapıya gitti, bir süre dışardaki sessizliği dinledikten sonra odadaki tek dik sandalyeyi kapı tokmağının altına sıkıştırdı. Kapıyı dışardan açmak artık imkânsızdı. Nefes nefese, dinlenmek için yerine oturdu.

Birkaç dakika sonra, sesinin yeterli güçte çıkacağından emin olunca, teybin önündeki kırmızı düğmeye bastı ve çekingeng bir edayla konuşmaya başladı.

– Ben, kendini ses kaydeden, bilgi kaydeden bir alet olarak tanımlayan makineye konuşuyorum, dedi. Daha önce

hiç böyle bir şey denememiştim. Önümdeki aletin çalışıp çalışmadığını da bilmiyorum... Şimdi durdurup geri sara-
cağım.

“Ben”, “kendini”, “ses kaydeden”, “bilgi...” diyordu önün-
deki teyp. Stella kendi sesini çok hafif buldu. Hafif, kesin,
çağdıışı ve *yaşlı* bir ses... “Ne bitmez bir kibir” dedi kendi ken-
dine. “Ölürken, ölürken bile nasıl göründüğümü, sesimin
nasıl olduğunu düşüneceğim herhalde” dedi. Kısa bir süre
gözlerini kapattı, sonra tekrar kırmızı düğmeye basarak ko-
nuşmaya başladı.

– Amacım, benden başka kimsenin bilmediği, ama birile-
rinin bilmesi gereken bir bilgiyi kaydetmek, dedi. Yanıtı bir
tek bende olan bir sorunun cevabını vermek.

Bunu yapmanın kolay yolu yazıya dökmek diyeceksiniz,
ben onu da denedim, ama sonuçtan memnun kalmadım. İyi
bir yazar olmadığım için değil, yazım okunaksız olduğu için.
Başka bir yol, Richard’dan bir daktilo istemektir. Bugün bile
makineyle çok güzel yazabileceğimden eminim, ancak Ric-
hard’dan böyle bir şeyi hangi nedenle isteyebilirdim? Duy-
duğuma göre birçok yazar teybe konuşuyormuş, sonra da
sekreterleri söylediklerini kâğıda döküyormuş. Benim söz-
cüklerimi kâğıda dönecek kimse çıkmayacağı kesin, ama
dinlemek isteyen bir iki kişi çıkacaktır sanıyorum.

Yazı yazmak sessiz bir iş. Gizlice bir köşeye saklanarak
yapılacak bir çalışma. Bir yerlerde Jane Austen’ın böyle ça-
lıştığını, odaya biri girdiğinde yazdıklarını önündeki kitabın
içine gizlediğini okumuştum. Kapımın önünden geçen ne
dediğimi anlamasa bile istemeden sesimi duyabilir. İçerden
bir fısıltı duymalarını önemsemiyorum. Kendi kendime ko-
nuştüğumu sanarak şaşmayacaklardır. Genevieve dışında
burada çalışanların hepsi yaşlıların beyninin sulandığına ve
ikinci çocukluklarını yaşadıklarına inanır. İçeri kimse gir-
mesin diye kapıya sandalye dayadım. Eğer becerebildiysem
tabii. Küçük çocukların banyosu gibi bizim de kapılarımızda
kilit var, anahtar yok.

İşte. Oldu. Nasıl başlayacağımı bilemiyorum. Aslına bakar-
sanız hâlâ denemekteyim. Geri sarıp bir daha dinleyeceğim.

Amacım, benden başka kimsenin bilmediği ama birileri-
nin bilmesi gereken bir şeyi açığa çıkartmak...

Kapı emniyette, teyp çalışıyor, vakit kaybetmemem gerekiyor. Genevieve'e kendimle ilgili çok şey anlatacağım, bu hikâyenin başlangıcını da ayrıntılarıyla açıklayacağım ama tek başıma yüksek sesle söylediğim birçok şeyi başkasının yanında söyleyemeyeceğimin bilincindeyim. Belki de olanları yüksek sesle anlatacak zamanım da yok. Öyleyse evle ilgili belgeleri neden istediğimden ve *The Times*'ta çıkan ölüm ilanından başlayalım. Yok, oradan değil, Genevieve'den başlayalım.

Richard'la birlikte en az on huzurevi gezmiş olmalıyız. Konforlu olması, bahçe düzeninin iyi olması ve Richard'a yakın olmasından başka ne arıyordum? Belki de bana yukardan bakmayacak birini, genç, güzel ve dürüst birini arıyordum. Benimle ilgilenenlerin içinde, konuşmaktan hoşlanabileceğim bir kişiyi. Ne aradığımı tam olarak bilmesem de ne bulduğumu çok iyi biliyorum. Genevieve'e sorarsanız, o bizi birleştiren şeyin kader olduğunu söyleyecektir. Oysa o güne kadar ne yüzünü görmüş ne de adını duymuştum...

Bayan Keepe, yani Lena kötü bir kadın değil. Aslında iyi kalpli biri, burasını düzgün ve saygılı bir biçimde işlettiğini de itiraf etmeliyim. Ancak insanların hassasiyetlerini hiç önemsemez, daha doğrusu hassasiyete izin verilmemesi gerektiğini savunur. Çok ileri olduğunu sandığı mizah yeteneği bana kalsın insanları muz kabuğuna basıp düşmelerini sağlamak öteye gitmez. Herkesi komik duruma düşürerek ya da başkalarının diğerlerinden farklı yönlerini bulup parmağıyla acayıplıklarına işaret etmekten öteye gitmez. Beni ele alalım. Eskiden nasıl giyiniyorsa öyle giyindiğim, eskisi gibi makyaj yaptığım ve bu yörenin insanları gibi konuşmadığım için bana bir ad taktı. Lena'nın bu yönü -bu eğilimi- Richard'la geldiğimiz o ilk gün çok işe yaradı, yaşlı bir kadının yanında oturan her zaman Jenny diye çağırıldığı yardımcı bakıcının zayıf tarafına dokunmak için eline altın bir fırsat geçmişti.

"Yardımcılarımızdan, Jenny Warner" dedi, "canınız ağız dolusu bir ad çekiyorsa Genevieve de diyebilirsiniz."

Bu sözleri duyunca hiç unutamadığım o korkunç günü anımsadım. Duman kokusunu ve cam kırıklarının elimde açtığı ufak yaraları. Parmaklarımdaki kanı görüyor gibiydim. Kıza baktım, anlayamadığım bir merak uyandırmıştı. O

güzel yüz, çok eskilerde kalmış başka bir yüzü çağırıştırıyordu. Gözünün çekikliğinde, yanağının renginde, dudağının kıvrımında...

Arabaya binerken Richard'a, "Sanırım tam aradığım yeri buldum" dedim. "Sen ne dersin?"

Genevieve yüzünden miydi? Hayır sadece biraz etkiledi. Nasıl bir insan olduğunu bilemezdim ki. Onu seveceğimi bilebilir miydim? Yanılmış olabilirdim, o ad otuz yıl önce Wavenet Yaylası'nda çok moda olmuş olabilirdi. Asıl gerçek, kalacak bir yer aramaktan bıkmış olmamdı. Ölecek bir yer... Her çıkışımızda, arabaya binmekten duyduğum korkuyu bastırmak zorunda kalıyordum. Dişlek dişlek gülümseyen o şişman başhemsirelerden, bekleme listelerinden, o kibirli insanlardan bıkmıştım. Middleton Hall'da karar kılmıştım. İyi de olsa, kötü de olsa, ister kader, ister talih deyin, adı ne olursa olsun buraya gelecektim.

Teybi durdurdu. "Konunun dışına çıkıyorum" dedi. "Konudan sapmamalıyım. Rex, çağrışımlar yaparak düşünce akışımı bozduğumu söyler, bana 'Non sequitor'lar¹ kraliçesisin' derdi." Kırmızı düğmeye bastı.

- Ölüm ilanını görünce beynimden vurulmuş gibi oldum, dedi. O sayfaya neden baktığımı bile bilmiyorum. Hiç bakmam, sadece baş sayfaya, içerde bir iki köşe yazana, sonra doğru arka sayfa ve bulmacaya... Oysa ağustos başlarında, o sabah ölüm ilanlarını açtım. İlk karşılaştığımız günlerde, gençken çekilmiş bir resmi vardı karşımda. Duyulacak bir biçimde nefesimi tuttum, ağlarken yaptığımız gibi bir ses çıktı. İsmimin yazıldığı dik, siyah, kalın harfler kâğıttan fırlayarak önümde dans etmeye başladı.

Uzun bir ilan değildi. İlanı ezbere biliyorum. Evet, evet, insan yetmişinde bile bazı şeyleri ezberleyebiliyor. İnsanın belleği tümüyle yok olmuyor. İlanı şimdi okuyacak değilim. Ne gereği var? Bu kaseti saklarsam ve birileri de söylediklerimi dinler ve ilanı merak ederse, gazete arşivlerinden bulabilir. Nasıl bulunacağını Richard bilir. Ama ben Richard'ın veya Marianne'in bu anlattıklarını öğrenmelerini istiyor muyum, bilmiyorum...

1 İzlemeyenler, takip etmeyenler anlamında Latince sözcük. (ç.n.)

Ölüm haberi renksiz ve soğuktu. Ondan bir ressam ve çocuk kitaplarını resimleyen biri olarak söz ediyordu. “Özellikle de *Figaro and Velvet* serilerini resimlemiştir” diyordu. *Portrait Edwina Mountbatten* en tanınmış eseri idi. Yazıyı hazırlayan, portre sahibinin resmini beğenmediğini ima ederek bir daha sipariş vermediğini söylüyordu. Neyse burada keseceğim. Yine biraz önce söylediğimi yaptım, konuyu dağıttım. Yazının son sözleri önemliydi, onları ezberden söyleyeceğim.

“1949 yılında film artisti Gilda Brent’le evlenmiş, 1970 yılında boşanmadan ayrı yaşamaya başlamışlardı. Gilda Brent hâlâ hayattadır.”

Kimse bilmediğini böylece fark etmiş oldum.

Geçen gün Genevieve’le konuşurken o adı söylemeyi denedim. Hiçbir anlam veremedi. İşte o anda bu kaseti veya kasetleri doldurmaya karar verdim, ama yüksek sesle “Gilda” demek yine çok zor geldi. Şimdi de zor geliyor. “Gilda, Gilda, Gilda.” Devam edersem belki kolaylaşır...

Genevieve’le konuşurken hem korktum hem çekindim, hem utandım hem üzüldüm. Yine de o adı söyledim, Genevieve için hiç anlam taşımayan o adı. Öteki adı söyleseydim o da hiçbir çağrışım yapmayacaktı. Şimdi kaseti baştan dinleyeceğim.

Oldu, diye düşündü. “Yaptım. Benim yaşımdakilerin çoğu gibi bu modern aletlere hiç güvenim yoktur. Güvensizliğimiz onlar yeni, bizim çağdışı olmamızdan değil, bu dünyada uzun zamandır yaşıyor olup, yaşamımız boyu yeni çıkan gereçleri deneyerek çok sık hayal kırıklığına uğramış olmamızdan kaynaklanıyor. Teybimin düzgün çalışmasından mutluyum. Özellikle de Richard’ın hediyesi olduğu için...”

Bilinçaltı tuhaf bir şekilde çalışır. Kaseti dinlediğimde, onun adını hiç ağızıma almamış olduğumu gördüm; daha doğrusu duydum. Aslında boş bir odada bile o adı söyleyemeyeceğimi biliyorum. İlerde kaseti silmeye karalı olsam da onun adını söylemek elimden gelmiyor. Beynimin içinde, yavaş sesle, kendi kendime tekrarlayabiliyorum. Ama sessiz harfleri söylerken dudaklarım sanki boyun eğmiyor, dilim de ses çıkartmama engel oluyor gibi.

O adı Genevieve'in yanında söyleyebilecek miyim? Dene-
yecek miyim? Denersem, içimde tuttuğum... şeyi... tek hak
eden kişi Genevieve olduğu için mi ona söyleyeceğim?

İçimde tuttuğum şeyi...

Günahlarımı.

Bunu Genevieve için yapmıyorum. Genevieve burada ol-
duğu için ve yirmi dört yıl önce gördüğüm bir çocuğun yüzü
için yapıyorum."

Stella teybi durdurdu. Odadaki sessizliğin içine daya-
nılmaz boyutta bir yorgunluk çökmüştü. Buruşturduğu
kâğıt avucundaydı, uyuyakaldığında kâğıt kucağından ye-
re yuvarlandı.

Altıncı kısım

Mike hiç evlenme teklif etmedi. Gerçek hayatta erkekler filmlerdeki gibi evlenme teklifi yaparlar mı acaba? “Benimle evlenir misin?” diyen var mıdır? Bir akşam yokuş yukarı, tepeye tırmanırken Chandler Gardens’ı göstererek, “Evlendiğimizde o evlerden birini istiyorsak şimdiden sıraya girmeliyiz” dedi.

Hiç şaşırmadım. Ben de evleneceğimizi varsayıyordum. Birkaç ay daha evlilikten söz edilmedi ama yıl sonu gelmeden herkes bize nişanlı gözüyle bakmaya başlamıştı. Annem evlilik davetimizi kafasında hazırlamıştı bile. Mike’in eski, sarı Triumph’unu Lejyon’un arkasındaki tarlalara park eder, arabanın arka koltuğunda sevişirdik. On sekiz yaşında böyle şeyler yapılır. Şimdi olsa yapmam. İnsan bazı şeylere hayır diyebildiğinde, artık genç kızlığın bittiğini, kadın olmaya başladığını anlıyor.

Mike ilk erkek arkadaşım değildi. Üçüncüydü. Ötekilerini fazla beğenmemiştim, sadece diğer kızlara karşı durumu kurtarmak için, yalnız kalmamak içindi, o kadar. Evlenmemin başlıca nedeni evden kurtulmaktı. O sıralarda annem ikinci kocası Dennis’le evliydi, ama Breckenhall’da oturan Barry diye biriyle ilişkisi vardı. Dennis yokken eve gizlice gelen Barry’den, eskisinden fazla içki içip sarhoş olan Dennis’ten ve gitgide artan kavgalardan dolayı evdeki havadan korkmaya başlamıştım. Mike sessiz, sakin ve iyi huylu biri-

dir. Kimseyle kavgaya etmez, sadece, "O konuya girmeyelim isterseniz" der ve kapıyı kapatarak odayı terk eder. Aslına bakarsanız, ne konuşmayı sever ne de okumayı. Evde olduğu zaman çoğunlukla bir şeyler onarır.

Onunla yaşamaktan sıkıldığımı mı söylemişim? Bilmem. Bizim köyde insanlar evli oldukları kişiyle konuşmayı beklemez. Kadınlar kocalarının boş zamanlarında garajda araba tamir etmesine alışmıştır. Babam annemle konuşmazdı, annemse ne babamla ne de diğer kocalarıyla konuşur. Birlikte yapacakları o kadar çok şey vardı ki... Ned'le tanışana kadar sıkılmak kavramını hiç düşünmemiştim ya da evlilik eşittir sıkılmak diye düşünürdüm.

Fazla konuşmadığımız için, Mike bendeki değişikliği anlamadı. Bu yüzden de fazla yalan söylememe gerek kalmadı. Eskisinden daha sessiz olmamı eminim yaşılanıyor olmama bağlamıştı. Köylerde yaşayanlar daha gençken yaşlanmaya başlar. Başkalarının cinsel yaşamı hakkında fazla şey bilmem -zaten kim bilebilir ki- ancak Philippa da, Janis de evliliklerindeki heyecanın çoktan yok olduğunu söylüyor. Philippa ile Steve ikinci çocukları doğduktan sonra aylarca o işi yapmamışlar, şimdi bile yapıyor sayılmazlar. Philippa, neredeyse anneannem gibi konuşarak, o işten hiç hoşlanmadığını, zorunlu olarak katlandığını söylüyordu. Bana da, "Eski günleri hatırla, nasıl Steve'e deli gibi âşıktın, ona dokunmadan, öpmeden duramadığın günleri anımsa" demek kalıyor.

Mike çok sık şehir dışında kalırdı. Ancak hafta sonları birlikte oluyorduk, yine de haftalarca bana elini sürmediği oluyordu, yorgunum diyerek ben beraber olmak istemediğimde buna üzülüyor, aksine aldığı yanıtta mutlu oluyordu. Ned'i tanımadan önce, Mike'la nasıl çocuk yapacağız diye düşünürdüm. Bir keresinde Janis'e, "İnsanların çocukları yoksa, sevişmiyorlarsa, sadece çayın hazır olduğunu veya televizyonda neler olduğunu söylemek için konuşuyorlarsa evliliğin amacı ne?" diye sormuştum. Janis de Janis olduğu için beni çocukça davranmakla suçlayıp, "Zaten hep böyle konuşursun" demişti. Evlilik yuva kurmak için yapılan bir ortaklık, bir anlaşmaydı ona göre.

İlk başlarda sadece arkadaş olarak kalacağımızı düşündüğümüz zamanlarda, Ned'le Lejyon'da buluşuyorduk. Mike

ve Jane de orada olurdu. Tesadüfen karşılaşmışız gibi görünen bu buluşmalarımızı aslında ince ince tasarlardım. Jane sıkılıp da bizimle gelmemeye başlayana dek. Annemin “pub”ında müzik dolabı ve uzay savaşıları oyunu bulundurmasını onaylamıyordu. Bir de raflarda pirinçten at heykelleri ve porselen cüceler görmek hoşuna gitmiyordu sanırım...

– İngiliz köylerindeki “pub”lar, havaalanlarında çalan müzik ve uyduruk sanat eserlerince becerilmeden önce harika yerlerdi, dedi.

Mike’ın yüzünde tanıdığım bir ifade belirdi. Alnı kırıışmış, ağzının iki yanı aşağı sarkmıştı. Küfreden bir kadın duyduğunda yüzü hep böyle olur.

– İşimde yeterince küfür duyuyorum, dedi daha sonra. Ama işçilerden duymak başka, böyle sözüm ona okumuş bir kadından duymak başka.

Böylece Mike da “pub”a gelmemeye başladı. Bir süre Ned’le baş başa cumartesi akşamları bir iki içki içmeye gider olduk. Ned saat sekizde gelirdi, ben de ya annemin istediği alışverişi getirmek veya annemden birkaç yumurta almak için aynı saatte uğrardım. Bir akşam, barın arkasından bana doğru eğilerek, “Ona bayılsan bile belli etmemeye çalış” dedi.

Demek ki Ned’e âşık olduğumu annemden öğrenecektim. O anda Ned’in de beni sevmesini, bana âşık olmasını istediğimi anladım. Onu âşık edecek iksiri biliyor, neden o iksirden söz etmekten utanç duyduğumuysa bilmiyorum. Aslında utanılacak hiçbir şey yoktu. Zaten ne kadar geçerli olduğunu zaman kanıtladı. Bulduğum çözüm asırlardır kullanılan bir büyüden başka bir şey değildi.

Anneannem iki üç yıl önce Mike’ın bana eskisi gibi sıcak davranmasını sağlamak için bir şey vermişti. Saçma gibi geliyor, değil mi? Mantıksız. Oysa ben sevgisinin eksildiğinin farkında bile değildim. O sevginin geri gelmesini isteyip istemediğimden de emin değildim. Yine de anneannemin dikkatini çekmişti. Sekseninci yaş gününde, köy salonunda... Mike mutlaka yine erkeklerle bir köşeye çekilmiş olmalıydı. En azından benimle ilgilenmediği kesindi. Kendi hazırladığı bir aşk iksiriydi verdiği... Anneannem bazen tılsımlı içki bazen de iksir derdi. Çaya benzeyen bir suydü ve minyatür bir Coientreau şişesinin içindeydi.

Mike o suyu tadamadı. Nedenini anımsamıyorum. Ya artık, ister yaklaşsın ister yaklaşmasın, diyordum ya da nasıl olsa işe yaramaz, diye düşünüyordum. Âşık olunca iş değişiyor. İnsan her şeyi deniyor. Evde kimsenin dikkatini çekmeyeceğini bildiğim için şişe büfede duyuyordu. Cumartesi gecesi büfeden aldım ve saat sekizde Lejyon'a gittim.

Annemin şişeyi Ned'in birasına boşalttığımı görüp görmediğini bilmiyorum. O işi Ned kilise çanları için para toplayan Bayan Thorn'la konuşmak için yerinden kalktığında yaptım. Geri döndüğünde kalbim ağzımın içinde atıyordu sanki. Birasını dikti, bir tane daha istedi, sonra her zamanki gibi artık gitmeliyim diyeceğine, yüzüme baktı ve "Geliyor musun?" dedi.

Arkasından gittim. Dışarısı zifiri karanlıktı. Elimden tutarak beni yüksek çitlerle çevrili yan taraftaki dar patıkaya yöneltti. Anneannemim iksiri, onu içen erkeğin ilk karşılaştığı kadına âşık olmasını sağlarmış. Yirmi dakika boyunca ilk gördüğü kadın Myra Fletcher veya Bayan Thorn olacak diye korkmuştum. İksir görevini başarıyla yapmıştı. Karanlığa alışmaya başlayan gözlerle yüzünün geçirdiği büyük değişimi gördüm. Beni kollarının arasına alarak öptü. Bir şey söyledi, ne olduğunu anımsamıyorum. Ben ne dedim, onu da bilmiyorum. Öpüştük ve aşk yoluna daldık, artık o yoldan sonsuza dek, kaybolana dek yürümekten başka çare yoktu.

Anneme hiçbir şey söylemedim. Annem olanları tahmin etti; büyü olduğunu, annesinin büyüü olduğunu varsaydı. Dennis'le tanıştığında, anneannem aynı şeyi ona yapmış. Bunu duyunca çok mutlu olduğum söylenemez. Annem bunun hem büyüye hem de başka bir şeye bağlı olduğunu söylüyordu.

– Hepimizin güzel insanlar olduğumuz malum. Güldü. Senin vücudun benimkinden de daha güzel, bebeğim. Seni neden beğendiğini anlamak zor değil.

Ned'in beni istemesinin görüntümle ilgisi olmadığını, bana âşık olduğunu, büyüünün sadece işi başlatmak için yararlı olduğunu söylemek istiyordum. Ama konuşursam fazla ileri gitmiş olurum, çok şeyi açıklarım, diye düşündüm. Hiçbir şeyi açıklamamaya kararlıydım. Bomboş evime girerken annemin sözleri aklıma geldi. Oturup uzun uzun düşündüm. Sözü faz-

la uzatmamış, aklından geçenleri tam olarak açıklamamıştı. Böyle bir adam Jenny'nin vücudundan başka nesini beğenebilir, diye düşündüğü kesindi. Okumuş biri, Cambridge'e gitmiş, televizyonda çalışan bir adam. Oysa Jenny kim? Tharby'li bir kız. Eğitimsiz. Middleton Hall'da hastabakıcı yardımcısı olana dek evlerde çalışan biri... Akıl bu ilişkinin fizikî nedenlere bağlı olduğunu söylemiyor muydu?

Annem cinsellik konusunda çok şey bilir ama insanların aklından geçenleri bilmez. Aşkî yalnızca yatağa girmek olarak algılar, yatağı da keyif veren bir eğlence olarak görür. Ancak Ned ile benim ilişkimiz eğlence değil, çoğunlukla güzel, zaman zaman muhteşem, nadiren huşu veren bir birliktelik. O kadar ki beni korkutuyor. Bitince, geçmişte kalınca ne yapacağım diye korkuyorum.

Bunlar nisan ayında yaşandı. Şanslıydık çünkü bu yıl nisan ılık geçiyordu. Stella'yla yürürken Dalmaçyalıyı gördüğümüz gün 6 eylöldü, sonbaharın yaklaştığı seziliyordu. Ned perşembe akşamı gelecekti, bense havanın geçen cumartesi gibi yağmurlu ve soğuk olmaması için dua ediyordum. Salı günüydü, ben de saat yedide, elimde çektiğim videolar, Philippa'lara gittim. Bu saate kadar çaylarını bitirmiş ve çocuklarını yatırmış olduklarından emindim.

Philippa, Weaver Evleri'nde oturur. Yan yana dizilmiş, yarıya kadar tahta kaplı, önde bahçesi olmayan, giriş kapısına merdivenle çıkılan sıra sıra evlerdir bunlar. 1600 yıllarında ipek dokumacıları için yapılmış. Herkes bu evlere bayılır. Tharby'yi gösteren kartlarda da hep onların resmi vardır. Neden bilmem ben bu evleri pek beğenmem. Bana küçücük pencereleri ve boyanması yasak alçı süslemeleriyle karanlık ve kasvetli görünür. Bir keresinde Ned'e neden iki yüz sene önce eski her şeye güzel dendiğini sordum. O da gülerek nedenini bilmediğini, bunu daha önce düşünmediğini söyledi. "İyi bir noktaya parmak bastın" dedi. Söylediklerimden hoşlandığını gördükçe, beni nasıl onayladığını gözlemledikçe, olaylara nasıl taze bir bakış getirdiğimi söyledikçe, sadece görüntümden ötürü benimle beraber olmak istemediğini daha iyi anlıyordum.

Yedi ve beş yaşındaki çocukları yatmıştı. Steve'se patates toplayan babasına yardım ediyordu. Philippa'ya çekti-

ğim videoları verdim. Bunlar, *Çelik Manolyalar* ve *Tehlike-li Alakalar*'dı. O da bana *The Young Lions* ve *The Anderson Tapes*'i verdi. Filmlere hemen bakacağımı hiç sanmıyorum. Onun gibi film delisi değilim. Philippa, hem film seyredip hem kayıt yapamıyor. Bu yüzden onun için film çeki-yorum. Evi büyük değil, bir sürü ufak odası var. Biz de John Wayne'in Amerikan Atlı Süvari Birliği'nin bir subayını oy-nadığı filmin devamını görmek için ufacık bir odada oturu-yorduk. BBC1'de *Hi-de-hi*'i çektiği için John Wayne'i sey-retmek zorundaydı. Sekize yirmi kalana dek diyet cola iç-tik ve askerlerin Kızılorderlilerle nasıl savaştığına baktık. Film bitti.

– Perşembe akşamı senin için *The Paleface*'i çekersem sen de benim için *Rıhtımlar Üzerinde*'yi çeker misin? *The Trials of Rosie O'Neill*'i kendim çekmek istiyorum, Oysa ikisini bir-den çekmem mümkün değil. Çocuklar altıda kalktığı için, iki filmi görmek için geç saatlere kadar bekleyemem.

Philippa'nın yaşamı çok zor. Görenler, evlilik hayatını, iş hayatını ve çocukları bir arada idare ettiği için sorunları ol-duğunu sanır. Oysa onun sorunu video kasetlerini düzenle-mek ve videosunu ayarlamaktır. İsteğini yapacağımı söyle-dim, az daha, “perşembe akşamı evde yokum” diyecektim ki sustum.

– Gilda Brent diye birini duydun mu? dedim.

Marilyn Monroe diye birini duydun mu dermişim gibi yü-züme baktı.

– Ealing komedileri, değil mi? dedim.

– Tabii ki öyle. Bunu herkes bilir. Sadece Ealing komedi-leri değil. Savaş filmlerinde de oynadı. *HMS Valiant*'ta ve *The Skies Above Us*'ta.

– Benim görmüş olabileceğim hangi filmde oynamıştır?

– Görmediğin filmlerin sayısı beni şaşırtıyor, Jenny. Dur bakalım... *The Wife's Story*? Onu gördün mü?

– Duymuştum.

– Haftaya oynayacak. Senin için çekerim. Gerçekten gör-mek istediğin bir şeyi çekmiş olurum.

– Nasıl bir kadındı? dedim.

– Sarışındı, yüzü biraz Joan Crawford'u andırıyordu. Ha-rika bacakları vardı. Neden sordun?

Neden soruyordum? Sadece adını duyup duymadığımı merak etmişti. Belki de bilgi edinir ve ona söylersem o da bana kendisiyle bağlantılı bölümü anlatır diye düşünüyordum.

– Huzurevinde onu tanıyan bir kadın var da...

– Tanıyor muydu? Tanıyor muydu? diye sordu Philippa. Yüzü aydınlanmıştı. En büyük hayali gerçek bir film yıldızıyla tanışmaktır. Ned'le yakınlığının derecesini bilse ilk işi kendisini bir yıldızla tanıştırması için aracılık yapmamı istemek olurdu. Ancak yakınlığımızı bilmiyor ve bilmeyecek. İyi tanıyor muymuş?

– Bilmem, dedim. Öğrenince söylerim.

– Bir şey aklıma geldi, dedi. Sonra ayağa fırlayıp kaçmamdan korkar gibi. Bir dakika bekle, dedi.

Elinde bir kitapçıkla geri geldi. Aslında sigara kartları albümüydü bu. Ne olduğunu biliyor musunuz? Eskiden, her sigara paketinden ya bir futbolcu ya bir kuş ya bir çiçek veya başka herhangi bir şeyin resmi çıkardı. Otuz altı tanelik bir takım yaptığınızda onları albüme yapıştırırdınız. Ben ne olduklarını anneannemden biliyordum. Büyükbabam bunlardan çok toplamış, çok albüm yapmıştı. Philippa'nın elindeki film artistleriyle ilgiliydi. Albüm dolu gibiydi. Bir tane eksikliği vardı. Adını duymadığım, Corinne Luchaire diye birinin resmiydi eksik olan.

Aslına bakarsanız pek fotoğrafa benzemiyorlardı. Daha çok renklendirilmiş desen gibiydiler. Gilda Brent'se Philippa'nın dediği gibi Joan Crawford'u anımsatıyordu ama onun gibi -nasıl söylesem- olumlu, dinamik görünmüyordu. Saçının önü toplanmış, arkaları serbest bırakılmıştı. Kan rengi dudakları ve inceltilmiş kaşları vardı. Albümde, resmin girdiği bölümün altında: "Gilda Brent, 1920, Londra doğumlu. Gerçek adı: Gwendoline Miranda Brant. Sarı saçlı, yeşil gözlü. Önemli Filmleri. *HMS Valiant*, *The Skies Above Us*, *The Fiancée*, *The Lady in Lace*, *The Wife's Story*, *Seven for a Secret* ve *Lora Cartwright*" yazılıydı.

– Birçok yardımcı rolde oynadı, dedi Philippa. Hiç yıldız olmadı. Yok yalan söyledim, *The Wife's Story*'de başroldeydi, ancak o film çok tutulmadı. Ellili yılların ortasında film yapmayı bıraktı. Belki Hollywood'a gitseydi iyi olurdu. Herhalde çağıran çıkmadı.

O an Stella'nın Gilda Brent'le aynı insan olabileceği aklıma geldi. Yaşı uymuyordu, Stella 1923'te doğduğunu söylüyordu, ama belki de yalan söylemişti. Kimlik kartını görmemiştim, Lena'nın da gördüğünü sanmıyordum. Pekâlâ kızlık soyadı Brant olabilirdi. Stella adına gelince Gilda'yı beğenmemiş olması doğaldı, istediği adı almıştı belki de. Annemi alın. Gerçek adı Doris'tir. Ancak adından nefret eder, herkes ona "Diane" der. Stella'nın kızı Marianne oyuncu. Oyuncuların genellikle anneleri de oyuncu değil midir? Aklıma Judy Garland ve Liza Minelli ile Maureen O'Sullivan ve Mia Farrow gibi ana kızlar geldi.

– Ona ne oldu ? diye sordum.

– Bilmem. Ortadan kayboldu. İngiliz filmlerinin parlak devri sona ermişti. Ona göre iş kalmamıştı herhalde. Belki de zengin bir işadamlıya evlenmiştir.

O ilk seferden sonra Ned'le ilk kez perşembe günü sevişmedik. Hava sadece soğuk değildi, bir de bardaktan boşanırcasına yağmur yağıyordu. Onu Thelmarsh Cross'ta bekledim. Kendimi kötü, hatta berbat hissediyordum. Yağmurdan ötürü kendimi suçluyordum; sanki ben yağıdırıyormuşum gibi. İçimden, eğer ısrar ederse, arabanın arka koltuğunda o işi yapmayacağımı söylediğimde tepkisi ne olacak diye merak ediyordum.

İşin harikulade yanı, Ned'in böyle bir şey yapmak istememesiydi. Kendisi de bu konularda titizdi. Arabaya girdim, yan koltuğa oturdum. Uzun uzun öpüştük. Curton'dan gelen bir arabanın sıçrattığı su sesi durmamıza neden oldu. Ned'in kollarından sıyrılıp camdan dışarı baktığımda geçenlerde karşılaştığım arabayı ve kadını gördüm. Emin değilim ama bana yanımdan geçerken yavaşladı gibi geldi.

– Yalnız olacağımız bir yer yok diye gelmeyeceğini sandım, dedim.

– Yalnızız işte.

– Benim olmak istediğim gibi değil ama.

– Jenny, biz birbirimizi sadece sevişmek için istemiyoruz ki... Bazı akşamlar sadece oturup konuşsak sence kötü mü olur?

Bir süre arabada oturduk, sonra yedi-sekiz mil ötede, New-wall Pomeroy'da pek az kişinin gittiği bir pub'a gittik. Adı Beyaz Kuğu. Sahibi bizi arkada bir odaya aldı, ama el ele bile tutuşmadan oturduk. İnsanlar gelip kapıdan başlarını uzatıyordu. Ned benimle olmaktan hoşlandığını, oturup konuşmaktan zevk aldığını söyledi, sonra, "Yarınki film çekimine gelmez misin?" diye sordu. İzinli olduğumu biliyordu. Wells-next-the-Sea'de oturan bir sanatçının yaşamını çekiyorlarmış.

Önerisinin beni mutlu etmediğini söyleyecek değilim. Birlikte gidecek, kameramanı, tüm teknik ekibi tanıyacaktım. Belki de yönetmeni ve oyucuları da... Birlikte yemek yiyecek, çekim yapılacak yerlere gidecektik. Herkes kim olduğumu, neden geldiğimi öğrenecekti. Bu, Ned'in başkalarının önünde bağlılığını ilan etmesi gibi bir şeydi. Beni dünyaya tanıstırarak: işte bir gün karım olacak kadın, diyecekti. Ne yazık ki evet diyemezdin.

– Neden, Jenny? dedi.

– Jane duyar da ondan.

– Bir gün nasıl olsa duyacak. Ömür boyu iki eşli olmaya niyetim yok.

– Hayır öğrenmeyecek, Ned. Nedenini sen de biliyorsun. Nedeni, Hannah.

Tartışmak istedi, ama bu konuda yapacak hiçbir şey olmadığını söyledim. Gerçekten de yoktu. Hannah sadece beş yaşında olup, anne babaya ihtiyacı olan bir çocuk değil, Hannah astımlı olan beş yaşında bir çocuktü. Kortizon tedavisi gören ve fıs fıs kullanan bir çocuk. Ned'in o gece köy salonundan sık sık eve gidiş nedeni de Hannah'ın o gün astım krizine tutulmuş olmasıydı. Krizi tuttuğunda sadece babasının yanında olmasını isterdi. Gecede en az dört kere kalkıp kızının iyi olduğuna baktığını biliyordum.

Yine de, "Evlilik boyunca kaçamak yapılmasını önleyen bir madde var artık. Evlenirken, işler kötü giderse ayrılabilceğini biliyor insan."

– İşlerin kötü gitmesi astımlı bir çocuk demekse, hayır, dedim.

Bu sözleri söylerken içim parçalanıyordu. Bana öyle bakıp yalvardığında ona karşı gelmek ve olumsuz yanıt vermek

yüreğimi parçalıyordu. Öyle güzel, manalı bir yüzü vardı ki... O dudaklar beni öperken o kadar yumuşak, konuşurken o kadar güçlüydü ki... Mavi gözleri öylesine dosdoğru, bir yere sapmadan bakıyordu ki... Elimi tutan eli serin, yanık ve uzun parmaklıydı. İlk tanıştığımızda parmağında gördüğüm yüzüğü çoktan çıkartmıştı. Ona karşı gelmek, devamlı hayır demek çok güçtü. Camdan aşağı akan yağmura, erkenden kararan havaya baktıkça aramızdaki aşkı somutlaştıramayacağımız ne çok ay var önümüzde diye düşündüm. İçim ürperdi. Sanki Ned'i sınıyormuşum gibi geldi. Onunla sevişemediğimiz, konuşmakla yetindiğimiz onca haftanın sonunda beni hâlâ sevecek miydi?

Thelmarsh Court'ta, arabamı bıraktığım yere dönüyorduk. Yine çekimden söz ediyor, onunla gitmem için fikrimi değiştirmemi istiyordu. Bir anda bir sundurmanın altına park etmiş traktörün içine girer gibi olduk. Çarpmadığımız için tam içine girdik sayılmaz. Ned tam zamanında frene bastı, araba sıçrayarak sarsıldı, bense emniyet kemeri takmış olmama karşın öne doğru fırladım. Neden bilmem, o anda Stella'yı düşündüm. Belki de bu yollarda dikkatli olmam için beni uyardığından... Bir düşünceden diğerine atlayarak sözü Gilda Brent'e getirdim. Adını duymuştu. Bir keresinde onu bir filmde oynatmayı bile denemişti.

– En az on beş yıl önceydi, dedi. Yeni başladığım dönemlerde. Yirmi üç yaşındaydım ve rol dağılımı bölümünde görevliydim. Bir katalogda resmini görmüştüm, menajerini aradım. Gördüğüm resim en az yirmi yıl öncesine aitti ama ben o yüzün yaşlanınca da güzel olacağını düşünüyordum. İyi bir kalıtım ve iyi bir kemik yapısı gördüm. Senin de yüzün onlardan, Jenny.

– Hangi rol için istemiştin?

– Altmış yaşlarında olmalıydı. Zamanında ünlü olan bir oyuncunun annesi rolü için. Hayalimde canlandırdığım Gilda Brent'in yüzüydü.

– Rolü ona verdin mi? dedim.

– Hayır, çünkü onu bulamadık. Menajeri hâlâ kadrosunda göründüğünü, ancak on yıldır kendisinden haber alamadığını söyledi. “Kayboldu” dedi. Bu sözcük çok karamsar geldi bana. Gerçek neden bu zaman zarfında kimsenin rol teklif etme-

miş olmasıdır diye düşündüm. Ama Gilda Brent hiçbir zaman çok çalışmamıştı. Örneğin hiç televizyon filmi yapmamıştı.

Gilda'nın kim olabileceğini ve nerede olduğunu söyledim. Ned tanışmak istediğini belirtti. Söz vermedim, ayrılmadan önce her zamanki gibi büyük bir hüznün, korkunç bir boşluk ve doyumsuzluk duyuyordum. Seviştikten sonra da doyumsuzluğum devam eder. Bu açlık hissi ancak onunla gece gündüz beraber olur, onunla yaşar, birlikte geceler boyu uyur-sam geçecek, biliyorum. Böyle bir şey olamayacağına göre...

Stella'nın isteğini hemen yerine getirmemin uyandırdığı tepkiyi anımsayarak Gilda Brent hakkında bilgi edindiğimi hemen söylemedim. Philippa'nın sözleri ile Ned'in anlattıklarını ancak pazartesi günü aktardım.

Hafta sonu uzun ve sıkıcı geçmişti. Mike cumartesi günü Norwich'e Canary'lerin maçına gitti. Akşam da mutfağı onarak boyamaya devam etti. Bunu yaparken önümüzdeki hafta için bana hiçbir zorluk çıkartmamaya özen gösteriyordu. Benimle bu kadar yıl birlikte yaşamasına rağmen mutfakta ne kadar az vakit geçirdiğimi bilmemesi mümkün değilken yine de evde olduğumda zamanımın çoğunu mutfakta geçirdiğime inanır. Kadınların çoğunun hayatının böyle olduğunu düşünür. Eksik olmasın, oraya "Senin mutfağın" der. "Senin mutfağını onarıyorum" diyerek bana olan sevgisini kanıtlamış olur. Bana vermeyi bildiği tek armağan budur işte. Pazar akşam yemeğini annem ve Len'le yedikten sonra bir saat kadar anneannemin evinde oturduk, çay içmeye de Janis'lere gittik. Kısacası çalışmadığımız o iki günü her zamanki gibi öldürdük.

Mike pazartesi günü Londra'ya gitmek zorunda olmaktan mutluydu. Tabii bana belli etmedi, açıkça göstermedi. Beni öptü, özleyeceğini söyledi ama almaya gelen arkadaşı Phil on dakika erken geldiğinde gitmeye can attığı her halinden belli oluyordu. Arabaya atladı, Phil'in anlattığı hikâyeye o kadar gülüyordu ki bırakın el sallamayı, arkasına dönüp bakmadı bile. İşin doğrusu, Mike da çoğu erkek gibi hemcinsleriyle olmaktan çok mutlu. Köy toplantılarına gittiğimizde, onu hep barın bir ucunda okul arkadaşlarıyla görmenizin nedeni de bu...

İşe geldiğimde Stella kahvaltısını bitirmek üzereydi. Odasına girip, yeni teybini ne kadar beğendiğimi söylememe fırsat kalmadan, Arthur'un odasına gitmem gerektiğini öğrendim. Arthur yeniden siyatik oldu, masaj yapıp, fizyoterapistten randevu alıncaya dek saat öğlene yaklaşmış, herkese kahve ve bisküvi verme zamanı gelmişti. Stella her seferinde en sona kalır. Onu oturma salonunda, tek başına pazar gazetelerini okurken buldum. Pazartesi gazeteleri zamanında gelmiş odasında dururken, onu burada görmek beni hüznülendirdi.

Öylesine aptalca davrandığım için hâlâ kendimi affetmiş değilim. Yüzümde ahmakça bir gülümseme, "Sizsiniz, değil mi? Gilda Brent sizsiniz..." dedim.

Stella, gülmedi. Ciddi ve düşünceli bir ifadeyle, "Bu da nereden çıktı?" dedi.

- Bilmem. Ben sadece... Yaşlarınız tutuyor, hem öylesine esrarengiz konuştunuz ki... Sizsiniz sandım.

- Seni hayal kırıklığına uğrattığım için üzgünüm, Jenny. Araştırmalar yaptığını görüyorum, ama ne ben Gilda Brent'im ne de o ben. Sonra tuhaf bir şey ekledi. Keşke öyle olsaydı.

Bu sözlerden sonra yüzüne renk geldi. Gazeteyi bir kenara itti. Fincanı eline aldı ve bıkkın bir ifadeyle kahvesini yudumlamaya başladı. Zaman geçirmek için içiyordu sanki...

- Ben hiçbir şey olmadım, canım. Hiçbir zaman... Gilda'nın bıkmadan anımsattığı gibi basit bir sekreter oldum, sonra evkadını ve anne... o kadar.

Bir an için parlak bir gülümsemeyle yüzüme baktı, sonra yüzü ciddileşti. Gözleri gazeteye ilişti, ama eline almadı. İlgisiz davranarak konuşmamızın sona erdiğini belli ediyor sandım. Zaman zaman böyle yapar, her türlü dış etkenden kendini arındırarak içine kapanırdı.

Odadan çıkmaya hazırlanıyordum. İsim çoktu. Tam o sırada sanki ona bir şey sormuşum gibi konuşmaya başladı.

- Babası ünlü bir Shakespeare oyuncusuydu. Adı Evers Brant'tı. Bu yüzden daha ufakık bir çocukken kendini sahnede bulmuştu. *Fırtına*'da, cin rolüne çıktığını sanıyorum. Belki de *Bir Yaz Gecesi Rüyası*'ydı. Filmlerde oynamaya bu yüzden başladı. Babası ünlü bir oyuncu olduğu için...

– Sizin evinizle bir ilişkisi var mıydı? dedim.

Beni duymamıştı. “Onu tanıdığımda film hayatı sona ermişti. Kırk yaşındaydı, o zamanlar kırk yaşında olmak şu an olmaktan farklıydı. Kırk yaşındaki bir insan orta yaşlı sayılırdı, kimse de orta yaşlı oyuncu istemezdi. Ancak anne rolüne çıkabilirdi. Gilda da o tipte bir kadın değildi. O zamanlar ya o sinemayı bırakmıştı ya da sinema onu. Ama kim olduğunu, geçmişini hiç unutmamıştı. Kimsenin de unutmamasına izin vermezdi.”

Stella’nın başkaları hakkında böyle konuşabileceği hiç aklıma gelmemişti. Onu böyle görmekten rahatsız oluyordum. Yanıtını merak ettiğim için değil, sözünü kesmek için evle ilgili sorumu yineledim. Stella yüzüme tuhaf bir biçimde baktı.

– Hiç yoktu, dedi. Biraz düşündükten sonra. Hem yoktu hem de her bakımdan ilişkisi vardı. O eve bir kez, öldüğü gün geldi, dedi. Öylesine kesin bir edayla konuşuyordu ki yüzüme baktığında sesinin değiştiğini görmek beni şaşırttı. Sesi sinirliydi. Gilda’dan söz eden insan, onun akıbetini söylemedi mi? diye sordu.

– Bana anlatan iki kişiydi, dedim. Ancak ona ne oldu derken hangi anlamda sorduğunuzu anlamadım.

– Şey olduğunu... öldüğünü söylemediler mi?

– O konuyu konuşmadık. O konuda bir şey öğrenmek istediğinizi bilmiyordum. Söylememişsiniz.

Yüzündeki ifade beni korkutmaya başlamıştı. Sanki yüzü gittikçe incelerek, hatları sivrilmeye başlamış gibiydi. Yanakları kızarmış, sürdüğü allıktan daha farklı koyu bir renk almıştı. Elini uzatarak elimi tuttu. Bu harekette sevecenlik değil yardım dileği vardı.

– Önemli mi, Stella? dedim. Ölüp ölmediğini gerçekten bilmek istiyor musun?

– Ah, biliyorum. Öldüğünü *ben* biliyorum. Tabii ki öldü. Yirmi beş yıl önce öldü. Ben öğrenmek istemiyorum, yalnız başka bilen var mı diye merak ediyorum.

Öksürük krizine tutuldu. Korkunç, kuru bir öksürüğü vardı, çaresi olmayan bir öksürük... Öksürüğü zamanla kendi kendine geçince, sırtüstü bitkin bir şekilde yatardı. Yine öyle oldu, elini sımsıkı tutmaya devam ediyordum ki ka-

pının açıldığını ve birinin girdiğini duydum. Stella girenin kim olduğunu omzumun üstünden görmüştü.

Elimi bırakarak, “Onun önünde sakın bu konuda bir şey söyleme” diye fısıldadı.

Giren Marianne’dı. Korfu’dan dönmüştü.

Marianne bana hep nazik ve sıcak davranır, adımla hitap eder, nasıl olduğumu sorardı. Bu sorular bitince her zaman ki gibi kollarını açarak Stella’ya sarıldı ve nefes almadan, tatilinin ne kadar harika, fakat arkadaşının evinin ne kadar korkunç olduğunu, havanın ne kadar mükemmel olduğunu, yolculuğun, davranışların, çocukların ve yemeklerin ne kadar feci olduğunu sıralamaya başladı. Hep böyle yapar. Herkese sevgilim der, bana bile...

Yanlarında kalmadım. Ona göz atacak kadar oyalandım, o kadar. Kırk, en fazla kırk bir yaşında olmalı ama benden büyük görüldüğünü sanmıyorum. Gerçekten güzel bir kadın. Uzun boylu, ince yapılı, narin. Güzel, güçlü yüz hatları ve uzun kahverengi saçları var. Altın rengi yanık teni ve kırıksız yüzüyle gerçekten çok alımlı biri. Stella’nın Gilda Brent ve kırk yaşları hakkında söyledikleri aklıma geldi. Marianne’ı görünce her şeyin ne kadar değiştiğini daha iyi anladım.

Annesinin koltuğunu Korfu’dan aldığı hatıra eşyaları ve havaalanından aldığı armağanlarla doldurdu. Marianne’in getirdiği hediyeleri sevinçle ve kahkahalar atarak açan Stella’nın yorgunluğu bir anda geçmiş, yirmi yaş gençleşmişti.

Yedinci kısım

Evli çiftlerin çift kişilik yatakta uyumaları zordur. Uzun zaman birlikte olan iki insanın aynı yatağı paylaşması tuhaf iştir. Eminim çoğunuz bunu hiç düşünmemişsinizdir. Benim ilk aklıma geldiğinde hayatın en acayip olgusu olduğunu anladım.

Aynı yatakta yatan o iki insan boş zamanlarında hep el ele tutuşsalar gam yemem. Veya bir lokantaya gittiklerinde karşı karşıya değil de yan yana otursalar... Lokantaya sık gitmeyiz, gittiğimizde de mutlaka Mike'la yan yana oturmamamız için gayret gösteren, doğru değil diyen birisi çıkar. Evde yemek yiyen çiftler de masada yan yana değil, karşı karşıya oturmaya özen göstermezler mi? Gel gör ki gece olunca aynı yatağı paylaşırlar. Başka bir gezegenden gelip bu halimizi gören olsa, gözlerine inanamaz. Gördüklerinin Ortaçağ'dan kalma bir gelenek olduğunu düşünür.

Eski Hollywood filmlerinde, çiftler yan yana tek kişilik yataklarda yatar. Onları görünce acaba bu gelenek 1930'lu yıllarda unutulup yakın zamanda yeniden mi gündeme geldi diye merak ederim. Neden aynı yatak? Sevişmek için olmadı mı kesin. Evli çiftlerin çoğu sevişmez. Günümüzde ısınmak için olduğu da söylenemez. Örneğin, bizi ele alırsak Mike'la birbirimize hiç dokunmayız, ama yine de o iki seksenlik yatakta yan yana yatmaya devam ederiz. Mike'a neden birlikte yattığımızı sorup bu işe bir son verelim dersem çıldırmış olduğumu düşünür herhalde.

Çift kişilik yataklar yalnız sevgililere özgü olmalı. Örneğin Ned ile benim bu tür bir yatağa oldukça ihtiyacımız var. Aşk yeni olup âşıklar sabırsızlık içinde kıvrandığı dönemlerde büyük, sıcak bir yatağı paylaşmak şarttır. Oysa ben, pub'larda sarılıp kucaklaşmalar ve Ned'in hiç değişmeyeceğine, sonsuz dek bana bağlı kalacağına dair ettiği yeminlerle yetinmek zorundayım. Hiç durmadan öpüşürüz, her izin günümde onunla Norwich'e gitmemi ister, ben de her seferinde evine yakın yerlerin tehlikeli olduğunu söyleyerek olumsuz yanıt veririm. Son buluşmamızda yine hayır dedim, evimde oturup Ned'in yaptığı son televizyon filmine bakacağıma söz verdim. Onunla birlikte olmanın bir başka yolu...

İnsanın -Ned'in eleştiri yeteneği dediği- yargılama gücü, âşık olduğunuz kişinin yarattığı esere bakarken gerektiği gibi çalışmıyor. Ned'in yaptığı film iyi miydi, değil miydi, bilmiyorum. Aslında filmi başkası yapmış olsa, yaşlı bir adamın Norfolk trenleriyle ilgili anılarını izlemekten çok sıkılacağım kesindi. Ned'in yarattığı bir eser olduğu için her an nasıl çalıştığını, dekoru veya çekim yerini nasıl seçtiğini gözümün önüne getirerek adeta onunla yaşadım. Filmin sonunda, "Yapımcı, Edward Saraman" yazısını görünce, adını her okuyuşumda olduğu gibi kalbim yerinden fırlayacak sandım.

Arkasından bir film vardı. Adı *The Fiancée*'ydi.

Televizyonu kapatmak üzereydim. Renkli filmlere alıştıktan sonra siyah-beyaza bakmak zor geliyor. Kumandaya uzanırken ekranda Gilda Brent adını gördüm. John Mills, Googie Withers, Bernard Miles gibi yıldızlardan çok sonra. Bunu anlamlı bir raslantı olarak algıladım, ama değilmiş. Filmlerinin zaman zaman televizyonda gösterildiğini duymuştum, Stella adını söyleyene dek hiç dikkat etmemiştim.

Hikâye İkinci Dünya Savaşı'nda geçiyordu. Köyde, asillerin yaşadığı evlere benzeyen büyük bir şatoya gelen bir kadın, şatodakilere Almanya'yı bombalarken ölen oğullarıyla savaşa gitmeden hemen önce nişanlandıklarını bildiriyordu. Googie Withers nişanlı kızı, John Mills ise filmin sonunda ölmemiş olduğunu keşfettiğimiz genci canlandırıyordu. Gilda Brent oğlanın kız kardeşi rolündeydi. "Nişanlanmıştık" diyen kıza ilk gördüğü andan itibaren inanmayan, şüpheli bir kızdı.

Film çevrildiğinde yirmi beş yaşlarında olmalıydı ve çok güzeldi. Sigara kartlarındaki resmini gördüğüm gün düşündüklerim aklıma geldi. Bu hatırlanacak bir yüz değildi, insanın aklını karıştıran bir yüzdü, konuşurken, hareket ederken veya ışığın yansımasıyla değişen bir yüz. Zaman zaman Joan Crawford'u anımsatıyor, yerine göre Veronica Lane'e veya Valerie Hobson'a benziyordu. Oyuncu olarak yeteneğini bilemiyorum. Ned, "Eski filmlerdeki oyuncuların yetenekli olmalarına gerek yoktur" der. Sesi, diğerlerinin sesine benziyordu. Üst sınıftan, berrak, çınlayan bir ses. Bugün karşınıza böyle konuşan biri çıksa, gülmemek için kendinizi zor tutarsınız.

Stella'ya ertesi sabah anlatacak bir şey çıkmıştı, Gracie'nin işini bitirip Arthur'u sandalyesine oturtunca saat dokuz olmuştu. Stella o saatte radyoterapi için hastaneye gitmişti. Stella ölüyor, kurtulması için hiç umut yok, ama nefes alışını kolaylaştırmak gerekiyor. Kendisi, "Artık gerek yok, neden ısrar ediyorsunuz?" dese de iki haftada bir Pauline'le Bury'ye gitmeye devam ediyor.

Middleton Hall'da kalanlar bir yere gittiklerinde, Lena gibi odalarını karıştırmak gibi bir huyum yoktur. Buradakilerin en az yarısı, özellikle Stella ve Lois gibi akli başında olanlar, Lena'nın mektuplarını okuduğunu, adres defterlerini karıştırdığını bilseler çocuklarına onları buradan almaları için dayatacaklarından eminim. Stella'nın kahvaltı tepsisini kaldırdığımda, üstünde ufacık ruj lekesi olan keten peçetesi yere düştü. Almak için yere eğilince yatağın altında beyaz bir şey fark ettim.

Buruşturulmuş bir kâğıttı. Günlerdir yatağın altında kalmış olabilirdi. Belki de sadece birkaç saat önce oraya atılmıştı. Yüzeysel temizlik yapmakta Mary'nin üstüne yoktur ama eşyaların altını süpürmesini beklemek yanlış olur. O kâğıtta yazılanları okumamalıydım, değil mi? Daha doğrusu o kâğıda bakmamalıydım. Zaten o kargacık burgacık yazıyı okumak olanaksızdı. Ben de kâğıdı inceledim. İlk başta İngilizce olmadığını, hatta Latin alfabesiyle yazılmadığını düşündüm. Yazıdan çok bir kalıba benziyordu. Ya bir dantel parçasının resmiydi veya bir çocuğun karaladıklarının aynada yansıyan görüntüsü... Zorlukla seçebildiğim sözcükler, "Gilda" ve "yok olan" veya "yok olmayan" gibi şeylerdi.

Kâğıdı yeniden buruşturarak çöp sepetine attım. Odadan çıkarken Sharon geldi ve Lena'nın yine ters taraftan kalkmışa benzediğini, dikkatli davranmamı söyledi.

– Umduğu olmadı, Edith parasını ona bırakmadı, dedi Sharon. Bir kuruşunu bile... Edith, tüm parasını Action Aid'e ve Lord Whisky Sanctuary'ye bırakmış.

Lena öğleden önce Stella'yı geri getirdi. Gülümseme deneyecek gülücüklerinden biriyle bana baktı. Lena'nın çocukluğunda aileler çocuklarını şimdiki gibi dışçıye götürmezmiş, hiç tel takmamış, bu yüzden de gerçek anlamda dişlektir.

– “Lady Newland” araba kullanmamdan hoşnut değil, efendim. Yol boyunca benden şikâyet ederek inledi. Anlaşılan hanımefendiye göre çok hızlı kullanıyorum.

Bu sözleri bir tiyatro oyuncusu gibi sıralarken, yüzüne takındığı parlak gülüşle kendini affettireceğini sanıyordu. Stella yorgun olsa da içi hâlâ canlıydı. Oturma salonunda bir koltuğa oturdu ve Lena'ya bakarak,

– Ben şövalye eşi veya bir Baron'un dul eşi değilim, dedi.

– Ne?... Ne?

– Bana Bayan Newland dersiniz daha memnun olurum. Ama bunu söylemek size zor geliyorsa veya fazla resmî buluyorsanız, Stella da diyebilirsiniz.

Bu sözleri söylemek cesaret gerektiriyordu. Sarf ettiği güç onu nefessiz bırakmıştı. Lena'ysa ağzı açık söylenenleri dinliyordu.

– Burada herkes adıyla çağrılır. Bayan bilmem kimmiş... Bu çağda artık böyle diyen mi kalmış? Çağa uymalısın, Stella, bunu unutma. Çağa uy!

Lena odadan çıkana dek kendini tuttu, ağlamadı. Sonra hiç ses çıkarmadan iki gözünden birer damla yaş yanaklarından süzülerek çenesine aktı. Maud'un onun ağladığını görmesini engellemek için yanına oturdum. Maud camlı kapıların yanındaydı, elinden geldiğince söylenenleri dinlemek ve olanları görmek için boynunu kopartırcasına bize doğru dönmüştü. Alçak sesle konuşmaya özen gösterdim. Neyse ki Maud sağır ama Stella değil.

– Size üstünlük sağlamasını istemezsiniz, değil mi? Edith parasını ona bırakmadı diye çok kızgın...

Gülümsemeye çalıştı. "Kalacağını mı umuyordu? Hayır, canım, o kadın yüzünden ağlamıyorum. Asıl neden -bazen kendimi çok yorgun hissediyorum Jenny- kötü şeyler hissediyorum."

- Belki bu göstereceğim sizi neşelendirecek.

O sabah arabamı park edip çimenlerin üstünden geçerken dört yapraklı bir yonca bulmuştum. Günlerdir ilk kez yağmur yağmıyordu. Annem gibi ben de tarlalarda veya çayırdaki yürürken hep yere bakarım, hep dört yapraklı bir yonca bulmayı umarım. Aslında o kadar az rastlanan bir şey değildir. Temmuzda bir tane bulmuştum. Ned'e vermişim. Fransa'da yapacağı filme uğur getirmesi için. O da solana dek yakasına takmıştı. Bugün de her zaman yaptığım gibi bulduğum yoncayı iki kâğıt arasına koydum. Aslında kendime saklayacaktım ama bu anda Stella'nın benden daha çok ihtiyacı vardı.

- Nedir, Genevieve? dedi. Bir İrlanda yoncası mı?

- Hayatta en fazla şans getiren şey. Dört yapraklı bir yonca! dedim.

- Lekeli köpeklerden de mi çok?

- Çok, daha çok. Kötülüklerden sakınmakla ilgili inançlarımla alay edilmesine alışığım. Hiç aldırmam. İnsan içindeki hislerin güçlü olduğunu bildiğinde bu tür sözlere kızamaz. Bir kitabın arasında kurutursanız, yıllarca dayanır.

Bugün çok şıktı. Bir yere giderken hep şıktır. Onun zamanında alışverişe çıkıldığında bile güzel giyinmeye özen gösterilmiş, hastaneye gitmek üzere şehre indiğinde ne kadar dikkatlice hazırlandığını düşünün artık. Çiçekli bir elbise ve ceket giymişti. İki sıralı inci bir gerdanlık takmıştı. Ayaklarında krem rengi ayakkabılar ve ince, açık renk çoraplar vardı. Pembe eşofman ve yeşil hırkayla gezen Lena'nın Stella'yı beğenmeyeceği kesindi. (Eşofmanlar neden hep ya pembe ya yeşil veya mordur, merak ederim...)

Stella, dört yapraklı yoncadan fazla etkilenmemişti. O sabah çok yorulmuş olduğunu biliyordum. Okumakta olduğu kitabı açtım, yoncayı iki sayfanın arasına yerleştirdim. Uyumak isteyeceğini düşünerek, dizlerine bir battaniye örttüm, tam odadan çıkıyordum ki elini uzattı.

- Hayır, gitme. Biraz yanımda kal, dedi. Dünkü filmi gör-dün mü?

– *The Fiancée*'yi mi? Gilda Brent'in nasıl biri olduğunu merak ediyordum. Pek güzel bir film sayılmazdı, değil mi?

– Ben seyretmedim. O kadar geç saatteydi ki... Biraz durakladı. Asıl neden bu değil. Yıllar önce, çekildiği yıl görmüş-tüm. Sonra bir kez de birlikte sinemada seyretmiştik... Gilda'yla demek istiyorum. Onunla sinemaya gitmemi ve oynadığı filmleri birlikte izlememi isterdi. Artık o filmleri seyretmem gibi geliyor... Denemek bile istemem... Teneke gibi çınlayan ufak bir kahkaha attı. Onu görmeye dayanamıyorum, dedi.

Yatağının kenarına oturdum. “Öldü demiştiniz. Neden öldü?”

Yanıtlamayacağını düşündüm. Sessizlik o kadar uzadı ki... Önce başını öne eğdi ve elini alına götürdü. Sonra bu davranışı bir kusurmuş gibi alnındaki eli zorlayarak kucığına indirdi. Başını kaldırdı. Konuşmaya başlarken çenesi titriyor gibi geldi bana.

– Araba kazasında öldü.

– Ne zaman? Film yapmaya son verdiğinde mi?

– Hayır. Uzun yıllar sonra. Dikkat edersen, araba kazasında öldü dedim, kazada değil. Nasıl öldüğünü ben de bilmiyorum.

Şaşırmıştım. Şaşkınlığım yüzümden okunuyordu. “Sana bunu söylememeliydim, Genevieve. Kimseye anlatma, olur mu? Anlatmayacağından emin olmalıyım.”

– Kim bilir, dedim. Benim dünyam, tanınmamış bir oyuncunun nasıl öldüğünü merak eden insanlarla dolu değil ki... Anlatmak istesem de beni dinleyecek kimseyi bulamam.

– Doğru. Belki de sana birçok şeyi anlatmamın asıl nedeni bu. Peki ya o adam, o televizyoncu?

Neden yanaklarımızın kızarmasına engel olamayız? Yüzüm alev alev yanıyordu. “Ned'e de anlatmayacağım.”

– Teşekkür ederim. Sen çok iyi bir kızsın, Jenny. Sana güvenebileceğimi biliyorum. Hayatımla ilgili başka şeyleri de sana anlatmak istiyorum, belki bir gün anlatırım ama neyin anlatılacağına ben karar vermeliyim. Değil mi?

Aklıma takılan o “bir gün”dü. Stella'nın önünde fazla “bir gün”ler kalmamıştı ve aklının bir köşesinde bunu çok iyi biliyordu. Belki hepimiz “bir gün”, “gelecek yıl” veya “sonra”

yapmak istediklerimizi sıralamaya o denli alışmışız ki yaşamımıza bir sınır konulduğunda bile geleceğimiz olmadığını hatırlamaktan kaçınırız. Birden, konuyu değiştirdi.

– Emlakçıya gitmedin, değil mi?

O istemeden bunu yapmayacağımı söyledim.

– Doğru, böyle bir şey yapmazsın. Burada yaşayınca her şey insanın elinden alınmış gibi oluyor, sanki ikinci çocukluğa geri dönmüş gibi hissediyor insan kendini. Bana evimin çoktan satışa çıktığını ve bir sürü insanın evi gezerek, fiyat teklif ettiklerini söyleseydin, şaşmazdım. Ne kadar büyük bir haksızlık ettiğini yüzüme bakınca anlamış olacak ki elini uzatarak kolumu tuttu. Sen diğerlerinden farklısın, Genevieve. Sen bunu yapmazsın.

– Richard da yapmaz, dedim.

Şaşırmıştı. “Evet” dedi. “Haklısın, o da yapmaz.”

– Siz istediğiniz an emlakçılara giderim, Stella. Ancak bir sürü insanın evi gezerek fiyat teklif etmesine gelince, eviniz yıldırıdır kullanılmıyor, çok tozlu ve eski suratlı. Bu haliyle satılması çok zor.

Yüzüne o yorgun ifade geri geldi. “Yani onarılması ve yeniden dekore edilmesi mi gerekiyor demek istiyorsun?”

– Önce temizlenmesi gerekiyor. Bunu neden söylediğimi bilmiyorum. Neden bu öneriyi getirdim? Bu işlerden hoşlanmam, iyi de yapamam. Aklıma gelen ilk neden, izinli olduğum günlerde evde oturup Ned’i düşünerek kendimi suçlu hissetmektense bir şeyler yapmayı yeğlediğim oldu. Evinizi temizlememi ister misiniz, Stella?

Ayn on üçü. Yeni bir işe atılmak için uygun bir gün değil. Annem Ron’la ayn on üçünde evlenmişti, sonucu biliyorsunuz! Ama yapacağım bir şey yoktu, izin günüm bu tarihe rastlıyordu. Bizim ailede herkes uğursuzluk getireceğini söylese de, ne olabilir ki, diye düşündüm.

Sabah erkenden, saat sekizde Molucca’nın yolunu tuttum. Yanıma sprey cila, banyo temizleyicisi, bezler ve Dustette marka elektrik süpürgemi almak akıllılığını gösterdim. Şarjlı bir süpürge elektriği kesilmiş bir ev için çok uygundu. Mike bana geçen Noel’de almıştı. Ben de eve çamurlu ayak-kabılarıyla giren ve yerlere kırıntılar döken kişinin kendisi

olduğunu söylemek yerine çok güzel bir hediye aldığını söyleyerek teşekkür ettim. Stella'nın evini temizlemek için insanın iki toz bezi ve Dustette marka süpürgeyle yetinmesi, eşofman giyip, bir şişe Coca-Cola alarak Everest'e tırmanmaya kalkmaya benziyordu.

Hava güzel değildi. Gri ve rüzgârlı bir gündü. Güneşli bir gün olsa evin tozları görünürdü diye düşündüm. Tozun ne olduğunu, neden yapıldığını bilmiyorum. O ince pudra gibi gri şey nedir? Başka hiçbir yerde insanın önüne çıkmaz. Kırıntı değil, saç değil, ayva tüyü değil, kumaş havı veya hayvan tüyü değil. Kül değil, tahta talaşı da değil... Toz, tozdur, hiçbir şeyden yapılmış değildir, hiçbir yerden gelmez ama her yerde, her şeyi örtmek gücüne sahiptir. Dünya yüzündeki tüm canlılar veba gibi bir hastalığa kapılıp ölseler ve geriye sadece binalar kalsa, zamanla tüm binaların tozların altına gömüleceğinden kuşku yok.

İşe oturma odasından başladım. Önce camı açtım. Bu başlı başına zor bir işti. Halıları dışarıya çıkartıp silkeledim. Yarattığım görüntü *Arabistanlı Lawrence* filmindeki çöl fırtınasını aratmayacak bir sahneydi... Stella'nın gençlik portresini yumuşak bir bezle dikkatle silerek pembe elbisesini ve inci kolyesini gri bir perdeyle örten tozu yok ettim. Tüm eşyaların, koltukların ve halıların tozunu almak işlemi sona erdiğinde bizim süpürgecinin şarjı boşalmıştı.

İlk geldiğimde görmediğim bir şey gözüme çarptı. Şöminenin karşısındaki duvarda ağır bir darbenin oluşturduğu bir çukur vardı. Gümüş parlaticısıyla gümüşleri ovarken kâselerden birinde de bir çöküntü görmüştüm. Sanki birisi kâseyi duvara fırlatmıştı... Kaol kokusuna dayandım, ellerim acıyana dek gümüşleri ovdum.

Banyo ve mutfakta halı yoktu, salondan daha kolay temizlerim diye düşünüyordum. Ancak evde ne sıcak su vardı ne de suyu ısıtma olanağı... Yine de musluğu ve küveti az çok temizlemeyi başardım. Pencerelemi yanımda Camsil getirdiğim için temizlemek kolaydı...

Saat on ikide, getirdiğim sandviçleri yemek için mola verdim. Middleton Hall tarlaların öbür yanından rahatlıkla görünüyordu. Aklıma Stella geldi. Ne düşündüğünü, Gilda Brent konusunda neden bu kadar esrarlı davrandığını ve

“bir gün” bana her şeyi anlatacağını söylerken ne demek istediğini merak ediyordum. Gilda’nın bu eve bir kez geldiğini, sonra da bir araba kazasında öldüğünü söylemişti. Acaba Stella bu yüzden mi arabaya binmekten, özellikle hızlı kullananlardan nefret ediyordu. Gilda kazada öldü diye mi?

Ailemizdeki tüm kadınlar zaman zaman hayalet görür. En sık gören annemdir. İşlettiği pub’ın üst katındaki yatak odasında yürüyen “gri elbiseli adamı” gördüğünü söyler. Gürleyen Lejyon eskiden hem mahkeme binası hem hapishaneymiş. Katiller idam edilmeden önce son gecelerini, yukarı katta volta atarak geçirirlermiş. Janis, arkadaşının köpeği öldürüldükten bir hafta sonra onu gördü, hatta ona *dokundu*. Anneannemse, Hall’da, Bay Thorn’un babasının yanında çalışırken iki kez Brown Lady’yi gördü, üç kez “Elizabeth, Elizabeth” diye bağırın sesi duydu ve sayısız kez barut kokladı. Bu yüzden Gilda Brent’i pencereden bakarken görsem çok şaşmayacaktım. Tıpkı içerdeki toz gibi, siyah-beyaz filmlerdeki gibi, o da gri olurdu. Belki de üstünde *The Fiancée* filminde giydiği o güzel, omuzları açık, drapeli, kuyruklu şifon elbise oldurdu. Sapsarı uzun saçları artık grileşmiş olurdu. Birçok sinema oyuncusuna birden benzeyen yüzüye mermerden yapılmış gibi görünürdü.

Pencereye baktım, kimse yoktu. Evin içindeki hava da bu tür görüntülere uygun değildi zaten. İnsanın hep birisi sizi izliyormuş gibi hissettiği, fısıltılar ve gereksiz seslerle yüklü o garip, kuşkulu hava... Stella’nın evinde hissettiğim tek şey evin bir beklenti içinde olduğuydu. Bu beklenti birinin gelip içinde yaşamaya başlaması olabilir diye düşündüm. Yatak odasını temizlemeye koyuldum. Bu kez elimde saplı bir fırça, bir süpürge ve bir faraş vardı. Tozun çoğunu yok ettikten sonra perdeleri indirdim. Perdeler konusunda yapılacak tek şey onları eve görürüp yıkamaktı. Ya lime lime olacaklar ya da temizleneceklerdi.

Eşyalı oda ile boş oda arasında bir havalandırma dolabı vardı. İçindeki çarşaf lar nemli olmakla beraber küflenmişti. İşimi bir günde bitiremeyeceğimi, tekrar gelmem gerektiğini biliyordum. Dolaptan bir takım çarşaf ve dört yastık yüzü aldım - eğer güneş açarsa - havalanması için pencerenin önündeki sandalyelere yaydım. Sonra yataktaki çarşaf ları

eve götürüp yıkamak için boş bir yastık kılıfının içine doldurdum.

Mutfağa indiğimde, Mike beni görse ne der diye düşündüm. Mike'ın bu konularda ne kadar titiz olduğunu bildiğim için kendi kendime güldüm. Herhalde derhal işe koyulur, kırık fayansları değiştirmeye, kapı kulplarını sıkıştırmaya başlardı.

İlk geldiğimde buzdolabını açmamıştım. Kapısı kapalıydı. Bir yere giderken dolabı çalıştırmadan bırakırsanız kesinlikle kapısının açık olmasına özen göstermelisiniz, yoksa içi küf tutar. Bir kere küf tutan bir dolabı istediğiniz kadar havalandırın, içine sinen o kokudan hiç kurtulamazsınız. Korkunç bir manzarayla karşılaşmaya hazırdım. Kapıyı açıp, baktım.

Dolap gerçekten küf tutmuştu, gri kadifeye benzeyen bir mantar da kaplamıştı içini; ama eskiden, çok eskiden... Şimdi içerde tozdan başka bir şey yoktu. Toz, eskiden yiyecek olması gereken şimdi bir dal parçası veya yemek artığı gibi şekilleri kaplayarak her tarafı kalın bir tabaka halinde örtmüştü. Her tarafı ve her şeyi örten tozun altında toz tutmamış tek bir cisim vardı: bir şişe şampanya. En iyisinden, Bollinger marka... Ağzı altın rengi kâğıtla sarılı, üstü iyi şampanyalarda olduğu gibi altın bir fileyle örtülü bir şişe. Şampanya, yiyeceklerin oluşturduğu gri hayaletler arasında soğumak üzere yan yatmış, hiç gerçekleşmeyen o son kutlamayı bekliyor gibiydi.

Süpürge dolabını açtım. Daha önce görmediğim bir şey dikkatimi çekti. Dolabın arkasında altı tane çengel vardı. Her çengelde altı takım anahtar asılıydı. Birçoğu evin anahtarı olmalı diye düşündüm. En büyüğü arka kapının anahtarıydı, daha ufak olanı garaj kapısını açıyordu. Kırmızı arabayı yakından görmek için garaja girdim.

Araba, sönük lastikleriyle garajın ortasında duruyordu. Kapıları kilitli değildi. Kontak anahtarı görünürde yoktu. İçeri girdim. Şoför koltuğuna oturdum, sonra etrafı izledim. Kapının içindeki cep ve torpido boştu. Arka koltukta ve arabanın döşemesinde hiçbir şey yoktu. Stella, Gilda Brent'in araba kazasında öldüğünü söylediğinde, belki bu arabadır diye düşünmüştüm. Belki kazadan sonra Gilda'nın yakınları bir daha arabayı görmek istememiş ve Stella'dan arabayı

almasını istemişlerdir diye düşünmüştüm. Ancak arabada herhangi bir ezik veya kaza izi yoktu. Sadece yanık izleri vardı. Araba tozluydu. Üstünde buraya konduğu günden beri hiç silinmemiş kalın bir toz tabakası vardı. Tozu aldığımda, bagajın üstü ve arka tekerleklerin etrafının yanmış olduğunu fark ettim. Kırmızı boya yer yer kabarmış ve soyulmuştu, altındaki gri metal görünüyordu.

Bagajı açtım. İçerde aletler ve stepne vardı. Bir şey daha vardı; buruşuk, zümrüt yeşili, dikdörtgen bir eşarp. Sanki birisi önem vermeden bagajın içine atmıştı. Yirmi beş yıldır orada kalmış olsa da kirlenmemişti, burnuma yaklaştırdığımda bayat misk kokusu duydum. Stella hiç yeşil giymez, bence çok da doğru yapar, çünkü dünyanın en uğursuz rengidir. Zevki çok büyük değişikliğe uğramadıysa bu eşarp onun değildi. Eşarbyı mutfağa götürdüm ve sandalyenin arkasına astım.

O yeşil eşarbyı orada görmek beni on altı yıl geriye, o günden beri hiç düşünmediğim bir olaya götürdü: St. John's Eve'deki evimizde, Janis'le sevgililerimize büyü yapmaya kalkıştığımız günlere... Törelere uyarak sofraya ekmek ve peynir koyduktan sonra, giysilerimizi çıkartarak sandalyelerin arkasına asmıştık. Ben, annemi kızdırmak için babamın bana getirdiği yeşil etekliği giymiştim. Etekliğı en üste astım. Arka kapıyı aralık bırakıp, yukarı katta erkeklerin gelmesini beklemeye koyulduk.

Ayak seslerini duyunca çok korkmuştum... Benden küçük olan Janis'ten çok daha fazla... İlk başta aşağı inemedim, merdivenden bile bakamadım. Ancak Janis elimden yakalayarak beni aşağıya sürükledi. Peter mutfaktaydı, eline dolaptan çıkardığı kolayı almış, yemeğini yiyordu. Janis onu çağırmadığına yemin etti. Peter'ı ilkokulda aynı sınıfta okumanın dışında fazla tanıımıyordu, ama yedi yıl sonra evlendiler. Sizce bu durumda Peter'a Janis'in gerçek aşkı demek doğru mu?

Benim için gelen olmadı. Ne o günlerde çıktığım çocuk ne Mike ne de ilerde olacakların habercisi Ned. Ben bütün suçu yeşil eteğe attım, bir daha da yeşil giymedim. Eşarp, rengi ve şekliyle o günleri hatırlatmıştı. Yine de ne yapacağımı bilemediğim için orada sandalyenin arkasında bıraktım.

Sonra aklıma Stella'ya söz verdiğim o fotoğraf geldi. Bu kez kadının Stella olduğunu görüyordum, ancak adamı tanıdığım hiç kimseye benzetemedim. Arka planda görünen kayalıkların Molucca'nın taş duvarı olduğunu anladım. Yıllar geçse de resimden taşan mutluluk, erkek ile kadın arasındaki güçlü bağ ve aşk ateşi tazeliğini koruyordu.

Resmi görmek Ned'i düşündürdü. Ön kapıya doğru yürüdüm. Elimi pirinç tokmağa doğru uzatırken aklıma bir şey geldi. Soğuk, karanlık kış gecelerinde neden Ned'le bu eve gelmeyelim? Gidecek hiçbir yerimiz yoktu, bahar da o kadar uzaktı ki... Anahtar bende idi. Kimsenin haberi bile olmazdı.

"Neden buraya, Stella'nın evine gelmeyelim," dedim kendi kendime...

Sekizinci kısım

Bir yıl önce izin almadan böyle bir şey yapamazdım. Size hatalı bir davranışımдан ötürü bütün başka konularda çok daha dikkatli olduğumu söylemiştim, ama doğru değil. Söz konusu aşk ve sevdiğinizle buluşmak olunca, insanlar doğru ve ahlaklı davranmayı unutuyor.

Aşk her şey ve aşk her şeyi haklı kılıyor. Kendi kendime hep bunu tekrarlıyorum ve davranışımın doğru olmadığını söyleyen sesi duymazlıktan geliyorum. Aşk da o sesi duymuyor, onun yerine durmadan Stella'nın anahtarını bana verdiğini, evi benim temizlediğimi ve satmaya karar verdiği gün satışıyla benim ilgilenmemi isteyeceğini, kısacası evden benim sorumlu olduğumu, arada sırada sorumlusu olduğum evde birkaç saat geçirmemin çok büyük bir suç olmadığını inandırıcı bir sav olarak ileri sürüyordum.

Ertesi sabah Stella'yı gördüğümde evden hiç söz etmedi. Unutmuş olduğunu düşündüm. Veya Richard'la gezmeye çıkacağı için heyecanlıydı. Gezmeye çıkmak konusu başlı başına garipti. Stella arabadan o denli korkardı ki ancak radyoterapi veya dişi gibi kaçınılmaz durumlarda arabaya binmeye razı olurdu. Nereye gideceğini söylemedi ama mavi benekli elbisesini ve bej mantosunu giydi. Bir eline evlilik yüzüğünü ve safirli nişan yüzüğünü, diğer eline de pırlantalı yüzüğünü taktı.

Richard dokuz buçukta geldi. Hafif, spor bir elbise giymişti. Elinde bir paket vardı. Onu Maud'un penceresinden gör-

düm. Arabasından indi, ön kapıya doğru her zamanki gibi canlı ve hızla yürüdü. Yaşamından mutlu ama düşünen biri gibi... Richard o boş kafalı, hiçbir şeye aldırmayan, kayıtsız insanlardan değil. Genelde düşünceler insanları hüzünlendirir, o yüzden duyarlı ve zeki olup aynı zamanda mutlu olan az insan vardır. Bu düşünceler, birçok ses ve görüntü karşısında olduğu gibi Ned'i hatırlattı. Onun yaşamının nasıl çelişkilerle dolu ve üzüntüyle yüklü olduğunu anımsadım.

Stella Richard'la çıktığında odasına girdim. Yatağın üstünde birkaç gün önce sözünü ettiği okuma masası vardı. Richard'ın getirdiği pakette ne olduğu şimdi anlaşılmıştı. Stella'nın kitabı masanın üstünde duruyordu. Kitapta kaldığı sayfayı ona verdiğim dört yapraklı yoncayla belirtmişti. Yoncanın ayın on üçünde uğur getirdiği kişi ben olmuştum. Annem hep söyler, "Dört yapraklılar çok güçlüdür" der.

Yağmur, Kuzey Denizi'ne doğru kaymış, sonunda güzel bir gün olmuştu. Sidney'i dut ağacının altına, sandalyesine yerleştirdim, Middleton Hall'a dönerken Richard'ın ön merdivenlerden indiğini gördüm. Stella'yı uzağa götürmediği anlaşıyordu.

– Sadece Diss'e kadar gittik, dedi, ben sormadan.

– Arabada nasıl davrandı?

– İyiydi. Gülümsedi. Yanımda annem varken çok yavaş kullanırım. Yoldan geçenler için büyük tehlike oluşturacak kadar... Hepsi korna çalar, annem de yolların ne kadar gürültülü olduğundan şikâyet ederek, eskiden kimsenin korna çalmadığını söyler.

Güldüm. İçtenlikle ve iyilikle konuşmuştu. Lena gibi yaşlıları küçümseyerek değil... Saat on ikiye geliyordu, Stella'nın sabah kahvesini içip içmediğini sordum. İşinden ancak bir iki saat izin alabildiğini, bu yüzden hiçbir yerde durmadıklarını söyledi.

– Annemin bazı işleri vardı. Onu kapıya bıraktım bir saat sonra da gidip aldım.

Bu kadarcık bir şey için çok uzun yoldan geldiğini, aslında bizlerden birinin onun yerine Stella'yı götürebileceğini söyledim.

– Evet, yapabilirdiniz. Bir dahaki sefer bu seçeneği düşünürüz. Durakladı. Bu denli arabadan korkması garip değil

mi? Ben çocukken başladı. Altı-yedi yaşlarında küçük bir çocukken tünellere bayılırdım. Benim için en büyük eğlence Dartford Tüneli'nden geçebilmek için annemin bir arkadaşı-
nın evine gitmekti. Bunu yapmaktan ne kadar sıkılsa da belli etmez, şikâyetçi olmazdı. Çok iyi bir sürücüydü, hızlı ve gösterişli araba kullanırdı.

– Araba korkusu ondan sonra mı başladı? dedim.

– Ben hep babamın ölümüne bağlamıştım. Babam ben altı yaşındayken öldü, ama o Dartford Tüneli serüvenlerimiz daha sonraydı... Babam araba kazasında ölmedi. Trende öldü. Daha doğrusu trende rahatsızlandı. Hastanede öldü.

– Anneniz araba kullanmaktan birdenbire mi vazgeçti?

– Evet, ama hemen değil. Sonra. Ne zaman olduğunu tam olarak anımsayamıyorum. Kendisine de soramam. Aslında neden soramam dediğimi bilemiyorum. Gerçekten esrarlı bir durum, değil mi? Neyse, gitmeliyim, geç kaldım. Saat birde ameliyatım var.

Demek ki Stella çocuklarını tek başına büyüttü. Altı yaşında bir erkek çocuk ve 14-15 yaşlarında bir kız çocuk... Şaşırmıştım. Nedense ben onun beş altı yıl önce dul kaldığını düşünüyordum. Richard benimle aynı yaşta. Demek ki babası yirmi beş yıl önce ölmüş. Ya da gazetelerin dediği gibi çeyrek asır önce... Araba korkusunun nedenlerini sormamasını anlayamıyorum. Ancak Richard'ın da nedenini bilmediği açık. Bildiği tek şey, Stella'nın kendine sakladığı karanlık kalan bir yanının olduğu, o kadar...

Stella günün geri kalanını odasında geçirdi. Öğleden sonra uzun süre uyudu. Bir seferinde üstünde siyah saten sabahlığı, gözleri kapalı, rahat nefes alarak yatağına uzanmış uyurken buldum onu... Tam dörtte işten çıktım, evden yakadığım perdeleri alarak Curton'a gittim ve köy dükkânındaki tüm mumları satın aldım. Tharby'den alsaydım dedikodu yaparlar, "Diane, biraz önce senin Jenny buradaydı, Noel için getirttiğim tüm mumları aldı. Ne yapmak için dersin? Bildiğim kadar onların elektriği hiç kesilmez, değil mi?" derler diye korktum. Ancak Tharby'li hiçbir kadının sadece dört mil uzakta olsa bile Curton'a alışverişe gittiğini sanmıyorum. Çocukluğumda babamla Malteser almaya gittiğim günlerden beri ben de ayak basmamıştım o dükkâna.

Süpürgeyi geceleyin şarj etmiştim. Evi biraz daha temizledim. Yavaş da olsa gaz sobasının üstünde biraz su ısıtmayı başardım. Perdeler yıkanırken solmuş, uçları yırtılmaya başlamıştı ama yine de eskisinden iyiydi. Perdeleri astım. Hava güneşli olduğu için çarşaflar bir günde kurumuştur. Yatağı yaptım, su kaynayınca sıcak su torbasını doldurdum.

Mevsim sonbahar olsa da güzel bir akşamdı. Kızılıkların koyu kırmızıya dönüştüğü, mürver ağaçlarının sararmaya başladığı sonbahar mevsimi aslında bataklığın en güzel olduğu mevsimdir. *Chionanteus virginicus* ipek gibi, gri saçları anımsatıyordu. Altında yetişen söğütse kaz tüyü gibiydi. Evin önündeki çimenlikte uzun düz ağaçların gölgesi çizgiler oluşturunuyordu. Ormanın karanlığının gerisinde batan güneş parlak bir nokta gibiydi. Hava durgun ve rüzgârsızdı. Yağan yağmurdan, çimenler ve yaban otları taptaze bir yeşillığe bürünmüştü. Sanki sahte bir bahar gelmişti yöreye... Kapının yanındaki ağaçtan topladığım böğürtlenleri mavi bir Çin vazosuna yerleştirdim. Yarın, bizim evin bahçesindeki tüm krikantemleri ve yıldız çiçeklerini donmadan toplayıp burasını çiçekle donatmaya karar verdim.

Ayrılmadan önce, arka tarafa gidip garajın penceresinden arabaya bir kez daha baktım. Nedenini bilmiyordum ama birden bu evi sevmeye başlamıştım. Evi temizlerken çok yorulmuştum. O kırmızı arabanın burada kalmasını istemi-yordum. Evin tek kusuru bu arabaydı. Dışardan bakıldığında kusursuz duran Victoria eriğini içten kemiren o kıvrım kıvrım kurt gibiydi. İçimden, bu sadece bir araba, kimseye zararı dokunmaz, insan istese de kullanamaz, diyordum. Bataklığın dibinde çok uzun zamandır kalan, paslanmış, yaban otları bürümüş araba enkazlarından farklı değildi...

Bazı sürprizler iyi olmuyor. Janis ve Nick'le annemin elinci yaş gününde ona bir sürpriz hazırlamaya karar vermiş-tik. Annem bir şeylerin farkındaydı, nereye gittiğimizi anlamaması için gözlerini bağlamamıza ve şehir içinde döne döne yol almamıza ses çıkarmadı. Ancak kendini köy salonunda, "İyi ki doğdun" diye şarkı söyleyen yüz kadar akraba ve arkadaşının arasında bulunca çok mutlu olduğunu söyleye-

mem. Anlayacağınız, kendisi Londra'nın West End bölgesinde *Miss Satgon* veya *Sefiller* gibi bir müzikale gidip arkasından Len'le Strand Otelinde yemek yemeyi bekliyormuş. Kendini buna hazırlamış, bunu umuyormuş. Arabayla köye dönerken ne kadar doğru tahminde bulunduğunu düşünmüş, Diss Garı'ndan trene bineceğini sanmış.

Bu deneyimim bana Ned'e sürpriz yapmanın da sakıncalı olabileceğini düşündürüyordu, kendi kendime ne gibi bir terslik çıkabilir diye merak ediyordum. Korktuğum gibi olmadı, hiçbir terslik çıkmadı. Ned şaşırdı ve mutlu oldu. Getirdiğim çiçekler kapalı evin bayat havasını değiştirmişti. Hava ılıktı, gaz sobasını yakmaya gerek kalmamıştı. Yatak odasındaki dolabın üstüne altın yaldızlı mavi mumları yerleştirmiştim. Yatağın iki yanına ikişer tane uzun kırmızı mum koydum. Ned bir ara Avustralya'da üretilen Chardonnay şarabını sevdiğini söylemişti. O şaraptan bir şişe satın almıştım. Soğukluğunu koruması için muslukta suyun altında beklettim. Ned'i beklerken Stella'nın kristal bardaklarını büfeden alıp yıkamıştım.

Biraz erken gelmişti. Bu da beni bir an önce meraktan kurtardığı için, çok iyi olmuştu. İçeri girip beni kollarına aldığı anda, birlikte yaşarsak her akşam böyle olacağını düşündüm. Evi gezdirdim. Her şeyi gösterdim. Boş iki odadan ve kırmızı arabadan başka her şeyi... Sanki benim evimdi ve evimi Ned'e sunuyordum.

– Umarım arkadaşın burasını birkaç ay satmaz, dedi.

– Birkaç ay mı?

– Birlikte yaşamaya başlamamız daha uzun sürmez de ondan... O zaman ödünç evlere ve -elini yatağı aydınlatan mumlara doğru uzattı- eylülde Noel mumlarına gerek kalmaz.

Söyledikleri beni mutlu etti. Gülümsedim. Bir yandan da mumların Noel'e özgü olduklarını fark etmediğim için utan-dım. Doğru olmadığını bilsem de, bir gün birlikte yaşayacağımızı, kendi evimiz olacağını duymak hoşuma gitti. Kadınların söylemekten hoşlandıkları, erkeklerin söylemedikleri için şikâyetçi oldukları sözlerdi beni mutlu eden... Erkekler genelde, yaşadığımız ana bakalım, onun tadını çıkartalım, ileriye dönük planlar yaparak zamanımızı yitirmeyelim, der. En azından anneme göre erkekler böyle der. İlişkimizde rol-

leri değişmiştik, devamlı birlikte olmaktan söz eden ben değil Ned'di. Bense bugün yaşadıklarımızla yetiniyordum.

şaraba dokunmadı. şaraba ihtiyacımız olmadığını söyledi. "Belki sonra içeriz" dedi. Aşlarımızın onu uyarmaya yettiğini, başka hiçbir şeye gerek duymadığını tekrarladı. "Beni sevdiğini söyle" diyordu. Bu sözleri söylemek bana hiç zor gelmiyor. O gece Ned'i her zamankinden daha fazla seviyordum. Stella'nın sıcak ve yumuşak yatağında boylu boyunca sarılmış, adeta bir olmuştuk. Birbirimizin içine katlanmış, bedenlerimiz uyum içinde, beni öpüyordu. Bir ara dudaklarını uzaklaştırarak,

– Çok uzun zaman oldu, Jenny. Bir daha araya bu kadar zaman girmesine izin verme lütfen, dedi.

Ned, koyu renkli, ince, uzun kemikli ve düz adaleleri olan biri. İpek gibi siyah saçlarından, ensesindeki iki uzantıdan hoşlanıyorum. Hayır, hoşlanmıyorum, onları seviyorum. şişşelerden çıkan o tatlı kokular gibi olmayan, ten, saç ve tırnak kokan kokusunu seviyorum. Dişlerinin tadı naneli, dili ise canlı bir balık gibi hareketli ve kaygan. Ona bu duygularımı anlattığımda İncil'deki "Süleyman'ın şarkısı"nı kim yazmışsa onun gibi konuştuğumu söylüyor.

*"Behold thou art fair, my love; thou hast doves' eyes within thy locks..."*¹

– Hiç öyle şeyler söylemedim, dedim. Anlamını bile bilmiyorum.

– Hiç saçlarımın, keçi sürüsünü, boynumun Davud'un Kulesi'ni andırđığını da söylemedin ama genel anlamda söylemek istediğin buydu.

– Öyle söylemiş olsam rahatsız mı olurdun? diye sordum.

– Söylediğin hiçbir şeyden rahatsız olmam, Jenny. İster sen bana şiir yaz. İnsan birini tümüyle sevince hiçbir şeye aldırmaz.

Bunların tek sorumlusu anneannemin verdiği aşk iksiri mi dersiniz? İkisine o iksiri karıştırmasaydım beni bu kadar yoğun bir biçimde sever miydi? "İyi ki son anda vazgeemedim" dedim kendime, "en yakın zamanda pekiştirici bir doz daha verelim..."

¹ "Bak nasıl da güzelsin sevdiğim; saçlarındaki bukleler arasında güvercinlerin gözleri..." (.n.)

Gözlerini kapadı. Başını omzumdaydı, hafifçe saçlarını okşadım. Uykuya daldığında yavaşça yanından kalkıp giysilerinin yanına gittim. Edith'in cenazesinden aldığım bir aşkmerdiveni yaprağını sol ayakkabısının içine yerleştirdim. Nan'a göre, bunu yapan kadının erkeği, onu harikalar yaratacak şekilde severmiş.

Radyoterapinin Stella'da yarattığı iyileşme ekim ayında da devam etti. Zaman zaman kalın paltosuna sarılmış bahçedeki taş bankta gizlice sigara içiyor, Richard'la iki kez daha çıksa bile arabalardan nefret ettiğini ilan etmeye devam ediyordu. Pauline'e bakılırsa, akşam yemekleri için yemekhaneye iniyor, önceden cin-toniğini istiyor, yemekte şarabını içiyor ve her zamanki yerinde tek başına yemek yemekte ısrar ediyordu.

Marianne annesini görmek için Londra'dan geldi. Erkek arkadaşının arabasıyla. Uzun boylu, oldukça şişman erkek arkadaş, Stella'nın odasındaki resimde görünen Jean-Paul ve Kelda'yla. İki torunu anneanneleriyle hiç konuşmadan ya bir köşede oturdu ya da odayı dolaşarak kitapları ve çekmeceleri karıştırdılar. Marianne'ın bir arkadaşının Sabdringham yakınlarında bilmem ne Grange isimli malikânesine giderken uğramışlar. Marianne her ne kadar oyuncuyum diyorsa da hep boşa gezer, ülkenin her köşesinde malikâneleri ve şatoları olan, gelip onlarla kalması için yalvaran arkadaşları vardır.

Stella, Molucca'yı satmaktan bir daha söz etmemişti. Bir şeyi gizlediğimizde, gizlediğimiz insana başka bir sır vererek içimizi nasıl rahatlatmaya çalıştığımız gerçekten ilginçtir. Ned'e göre psikologlar bunu yer değiştirmek diye adlandırmış. Ned'le üç gece evinde kaldığımızı, onun yatağında seviştiğimizi anlatmaya niyetim yoktu. Arabanın bagajında bulduğum eşarptan da söz etmeyecektim, çünkü bu da benim her tarafı karıştırdığımı kanıtlamış olurdu. Ben de şampanyadan söz ettim.

Stella'nın tepkisi beni şaşırttı. Kekemeler gibi, ancak birkaç kelimedden sonra kekelemelerini denetleyenler gibi konuşmaya başladı.

– Genevieve, Genevieve, dolapta bıraktığımız doğru mu? Olamaz, *olamaz*. Bu kadar yıl sonra? Ah Genevieve!

Bıraktığımız? Kiminle bırakmış olabilir, diye düşündüm. Tabii sormadım. “Artık içilebilecek halde olduğunu sanmıyorum.”

– Bilmem. Bilmem. Şarap bekledikçe daha iyi olmaz mı?

Çok solgun ve şaşırmış görünüyordu. Tokat yemiş gibiydi. Ben de ona Lejyon’u tamir ettirirken annemin nasıl ocağın arkasında eski bir Bordeaux şişesi bulduğunu anlattım. Birisi ısıtmak için oraya koymuş sonra da unutmuş olmalıydı. Şişe de durduğu yerde ısınıp soğumuş, ısınıp tekrar soğumuş böylece yüz yıl geçirmişti. Kötü kokmadığı için annem ile işçiler çaylarına katarak içmeye karar vermişler ancak mantarını açınca sirke ile boya karışımı iğrenç bir koku duymuşlardı.

Konuşurken Stella’nın beni dinlemediğini fark ettim. Gözleri çakmak çakmaktı. Ateşi vardı sanki. “Genevieve” dedi, “bir sigara içmeliyim. Bir sigara içeceğim.”

Stella çırılçıplak soyunup Arthur’un odasına koşsa Lena’nın kurallarına daha fazla karşı gelmiş olmazdı. Tehlikeli olduğunu, çok şaşırp şok geçirdiyse seve seve biraz konyak getirebileceğimi söyledim.

– Konyaktan nefret ederim, dedi. Çantasından çıkardığı sigarayı yaktı. Gözlerini kapatarak dumanı içine çekti. Lena kokuyu alıp odaya geldiğinde tüm sigarayı içip söndürmüştü bile.

Lena odadaki kutudan bir kâğıt mendil çıkarttı, Stella’nın fincan tabağında duran izmariti mendile sardı, kül dolu kahverengi lekeli tabağı eline aldı. Stella’ya fazla bir şey yapamayacağı kesindi. O burada kalmak için yılda 20 000 pound ödüyordu. Yapacağı tek şey büyük bir öksürük nöbetine tutulup pencereyi olabildiğince açmaktan ibaretti. Bunun acısı benden çıkacaktı. Öyle de oldu.

Beni odadan dışarı çıkarttı ve üstüme saldırdı. Stella’nın yanında gereğinden çok zaman sarf ediyormuşum, eğer Stella özel bakıcı istiyorsa başka birisini tutmalıymış. Sigaraya gelince! Duyanlar zavallı Stella kokain içerken yakalandı sanır.

– Böyle morukların sigara içmesi ne kadar iğrenç. Kötü bir alışkanlık yüzünden ölümün eşiğine gelmiş birinin artık bundan vazgeçmesini beklemez misin?

Söylediği, ev yandıktan sonra yangın alarmı koymak kadar mantıksızdı. Özür dilemekten başka bir şey yapamaz-

dım. Lena'nın beni kovamayacağını biliyordum. Yeni eleman almak için aylardır ilan vermesine karşın yetmiş yaşlarında, Lowestoft kıyılarında balık ayıklamaktan başka deneyimi olmayan bir kadından başka başvuran çıkmamıştı. Kimse yaşlılarla çalışmak istemiyordu. Kimsede o sabır yok, sağır ve unutkan insanlarla uğraşmak istemiyorlar. Hele altına yapanlarla... Parası da iyi değil.

Yine de Stella'nın yanına hemen gitmemeye özen gösterdim. Aslında mesai saatimin bitmesini bekledim. O saatten sonra Stella'nın bir ziyaretçisi gibiydim, istediğim kadar yanında oturabilirdim. Genelde yanına gittiğimde onu ya gazete okurken ya bulmaca çözerken ya radyoda konser dinlerken ya da kitap okurken bulurum. Bu kez hiçbir şey yapmadan oturuyordu. Camı kapatmış, beyaz renkli gökyüzüne ve ağaçların tepesine bakıyordu. Kapının açıldığını duyunca dönüp baktı, gülümseyerek elini uzattı.

– Seni zor durumda bıraktım, Genevieve. Özür dilerim. Çok kötü müydü?

Henüz okul çağlarında küçük bir kızmışım gibi konuşuyordu. Müdürden azar işiten *kendi* kızımıymışım gibi. Bu tutumu beni biraz sinirlendirdi. Çoğunlukla kendimi Stella'dan daha büyük hissedirim. Deneyimim ve yaşadıklarım ondan daha yaşlı olduğumu hissettirir. Stella benim için, her şeyden korunmuş, yaşam savaşı vermemiş biridir. O sırada hiç beklemediğim o sözler de düşüncemin doğru olduğunu kanıtlıyordu.

– Sana söyleyeceklerim var. Evimle ilgili. O evi babamın ölümünden sonra aldım. Babam bana *kendi* evini bıraktı. Bırakacağı başka bir şeyi de yoktu zaten. Ben de onu satıp Molucca'yı aldım. Benim olan tek şeydi. Onun dışında her şey kocamındı. Bury'de, oturduğumuz ev bile tamamen ona aitti.

– Yasalara göre böyle bir şeyin olabileceğini bilmiyordum, dedim.

– O zaman da yapılırdı, şimdi de... Birçok erkek eşleriyle oturdukları evin tek sahibidir. Rex evin ikimizin adına olabileceğini düşünmek bile istemezdi. Tabii ölünce evi bana bıraktı, ama ben Molucca'yı o ölmeden beş yıl önce almıştım.

– Molucca'yı almanıza kızmamıştır, değil mi? dedim. Babanızdan kalan parayla aldığınıza göre.

– Kızarmıydı kızarmaz mıydı, bilmiyorum, dedi Stella gülererek. Son günlerde sesi biraz kısalmış olsa da gülüşü sıcak ve sevimliydi. O evden haberi yoktu ki...

Kocanız bilmiyordu, diye düşündüm, çocuklarınız da bilmiyor...

– Neden?

– Özel bir yerd, Genevieve.

Babam ölünce bana evini bıraksa Mike'in nasıl davranacağını düşündüm. Babamın evi yok, olsa da bana bırakmaz, ama hayal kurmak da yasak değil ya...

– O parayla ne yaptığınızı merak etmedi mi?

Yanıtlamadı. “O zamanlar, ben gençken her şeyin nasıl olduğunu bilmiyorsun, Jenny. Çocuklarım da bilmiyor. Bankada hesabım yoktu. Kocamın vardı tabii ama ortak bir hesap değildi. Her ay bana ev ve cep harçlığım için belirli bir para verirdi. Ama çok az bir paraydı bu, yetmediği için hepsini eve harcardım.”

Richard doğana dek, dokuz yıl sadece Marianne vardı, dedim içimden. “Hiç çalışmadınız mı?”

– Hep böyle derler. Sesi yorgundu. Gilda da böyle derdi. İnsanlar hem evi düzenli tutmak hem çocuk yetiştirmek hem de kocasının iş arkadaşları için davetler vermenin ne kadar zor olduğunu anlamıyor. Haftada bir kez gelen gündelikçinin dışında yardımcım yoktu. On beş günde bir tek başıma hazırlanarak evde davet vermem beklenirdi. İnsanın karısından başka hiç kimse karşılıksız olarak böylesine çalışmaya razı olmaz. Ayrıca, kocam çaşılmama izin vermezdi.

Konuyu değiştirmek daha doğrudu ama anneannemin söyledikleri aklımdan çıkmıyordu. “Çalışmak o kadar mükkemmel bir şey olsaydı, zenginler onu bizlere bırakmaz, kendilerine saklardı” der anneannem.

– Demek ki böylece Molucca'yı aldınız?

– 4 000 pounda, dedi.

Bugün 60 000 pound eder. Vergileri ödemeyi göze alarak satmayan yine kendisi değil mi? Bir de evkadınlığı yaptığı için para beklediğini söylüyor...

– Babanızın bıraktığı para o kadar mıydı?

– Bana evini bıraktı, onu aşağı yukarı 5 000 pounda sattım. Emlak bürosuna ve alım vergilerini ödemeye param kal-

malıydı. Eşya da aldım. Başını yastığa dayadı. Yorgundu. **H**em konuşmaktan hem de geride kalan uzun günden... **G**ençliğimi anlatacağım sana, dedi. Yarın anlatırım.

Eve girdiğimde telefon çalıyordu. Mike olduğunu düşünüyordum ama arayan Ned'di. Sesini ansızın duyunca öylesine etkileniyorum ki oturmadan konuşamıyorum. Zaman zaman içimi kaplayan korku o denli güçlü oluyor ki sesim çıkmıyor.

Pazartesi günü Danimarka'ya gitmek zorunda olduğunu söylemek için arıyordu. Avrupa Birliği içindeki eski şehirlerin siluetlerini büyük bloklarla bozmadan nasıl çağdaş kentler meydana getirilebileceğini araştıran bir film yapacaktı. Dört gün sürecek bir yolculuktan ve benim de onunla gitmemi istiyordu.

Birkaç gün önce, kendisine tüm iznimi kullanmadığımı, Lena'nın o kalan günleri bir an önce kullanmamı istediğini söyleyen ben değil miydim, hem Mike da her zamanki gibi Londra'da olmayacak mıydı, annem nasıl olsa durumu idare ederdi, üstelik ilk kez yurtdışına gitmiş olurdum...

– Yok, hayır, gittim, dedim. Mallorca ve Tenerife'e gittim. İlkine balayımızda, ikincisine de onuncu evlilik yıldönümümüzde gittiğimi söylemedim. Ne de her iki yolculuğun Mike'in sürpriz olarak hazırladığını...

– Mallorca ve Tenerife yurtdışı sayılmaz, dedi. Oraları plajları olan turistik yatak odaları sadece. Kopenhag'a bayılacaksınız. Angleterre Oteli'nde kalacağız, seni Tivoli'ye götüreceğim.

Elbette gidemezdim. Bunu hayal bile edemezdim. Her zaman geçerli olan nedenlerim vardı. Film ekibi, Jane'in kulağına gitmesi, Hannah, Mike'a yalan söylemek gibi nedenler. Ama bir neden daha vardı. Daha önce hiç aklıma gelmeyen bir neden. Ned'le günler boyu birlikte olup sabaha kadar yanında uyuduktan sonra eski yaşamıma dönmek çok zorlaşacaktı, ayrılmak çok acı olacaktı. Hele son kez buluştuğumuz gün geldiğinde buna dayanacak güç bulamamaktan korkuyordum.

– Benden bunu isteme, dedim.

Sesim öfkeli ve sertti. Canım o kadar çok gülerek ve heyecanla, "Evet, ah evet, *lütfe*n gidelim" demek istiyordu ki elim-

den ancak bu kadarı geliyordu. Konuşmamız bittiğinde o da kızgın ve kırgındı. Ne kadar mantıksız davrandığımdan bahsediyordu.

– Öyleyse haftaya... Seni ararım.

Yukarı çıktım, yatağa uzandım ve ağladım. Bir saat sonra Mike geldi. Phil'in arabasını duydum, sonra ön kapı kapandı, soğuk suyla yüzümü yıkadım ama gözlerim hâlâ şişti. Mike hiçbir şey fark etmedi. Soho'daki özel bir dükkândan Parmezan peyniri ile değişik bir rende getirmişti, böylece İtalyan lokantalarında yediğimiz spagettilerin benzerini yapmamı bekliyordu.

– Londra'daki iş ay sonunda bitiyor, dedi. Uzun yolculuklardan kurtulacağım için mutluyum. Herhalde sen de mutlu olacaksın değil mi yavrum?

– Tabii, dedim. Olaylar hakkında yalan söylemenin ve insanın içinde yaşayan gerçek duyguları saklamanın ne gibi etkiler yarattığını merak ediyorum. Madeni kemiren pas gibi bir şey olmalı...

– Bir kış bahçesi yapmayı düşünüyorum. İkimize. Ne dersin? Yemek odasının arkasına, yedi metre boyunda. Akşamları beni oyalar...

Sözlüğü elime aldım. Akşamları beni oyalayanlar *Chambers Sözlüğü* ile bir ansiklopedi oluyor. Uzun sözcüklere bakıyorum, bilmediğim konuları öğreniyorum. Benden çok daha bilgili ve zeki olan Ned'le ancak böyle başa çıkabilirim...

İkinci bölüm

Dokuzuncu kısım

Stella Londra'da doğmuştu. Daha doğrusu Londra'nın on mil dışında, Wanstead denilen bir yerde. Babası, Gümrük Vergileri Dairesi'nde çalışıyordu. Annesi bir rahibin kızıydı. Eastern Caddesi'nde yarıbağımsız bir evde oturuyorlardı.

– Sen herhalde karma bir okula gittin, değil mi Genevieve? dedi.

Ne demek istediğini bilmiyordum, açıkladığında da fazla bir şey anladım dersem yalan olur. Bildiğim kadar Eton gibi yerlerin dışında tüm okullar kız erkek karışıktır. Son zamanlarda Eton'a bile kızların alındığını duydum.

– Benim çocukluğumda bu tür okullar azınlıktaydı ama ben yine de karma bir okula gittim. O yüzden erkekleri yakından tanıyordum. Erkek çocuklarını tanımadan okuldan çıkan kızlardan değildim.

İkinci Dünya Savaşı başladığında henüz on altı yaşındaymış, ailesi bombardımanlardan o kadar korkuyormuş ki Stella'yı Bury'de oturan teyzesinin yanına göndermişler. Teyze aslında annesinin kuzeniymiş, Stella onu çok severmiş, daha önceleri de onun Churchgate Sokağı'ndaki evinde yaz tatilleri geçirmiş. Londra'dan ayrılmadan okul sertifikası denilen belgeyi almış. O sertifika "GCSE" İngiliz okullarında on beş-on altı yaşındaki öğrencilerin okulda öğrendikleri konulardan birinden girdikleri sınavdan önce, hatta *O Level* denilen sınavlardan önceki sınavların adıymış. Stella'yı Bury'de-

ki bir okula nakletmişler, iki yıl orada okuyup *Higher* denilen başka bir sınava girmiş.

- Londra'dan hiç ayrılmak istemedim, dedi. Daha doğrusu şeyimden -durakladı- en yakın arkadaşımдан ayrılmak istemiyordum. Oysa okulumuzu boşalttılar. Aslında ben de diğerleriyle gidebilirdim. Essex kıyılarında bir yere gittiler. Ama annem istemedi. İyi bakılmamamdan korkuyordu. Asıl söylemek istediği iyi kontrol edilemeyeceğimden korktuğuydu.

En yakın arkadaşının kız olduğunu varsaymıştım. Yanılmışım.

- Adı Alan'dı. Stella çekinerek konuşuyordu. Önceden dikkatimi çeken kekemeliği yeniden tutmuş gibiydi. Alan Tyzartk. Bu adı söylemek dudaklarını kurutuyordu sanki. Diliyle dudaklarını ıslattı. O da komşunun oğlu değildi. Zoraki bir gülüşle sözlerine devam etti. Ailesi, uzakta değil Snarbrook'ta oturuyordu. Alan ile ben -yani ikimiz- şeydik... ayrılmaz ikiliydik. Oysa ayrılmak zorunda kaldık.

Ned'in eve gelmediği o hafta boyunca Stella'yla baş başa geçirdiğimiz saatlerde bunları anlattı. Zaman zaman okul sertifikası gibi deyimleri açıklaması için sözünü kestiğim oluyordu ama çoğunlukla hiç araya girmeden onu dinliyordum. Alan'ın adını birkaç kez ağzına alırsa belki benimki kadar kolay söyler diye düşünüyordum.

Herkes Stella'nın sıra hasreti çektiğini düşünürken o evini değil Alan'ı özliyormuş. Londra'da olduğunu bilse hemen koşacaktı ama Alan Maldon'daymış. İkisi de mektup yazmaktan hoşlanmazmış. Noel'de eve dönmesine izin vermişler, Alan da Londra'ya geldiği için görüşme olanağı bulmuşlar. O, son buluşmaları olmuş.

- Sonsuza dek mi? diye sordum.

- Yıllar ve yıllar boyu son kez. Yirmi yıl, Genevieve.

O yaz bombardımanlar başlamış. Bury'ye geleli bir yılı aşmış olduğu için artık alışmaya başlamış. Arkadaşlar edinmiş, mutlu bile sayılırmış. Alan'la ilgili anıları yavaşça solmaya yüz tutmuş. İkinci sınavı verdiğinde artık Londra'ya dönmek söz konusu olmaktan çıkmış. Savaşın en tehlikeli olduğu zamanmış, zorunlu olmadıkça kimse kentlere geri dönmüyormuş. Alan'ı tam olarak unutmamış olsa da evine duyduğu özlem geçmiş ve teyze ile enişteyi kendisine hiç şef-

kat göstermeyen ailesinden daha çok sevdiğini fark etmeye başlamış. Annesi ile babası ilk başlarda sık mektup yazmışlar ama sonraları mektupların arası açılmış, o kadar ki annesinin bir hava saldırısında öldüğünü duyunca fazla üzülmemiş. Babası Bury'ye gelmiş ve sanki ait olduğu yer orasıymış ve orada iş bulması gerekiyormuş gibi davranmış.

Teyzesi, babasını sekreterlik okuluna göndermesi için razı etmiş. St. Mary's Alanı'nda stenografi, daktilo ve yönetim konularında eğitim veren bir okul varmış, Stella bir yıl oraya devam etmiş. Okul bittiğinde, eline bir diploma vermişler o da bir avukatlık bürosunda iş bulmuş.

Büronun adı Newland, Newland & Bosanquet'miş. Bir yıl sonra evleneceği adamsa Newland'ların genç olanıymış. Yaşlı olanı yetmişin üstündeymiş, anlaşılan insan istediği yaşa kadar avukatlığa devam edebiliyor. Stella işe başladığında genç olanı kırk yaşındaymış. Stella genç Newland için değil, ortağı Anthony Bosanquet için çalışıyormuş. O sıralarda bir erkek arkadaşı da varmış.

Adı David'miş. Ve ister inanın ister inanmayın, Stella o çocuğun soyadını anımsamak için çok uğraştı, ama bulamadı. Öyküsüne devam etti.

– Nasıl tanıştınız?

– Okulda tanışmadık. Ben kız okuluna gidiyordum. Annesi, Sylvia Teyze'nin en yakın arkadaşıydı. Perdeci dükkânları vardı, dükkânı kendisi yönetiyordu. David'in kız kardeşiye müşterilerle ilgileniyordu. Tanrım, adları neydi? Birazdan aklıma gelir. Unutma ki o sıralarda giysileri karneyle alıyorduk. Kumaşlar için de karneye gerek vardı. Karnesiz, battaniye gibi şeylerden başka hiçbir şey alınamıyordu. Bütün giysilerimi kendim dikerdim bir keresinde kendime bebek battaniesinden palto dikmiştim, içini de Sylvia Teyze'nin eski bir çarşafıyla astarladım. İlk naylon çoraplarımı David'in annesinin dükkânından aldım. Sanırım iyi giyinmeyi o sırada öğrendim, Genevieve. Satın alacak bir şey olmadığında, bugünkü gibi çok seçenek yokken, insan ya teslim olur ya da doğru seçimi yapmayı öğrenir, zevkini geliştirir, giysilerinin kıymetini bilir ve onlara iyi bakar.

David, Alan gibi değildi. Oysa ben, içimden onu hep Alan'la kıyaslıyordum. Böyle yapmamak gerektiğini, haksızlık oldu-

ğunu bile bile... Yine de düşüncelerime engel olamıyordum. Alan'ın yanında ya da kafamın içindeki Alan'ın yanında, David çok sıkıcı kalıyordu. Oysa David bana hayrandı, bu da genellikle kızların çok hoşuna gider, değil mi? Benimle görünmek onu mutlu ediyordu. Güzel olduğumu ilk kez ondan duymuştum. Oysa böyle bir şey söylemek Alan'ın aklının ucundan bile geçmezdi herhalde... Keşke yanımda sana gösterecek bir resim olsa. Ama hepsi Marianne'da. Getirmesini söylemek de işe yaramaz, nasıl olsa unuttur. Neyse, kısa bir süre sonra David askere alındı ve hava kuvvetlerine girdi. Onu ancak izne geldiğinde görebiliyordum.

Bazılarına benim hayatım sıkıcı gelebilir. Ama Stella'nın yaşamından çok daha heyecanlı olduğunu görüyorum. Hayatının ilk başlarına oranla, demek istiyorum. Benim hiç olmazsa Mike'tan önce erkek arkadaşlarım oldu, her gece bir yere giderdik, ev hayatımıza gelince belki çok rahat değildik ama hiç sıkıldığımızı anımsamıyorum. Benim genç kızlığım da AIDS diye bir hastalık olmadığı için herkesle çekinmeden istediğimizi yapardık. Oysa Stella için her şey farklıydı. Alan'la el ele bile tutuşmadıklarından eminim. Altı ay boyunca David'in onu öpmesine izin verene dek, sadece sinemaya gidip yürüyerek eve dönmüşler. O zamanki örf ve âdetlere göre David'le hemen öpüşmeyi kabul etse David'in ona duyduğu saygıyı yitireceği ve derhal kendisini terk edeceği kesindi. "Erkekler hep böyledir" diyordu. Belki o zamanki erkekler öyleydi. Yine de elli yılda bu kadar değişmiş olabilirler mi? İnanmak zor doğrusu.

David'in gitmesi hiçbir şeyi değiştirmemişti. Sylvia Teyze'yle oturmaya devam ediyordu, telsiz dediği radyoyu dinliyor, kütüphaneden aldığı kitapları okuyor, giysilerini kendi dikeyor, eski kazaklarını söküp ceketler örüyordu. Sylvia Teyze ona evde perma yapmış, saçları lüle lüle olmuştu. Her sabah yüzünü boyaması, fondöten, allık, ruj sürmesi, yüzünü pudralayıp tekrar ruj sürmesi ve cımbızla aldığı kaşlarını boyaması on beş dakika sürüyordu. O yıllarda göz boyamanın ne olduğunu bilen yoktu... Ne göz kalemi ne gölge ne rimel vardı. Ne gariptir ki, kız kardeşim Janis tam tersini yapar, yüzünün geri kalanını hiç düşünmeden sırf gözlerini boyar. Stella, gençken makyajsız dışarıya adım atmadığını,

köşe başındaki dükkâna bile gitmekteyi reddettiğini söyledi. Eczacının yanında çalışan kız arkadaşıymış, yeni ürünler geldiğinde Stella için birer ruj veya oje ayırmış. Stella, bir keresinde Crème Simon almak için kuyruğa girmiş, sıra tam ona geldiğinde son kremi önündeki kadın almış.

Tüm süslenmeler Sylvia Teyze ve bilmem ne enişte ve David'in kız kardeşi ve Bayan Bosanquet içinmiş. "İnsan Margaret Lockwood kadar güzel bile olsa, etrafta genç erkekler olmadıktan sonra ne işe yarar?" dedi Stella. Bütün erkekler savaşa gitmişti. David izne geldiğinde nişanlanmak istemiş, Stella ise anlamadığı bir nedenle olumsuz yanıt vermişti.

– Ondan hoşlanmıyor muydunuz? dedim.

Kıkırdayarak gülmesi beni şaşırttı. Genç kızlar gibi gül-müştü. "Bunu hiç düşünmedim, Genevieve. Hoşlanıp hoşlanmadığımı bilmiyorum. Beni soğutan şey perdecı dükkânıydı sanırım. İlerde o da dükkâna tıklıp kalacaktı. Bana istersen züppe de, belki de gerçekten züppeydin... O dükkân sahipleriyle ne kadar yakın olsam da onlardan biri değildim. Annemin babası rahipti. Metodist bir rahip. Babam, önemli bir görevde olmasa bile yine de devlet memuruydu. David'le evlenmek birkaç basamak aşağıya inmek demektir."

Bana ne gözle baktığını merak ettim. Annemin babası inek otlatıyordu, babama gelince bir şey olduğu zamanlarda araba tamircisiydi... İşin gerçek yanı, bana o gözle bakmıyor, beni öyle algılamıyordu.

– Hayır mı dediniz?

– Hayır dedim. Bir sonraki izninde yanında bir WAAF¹ getirdi, ondan sonraki izninde onunla evlendi. Ah, Jenny, adı aklıma geldi, Conroy'du. O, David Conroy'du, kardeşi de Mavis. Tabii, annesine hep Bayan Conroy derdim. Sana tuhaf gelecek ama ilk tanıştığımızda David bana Bayan Robertson diyordu. İşte de öyleydi. Ben Bayan Robertson'dum. Ortaklar da Bay Newland ve Bay Bosanquet'ydı. Biz kızlar, yani sekreterler bile kendi aramızda birbirimizi bayan diye çağırırdık... O zamanlar âdet böyleydi. Burada herkesin birbiriyle senlibenli olmasından neden bu kadar rahatsız olduğumu belki şimdi anlıyorsunuzdur. Her şeyin değiştiğini, artık hiçbir

1 Yardımcı Kadın Hava Kuvvetleri. (ç.n.)

şeyin eskisi gibi olmadığını ne kadar kabul etsem de çimenleri biçmeye gelen oğlan çocuğunun bana Stella demesine bir türlü alışamadım.

Tüm bunları bana o iki günde, dört kez birlikte olduğumuzda anlattı. Middleton Hall'da kalanların arasında geçmişten söz etmeyen tek kişi oyken şimdi durmak bilmeden anlatıyordu. Konuşmaktan mutlu olduğu belliydi, yine de yorulduğunu, öksürük nöbetlerine tutulduğunu gözlemliyordum. Bir yandan da Lena'yı gözetlemek zorundaydım. Beni her gördüğünde ya Arthur'un tekerlekli sandalyesini bir yere itmeme ya Lois'in bacağına masaj yapmamı ya da Gracie için bir video bulmamı istiyordu. Stella'dan uzak durmamı sağlamak için giriştiği bu çaba ya kıskançlıktan ya da kötülükten kaynaklanıyor olmalıydı. Başka bir neden aklıma gelmiyordu. Yoksa evindeki paralı misafirlerden birinin kendine göre bir mutluluk yakalamasından rahatsız olmasını anlamak zordu. Oysa Lena kimsenin mutlu olmasını istemez, herkesin ona bağımlı kalmasını yeğler. Edith gitti gide-li Maud'un bir numaraya yükselmesi de bu yüzden. Maud, durmadan Stella'nın ne kadar iyi bir insan olduğunu söyler ve "Sen çağdaş bir evliyasın" der. "Senin gibiler çoğunlukta olsaydı bu dünya daha güzel bir yer olurdu" der. Bu sözleri nereden bulup çıkarttığını merak ederim. Lena da bu yağcılığı yalayıp yutar. Eminim tüm varlığını bağışlamasını beklediği kişi şimdi Maud oldu.

Stella öyküsünün son bölümünü anlattığında günlerden çarşambaydı. Ben eve gitmeye hazırlanıyordum. Bir gün sonra Danimarka'dan dönecek olan Ned'e hazırlamak istediğim sürprizle doluydu kafam. Ne kadar safmışım... O yüzden yanında oturmuş dinliyor gibi görünsem de ilk başta söylediklerini anlamadım. Avukatlık bürosundan ve Conroy'lardan söz ediyor sanıyordum ki birden kulak kabartmama neden olan bir şey söyledi.

– Bay Boanquet öldü. İntihar etti.

Birisi size böyle bir açıklama yaptığında ne diyeceğinizi bilemezsiniz.

– Kendini astı. Bakıcısı onu garajın damından sallanırken buldu. Yaşlı Bay Newland, "Silahı varken neden onu kullanmadığını anlamıyorum" dedi. İlerde kocam olacak Rex de

her şeyin kısıtlı olduğunu, kurşun bulmakta zorluk çekmiş olacağını söyledi. Güldüklerini duydum.

Bunu söylerken oldukça sakindi, oysa ben çok etkilenmiştim. Stella'nın kuşağındakiler seksle ilgili konulardan çok etkileniyor. Bizlerse onların böylesine vurdumduymaz ve aldırılmaz edalarını hiç onaylamıyoruz. Yüzümü anean-nemin oturağını alacak olan çöpçüler gelmeden kapağını açıp içine baktığımda yaptığım gibi buruşturmak istedim.

– Ondan hoşlanmazlar mıydı? dedim.

– Yok, sorun hoşlanmamaları değildi. Onun şey... nasıl söylesem ki? Rex ona “homoseksüel” derdi. Aynen bu sözcüğü kullanırdı. İlerde kayınpederim olacak adam gibi tekerlek demekten bin kere daha iyi bir sözcük... Homoseksüel demek daha iyi. Bunların cinsel suçlar yasasının çıkmasından yıllar önce olduğunu unutma. Hani şu karşılıklı rıza göstererek özel hayatlarında cinsel ilişkiye giren yetişkinlerin davranışlarını yasal kılan kanun... Ay, Genevieve, neden bu kadar etkilendin? Biliyorsun, altı yıl avukatlarla çalıştım. O süre içinde yasaları öğrenmiş olmam doğal değil mi? Yalnız öğrenmekle kalmayıp ilgi duymamdan daha doğal ne olabilir?.. Yirmi beş yıl sonra doğmuş olsaydım mutlaka avukat olurum...

Neyse, zavallı Bay Bosanquet, bir oğlan çocuğuyla, çocuğun yaşadığı karavanda yakalandı. Polisler telefon edip, birazdan kendisiyle görüşmek için geleceklerini ve nedenini söylemiş. Tabii hep mahkemelerde karşılaştıkları biri olduğu için onu tanıyorlardı. Nazik davrandıklarından eminim. Ama Bay Bosanquet bu kez mahkemeye çıkmak istemediğinden polisler gelmeden intihar etmişti. O günlerde böyle bir olayın ne kadar büyük bir rezalet yarattığını anlayabileceğini sanmıyorum. Senin, çok yakından tanıdığın birisinin çocukları öldüren bir katil olduğunu öğrenmene benzer. Herkes öfkeliydi. Yolda yürürken sekreteri olduğum için bana bile tuhaf tuhaf bakıyorlardı. Belki sana gülünç gelecek ama bu yüzden işimden olmaktan korkuyordum. Bay Bosanquet'yle çalıştığım için kovulacağımı düşünüyordum.

Kovulmadım. Onun yerine Rex'in sekreteri oldum. Bay Newland emekli olmuştu, Rex de “bay ortak” oluyordu. Ben de daha yüksek bir göreve gelmiştim. Rex'in şirkete yeni gi-

ren bir yeğeni vardı, yeni bir ortak daha almışlardı, böylece büronun adı da değişmiş, artık Newland, Clarke & Newland olmuştu. Tabii, tüm bu değişikliklerin arkasındaki gerçek neden nefret uyandıran o Bosanquet adından kurtulmaktı.

– Neden? Sadece gay olduğu için mi? diye sordum.

– Ne saçma bir deyim, dedi Stella. Sesi uykuluydu. Gözleri kapalı, başı arkaya dayalıydı. Victoria Dönemi'nde hayat kadınlarına gay hanımlar derlermiş. Bizim zamanımızda gay, neşeli ve mutlu demektir.

Stella'yı yormuş olmaktan korktum. Böyle anlarda, kendini bırakıp yüzünün gevşediği zamanlarda, ne kadar zayıfladığı ortaya çıkıyordu. Birkaç ay öncesine kadar dolgun olan yanakları şimdi kat kat, buruşuk bir deriyle kaplıydı, gözleri de etrafı pudralı derin çukurların içine gömülmüş gibiydi... Kucağına bıraktığı eli, kalın iplerden oluşmuş bir yumağı andırıyordu. Tımaklarına gelince, onlar hâlâ her zamanki gibi kahramanca kırmızıya boyanmıştı. Len'in Lejyon'un kapısına vurduğu son kat kırmızı boyanın eşi...

O resimlerin Richard'da değil de Marianne'da olmaları çok yazık. Hepimizin etrafında bir Marianne'ımız vardır. Onlar aslında iyi niyetli insanlardır, bir şeyi yapacaklarına dair içtenlikle söz verirler ama sözlerinde hiç durmazlar. Verdikleri sözü unuturlar. Sonra yoğun bir pişmanlık içinde özür dilerler ve yeniden söz verirler. Ama sonuç hep aynıdır. Marianne o resimleri hiçbir zaman getirmeyecekti, ben de Rex Newland'ın nişanlısı genç Stella'nın üstünde, New Look modasının uzun jüponlu eteklerini ve ince belli, bol etekli koton elbiselerini hiçbir zaman görmeyecektim. Stella'yı Romalı askerler gibi bağları çapraz şekilde bacaklarına sarılan uzun topuklu ayakkabılarıyla veya fötr şapkasını takıp takım elbise giymiş olarak hiç görmeyecektim. Onu ancak hayalimde canlandırabilirdim, başka seçeneğim yoktu.

Eve dönerken Rowans'ın önünden geçen yolu seçtim. Stella'nın evine gittiğimiz günden beri Ned'in hafta sonu eviyle ilgili hislerim değişmişti. Orası artık "o ev" olmaktan çıkmıştı. Benim gözümde Ned'le olan bağı eskisi kadar güçlü değildi. Her şeyden önce her hafta sonu yağmur yağdığı için haftalardır Jane ve Hannah'la o eve gelmiyorlardı. Ned evi bırakmaktan bile söz eder olmuştu. Ev kendilerinin de-

ğil, kiralamışlar. Kontratları aralıkta sona eriyor. Benimle buluşmak için o eve gerek duyduğu zamanlarda evin bir anlamı olduğunu, şimdiyse buluşmalarımızın oraya bağımlı olmadığını göre artık bırakabileceklerini söylüyor.

Rowans'ı her zamanki gibi bulacağımı sanıyordum. Tüm pencereleri kapalı ve çimleri uzamış olarak... Oysa evin önünde bir araba vardı, Jane'in arabası. Basamaklarda da kurumaya bırakılmış Hannah'ın botları... Herhalde sömestr tatilinde, dedim, yoksa hâlâ yuvaya mı gidiyor? O akşam annemi görmek ve bir iki kadeh içmek için Lejyon'a gitmeyi düşünüyordum ama vazgeçtim. Bakarsınız Jane de Lejyon'a gelir, Jane'le karşılaşmayı hiç mi hiç istemiyorum.

Ertesi gün izinliydim. Stansted'e gidip Ned'i karşılayacaktım. Danimarka'dan iki tane kart göndermişti. Birinde bir denizkızı vardı, diğerinde de uzun, boruya benzeyen nefesli çalgılar çalan iki kişinin heykeli. Başkasının eline geçerse anlamasınlar diye sanki bir kız arkadaşından geliyormuş gibi yazmıştı. Birinde gaz sobasıyla ısınan Song of Songs adlı bir bara gittiğini ve korkunç bir yangın tehlikesi atlattıklarını, diğerindeyse üstü çiçek desenli Noel mumları aldığını yazıyordu. Her iki kartı da "Edwina" diye imzalamıştı. Belki kartlar da, yazdıkları da saçmaydı, ama yine de içimi büyük bir özlem kapladı. Noel mumlarından söz eden kartta Stansted'e saat beşte varan uçağın adını vererek gelir gelmez beni arayacağını yazmıştı. Denizkızının ne olduğunu merak ederek ansiklopediyi karıştırmış ve Hans Anderson hakkında bilgi almıştım.

Stansted çok uzak değil. Önce Bury'den sonra Long Melford ve Haverhill'den geçerek M11 otoyoluna girdim. Vazolara daha çok çiçek koyarak, şarap alarak, onun sevdiği, benim de giderek alışmaya başladığım İtalyan ekmeği, *paté* ve *terroir* denilen korkunç isimli Fransız peyniri ile şeftaliler, muzlar ve Yunan yoğurdu alarak Stella'nın evini ikimiz için özenle hazırlamıştım. Alana vardığımda uçağın inmesine yarım saat vardı. İnsan âşık olunca hep böyle yapar, erken gelerek yarım saatlik heyecan, korku, hayal kırıklığı senaryoları hazırlar kendine...

Aslında havaalanlarına pek alışık değilim, orada ne yapacağımı pek bilmem ama uçakların iniş ve kalkışlarını gös-

teren ekranı çabuk keşfettim. Sonra üzerinde insan isimleri ve şirket adları yazılı kartonlar tutan adamlarla birlikte (kiralık araba şoförleri olmalı diye düşündüm) çıkış kapısına yönelerek oradaki korkulukların arkasında beklemeye başladım. On dakika sonra Kopenhag uçağının bagajlarının hazır olduğunu bildirirlerken birden karşımda Jane'i gördüm. Hannah'ı elinden tutmuştu. Bir anda her şeyi anladım. Ned'i karşılamak için bu gece Tharby'de kalmıştı. Burası Stans- ted'e Norwich'ten çok daha yakındı. Ned'i karşılaması önceden kararlaştırılmıştı. Belki de her yurtdışına gittiğinde onu karşılamayı alışkanlık edinmişti.

Orada kalamadım. Bir an göz göze gelmemizi sağlayacak biçimde yanından geçmek mi yoksa oradan uzaklaşmak mı daha doğru diye düşündüm. Sanırım Ned'e karşı beslediğim yoğun duygular kararımı etkiledi. Ned'i zor durumda bırakacağımı, beni görünce selamlasın mı yoksa görmemezlikten mi gelsin bilemeyeceğini düşündüm. Gümrükten kimse çıkmadan arabama döndüm. Kabahat bende değil miydi? Aptal olan ben değil miydim? Ne Ned suçluydu ne de Jane... Mike'ı terk ederek onunla yaşamam için onca kez yalvardığında evet demiş olsaydım, Jane'ı terk etmesine izin verseydim onu bugün uçaktan karşılayan Jane değil ben olacaktım. Belki elime bir karton da ben alır, üstüne de "Seni Seviyorum Ned" diye yazardım, kim bilir?..

Tam öyle olmasa da ne demek istediğimi anlıyorsunuz...

Belki de o geceyi Tharby'de geçirdiler. Bilmiyorum. Anlamak için evlerinin önünden geçmedim. Philippa'ya gittim, *Brief Encounter*'ı seyrettik. Film o seçmişti. Tabii, ben eskiden görmüştüm ama yıllar önceydi, ilk başta kahramanlarla özdeşleşerek, "benim hayat hikâyem" diye düşüneceğimi sandım. Ancak film hem çok eskiydi hem de çağıdı. İnsanlar saçmalıyor, geçmişte kalmış bir dizi ahlaki sorunun altında eziliyorladi. Kadının neden erkek arkadaşının evinde yatmak istemediğini anlamakta zorluk çektim. Evi iç karartıcı ve karanlık bulduğunu söylediğindeyse ona hiç inanmadım. Bu film tam Stella'ya göre, hiç günümüze uymuyor, diye düşündüm.

Rex Newland'ın yanında çalışmaya başlayalı altı ay geçmeden Stella'ya evlenme teklif etmişti. Üç kez genç kadını

yemeğe çıkartmış sonra da annesinden onu eve davet etmesini istemişti. Angel Hill'de, Kral V. George Dönemi'nden kalma büyük bir evleri vardı. Stella, eniştesi -yani Sylvia Teyze'nin kocası- öldüğü için ona böylesine yakın davrandığını düşünüyordu. Evlenme teklif ettiğinde çok şaşırmıştı. O güne kadar onu hiç öpmemiş, hiçbir samimi davranışta bulunmamıştı.

Ne diyeceğini bilemediği için teklifinin nedenini sormuştu. Rex de Stella'nın çok güzel bir kız olduğunu, iyi giyindiğini ve bir hanımefendi gibi davrandığını söylemişti. Sonra da, Stella'nın yüzüne bakarak, "Seninle yatmayı o denli istiyorum ki içimdeki arzu neredeyse beni öldürecek. Evlenmeden önce benimle yatmayacağından eminim" demişti. (Stella'nın sözcükleriydi bunlar.)

Zaman değişti. Herhalde insanlar da değişmiştir. Birisi bana böyle söyleyecek olsa suratının ortasına bir yumruk patlatırım. Stella'ysa bu sözlerin kararını etkilediğini söyledi. Bunu anlayabilir misiniz? *Karar vermesini etkilemiş!* O sözlerin gerçek duygularla yüklü olduğunu ve genç adamın duygusal bir yapısı olduğunu kanıtladıklarını söyledi. Üstelik heyecanlanıp titrediğini, böylesine ihtirash bir adamla sevişmenin nasıl olacağını merak ettiğini ekledi.

Para için evlenecek biri değildi ama evleneceği adamın paralı olması hoşuna gidiyordu. Rex Newland'ın kötü kalpli olduğunu bilmiyordu. Görebildikleri, adamın görkemli evi, Lagonda marka arabası ve işlerinin iyi gittiğiydi. Onunla evlenerek birkaç basamak inmeyecek, tersine yükselecekti. Eksiler listesinde Rex'in yaşı vardı. Bir de neden daha önce hiç evlenmemiş olduğu...

O yıllarda boşanma olayları pek sık görülmez. Stella da boşanmış bir erkekle evlenmeyi kabul etmezmiş. Avukatlık bürosunda çalışmaya başlamadan önce onu Bury'de bir kadınla kol kola gördüğünü anımsadığı için önceleri Rex'in dul olduğunu sanmış. Hiç evlenmemiş olduğunu duyunca çok şaşırmış.

– Neden evlenmediğini hiç sordunuz mu?

– O sırada böyle bir şey soramazdım. Öyle bir yakınlığımız yoktu.

– O da mı gay'di yoksa?

Bu sözcüğü sevmediği besbelli. “Tabii ki değildi, Genevieve. Evlenmemesinin nedeni başkaymış ama ben o nedeni çok sonra öğrendim.”

Şaşılacak bir şey yaparak teklifini yanıtlamak için zaman istemiş, hafta başını beklemesini söylemiş. Kraliçe Victoria Dönemi’nde yazılmış bir roman gibi, değil mi? Janis’in Peter’a, annemin, Nick’in ve benim önümde, “Gebe kaldım, onun için üç hafta sonraki cumartesi evlenelim” demesinden ne kadar farklı... Stella, o hafta sonu o tekliften başka bir şey düşünemediğini söyledi. Kimseye danışmadan pazartesi günü Rex Newland’a evlenme teklifini kabul ettiğini ve onu dünyanın en mutlu erkeği yapacağını söylemiş. Şimdi birçoğunun yaptığı gibi uzun bir nişanlılık devresi geçirmemiş, bir ay sonra evlenmişler. Düğünleri o yıllarda daha katedral olmayan bir kilisede yapılmış, Stella gelinliğini kendi dikmiş.

– Benim diktığım anlaşılmıyordu, dedi.

– Görünüşü nasıldı?

– Kimin, Rex’in mi? Sorum onu şaşırtmıştı sanki. Marianne babasına benzer, dedi, sonra da Marianne’a hiç benzemeyen birini tarif etmeye koyuldu. Uzun boylu, oldukça iri biriydi. Şişman değildi, şişmanlık sonradan geldi. Yakışıklıydı, çok yakışıklı. Beyazlaşmaya başlayan yele gibi koyu renk saçları vardı, büyük burunlu, iri dudaklı, siyah gözlüydü. Şehvet uyandıran bir yüzü vardı.

Ona âşık olup olmadığını sormak istiyordum –daha doğrusu evlendikten sonra kocasına âşık olup olmadığını– ama yapamadım. Aklımdan geçenleri anlamış olmalı ki sormadığım soruyu kendiliğinden yanıtladı.

– Ona âşık olmadım. Hiçbir zaman... Zaman zaman âşık olduğumu düşündüğüm oldu ama ardından beni soğutacak bir şey yapardı.

– Ne tür şeyler?

– Vahşi bir davranış. Bana karşı şiddet gösterdi demek istemiyorum. Yok onu hiç yapmadı, ama aşağı tabakadan olanlara insan gibi davranmazdı, onlarla öyle kötü konuşurdu ki... Bir de hayvanlara davranışı. Çevresindekilerin çoğu gibi ava giderdi. Ben bundan hiç hoşlanmazdım ama avlanmak yaşamının en önemli şeylerinden birini oluşturuyordu.

Kendi köpeklerine inanılmaz bir şefkatle yaklaşırdı. Av için eğitilmiş iki tane spanyelimiz vardı, yaralı bir tavşanı gülerek köpeklerin önüne atacak kadar hain olduğunu görmüşümdür. Bu tür davranışlarından nefret ederdim.

Onun gibilerini tanırım. Öyleleri Tharby Green'de avlandıktan sonra Lejyon'a gelir. Gençlerin, on beşlik kızların, yaptıklarından övünerek kan içinde Lejyon'a girdiklerini çok gördüm. Avcıların zavallı hayvanların derilerini nasıl yüzdüklerini keyifle anlattıklarına çok şahit oldum.

– Yaşamında duyguya ve yaratıcılığa ayıracak zamanı yoktu. Bilmem ne demek istediğimi tam olarak anlatabiliyor muyum, Genevieve? Hiç kitap okuduğunu sanmıyorum. Sevdiği müzik türü Gilbert ve Sullivan operetleriye sınırlıydı. Nüktedandı, hazır cevaptı, çekici bir yönü olduğunu söylemeliyim. Aldığı tüm davaları, boşanmaları bana anlatırdı. Örneğin ırza geçme olaylarını tüm ayrıntılarıyla anlatmaktan büyük zevk duyardı. Bence bunlar onu tahrik ediyordu. Evlenmeden önce hiç sözünü etmemiş olduğu bu yönü bana tuhaf geliyordu. Evlenir evlenmez bana Sylvia Teyze'nin deyimiyle kötü kadınmışım gibi davranmaya başlamıştı.

Yaşlılar, dünyanın içinde bulunduğu durumdan çok şikâyet ediyor, sık sık o güzel eski günlerin özlemini duyduklarını söylüyorlar, oysa bence her şey eskisinden çok daha iyi... Stella'nın yaşamı hiç bana göre değil. Onun gibi yaşamaktansa Norwich'in fuhuş dünyasında yaşamayı bin kere yeğlerim.

– Ben yine de mutlu sayıyordum kendimi, dedi. Şikâyetçi olacak gerçek bir nedenim yoktu.

Stella gülümseyerek sustu. Cinsel yaşamıyla ilgili söylemek istediği bir şeyler varken konuşmaktan çekiniyormuş gibi geldi bana. Bugüne kadar o konuya hiç değinmemişti, bana kalırsa sözünü etmeye de niyeti yoktu. En azından şimdilik... Bugüne dek geçmişten konuşmaktan hep kaçınmasına ve isteksiz davranmasına karşın içimden bir ses hayat hikâyesini ilk duyanın ben olmadığını söylüyordu. Tabii yoruldu, zaman zaman sesi kısıldı ama -nasıl anlatacağımı bilemiyorum- sanki bu sahnenin provasını önceden yapmış gibiydi. Yıllar önce bir prova yapmıştı, şimdi çıkardığı oyuna mükemmel denebilirdi.

Paulin Stella'nın çayını getirdi. İşimin bittiği saatten bu kadar zaman geçtikten sonra beni odada görünce kaşları havaya kalktı. Stella bir küçük sandviç ile bir bisküvi yedi. Son zamanlarda eskisinden daha fazla yese de kilo alamıyordu. O ürkütücü saydam görüntüye bürünmeye başlamıştı...

Bugünlük yeterince konuştuğunu düşünmeye başlamıştım. Yorulmasından korkuyordum. Aniden Rex'le çocuk sahibi olmak istediklerinden söz etmeye başladı. Arka arkaya düşükler yaptığından... "Tabii" dedi "Rex'in istediği herhangi bir çocuk değil, bir erkekti." Marianne, 2 haziran 1953'te, kraliçenin taç giydiği gün doğduğunda beş yıldır evli olduklarını anlattı. Stella düşük yapmaktan o denli korkuyormuş ki hamileliğinin büyük bölümünü yatakta geçirmiş. Marianne doğduğunda uzun süren bir hastalık geçirmiş. Ne hastalığı olduğunu söylemedi, bana kalsa doğumdan sonra geçirdiği bir depresyon olmalıydı.

Rex'in hastalarla uğraşacak sabrı yoktu. Çocuğun kız olması onu hayal kırıklığına uğratmıştı. Bu iki unsura evden çıkmak istemeyen karısı da eklenince Rex evlenmeden önce uzun yıllar birlikte olduğu kadına dönmüş. Stella'nın öğrenciyken şehirde birlikte gördüğü o kadına, sanki Rex bir kral veya diktatörmüş gibi "metresim" dediği kadına geri dönmüş.

Aslında kız arkadaşı veya sevgilisi demesi gerekirdi. Newall Upper Okulu'ndaki tarih hocamız, Kral II. Charles'ın birçok metresi olduğunu söylemişti. Bu sözcüğü son kez orada duymuştum. Benim gözümde bir erkeğin metresi var demek o erkeği yüceltmek anlamına gelir. Rex Newland birden çok görkemli, kılıç kuşanmış, siyah pelerinli bir asilzadeye, metresi de saraylarda giyilen uzun, kabarık etekli biri haline dönüşüyor.

Oysa gerçek öyle olamazdı. İçimden metresin kimliği konusunda zekice olduğunu düşündüğüm bir tahmin yaptım.

Onuncu kısım

Ned, Jane ve Hannah, o hafta sonunu Tharby'de geçirdi. Ned, eve döndüğümde, Mike daha gelmeden beni buldu ve kesinlikle görüşmemiz gerektiğini, çok önemli olduğunu söyledi.

Korktum, “Ne var?” diye sordum.

– Bir şey yok. Sadece seni görmek istiyorum, o kadar. On gündür seni görmemiş olmam yeterince önemli bir şey. Mantıklı değil mi?

Tek seçeneğimiz, dördümüzün de cumartesi akşamı Lejyon'a gitmesiydi. Jane'in geleceğini söylersem Mike gelmezdi. Jane hepimizi -annemi, Len'i, Janis ve Steve'i, Nick ile Tanya'yı ve tabii bir de Mike ile beni- göreceğini bilse hiç gelmezdi. Jane'in üstünde Ned'i karşılamak için Stansted'e giderken giydiği lacivert, dar pantolon takımı ile beyaz bir gömlek vardı. Kızıl saçları düzgün bir örgüyle toplanmıştı. Jane'i görmediğim zamanlarda onu düşünmek kolay gelse de karşımda olduğunda acaba Ned ona dokunuyor mu, benimle Mike gibi evli çiftlerin o ünlü iki kişilik yataklarında her biri bir köşeye sığınarak mı uyuyorlar, diye kendi kendimi yiyorum. Veya Jane'le birlikte olduğu ilk günlerdeki gibi âşık koca rolü mü yapıyor? Aramızda bu konulara hiç değinmiyoruz ama merak etmiyor değilim. Annem, erkeklerin kız arkadaşlarına karlılarıyla hiç sevişmediklerini söylediklerini, ama karlıları hamile kaldığında rezil olduklarını söyler. Rex Newland ke-

sinlikle o erkeklerdendi, diye düşündüm, Stella'ya kim bilir ne yalanlar uydurmuştur...

Jane'in bizimle olmak istemediği her halinden belli oluyordu. UEA'dan öğretim görevlisi bir kadın, kocasıyla köşedeki masada oturuyordu. Jane'se sürekli o yöne bakarak dikkatlerini çekmeye çalışıyordu. Ned içkilerimizi getirdi, Steve ile benim arama oturdu, elimi tuttu ve elini kucağıma, daha doğrusu bacaklarımın arasına koydu. Bu duruma fazla dayanamayıp elini ittim. Kimse fark etmedi. Kimse -annemin dışında- bacaklarımızı nasıl yapıştırdığımızı da fark etmedi. Annem birçok şeyi görmez, kör gibidir ama iş cinsellik olunca hiçbir şeyi kaçırmaz.

Beni yanına çağırdı. Güya bizim masaya patates kızartması göndermek içindi... "O çubuklardan koydurtmayı düşündün mü?" dedi.

Neden söz ettiğini hiç anlamadım.

- Yüzde yüz garantili en son doğum kontrol yöntemi bu. Kola takılıyor, çiçek soğanı diker gibi. İnsan iki erkekle birlikte olunca çok dikkat etmeli. Jill Baleham'ın yeğeni olan Green'lerin kızı hap almasına karşın gebe kaldı. Bir kez ishal olman hapın tamamen eriyip etkisiz kalması için yeterli...

- Anne, dedim. Ona sık sık böyle hitap etmem, ettiğim-deyse ileri gittiğini anlar.

Patatesleri suratına fırlatmak istiyordum. Onun yerine elimdeki çanağı masaya getirdim. Mike, Regent's Park'taki inşaatın yakında biteceğinden söz ediyordu. Ned hiç bana bakmıyordu, bakmaması aklından geçenleri daha belirgin kılıyordu. Hasta gibiydim. Annemin son zamanlarda verdiği sek beyaz şarap insanın damağını parçalayacak kadar sert, neredeyse mutfak musluklarını temizlemek için kullanılabilecek cinsten... Tam o sırada, Janis, Peter'in da haftanın dört günü başka şehirde çalışmasını istediğini söyledi. Hiç yalnızlık çekmez, tersine bu durumdan hoşlanırmış. Peter da, "Aynı oyunu iki kişi de oynayabilir" dedi. Bunun üzerine, Jane, yüzünde çok sıkıldığını belli eden bir ifadeyle yerinden kalkarak öğretim görevlisinin masasına yöneldi. Masadakiler Jane'e bir şeyler söyledi, onun verdiği yanıtın sonra hepsi birden kalkıp Lejyon'u terk etti.

Ned, Jane adına özür diledi ama ötekiler alınmıştı. Mike'in içindeki büyük kuşku da yanıt bulmuştu. Beş tatsız dakika geçti. Ned, "Eve gitsem iyi olur" dedi. Norwich'liler Jane'in arkadaşığıydı, onları evde bir kadeh içmeye davet etmiş olmalıydı.

Hepimiz kalktık. Yanımdan geçerken kulağıma, "Ne olur pazartesi akşamı seni göreyim, lütfen" dedi. Ayakkabısına yerleştirdiğim aşkmerdiveni yaprağı kesinlikle etkili olmuştu.

Sonra tuhaf bir şey oldu. Kapı Ned'in arkasından kapanırken diğer kapı açıldı -hani Stella'nın ojesinin renginde- ve Thelmarsh Cross'ta iki kez yanımdan geçen o kadın içeri girdi. Benden uzun boylu, sarışın, hoş bir kadındı. Bu kez sadece başını ve omuzlarını değil, her tarafını görebiliyordum. Belki biraz fazla kiloluydu ama çok çekici biriydi. Onu görür görmez tanıdım, onun da beni tanıdığını sezdim. Yine de birbirimize gülümsemedik, uzun uzun bakışmadık. İkimiz aynı anda başımızı çevirdik.

- Gilda Brent'ti, dedim.

Stella kaşlarını çatarak, "Neden söz ettiğini anlamadım" dedi.

- Kocanızın metresi...

Bana kızdı. "Böyle yapmamalısın, Genevieve. Olaylar hakkında durmadan varsayımlarda bulunmamalısın. İkinci kez aynı şeyi yapıyorsun. Gilda'yla hiç ilgisi yoktu. Gilda'nın yaşamımda oynadığı rol bambaşka olacaktı, ama o tarihte henüz tanışmıyorduk bile. Rex'in metresinin adı Charmian Fry'dı."

Chairman Fry hiç evlenmemiş bir kadındı, hiç çalışmamıştı. Kırsal kesimde yaşayan, yüksek tabakadan bir ailenin kızıydı. Babası bölge görevlisiydi, erkek kardeşlerinden biri de eyalet başkanıydı. Ailesi zengindi, ayrıca kendi parası vardı. O tür ailelerin birçok evi olur. O da Stowupland yakınlarında, kendilerine ait büyük bir evde, yalnız yaşıyordu. İnsan öylelerinin bütün gün nasıl vakit geçirdiklerini merak eder, değil mi? Stella, Charmian'ın avlandığını, atış talimi yaptığını, bahçeyle uğraştığını ve çiçek koymak için toprak saksılar yaptığını söyledi. Sherry davetlere katılır, sık sık yemeğe çıkarmış. Tüm bunlar bir yaşamı doldurmaya yetmez

ama Rex'in varlığını da unutmamalıyız. Zamanının çoğunu ona ayırdığı kesindi.

Birbirlerini tanıdıklarında Rex yirmi bir o da on sekiz yaşındaydı. Çok sonraları, artık önemli görmemeye başladığında, Stella Rex'e, "Neden onunla evlenmedin?" diye sormuş. O da yanıt olarak bazı kadınların evlenmek için uygun olduğunu, bazılarının evlenilmeyecek kadınlar olduğunu söylemiş. Bunun görüntüyle, statü veya tanınmışlıkla hiç ilgisi olmadığını, bir bakışta anlaşılan başka bir şey olduğunu söylemiş. Stella, Rex'in doğru söylediğini, Charmian'ı bir an için birisinin karısı veya annesi olarak gözünün önüne getiremediğini söyledi.

Charmian'ın varlığından nasıl mı haberdar olmuştu? Bunu açıklamayı unuttum, değil mi? Kayınpederi söylemiş. Doksanına merdiven dayamış, ölüm döşeğindeymiş ve bana kalırsa hafifçe de bunamış. İnsan bunak veya çok kötü biri değilse, nasıl olur da korkunç bir gebelikten sonra yeni doğum yapmış genç bir kadına, tek suçu hastalığından ötürü soluk ve güçsüz düşmek olan kendi gelinine bu tür bir açıklama yapar?

- Kocanın kocalık hakkı olan beklentilerine cevap vermezsen, onu tekrar Charmain Fry'in kollarına atarsın. Zaten küçük bir kuş kulağıma şimdiden oraya döndüğünü söyledi, demiş.

Gerisi arkadan gelmişti. Yaşlı adam anlatmakta isteksiz değildi. Stella hem hiç bilmediği bir gerçeği öğreniyor hem de büyük bir şok yaşıyordu. Erkeklerle kadınların böyle davranabileceklerini hiç düşünmemişti. Kitaplarda bu tür olaylar vardı ama kendisinin veya arkadaşlarının kocaları tarafından böyle aldatılacağı hiç aklına gelmemişti. Evinde yemeğini yiyen, yanaklarından öpüp senlibenli konuşan birisinin gizlice kocasıyla buluşacağını, Stella'nın anlayışına göre evliliğin kutsallığını oluşturan ve evlilik görevi olarak algıladığı şeylere ortak olabileceğini anlayamıyordu. Anlayamıyordu ama anlatılanların gerçek olduğunu kabul etmek zorundaydı.

Bir yandan duyduklarına alışıp acı duyarak kabullenirken, diğer yandan da bir erkeğin uzun, sıska, kara suratlı, beyazlanmaya başlamış siyah saçlı bir kargayı nasıl olur da kendisi gibi bir kadına tercih edebileceğini bir türlü anlamı-

yordu. Zaman zaman Charmian'a ava gittiği eski bir ciple alışveriş için Bury'ye geldiğinde rastlıyordu. Kadın onu görünce, karşı kaldırımdan elini havaya kaldırıp selam verirdi. Stella az sonra bir vitrinde kendi görüntüsüyle karşılaşır, güzel yüzüne, düzgün vücuduna, özenle dikilmiş giysilerine, bir de arkasından gelen, başında erkek şapkası, ayağında kirli yünlü bir pantolon olan Chairman'a bakardı.

– Rex sonunda bana geri döndü, dedi. Bana dönmek için mi o kadını terk etti, bilmiyorum. Bir düşük daha yaptım. Kaybettiğim bebek erkekti, Rex bunu duyunca çok büyük hayal kırıklığına uğradı.

Elinde olmadan hep Rex'in evlenme teklif ettiğinde kullandığı sözcükler aklına geliyormuş. Hani kendisiyle sevişmeyi ölecek kadar çok istediğini söylediği zamanları. O sözleri neden söylediğini kesinlikle anlayamıyormuş. Yoksa içtenlikle konuşmamış mıydı? Ya da o gün içten olup sonra mı fikir değiştirmişti? Veya hayal kırıklığına mı uğramıştı? Görüntüsü mü hoşuna gitmiyordu? Ya da davranışını, sesini, toplum içindeki hareketlerini mi beğenmiyordu? O günler, yatak odasında, aynanın önünde uzun süre kendine bakarak zaman geçirmeye başlamış. Kendine bakıyor, nasıl daha güzel görünürüm diye düşünüyor, kendi kendine yüksek sesle konuşup sesini inceliyormuş.

– Belki hâlâ bir erkek evlat vermediğim için böyle davranmış diye düşündüm. Hamilelikten fazla hoşlanmazdım, Genevieve. Sonunda kucağına bir çocuk verdiklerinde her şeye değer ama ya kucağın boş kalırsa?

Stella'nın bakışları deliciydi. Sonra gözlerini kapatarak başını yastıklara dayadı. Bugünlük bu kadar, diye düşündüm. Tam yerimden kalkıp usulca dışarı çıkmaya hazırlanırken gözlerini açıp beni incelemeye koyuldu. Elini uzatarak elimi tuttu ve hafifçe sıktı.

– Birden neden bu konuya girdiğimizi hatırladım, Genevieve, dedi. Evi neden satın aldığıma gelmek için...

– Nedeni gerçekten bu muydu?

– Evet, kesinlike buydu. Sadece bu. Böylesine ayrıntılara girmek istemiyordum. Aslında hislerim... daha doğrusu korkum ki anlattıklarım arasında çocuklarımdan dahi bilmelelerini istemediğim şeyler var.

– Babalarının Charmian Fry’la ilişkisi olduğunu bilmiyorlar mıydı?

– Marianne az çok tahmin ediyordu. Richard daha çok küçüktü. İkisinin de bilmemesini istiyordum. Zaten Marianne da ancak tahmin edebilir, bilemez.

Aklıma babam geldi. Annemden ayrıldıktan sonra arka arkaya kaç kadınla yaşadığını, sonra evlendiğini, boşandığını ve şimdi benden iki yaş küçük bir kızla yaşadığını düşündüm. Kimse bunları Janis’ten, Nick’ten ve benden saklamaya kalkmamıştı. Herhalde kuşaklarla ilgilidir diye düşündüm, sonra da sosyal statülerle ilişkisi olduğuna karar verdim.

– Marianne, babasının ölümünün arkasında bir esrar olduğunu çok iyi biliyordu, Genevieve. Tam ölümü demek de doğru değil, çünkü kalp krizi geçirerek öldü.

– Trende, dedim ve hemen pişman oldum, çünkü boş eli titreyerek bir anda ok gibi doğruldu. Elimi aniden bıraktı.

– Bunu nereden biliyorsun?

Rahat bir edayla konuşmaya çalıştım. “Richard söyledi. Hangi nedenle olduğunu hatırlamıyorum.”

Biraz rahatladı. Heyecanlanmak onu yoruyor. O zaman rengi soluyor.

– Nasıl öldüğünü tabii ki biliyor. Trende öldüğü doğru değil. Trende rahatsızlanıp Bury’de bir hastanede öldü.

Charmian Fry’ı görmeye gitmişti. Bu olay çok sonra, altmışlı yıllarda oluyordu. Kadın ailesine ait bir evden diğer bir aile evine taşınmıştı. Bu kez evi çok daha küçüktü ve Elmswell’deydi. Stowmarket’tan Bury’ye giden trenlerin bir uzantısı olan ufak istasyona yakındı. Belki de o evi seçmesinin ana nedeni bu istasyondur. O yıllarda Rex fazla içki içtiği için artık araba kullanmıyordu. Sağlığına zarar verecek kadar çok yemek yiyordu. Altmış yedi yaşındaydı ve Charmian’la yaşadıkları için hem çok yaşlı hem de çok şişmandı. Tren Bury’ye yanaştığında birinci sınıf kompartmanların birinin köşesinde yığılmış olarak buldular onu. Acı içinde kıvranıyordu. Cebinde Bury’den Elmswell’e bir dönüş bileti çıktı. Bileti Rex öldükten sonra diğer eşyalarıyla birlikte Stella’ya verdiler. Böylece Stella da nereden geldiğini öğrenmiş oldu. Demek ölecek kadar arzu ettiği kişi Charmian’dı...

Marianne beş yaşındaydı. Charmian'ın Elmswell'de oturduğunu ve babasının ölmeden önce onun yanında olduğunu biliyordu. Stella, genç kızın iki olay arasında bir bağlantı kurmaması için çok gayret sarf etmişti. Marianne'sa hiç soru sormadı. Babasını çok severdi. Yaşadığı gerçek hayatın nasıl olduğunu bilmeden, ölümünden büyük üzüntü duyarak yas tuttu. Stella'ysa Rex'in Elmswell'de kadınlarla dolu bir haremi olsa bile aldırmayacak haldeydi artık. Ölmesini istemezdi ama ölümü aslında kurtuluşu olmuştu. Rex konusunda tek önem verdiği şey çocuklarına mutlu bir evlilikleri varmış gibi göstermek, babalarının gizli hayatını saklamak ve öldüğü gece arkasında kederli dul bir kadın bıraktığı izlenimini yaratmaktı. Erkek çocuğunu düşürdüğü yıl ile Rex'in ölümü arasında geçen zamanda, Stella hayatının en önemli olayını yaşamaya başlamıştı. O arada, Richard'ı doğurduğuna her ne kadar sonradan çok memnun olduysa da ilk başta o gebeliği hiç istemediğini söyledi. Gözleri kapanıyordu. Yüzünde belli belirsiz bir gülümsemeyle bambaşka bir şey beklediğini söyleyerek uykuya daldı.

Elini tuttum ve yanında oturdum. Birisi kapıyı tıkırdattı, içeri giren Richard'dı. Parmağımı dudaklarıma götürerek ses çıkartmaması için işaret ettim. O da Stella'yı uyandırmamak için ayak uçlarına basarak usulca bir koltuğa ilişti. Kalkıp, fısıltı halinde artık gitmem gerektiğini söyleyene dek en az on dakika kadar konuşmadan, birbirimize gülümseyerek öylece oturduk.

Komşum Sandra'nın kedisi, kuş kafeslerinin olduğu masamdan yakaladığı bir kuşa işkence ediyordu. Kuşu kurtardım. Haki yeşili ile kahverengi karışımı kanatlı, parlak sarı tüylü, çok güzel bir kuştı, avucumda öldü.

İnsanın avucunda bir kuş ölürse elleri hep titreyecek demektir. Zavallı kuşu güllerin arasına gömerken ellerim o denli titriyordu ki korktum. Parkinson hastalıklı dedem gibi titremekten ödüm patlıyordu. Neyse ki birkaç dakika sonra ellerimin titremesi geçti. Annem ne kadar bilgili olduğunu düşünürse düşünsün, kehanetleri doğru çıkmıyor. Ned'le buluşmak için hazırlanırken birden ölü bir kuşun aile fertlerinden birinin öleceğine işaret ettiğini anımsadım.

Molucca'ya vardığımda güneş açmıştı. Güzel bir akşam olacağına benziyordu. Güneş, ancak sonbahar akşamlarında görülen altın rengindeydi. Uzun ışınları amber gibi parlıyordu. Bataklıkta ki ağaçlar yeşilden yarı sarı yarı kahve-rengi bir renge bürünmüştü. Kızılıcak ağacı da yer yer pembe, yer yer kıpkırmızıydı. Kapının önü kuşların taşıyarak getirdiği dağ çilekleriyle kaplıydı. Haliyi lekelememek için dikkatle aralarına basarak merdivenleri çıktım. Önümüzdeki cumartesi, saatleri geri alacağımıza göre bu saatte hava kararmış olacak. O zaman gerçekten mumlara ihtiyacımız olacak. Sadece romantik olmak için değil, önümüzü görmek için de... Bu sonbahar ılık geçiyor. Son yılların en ılık sonbaharı ama yine de her hafta hava gittikçe soğuyor. Gaz sobaları artık ne eskisi kadar ısıtabiliyor ne de nemi azaltabiliyor.

Noel mumlarını kaldırıp, yerlerine sarı mumlar koymuştum. Vazolardaki çiçeklerin yerine de saksı çiçekleri getirmiştim. Ned'i beklerken Stella'nın istediği fotoğrafla birlikte duran resimlere bir kez daha baktım. Duvarda asılı olan anlamsız tablolardan çok daha güzel buldum onları. Çocuk ve hayvan resimleri idi bunlar. Bir tanesinde bir kız ile bir erkek çocuk ve kedi yavruları vardı. Diğerinde aynı erkek çocuk tekir bir kediyle oynuyordu. Kedinin tüyleri tıpkı İran halılarını andırıyordu. Kedileri çok sevdiğim söylenemezdi, ama bu kedilerden hoşlandığımı itiraf etmek zorundaydım. İşin tuhafı yabancı gelmiyorlardı. Sanki bu resimleri daha önce bir yerde görmüştüm ama nerede olduğunu anımsayamıyordum. Her tablonun altında okuyamadığım bir imza vardı: A harfinin yanında bir nokta, sonra T harfi ve okunaksız bir karalama.

Stella'nın evinin düzenini değiştirmek bana düşmezdi ama duvardaki o soluk deniz ve nehirlerin yerine bu resimler asılsa daha güzel durur diye düşündüm. Birini elime alıp duvarın önüne tutarken Ned'in arabasının farları odayı aydınlattı. Arabanın farı Stella'nın portresine vurdu. Güzel, canlı yüzünü, pembe giysisini ve elindeki gülü...

Ned aşk ve hüznün doluydu. Cumartesi akşamı olanlar için çok, çok, çok özür diliyordu. Hannah hastalanmıştı, çocuğun bakıcısı Lejyon'a telefon etmek üzereyken Jane eve

girmişti. Kendisi de tam zamanında eve dönmüştü. Hannah nefes nefese, ağlayarak babasını istediğini söylerken o içeri girmişti. Jane her zaman aldığı ilacı vermişti ama sonunda çocuğu hastaneye götürmek zorunda kalmışlardı. Hannah böylesine hastalanınca Ned'in içini hiçbir şeyi düşünemeyecek kadar büyük bir korku kaplıyordu. Ne başka birini ne de herhangi bir şeyi düşünmeye gücü oluyordu.

Hannah hakkında tüm bunları anlattıktan sonra onları bırakıp bana gelmesine nasıl izin verebilirim? Böyle bir şeye nasıl inanabiliyor? Aslında iki hayatı birden yaşamak istiyor. Belki onun kadar eğitimim yok, ama bazı şeyleri ondan çok daha iyi anladığımı biliyorum.

– Beni seviyor musun? dedi kollarına aldığı anda. Beni sevdiğini söyle, canım Jenny, ne olur seviyorum de.

Böyle şeyler söylediği zaman konuşacak halim kalmıyor. Yapabildiğim tek şey fısıldamak ve boğuk bir sesle, “Seviyorum, sevdiğimi biliyorsun” demek.

– Ama ben duymak istiyorum. Ölesiye duymak istiyorum bu sözcüğü.

Başka erkekler onun gibi değil. Bu sözcüklerden korkarlar. Onunsa ihtiyacı var. Nasıl bazı erkekler uyarılmak için müzik dinlemek veya kadının fahişe kılığına bürünmesini isterlerse veya korkutulmaları gerekirse, Ned'in de sevmeye ve sevildiğini bilmeye ihtiyacı var.

Eve döndüğümde saat on birdi ve karanlık evin içinde telefon çalıyordu. Arayanın Mike olacağını, saatlerdir nerede olduğumu merak ettiğini sandım ama karşıma Janis çıktı. Sesi tuhaftı ve çok ciddiydi. Konuşmadan önce birkaç kez boğazını temizledi.

Babamız ölmüştü.

Oysa ne kadar sağlıklı görünüyordu. İnanamıyordum. Janis, Diss'te, evinde, yeni aldığı Alvis marka arabayı temizlerken olduğunu söyledi. İyi bir müşterisi arabayı almaya gelecekmiş. Babam arabanın metal aksamını ovarken koluna ve omzuna giren korkunç bir ağrıya acı içinde bağırmaya başlamış. Suzanne koşmuş ama yanına vardığında öldüğünü anlamış. Babam ani bir kalp krizi geçirerek bir anda yere yığılarak ölmüş.

Saat beşte ölmüş. Kuşun öldüğü saatte. Korkudan çok dehşet içindeydim. Kehanetin bu denli gerçekleştiğini görmek içimdeki kedere odaklanmamı engelliyordu. Sabaha karşı uyandığımda babamı yıllar önce, ona sevgi ve şefkat duyarken yanımdan ayrıldığında kaybettiğimi anladım. İçimde, babamın ölümünü hepimizin birlikte yaşadığı evimizde, annemle birlikte yas tutmamanın yanlış olduğunu söyleyen bir ses vardı. Babam yaşarken, sekiz yaşında ondan ayrılmak zorunda bırakılmıştım. Ölünce Suzanne'ın olmuştu.

Ertesi sabah Stella'nın bir ziyaretçisi varmış. Pauline'e göre gelen ne Richard ne Marianne'di. Orta yaşlı bir kadındı. Ben Stella'yı ancak öğleden sonra görebildim. İnsan Stella'yı diğer yaşlılar gibi yalnız kendisiyle ilgilenen, bencil biri gibi düşündüğünde birden öylesine düşünceli bir davranış sergiler ki insanı şaşırtır. Hep böyle yapar. Salonda, pencerenin yanında otururken yanına yaklaştığımda mutsuz olduğumu hemen fark etti. İki elini bana doğru uzattı.

– Ne var, Genevieve?

Anlattım. İnsanların çoğu hiç aldırış etmez, değil mi? Üzülmüş gibi görünseler de içten değildirler, aslında sıkılırlar ama belli etmezler. Bu yüzden Stella'nın soluk rengini ve sesindeki içten gelen merakı sezince çok şaşırdım.

– Çok genç olmalıydı.

– Elli beş yaşındaydı.

– Çok üzgünüm, dedi sanki babamı tanıyormuş gibi. Çok, çok üzgünüm.

Bir süre sessizce oturduk ve bahçeye baktık. Henüz tüm çiçekler solmamıştı. Hâlâ birkaç kelebek, bir kaplumbağa ve kuşlar göze çarpıyordu.

– Bir daha çatalkuyruklu bir kuş görmeyeceğim, Genevieve, dedi. Babanın cenazesinde çiçek olacak mı?

Çiçekçiye telefon edip bir buket ısmarladığımı söyledim. Ama cenazenin ne yerini ne de kimin düzenlediğini biliyordum. Annem ile babam ayrıldıklarında Janis yedi, Nick de üç yaşındaydı. Üçümüzün babamla ilişkisi yılda üç kez onu görmek ve senede bir kez Noel kartı göndermenin dışında uzun yıllar önce kopmuştu. Birden aklıma Hannah geldi. Ned onlardan ayrılırsa Hannah'ın da yaşamı benimkine ben-

zeyecekti. O da benim gibi annesiyle büyüyecek ve babası öldüğünde cenazesinde çiçek olup olmayacağına başka birisi karar verecekti. Stella düşüncelere dalmıştı. Bana döndü.

– Babamın cenazesi ocak ayındaydı, hava çok soğuktu. Richard dokuz aylıktı, onu Rex'in yeğenine -daha doğrusu yeğeni Jeremy'nin karısına- bıraktım. Sırası gelmişken, bu sabah gelen de oydu. Priscilla. Londra'daki cenazeye yalnız gidecektim. Rex, "Bir kez gördüğüm kayınpederim için işten ayrılamam" diyerek gelmemiştir. Durakladı, sonra sıkılğan bir edayla o adı söyledi. Ama Alan benimle geldi. Yan yan yü-züme bakıyordu. Bury'de istasyonda buluştuk, trenle gittik.

– Okuldaki arkadaşınız olan Alan mı?

– Aynı Alan.

– Tekrar karşılaşmış mıydınız?

Yanıtlamaktan kaçındı. Onun yerine, "Hiç adını duymadın mı? Alan Tyzark?" dedi.

Başımı salladım. "Duymalı mıydım?"

– Yok, hayır, bunca yıl geçtikten sonra, değil... Belki o zamanlar bile duymazdın. Çocukken *Figaro and Velvet* serisini okur muydun?

O adı duyar duymaz anımsadım. O resimleri orada, birisinin, belki de Rita Teyze'nin yedinci yaş günümde hediye ettiği kitapta görmüştüm. Bir kız, bir erkek çocuk ve kedileri... Bizler gibi olmayan, orta sınıftan insanlar. Yapışık olmayan büyük evlerde hem anneleri hem babalarıyla birlikte yaşayan çocuklar... Babaları işe giderken anneleri evde kalan, olağanüstü yetenekleri olan güzel kedilere sahip çocuklar... Olağanüstü yetilerden çok hoşlanırım. Hiç olmazsa ne olduklarını bildiğim için.

– Alan Tyzark o kitapları resimleyen kişidir, dedi Stella.

Alan Tyzark birden Stella'nın hikâyesine girivermişti. Sadece babasının cenazesine gelmiş olmakla hikâyenin içindeydi. "Çok eğlenceli bir insandı" dedi. "İstemedi komik olurdu. Kara mizah yaptığını söylerlerdi. O gün trende kendimi çok kötü hissediyordum. Yok, babamdan ötürü değil, onu pek fazla tanıdığımı söyleyemem. Alan da beni eğlendirmeye kararlıydı. Korkunç bir günü tatil gününe çevirmişti.

O günle ilgili bir planı vardı. Cenazeden sonra beni öğle yemeğine götürecek. Londra'da bana göstermek istediği

yerler vardı. İlginç tarihçesi olan bir ev veya parktaki bir heykel, bir eski eser, sonra Ritz Oteli'nde çay... Onun gibi birine hiç rastlamamıştım. Bu tür düşünceleri olan hiç kimse tanıımıyordum. O tarihte dört yıldır tanışıyorduk, çünkü birbirimizi - 1959'dan beri- yeniden görmeye başlamıştık."

Ne diyeceğimi bilemiyordum. "Sanat okulunda iyi bir öğrenci miydi?" dedim.

- Sanırım. Güzel sanatları seçmişti, zaten çoğumuz da öyle yapmıştık. Hayvan resimleri çizdiğini anımsıyorum.

- Sonra birden yeniden karşılaştınız, öyle mi?

- Gilda Brent'le evliydi. Başını çevirdi, kahverengiye dönen mor çiçeklere ve solmaya yüz tutmuş kırmızı çiçeklere baktı. Korkunç bir şey yaptı, dedi. Sanki kendi kendine konuşuyordu. Aslına bakarsan *biz* korkunç bir şey yaptık. Rahatsız etmemek için yüzüne bakmamaya gayret ediyordum. Ne demek istiyordu? Onunla yattığını mı? Tekrar yüzüme baktığında ifadesi yumuşamıştı. Genevieve, şimdi benim hayatımı değil babanı konuşuyor olmalıyız. Bana babandan söz eder misin?

Babamın en önemli özelliği arabalara olan tutkusuydu. Bazıları nasıl hayvan sever, köpeklerle ve atlara düşkün olursa o da otomobillere düşküncüydü. Araba yetiştirecek çiftlikler olsa kesinlikle öyle bir yere sahip olmak isterdi. Tutkun olduğu arabaları kullanacak kadar parası olmaması acıydı. Arabalarının kıymetini kendisi kadar bilmeyen insanlara satmak zorunda olması da öyle. Ölürken parlatmaya çalıştığı Avis'ini bile az sonra başkasına satacaktı. Bunların bir bölümünü Stella'ya anlattım, ama Ned'in ilgi süreci diye adlandırdığı odaklanma zamanı gittikçe kısalıyordu. Ben konuşurken elinde olmadan başını sallayarak uykuya daldı. Hâlâ evini nasıl aldığını anlatmamıştı.

Ertesi sabah haftalardır olmadığı kadar keyifliydi. Neşesi ni, ekimin üçüncü haftası zaman zaman yazı andıran güneşli günlere bağladı. Bana kalsa bu iyilik daha çok radyoterapiye bağlıydı. O sabah Arthur'u tekerlekli sandalyesiyle dışarı çıkartmıştım. Stella, terasta, kelebekleri gördüğü camın önünde oturacağını söyledi. Genelde, elinde kitabı yoksa veya müzik dinlemezse dışarda oturmaktan pek hoşlanmaz.

– Alan ve Gilda’yla nasıl tanıştığımızı anlatayım mı?

Tüm vaktimi onunla geçiremeyeceğimi, yapacak başka işlerim olduğunu düşünemiyor... Belki de onun yanında oturmak istemiyordumdur, onu da hiç hesaba katmıyor. Yaşamak için çalışmak zorunda olmayan insanların çoğu böyledir. İş yapmanın ne olduğunu bilmezler, insanın işini yüzüstü bırakamayacağını düşünmezler.

– Yanınızda kalmak isterdim, ama yapacak çok işim var, Stella.

İnsanlar gençken veya orta yaşlıyken, hatta yaşlıyken hislerini saklar. Birileri onları beklettiğinde veya gitmek zorunda olduklarını söylediklerinde veya konuyu değiştirdiklerinde ya da sıkıldıklarını belli ettiklerinde gülümseyerek aldırmadıklarını ima ederler. Oysa çocuklar farklıdır. Onlar böyle durumlarda karşı gelerek surat asarlar, kızgınlıklarını belli ederler. Belki insanların gerçekten yaşlandığının en önemli göstergesi tepkilerini kızarak ve karşı gelerek göstermeleridir.

Stella da oldukça hırçın bir sesle, “Peki, peki, Genevieve. Sanırım benimle olmaktan eskisi kadar hoşlanmıyorsun” dedi.

– Sandığınız gibi değil. Öyle olmadığını siz de biliyorsunuz. Ama çalışmam gerek. Dörtte gelip yanınızda otururum, olur mu?

Vereceği yanıtı önceden biliyordum sanki. “Eğer yanımda birisi yoksa. Bir konuğum olabilir.”

Tabii çoğu zaman olduğu gibi yalnızdı. Hem Radyo Üç açtı hem de teybi... Berrak ve tiz sesli bir kadın şarkı söylüyordu. Bana kalırsa operaydı. Parmağını dudaklarına götürüp susmamı isteyeceğini sandım. Onun yerine hiç beklemediğim bir şey yaptı. Koltuğuna yaklaşırken elimi uzattığımda, beni tutarak büyük bir güçle kendine doğru çekti ve yanağımdan öptü. Hiç sesimi çıkartmadım ve içimden gelen bir dürtüyle ben de Stella’ya sarıldım. Aynı anda müzik sustu ve teyp de kendiliğinden durdu. Ayağa kalkıp ona baktım. Gözleri dolmuştu.

– Ne var? dedim.

– Hiç, dedi. Müzik... Bu sabah sana hırçın davrandığım için özür dilerim, Jenny.

- Unutun, dedim. Bana Alan Tyzark’tan söz edecektiniz.
- Adını unutmamışsın.

Yatağa oturup elini tuttum.

Uzak bir noktaya odaklanmış gibiydi. Biraz önce yanakları kızarmıştı. Yüzündeki pembelik geçmemişti. Konuşmak için güç toplaması gerekiyordu sanki. Nereden başlayacağını bilmez gibiydi. O adamdan doğal bir şekilde söz etmesi benim Ned’den söz etmem kadar zor görünüyordu. Birkaç kez boğazını temizledikten sonra açık seçik konuşmaya başladı.

– Rex’i görmeye gelenin kim olduğunu çok sonra öğrendim. Rex onlardan söz ediyordu ama, “Gilda Brent ile kocası geldi” diyordu. Ben de o kocayı herhangi bir Bay Brent olarak gözümün önüne getiriyordum. Rex ondan Alan diye söz ettiğinde bile bağlantı kuramadım. Aklımda Alan Brent diye biri şekillendi ama benim Alan’ımın resim yaptığını bilmiyordum ki...

Gilda Brent ve Alan Tyzark Rex’e bir film şirketinin Gilda’ya olan borcu konusunda yardımcı olması için gelmişti. Gilda Brent yaptığı son iki filmin parasını almadan şirket arkasında hiçbir iz bırakmadan batmıştı. Stella’ya göre bu iki film *The Wife’s Story* ile *The End of Edith Thompson*’du.

Rex, uzun bir süre sonra ellerinden yüklü bir parayı ko-partmayı başarmıştı. Şimdi az görünse bile unutmayın ki yıl 1959’dur ve 2 000 pound çok paraydı. Rex bu sonuca ulaşmaya dek Tyzark’larla çok kez birlikte olmuştu. Tyzark’lar, Pulham Market denilen bir yere yakın, Tivetshall St. Michael köyünde, St. Michael’s Farm adlı bir evde oturuyorlardı. İkisinin de pek çalıştıkları yoktu. Geçimleri, eski işlerinden arttırdıkları ile mirastı. Alan’ın babası ölünce oğluna birkaç yüzlük bırakmıştı. Gilda’nın üç teyzesi arka arkaya ölmüştü. Her biri Gilda’ya hem para hem değerli eşyalar bırakmıştı. Stella o kıymetli eşyaların ne olduğundan söz etmedi. Anlayacağınız, ikisine de fakir denemezdi... İyi giyinen, gösterişli ve hoş bir çift oluşturunuyorlardı.

Rex, Stella’nın onları yemeğe çağırmasını istemişti. Hep böyle yapardı. Gösterişli, şık, eğlenceli veya yüksek tabakadan olduklarına inandığı yeni tanıştığı insanları hep eve yemeğe çağırırdı. Mike bir gün eve gelir de inşatta tanıştığı dört adamı eşleriyle eve yemeğe çağırmamı istese ne yapardım di-

ye düşündüm... Neyse boşuna düşünmeyelim, çünkü böyle bir şey yapmaz. Sonra Stella'ya aralarında Charmian Fry'ın da bulunduğu bir davetliler listesi vermişti. Neden o listeyi Rex'in suratına fırlatmadığını, peki dediğini hiç anlayamadım. Ama tabii listede Alan'ın adı ve soyadı açıkça yazılmıştı ve Stella da o Alan'ın kim olduğunu böylece anlamıştı.

– Rex'e hiçbir şey söylemedim. Kimseye Alan'la daha önce tanıştığımızı belli etmedim. Ne de olsa aradan yirmi yıl geçmişti. Yine de neden sakladım bilmiyorum? Alan geldiğinde de bir şey belli etmedim. Daha önceden hiç karşılaşmamış iki insan gibi elini sıktım. O da benim gibi yaptı ve hiçbir şey belli etmedi, ta ki masada yanıma oturuncaya dek...

Charmian, davete gri, dantel, delikli, uzun bir elbiseyle gelmişti. Delikler büyük bir olasılıkla modacının değil güvelerin eseri idi. Anneannesinin elbisesi olduğunu ve eski bir sandıktan çıkarttığını söylemişti. Kırsal kesimde oturan asillere özgü yüksek sesle gülerek, giysiyi kendisinin de eskitemeyeceğini söylemişti. Gilda Brent şaşkınlıkla kadını izlemiş, Charmian yanına yaklaşıncaya da keskin kâfur kokusunu duyarak geriye kaçmıştı.

Gilda o gece çok güzelmış.

– Nasıl giyineceğini öğrenmiş, doğru makyaj yapan kadınlar gibi görüntüsü mükemmeldi. Ancak oyuncular ve mankenler böyle görünür. Gilda'nın makyajı çok profesyoneldi ve –sakın gülme– ömrümde gördüğüm *en temiz* saçlara sahipti. O yıllarda kadınlar saçlarını şimdiki kadar sık yıkamazdı. Haftada bir kez, o kadar. Gilda'nın altın rengi, omuzlarına düşen pırıl pırıl saçları vardı.

Son moda, omuzlardan dizkapaklarına dümdüz inen “çuval”a benzeyen yeşil bir giysisi vardı. Uzun boylu, ince, Marlene Dietrich bacaklı bir kadındı. Davranışına gelince... nasıl anlatsam ki? Öylesine özgüven doluydu ki... Benimle tanıştıktan sonra ikinci cümlede “şekerim” demeye başladı. Ömrümde ilk kez bir sinema oyuncusuyla tanışıyordum. Tabii zaman geçtikçe ona alıştım, onu olduğu gibi kabul ettim, ama sanırım o gece Alan olmasaydı gözlerimi Gilda'dan ayıramazdım. Kendisi Charmian'a nasıl gözlerini dikip bakıyorsa ben de aynı şekilde ona bakardım. Ancak Alan'ın olduğu yerde gözüm kimseyi görmüyordu.

Alan, yemekte Stella ile bir gün önce ziyarete gelen Priscilla Newland'ın arasında oturuyordu. Priscilla o sırada yirmi altı yaşlarındaydı. Alan'sa üniversite öğrencileri kadar genç ve küstahtı. Kahverengi saçları o yılların modasından daha uzundu. Gözleri açık, berrak kahverengiydi. Stella'ya gülümsemişti.

– Komplo mu yapıyoruz?

– Bir sakıncası mı var? diye yanıtlamıştı Stella.

– Hayır. Aksine, hoşuma gidiyor. Devam edelim. Gizli şeylere sen de bayılırsın, değil mi?

Stella o güne kadar gizli şeyleri sevip sevmediğini hiç düşünmemişti. Alan, kirli giysileri içinde karşıda oturan gri saçlı Charmian'a bakarak, "Cadılar Meclisi burada mı toplanıyor?" demişti.

Stella, "İlk kez Charmian konusunda gülmek istedim" dedi. Hep o kadını hayatının üzüntü kaynağı olarak düşünürken Alan'ın sözleriyle Charmian bir anda gülünç, çirkin, yaşlı ve zavallı biri olup çıkmıştı. Rex'in üzerindeki anlaşılması zor etkinin de gizli, cinsel bir anlaşmaya dayandığını düşünerek o ana kadar kimseye, kendine bile söylemeye cesaret edemediği bir şeyi Alan'a söylemişti.

– O, kocamın metresi.

Fısıldayarak söylemiş olmasına rağmen birden korkuyla eliyle ağzını kapatmıştı. Sonra da, "Öğrenci gibi davranıyorum, Rex'in hiç hoşuna gitmeyen şeyleri yapıyorum" demişti. Alan'sa, kaşlarını kaldırıp aşağıya doğru beğenmeyen bakışlar atarak, "Sepet sepet yumurta, sakın beni unutma" demişti. Sonra da, "Biz onlara hiç aldırmayalım. Gel, ikisinin birden kadının süpürgesine binip cehenneme gittiklerini varsayalım, yoklarmış gibi davranalım" demişti. Stella da Alan gibi biri varken o ikilinin gitmelerinden hiç etkilenmeyeceğini söylemişti. Gösterdiği cesarete şaşırarak kızarmış, sonra da gülmüştü.

Kavalyesiz bir gece geçirmişti. Tüm akşamı Alan'la konuşarak geçirmese de varlığından mutlu olduğunu hissediyordu. Beklenmedik, müthiş bir armağan gibi... Ama aslında çok daha güzel bir şeydi... Stella, hayatında ilk kez, tüm yaşamını paylaşmak istediği insanla karşı karşıya olduğunu seziyordu. Okul yıllarında aralarındaki ilişki farklıydı, basit

bir arkadaşlıktan öteye gitmiyordu. O yıllar şimdi çok boş geliyordu. Aradan geçen zamanı birlikte geçirmeseler de ilişkileri zenginleşmişti. O akşam sık sık göz göze gelmişler, her seferinde Alan gülümsemiş, bir seferinde göz kırpmıştı. Gilda'yla gitmeden önce, Stella'nın yanına yaklaşmış, onu görmekten ne kadar mutlu olduğunu kulağına fısıldamıştı. Mutluydu, o kadar...

- Biliyor musun, Jenny? dedi Stella. Cemiyetimizin yapısı onunla arkadaş olmamı engellerdi. Ben onunla arkadaş olmak istediğimi sanıyordum ama evli bir kadın ile evli bir erkekten arkadaş olamaz.

Bu gerçeği benden iyi bilen yoktu herhalde.

- Onun yerine Gilda'yla arkadaş olduk. Kaç kadın kocasından hoşlandığı için bir kadınla arkadaş olur diye hep merak etmişimdir. O erkeği görmenin tek yoludur da ondan... Erkeği ancak dördü bir aradayken göreceğini bile bile... Hiç yoktan iyidir de ondan.

- Gilda'dan hoşlanmıyor muydunuz?

Düşündü. Bu kadar yıl geçmiş olmasına rağmen yanıtını düşünmeden veremiyordu. "Bilmem. İlk başlarda hoşlanmışımdır herhalde. Önemli olan, onun benden hoşlanmasıydı. Ertesi gün teşekkür etmek için telefon etti ve bir gece önce sözünü ettiğim kitabı almak için gelmek istedi. Arkadaşlığımız böyle başladı."

- Alan'la sık sık karşılaşılıyor muydunuz?

- Onunla mı? Gilda'yı görmek için St. Michael's Farm'a gittiğimde karşılaşıyorduk. Sık sık onlar bize, biz onlara yemeğe gidiyorduk. Ama hiç yalnız kalmıyorduk. Öğleden sonraları yanımda hep Marianne vardı. Düşün, başıma neler geldiğinin farkına varamayacak kadar aptalmışım, Genevieve. Daha önce hiç âşık olmamıştım ki... Hayatımda, kızımın dışında hiç kimseyi sevmemiştım; çocuk sevgisi farklı bir şey zaten. Yaşamımda sevgiye en yaklaştığım kişi birlikte olmaktan sıkılmadığım kocam olmuştu.

Sevgilim olduğunda dünyam değişti. Yeniden Doğan Hıristiyanlar'dan söz edildiğini duydun, değil mi? İşte ben de yeniden doğmuş gibiydim. Değiştim, başka bir insan oldum. Mutluluğun mutsuzluktan çok farklı bir şey olduğunu anladım. Bu anlattıklarım çok sonra, 1960 yılındaydı. Oraya

ulaşmak için çok zaman geçecekti. Benim -ikimiz için- önlemler alıp hazırlıklar yapmama daha çok zaman vardı.

Stella'nın yorulduğunu görüyordum, ama sormam gereken bir şey vardı.

- Hiç evlenebileceğinizi düşündünüz mü ?

Yüzüme baktığında, gözlerinde akli başında hiç kimsenin böyle aptalca bir soru sormayacağını söylemek isteyen bir ifade vardı.

- Tabii ki düşündüm. *İkimiz* de düşündük. Özellikle Rex öldükten sonra. Sana, kanunlara ilgi duyduğumu söylemiştim. Altmışlı yılların sonunda yeni boşanma yasalarından söz ediliyordu. Karşılıklı anlaşma olursa, hatta tek tarafın isteğiyle, çiftler boşanabilecekti.

Gözleri kapandı. Sesi uykuluydu. "Birlikte olacaktık. Ben çocukken, evlenmeden birlikte oturanlara çok kötü bakılırdı. Evlilik dışı beraberliklerde kadınlar evli olmadıkları anlaşılmasın diye yüzük takarak gezerdi. Ama artık her şey değişti. Her şey o kadar hızla değişti ki Genevieve, insanın akli almıyor... Bana kalsa hiç aldırılmaz, onunla yaşırdım.

Sözlerinin gerisindeki mantığı anlamadım. Tabii eğer mantık varsa... "Gilda ölseydi, evlenebilirdiniz, değil mi ?"

- Elbette evlenebilirdik, dedi ve gözlerini kapatarak sustu.

On birinci kısım

Janis, “Kırmızı ve beyaz çiçeklerden oluşan bir buket kadar kötü olayların habercisi başka bir şey yoktur” diyerek Thetford’da oturan yeğenimizin karısının gönderdiği karanfil ve begonya çelengini babamın tabutundan kaldırttı. Her ne kadar bahçedeki çitten bir tutam mor çiçeği kopardığımı ve karanfillerin arasına sıkıştırdığımı söylediysem de hiç yararı olmadı, “Olmaz, yoksa içimizden birisi daha ölür” dedi.

Annemin gelmediğine sevindim. Babamın ikinci karısı Kath de yoktu. Aslında pek az insan vardı. Janis ile benim dışımda ne bir akrabamız gelmişti ne de babamın bir arkadaşı. Sadece bir köşede, kapkara giysiler içinde, yağmurun altında ağlamakta olan Suzanne vardı. Babamın ortağı bile gelmemiş, sarı krizantemlerden Morris’in ön kaportası biçiminde bir çelenk göndermişti.

Ned’le Cadılar Bayramı’nda buluşmak istemememin asıl nedeni çiçeklerdi. Bir gece sonra, All Saints’te buluşmak ona uymuyordu, bu yüzden ancak 2 kasımda, All Souls’ta, beni kuşkuya düşüren gün buluştuk. Philippa’nın Katie’si All Souls’ta doğmuştu. Doğduğundan beri acayip bir çocuktı. Karanlıktan hiç korkmaz, tam bir gecekuşudur, az uyur. Bazı insanlar ölülerin All Souls gecesi dirilip yürüdüklerine inanır. Anneannem, All Souls’ta, ihtiyar Bayan Thorn’u, kilisenin bahçesinde kendi mezar taşının yosun tutmuş yerlerini

kazırken gördüğüne yemin ediyor. İşte bu yüzden Stella'nın evine tek başıma girmekten ürküyorum.

Saatler geri alınmıştı. Sabah altıda gün ağarıyor, akşam altıdaysa her taraf kararıyordu. Elimdeki fenerle mumların bulunduğu odaya kadar yürüdüm. Mum ışığı, korkan insanın korkusunu pekiştirir. Titreyen, etrafı yer yer aydınlatırken geniş bölgeleri karanlıkta bırakan bir ışıktır. İnsanlar eskiden yalnız mum ışığı kullanıldığı devirlerde korkmadan nasıl yaşarlardı diye merak ederim... Düşündükçe dehşete kapılıyorum. Mum yavaş yavaş yanıyor, yandıkça eriyor, sonunda sönüyor, söndüğünde yerini alacak başka hiçbir şey, çevirecek hiçbir düğme yok. Onun yerine koyu, sonsuz bir karanlık var, zifiri karanlık...

Mumları yaktım, sonra iki elime birer mum alarak yukarı kata çıktım. Mavimtırak altın rengindeki ışık az çok önümü aydınlatsa da uzağı göremiyordum. Karanlık duvarlarda, mum ışığının aydınlatığı pencereler gri kareler halinde görünüyordu. Kasım ayı için hava ılık olsa da evin içi soğuktu. İlk kez evin karanlığı ile soğğun yarattığı ürperti Ned'e karşı duyduğum mutlu özlemi bastırmıştı. Bataklıktan çıkıp gelen yalnızlık benliğimi sarmıştı. İşte o an, elektriksizliğin yarattığı ilkel korkunun nasıl bir şey olduğunu anladım.

Stella, o güne kadar bana başka şeyler de anlatmıştı, ancak evi nasıl aldığını hâlâ söylememişti. Oysa ben, Alan Tyzark'la buluşmak için evi aldığını anlamıştım. O gece, karanlıkta Ned'i beklerken Alan'ın yaptığını söylediği korkunç şey aklıma geldi. İşin tuhafı bu sözleri söyledikten sonra başka bir şey eklememişti. Daha fazlasını bilmek isteyip istemediğimi tam olarak bilmiyordum. Belki de o korkunç şey ne ise bu evde yapmıştır, diye düşünmekten kendimi alamıyordum.

Yatak odasındaki sobayı yaktım, mumları dolabın üstüne yerleştirdim. Vakit geçirmek için çekmeceleri ve dolap kapaklarını açmaya başladım, hepsi boştu. İlk kurulduğundan beri içinde yaşamak için düzenlenmiş bir ev olmadığını düşünerek, dolaplar hep boş muydu diye merak ettim. Burası bir yuva değil, başkalarının bakışlarından ve kopacak fırtınalardan kaçmak için yaratılmış bir sığınaktı. Sözlükte gördüğüm, tam bu eve uygun bir deyim aklıma geldi. Buluşma

yeri. Önce iki âşık için yaratılmış şimdi de bizim işimize yaran bir buluşma yeri.

Stella'nın elbise dolabı, aslan pençesi ayaklı, kıvrık bacaklı ve büyüktü. Bana kalırsa maundan yapılmış olmalıydı. Altın renkli küçük anahtarları zorlayarak kapakları açtım. Dolabın içini karanlık, nem kokulu ve boş bulacağımı beklerken yazlık giysilerle karşılaştım. O giysilere bir kez bakmak onların Stella'dan başka kimseye ait olamayacaklarını anlamak için yeterliydi. Altmışlı yılların başında, filmlerde giyilen açık pembe veya mavi elbiseler veya yağmurda hiç işe yaramayacak, ancak ıslak bir havada şık bir arabadan inmek için çok uygun gümüş rengi bir yağmurluk...

Dolabın dibinde, dokununca ziller çalarak öten bir elbise asılıydı. Feneri dolabın içine tuttuğumda ince belli, kabarık etekli, yakası açık elbiseyi gördüm. Bej renginde, mavi ve pembe desenli bu giysinin kirli olması dışında her yönüyle Stella'ya ait olduğu belliydi. O anda, Stella'yı hep diğer yaşlılardan farklı olarak tertemiz giysiler içinde gördüğümü anladım. Yaşamı boyunca hep titiz ve temiz biri olduğundan emindim. Giysileri ya kurutemizlemede ya da leğende yıkanan insanlardandı... Bu giysideyse kara çamur lekeleri vardı. Etekliğin arkasında çimen renginde bir leke, ön kısmındaysa kurumuş kana benzeyen bir iz vardı. Elimdeki feneri daha da yaklaştırarak giysiyi yakından izleyince etek kenarında yanık izine benzeyen kahverengi bir leke daha fark ettim. Kirli bile olsa, bu bir düğün elbisesini andırıyordu. Ancak lekeler bakılırsa ne olmuşsa olmuş, gelin ya bir çukur kazmış ya da ateş yakmıştı.

Ned'in araba farları yatak odasının içini aydınlattı, sonra her yer yeniden karanlığa büründü. Dolabı kapattım, elimdeki feneri söndürdüm. Ned'in arabadan inişine baktım. Başını kaldırıp bir süre pencereleri izledi. Beni fark etmiyor, mumların titrek ışığından başka bir şey göremiyordu. O sırada izlendiğinin bilincinde olmadığı için en doğal halini takınmıştı, yüzü arzu ve umut doluydu. Ned'i bu haliyle görmek içimi büyük bir sevince boğdu. Girişi aydınlatan mumlara doğru koşarak elini tokmağa uzattığı sırada kapıyı açtım.

Yatak odasının sobadan uzak bölümü nemliydi. Ilık havaya karşın ellerimiz buz gibiydi. Havalandırdığım çarşaflar

ıslak ılık hissi veriyordu. Soğuktan ürpermiş, diken diken bedenlerimizde sabırsız buz gibi parmaklar dolaşıyordu. Dudaklarımızda hiç soğumamıştı. Zaman, ikimizi de ısıttı. Ben bu mevsimde böyle olursa kara kışta ne yaparız diye düşünmeye başladım. Sanırım Ned'in de aklından aynı şeyler geçiyordu.

Eve saat on buçukta döndüm. Mike hâlâ kış bahçesine başlamadan önce yemek odasının penceresini camlı bir kapıyla değiştirmeye uğraşıyordu. Aylarca Regent's Park'ta çalıştıktan sonra evde kaldığı ilk haftaydı. İstemeye istemeye, Middleton Hall'da fazla mesai yapacağımı söylemiştim. Söylediğimi kabul etti, zaten çoğu zaman ne dediğimi duymuyordu... Bana sonsuz güveni vardı. Güven duymanın bilinçli bir istençle elde edilen bir his olduğunu biliyorsa da gücü kullanmanın hiç aklına gelmediği kesindi.

Eve geldiğimde beni, "Plan komisyondan ses seda çıkmadı" diyerek karşıladı.

O olmadığı zamanlarda, Ned'le buluştuktan sonra eve döndüğümde aklımın ne denli karışık olduğunu farkına varmamıştım. Mike yokken, rüyada gibi hareket etmenin, olanları hayalimde canlandırmanın hiç önemi yoktu. Eve geldiğimde, bir koltuğa çöküp gözlerimi kapatır ve cinsellikten aldığımız tadı, aşkımızın yarattığı mutluluğu bir kez daha yaşırdım. Mike evde olunca, konuşmam, söylediklerini yanıtlamam gerekiyordu.

Neyse ki ne Middleton Hall'da neden fazla kaldığımı ne de orada neler olduğunu sordu. Böylece beni yalan söylemekten kurtarmış oldu. Mike, planlama komisyonu isteğimize yanıt vermek için ne kadar bekletir diye merak ederken ben de yalan söylemeye daha ne kadar dayanabilirim diye merak ediyordum. Bir gün kendime duyduğum nefret, yapay nedenler bulmamı engelleyecek kadar büyük bir suskunluğa iter mi beni? O gece henüz farkında olmamama karşın aslında bu kuşkumun ne kadar yerinde olduğunu çok beklemeden görecektim.

O akşam evliliğimize, ev hayatımıza ve Mike'a artık eskisi gibi bakmadığımı fark ettim. Karşımda duran, yapılı, uzun boylu, yakışıklı adama baktım, içini dışını eksiksiz bildiğimi sandığım insanı, kocamı aslında hiç tanıımıyordum. O dal-

galı siyah saçların örttüğü kafanın içinden neler geçtiğini hiç bilmiyordum. Aklında sadece evde tamirat yapmak ve inşaat izni almak olamaz, değil mi? Yıllar önce bir akşam, işten geldiğinde yorgun görüldüğünü söylemiştim. Mike da dönüp, “İnşaat işi zordur, insanı yıpratır, insan zamanından önce yaşlanır” demişti.

O gece Mike’a karşı içimde o denli büyük bir sevgi ve acıma hissi belirmişti ki... Beynimin içi karmaşık düşüncelerle dolu, nasırlı ellerini avuçlarıma almıştım. Elinden gelen tek iş bu olduğu için inşaatçı olduğunu, iyi bir öğrenim görme fırsatı hiç verilmemiş olduğunu, hep para, para, para peşinde koşmak zorunda kaldığını düşünmüştüm. On altı yaşındayken bile işe git, para getir... Sekizde işbaşı yap, fazla me-saiden sonra karanlıkta eve dön. Yaptığı iş nedeniyle gençliğin elden gittiğini görerek yaşlanmaktan korktuğunu hissetmiş ve sıkı sıkıya sarılmıştım ona...

O akşamdan başka, duygularından söz ettiği başka bir an aklıma gelmiyor. Aşk, sevgi, ihtiyaçları veya korkuları hakkında tek söz çıktığını sanmıyorum ağzından. Zaman zaman çocuk isteğimi söylediğimde, yüzüme bakmadan, “Sen nasıl istersen” dediğini anımsıyorum. Bir kez de, “Güzel bir evimiz var. Bu eve çocuk girerse ne olacağını düşünebiliyor musun?” dediğini. Şimdiyse, hafta sonlarında dinlenip hoşça vakit geçireceğine, çabuk yaşlandırdığını söylediği işe evde de devam ediyordu. Onu anlamam mümkün değildi...

Mike’a yalan söylemek zorunda kalışım ve beraberliğimize gerçek bir evlilik denemeyeceği fikri, Ned’in daha önce geri çevirdiğim önerisini bir kez daha düşünmeme neden oldu. Uzaklara giderek birlikte yaşamamızı istemesinden söz ediyorum. Babam bizi terk ettiğinde kardeşim Ned Hannah’dan daha küçük değil miydi? Ned, babamı tanımadığını söyleyerek cenazesine gelmemişti ama bundan ötürü yaşamı daha kötü oldu diyebilir miydim? İşin doğrusu, babasız veya anesiz büyümenin her çocukta ne tepki yaratacağını önceden kestirmenin imkânsız olduğuydu. Mutlu ve birlikte yaşayan anne babalar tarafından yetiştirilmiş bir sürü kötü insan yok mu?

Bir de Stella’nın evi sorunu vardı. Evin soğuk ve karanlık olması bir yana, oraya gidemeyeceğimiz gün de gelecekti. Stel-

la yaşarken, ondan izin almadan evini kullanmaya cesaret etmek başka, onun ölümünden sonra Richard ve Marianne'in malı olduğunda oraya girmek başka şey diyordum kendi kendime. İşte o zaman, Ned'le gidecek bir yerimiz kalmadığında onu kaybetmek korkusunun dayanılmaz olacağı kesindi.

Ahlaksızlığın boyutlarını anlamak için Ned'i kızından ayırmamaya ant içmemin üstünden altı ay geçmeden onu ayartmanın yollarını araştırmama bakmak yeterliydi... Yalan söylememeye kararlı olan ben, yalan söylemeye başlamıştım... Başkasının malına göz dikmiştim. Ned'in sözlerini yaşama geçirerek her şeyi aşka feda etmeye hazırlanıyordum. Daha doğrusu dürüstlüğü aşka feda ediyordum.

Stella da aynı yollardan geçmiş miydi? Uyurken onu gözlemliyor, bana bakmadığı zamanlarda Alan Tyzark'a âşık olan o genç ve güzel kadını gözümün önünde canlandırmaya çalışıyordum. Gözlerimle o kırılgan kemiklere etten giysiler giydiriyor, buruşuk cildini seftali gibi bir tenle örtüyordum. Yüne benzeyen saçlarını parlak kahverengi ipekten saçlara dönüştürmeye çalışıyordum, ancak ne yapsam karşımda kapalı gözleri ceviz kabuklarını andıran, kâğıt gibi derisinin altında her an yırtılacakmış gibi korunmasız mavi damarlar görünen, ölüme hazırlanan yaşlı bir kadın vardı. Yakında uyanacağını düşünerek elini avuçlarıma aldığımda, beni şaşırtan bir şeyle karşılaştım. Tırnakları artık kırmızı değildi. Onu tanıdığımdan beri tırnakları ilk kez Tanrı'nın yarattığı biçimde, doğaldı.

Stella, Gilda Brent'in kendisini küçük gördüğü için arkadaşlık etmekten hoşlandığını söylemişti. İşin komik yanı Gilda'nın Stella'yı tehlikeli biri olarak algılamamasıydı. Oysa Gilda'nın nedensiz yere endişeli, sinirli kişiliğinin arkasındaki başlıca neden tehlike karşısında içini kaplayan korkuydu. Sinema sanatçısı olarak başarısızlığını -oyunculuktaki başarısızlığının hep başkalarından kaynaklandığına inanır, hiç kendi yeteneğiyle ilgisi olduğunu düşünmezdi- diğer kadınların kıskançlıklarına, cadılıklarına ve içten pazarlıklı olmalarına bağlardı. Kadınların ona karşı hep "düşmanca davrandıklarına" inanırdı. Kendini tüm kadınlardan kat kat güzel bulur, hepsinden daha gösterişli, daha cazip, daha şık ol-

duğunu düşünürdü. Biraz alçakgönüllü görünmek için de aslında bu yetilerin görüldüğü kadar kolay taşınacak şeyler olmadığını, büyük sorumluluklar yüklediğini söylerdi. Diğer bir deyimle, ona kalırsa güzellik başa belaydı...

Stella'ya "şirin, minik insan" gözüyle bakardı. Kısa boylu olmamasına ve tanıştıklarında otuz altı yaşına basmış olmasına karşın "Minik" Stella'ya taktığı addı. Gilda, Stella'nın iyi okullara gitmemiş, deneyimsiz, basit bir köylü kızı olduğuna hükmetmişti. Gilda'nın gözünde hiç çalışmak zorunda kalmamış, Bury'nin dışına çıkmamış, hayatı boyunca tek bir kitap okumamış, hiç tiyatroya gitmemiş biriydi. Stella, "Önemli olan, olmam gereken insanı nasıl kendim yarattıysam, Gilda'nın da olması gereken insanı kafasında yaratmış olmasıydı" dedi.

Bu sonradan yaratılmış yaratığın altında bir yerlerde bir gerçek Gilda kalmışsa da Stella onu hiçbir zaman bulamamıştı. "Son" derken bu sözcüğü ne anlamda kullandığını bilmiyordu. Ancak iki kez gerçeği görür gibi olmuştu. Onun tanıdığı veya ona sunulan Gilda hep rol yapan, sahte bir sesle konuşan, ortama uygun duyguları dile getiren, hiç gerçek hislerini açığa vurmeyen biriydi. "Maske takmış veya cıllanmış bir yaratıktı" derdi. Gilda'nın hep böyle mi olduğunu yoksa oyuncu olduktan sonra mı bu kimliğe büründüğünü tam olarak çözememişti. Onu gören, hayatının film setinde geçtiğine inanırdı. Yaşamı adeta bir senaryoydu.

Saatler boyunca Stella'ya filmlerdeki oyunculuk deneyimlerinden, yakından tanıdığı ünlü kişilerden, çelâm için gittiği görkemli ve lüks yerlerden, yakışıklı ve kibar erkeklerle gittiği pahallı lokantalardan ve gece kulüplerinden söz ederdi. Üstü kapalı olarak hangi tanınmış erkeklerle aşk yaşadığını anlatırdı. Arkadaşlıkları ilerledikçe anlattıkları üstü kapalı olmaktan çıkmış, otel odalarında yaşanan kaçamaklardan, kıskanç eşlerden saklanmak için girilen dolaplardan ve kendisine verilen görkemli mücevher ve kürklerden açıkça bahsetmeye başlamıştı. Gilda, Alan'dan Stella'nın o gün bile kendi kocasından söz ederken cesaret edemeyeceği bir tavırla söz eder olmuştu.

- Önem verdiğim tüm insanların beni güldürdüğü için onunla evlendiğimi düşündüklerini biliyor musun, Minik

Şey? Oysa onunla evlenmemin başka kimsenin bilmediği bir nedeni vardı. Bilmem sana söyleyebilir miyim? O denli masum bir ufaklıksın ki... Sana baktıkça eski zamanlarda yatılı okulda okuyan bir kız çocuğu görür gibi oluyorum...

Oysa Stella Alan'la ilgili her şeyi dinlemeye hazırdı. Tıpkı Lejyon'da veya köy bakkalında Ned'in adını duyduğumda benim yaptığım gibi... Ancak Gilda'nın sorusunu yanıtlamamıştı. Onun yanında ne kadar az konuştuğuna kendi de şaşıyordu. Bazen iki üç saatte on kelime bile söylemediği oluyordu. Gilda'ysa o denli bencildi ki bu suskunluğunu hiç fark etmezdi.

– Şok geçirmeyeceğine söz ver, tatlım. Bana âşık olanların çoğu yaşlıydı... Ne yapalım, bu da kaçınılmaz, değil mi? Gençlerin ilerleyip para sahibi olacak zamanları olmadığına göre... Oysa ben genç birini istiyordum. Genç ve *güçlü* birini... Yatak benim için çok önemlidir. Sana Alan'ın yatakta olağanüstü olduğunu söylersem ne demek istediğimi bilmem anlar mısın?

Stella anlayamamıştı. Bu deyimle kitaplarda karşılaşmıştı, o kadar... Ancak Gilda'nın Stella'dan yanıt beklediği yoktu. En çok, gülümseyerek "evet" demesini bekleyebilirdi. Yanıt yoktu. Onun gözünde Stella bir fareden farksızdı. Herkesin yaşlı Charmian Fry cadısıyla yattığını bildiği, ama yine onunla evlenmek isteyecek bir adam bulacak kadar talihli bir fare... Stella, Gilda'nın kesintisiz devam eden hayat hikâyesi senaryosunda, kendisine kahraman, Stella'ysa kahramanın arkadaşı rolünü verdiğini söylüyordu.

Oysa o, Gilda'ya tek bir nedenden dolayı dayanıyordu. Onunla Londra'ya alışverişe gidiyor, Ipswich'teki berbere veya sinemaya gitmeye razı oluyor, Gilda'nın hâlâ çağrıldığı toplantılara birlikte gidiyordu. Bütün bunları sadece gidiş veya dönüşte belki Alan'a rastlarını diye yapıyordu. O yıllarda Tyzark'ların tek arabası vardı ve Gilda Stella'ya gelmek istediğinde eğer Alan'ın da arabaya ihtiyacı varsa Gilda'yı o getirip götürürdü. Stella'nın hayatının en önemli şeyi Alan'ı haftada bir veya iki kez on dakika görmek olmuştu.

Yaşamının geri kalan yıllarını bununla yetinerek geçirmeye kararlıydı. Dayanılması zor da olsa Gilda'nın arkadaşlığına katlanacak, onun ünlülerini, kavgalarını, giysilerini,

takılarını, kaçamaklarını, aldatmacalarını ucunda Alan'ı görme ihtimali olduğu için dinleyecekti. Gilda'nın gerçek kişiliğini gittikçe daha çok saklayan yapmacık tavırlarına göğüs gerecekti. Alan, zaman zaman iki kadınla birlikte sinemaya geldiğinde veya dördü birden yemeğe çıktıklarında veya Bury çayırında güneşin altında oturduklarında veya St. Michael's Farm'ın bakımsız kortlarından birinde tenis oynadıklarında fazladan armağan almış bir çocuk gibi bakıyordu kendine. Yalnızken Alan'la uzun konuşmalar yapıyor, tüm yaşamını anlatıyordu. Hayali konuşmalarında, Alan kendine özgü edasıyla en hüzünlü olaya bile yapıcı yaklaşıyor, sonunda da büyük bir içtenlikle onu ne kadar çok sevdiğini söylüyordu.

Bu durum iki yıl kadar sürmüştü.

Stella bazı açılardan Alan'ın gerçek kişiliğini Gilda'dan daha iyi tanıyordu. Sekiz ila on altı yaşları arasında ayrılmaz ikili olduklarından çocukluğunu biliyordu. Ailesini, büyüdüğü evi, hangi yemeklerden hoşlandığını, oynadığı oyunları biliyordu. Arada birbirlerini görmeden geçen yirmi yılın yarattığı boşluk Gilda'nın anlattıklarıyla dolmuştu. Okulu bitirince Slade Sanat Okulu'na devam etmiş, sonra da orduya alınmıştı. *Figaro and Velvet* kitaplarını resimleme işi savaştan sonra yirmi altı yaşındayken ve portre yapmak için uğraş verdiği sırada çıkmıştı. Gilda'yla bir film için portresini yapması istenince tanışmışlardı. Filmin adı *Lora Cartwright*'ti. Resim, filmdeki kocasının filmdeki evinin duvarına asılmak üzere yapılacaktı.

– İşin delirtici yanı sonunda resmin hiç kullanılmaması oldu, dedi Gilda. O salonda hiç çekim yapılmadı.

Stella, “Neden?” diye sordu.

– Anlamayacak ne var? dedi Gilda. Filmin yıldızı istemedi de ondan. İlk baştan beri beni delicesine kıskanıyordu, onun değil benim portremizin yapılmasını bir türlü hazmedemedi. Bu arada biz Alan'la tanışmış ve birbirimize âşık olmuştuk bile... Hem de ilk bakışta...

– Portreye ne oldu?

– Ziyan edecek değillerdi elbet. Üstelik parasını da vermişlerdi. Bana kalırsa hâlâ Wardour Sokağı'ndaki işyerlerinde asılıdır.

Alan daha sonra, *The Fiancée* filmindeki gri elbisesi içinde veya çıplak halde Gilda'nın birçok resmini yapmıştı. Çıplak olanı, St. Michael's Farm'da asılıydı. Stella, "Çıplak resimlerin ortak pek az yönü vardır" derdi. Ne demek istediğini anlıyordum. *Playboy* dergisi için çekilen bir fotoğraf ile vücut losyonu reklamı için çekilen bir fotoğraf arasındaki farklar gibi demek istiyordu... Gilda o tabloda tamamen çıplak değildi. Ayağında uzun topuklu ayakkabılar vardı, iki göğsünün arasında uzun, inci bir kolye sallanıyordu. Devamlı herkesin dikkatini o resme çekerek. Marianne'ın yanında da böyle davranması Stella'yı rahatsız ediyordu. Kızına bakma demek istese de bunu söyleyemiyordu. Gilda resmin önünde durur, Alan'a döner, "Poz verdiğim zamanı anımsıyor musun?" diye sorardı. Böylece çıplak vücudunun Alan'ı ne kadar etkilediğini ve bu yüzden tablonun bir türlü bitmediğini ima ederdi.

Dokuz yıldır evliyidiler. Bu zaman diliminde yaşam düzeyleri gittikçe düşüyordu. İlk başta West End'de sanırım Half Moon Sokağı'nda oturuyorlarmış. Gilda son iki filmi çevirmiş. Biri, kocanın karısına ihanetini işleyen *The Wife's Story* ile kocasını öldüren veya öldürdüğü sanılan bir kadının hikâyesi olan *The End of Edith Thompson*. Edith Thompson, gerçek bir hikâyeymiş... Gilda ilk filmde aldatılan kadını, ikincisindeyse hapihanede çalışan bir gardiyanı canlandırıyor-muş. Gardiyan, cana yakın biriymiş ve o da Edith gibi kendinden genç birine âşık, evli bir kadınmış. Bu rol Gilda'nın tüm çalışma hayatında en sevmediği rol olmuş. Hep bu filmde oynamayı kabul etmekle ne büyük bir yanlış yaptığını söyler, başkadın oyuncunun ilk baştan beri onu rahatsız etmek için elinden geldiğini yaptığını tekrar edermiş. Rol dağıtımını yapan yönetmen Gilda'ya hatırlanması zor bir yüzü olduğu için onu seçtiğini söylemiş. Bunu Stella'ya dünyada ne kadar akıl almaz ve cahil insanlar olduğuna bir kanıt göstermek için anlatmış. Başkadın oyuncu ile yönetmen filmde gözlük takması ve düz ayakkabılar giymesi için ısrar etmiş.

O günden sonra hiç film teklifi almamış. Gilda yönetmen ve starın gizli bir aşk yaşadıklarından emin olduğu son filmde, onu zorla çirkinleştirdiklerini, bu yüzden artık kim-

senin kapısını çalmadığını söylemiş. Radyodan da dişe dokunur bir teklif gelmemiş. Bir keresinde bir dizi önerildiğinde olumsuz yanıt vermiş. Gilda neden olumsuz yanıt verdiği konusunda fazla bir şey söylememiş, sadece Alan'ın o sırada eski bir kilise duvarını boyamayı kabul ettiğini ve birlikte Kuzey İngiltere'ye gitmeleri gerektiğini söylemekle yetinmiş. Stella'ysa gerçeği daha sonra Alan'ın ağzından öğrenecekti.

– Önerilen rol, bir kazada tek bacağı kısa kalmış bir kadın rolüydü. Radyo tiyatrosu olduğu için kadının bacağının kısa olduğunu kimse görmeyecekti. Gilda'ya göre, radyo tiyatrosu olması sorunu daha da büyütüyordu. İnsanların onu yarım bacaklı bir hilkat garibesi gibi algılayacaklarını düşünüyordu. Ne olduğunu merak ediyorsan, söyleyeyim... Söz konusu dizi, *Mrs. Dale's Diary*'ydi. Kabul etmiş olsaydı hayatı boyunca rahat edecek kadar para kazanacaktı.

Oysa o sırada geçim sorunları vardı. Alan, St. Michael's Farm'ı bilinmeyen bir nedenle karısının adına satın almıştı. Stella bu davranışını bir türlü anlamamış, Alan'a da sormaktan çekinmişti, ama iflas etmek korkusundan kaynaklanabileceğini düşünmüştü. O zaman da şimdiki gibi erkekler karılarının borçlarından sorumlu olsalar da bir kadın kocasının borçlarından sorumlu tutulamazdı.

– Bu ilerde bize sorun yaratacaktı, dedi Stella. Evin tümü veya hiç olmazsa yarısı Alan'ın olsaydı her şey çok daha kolay olurdu. *Figaro*'dan gelen telif haklarının dışında hiçbir geliri yoktu. O sırada, kitaplarının da modası geçti. “*Orlando, the Marmalade Cat*’le rekabet edemezdim” derdi. Çocuk kitapları arasında kaç tane kedili kitaba yer vardır? Alan resim yapmaya devam ediyordu tabii ama para kazanmak için basit işler yapmak zorunda kalıyordu.

Bu anlattıkları daha sonra olmuştu. 1961 yılında Alan'ın para sıkıntısı yoktu. Stella, bir gün Gilda'yla birlikte çiftliğe geldiğinde, karıkoca arasında korkunç bir kavgaya tanık olmuştu. Çocuk konusunda ne düşündüklerini bilmiyordu. Çocukları olsun mu, olmasın mı? Gilda bu konuya hiç değinmemişti. Gilda, birkaç gün önce Marianne'in yanında her zaman yaptığı gibi oyunculuk konusunu açmıştı. (Hep Marianne'in oyunculuğa yeteneği olduğundan emin olduğunu söyleyerek Stella'yı rahatsız ederdi. Ne de olsa kızcağız daha

sekiz yaşındaydı.) O gece çiftlikte, Stella'nın yanında, Alan'a Stella'nın kızı gibi bir çocuk istediğini söylemişti.

Alan da, "Neden Stella'nın kızı gibi? Yoksa bizim Rex'le işi pişirmeye mi niyetlisin?" demişti.

Gilda, "Bu kadar iğrenç olma. Ben senin çocuğunu istiyorum" demişti.

- Bu da yeni çıktı. Oysa sen hep çocuk doğurmaktan korkardın.

- Hiç böyle bir şey söylemedim!

Stella'nın dünyasında yaşayanlar, samimi olsalar bile başkalarının yanında bu tür konuları tartışmazdı. "Eve gitmeliyim artık" diyerek kalkmak istemiş, Alan da onu evine bırakmayı önermişti. Oysa arabasız geldiğinde onu geri götüren hep Gilda olurdu. Yarım saat Alan'la yalnız kalacağını düşünmek bile Stella'yı sevince boğmuştu. Yerinden fırlamıştı.

- Hayır Stella, otur, demişti Gilda. Bir tanık istiyorum. Sen, çocuk sahibi olacak paramız yok dedin mi, demedin mi? Çocukların -ne olduğunu unuttuğum şeylerin- düşmanı olduğunu söyledin mi söylemedin mi?

- Evet, büyük atılımların düşmanı, dedim. Bir de geleceğin tutsakları onlar, dedim. Ancak bunları acıya hiç dayanıklı olmadığını söylediğin için ve çocuk doğurmak acı veren bir şey olduğu için söylemiştim... Haydi kalk Stella, gidelim. Sana göre bir tartışma değil bu...

- Hayır dedim. Gilda'nın sesi gittikçe hırçınlaşıyordu, dedi Stella. Bir kadını çocuksuz kalmaya mahkûm etmek büyük bir suç! Bazı dinler kadınları bu nedenle kocalarından boşar.

- Hangi dinler? Zerdüşt dininden olanlar mı?

- Her şeyle dalga geçmeye bayılırsın zaten. Gilda bağııyordu. Korunmaktan vazgeçersem ne yaparsın? O zaman ne olur? İstersem çocuğum olur, sen de beni engelleyemezsin.

Alan omuz silkerek, "İstersem engellerim. Bildiğim bir yol var" dedi.

Korunmaktan söz edilmesi Stella'nın yanaklarını kızartmıştı. Gilda birden hırs içindeki bir kadını canlandırmaya başlamıştı. Kullandığı sözcüklere kadar her şey, *The Wife's Story*'den alınmış gibiydi.

– Stella'ya bak, yanakları nasıl kızardı. Hep arkadaşları-mın huzurunu kaçırsın zaten... Senin yüzünden hiç arkadaşım yok... Gürürsün, o da bir daha buraya gelmek istemeyecektir. Ben de arkadaşsız ve çocuksuz bir kadın olarak öleceğim. Ne kadar büyük bir haksızlık bu! Benim gibi biriyle evli olduğun için ne kadar şanslı olduğunu biliyor musun? Kendine bir bak! Çocuk suratlı basit bir adamdan başka nedin? Oysa sokakta herkes dönüp hâlâ bana bakıyor. Beni istemeyecek bir tek erkek yoktur. Stella, beni çocuksuz bırakmasına isyan etmiyor musun?

Stella'da yanıt yoktu. Yaşadıklarının bir tiyatro olduğunu, daha doğrusu Gilda'nın rol yaptığını düşünüyordu. Gilda'nın aslında çocuk filan istediği yoktu, dünyada çocuk sahibi olacak en son insandı o. İsteddiği tek şey bu kavga sahnesini sonuna kadar oynamaktı, o kadar.

– Bir şeyler söyle, diye bağırdı Gilda hırçın bir tiyatro sesiyle. Stella'nın üstüne yürüyerek yanına yanaştı. Bir şeyler söyle, Minik Şey. Yoksa söyleyecek bir şeyin de mi yok? Sesini çıkart!

Gilda'nın yersiz saldırısı Alan'ın sert yanıtına neden oldu. "Artık treni kaçırdığını kabul et! Çocuk doğurmak için kırk bir yaş çok geç!"

Bu sözlerin ne gibi bir tepki uyandıracağını bilmesi gerekirdi. Gilda gerçek yaşını hep saklardı. İlk filmini on altı yaşında çevirmiş olduğunu ima ederdi. Stella aslında hiç önem vermese ve bu konuyu düşünmemiş olsa da onu kendinden genç, en fazla otuz beş yaşında sanıyordu. Bu sözler Gilda'nın cilasında çatlaklar meydana getirdi, o mağrur dış görünüşü yıkılarak altında yatan gerçek kimliğini gün ışığına çıkardı. Gilda, çığlık çığlığa bağırarak Alan'a saldırmaya başladı. Masada duran kül tablasını Alan'ın kafasına fırlattı. Alan kaçmak için başını eğince, tabla karşı duvarda duran aynayı paramparça etti.

– Olabilecek en kötü şey, dedim.

– Ne, aynanın kırılması mı? Belki de... Ortalık perişan olmuştu. Başka şeyler daha attı. Telefon defterini ve bir vazoyu... Alan gülmeye başlamıştı. O, her şeye güler diye düşünüyordum ama yanılmışım. O da bir yastık attı. Yastık Gilda'nın suratına çarptı. Yumuşak bir şey olduğu için tabii ki

canı acımadı, ama Gilda kendini sırtüstü yere atıp havayı tekmeleyerek bağırmaya başladı. O zamanlar, başarılı bir oyuncu olmak için ve dış dünyaya gösterdiği yüzü koruyabilmek için zaman zaman böyle sahneler yaratıp içinde birikenleri boşaltması gerektiğini henüz anlamamıştım. Sessiz bir dağın tepesinde arada sırada fişkırmak zorunda olan bir yanardağ gibiydi. Yaşamındaki mutsuzluk ve umutsuzluk dayanamayacağı boyutlara erişince yanardağ patlamalı ve içinde bastırdıkları dışarı atılmalıydı.

– Neden bu kadar mutsuzdu?

– Ah, Genevieve, hiç kimse için bu soruyu sormamalısın. Birçok kişi dünyaya gelmenin mutsuzlukla eş anlamda olduğunu söyleyecektir.

Sustum. Mutsuzluğunun nedenlerini bildiğimi sanıyordum. Varsayımlarım Stella'nınkililerden farklıydı. Onu da biliyordum.

– Her şey geçmişte kalmıştı, dedi Stella. Artık iş veren yoktu, yapabileceği başka bir şey de yoktu. Çocuğu da yoktu. Her gün güzelliğini yitiriyordu. Gilda gibi biri için para açıklarını kapatabilirdi, ama parası da yoktu. Sıkılıyordu çünkü ilgilendiği hiçbir şey yoktu. Hiç yemek pişirmez, ev işi yapmazdı. Evi pislik içindeydi. Öylesine pis bir yerden nasıl böyle temiz bir kadının çıktığı akıl almaz, değil mi? Ama Gilda bunu başarıyordu. Mutsuz olmasına hiç şaşmamak gerek. Ve evet, mutsuzdu, çok, çok mutsuz...

Alan Gilda'yı yerden kaldırmış, biraz konyak içirmişti. Gilda tek kelime söylememiş, yüzünü kanapenin yastıklarına gömmüştü. Alan da Stella'yı evine götürmüştü.

Yirmi millik bir yoldu. İkisi de konuşmamıştı. Stella, içinden Alan'la yarım saat olsun baş başa kalmak için her şeyi yapabileceğini, ama yalnız kaldıklarında neden söyleyecek bir şey bulamadığını düşünüyordu.

– Aklıma korkunç bir şey geldi, Genevieve. İmkânsız bir şeydi ama neden cesaret edip içimdeki hisleri açıkça söylemiyorum, diye düşündüm. Neden, "Seni seviyorum. Sadece bunu bilmeni istiyorum. Bir şey yapmanı beklemiyorum. Sadece seni sevdiğimi bilmeni istiyorum" demiyordum?

– Söylediniz mi? dedim.

– Hayır, yapamazdım. Ben bunları düşünürken o sordu.

– Neyi sordu?

Kucağına, ellerine baktı. “Birazdan Richard gelecek.” Aniden konuyu değiştirme yöntemi idi. Ellerini bana uzattı.

– Tırnaklarınızı artık boyamıyorsanız, Stella, dedim. Manikür yapmamı ister misiniz?

– Hayır, teşekkür ederim. Yaşlı ellerime artık yakıştırmıyorum. Bir keresinde Rex bana ne dedi biliyor musun? Kırmızı ojenin haremnden çıktığını söyledi. Kadınlar o yıllarda efendilerine, padişaha, rahatsız oldukları günleri tırnaklarını kırmızıya boyayarak belli ettiklerini söyledi. Doğru mu, değil mi bilmiyorum ama bu sözlerden sonra yıllarca tırnaklarımı boyamamıştım. Sonra sanki araya başka bir şey girmemiş gibi tekrar Alan’dan söz etmeye başladı. Alan bana, “Beni seviyor musun, Stella?” diye sordu. Komik bir soru, değil mi? Kıp kırmızı oldum. Şaşkın gibiydim. Bunun nereden aklına geldiğini soracakken birden durdum. Manasız bir cevap olduğunu biliyordum. Gerçeği saklamanın sırası değildi. Ben de açıkça, “Evet, seviyorum” dedim.

Alan da, “Ben de öyle sanmıştım. Ne kadar rahatladım bilemezsin” dedi.

Alan tanıdığı insanlardan ne kadar farklıydı. Aynı zamanda da eskiden anımsadığı o çocuğa ne kadar benziyordu. Birlikte oldukça, gerçek kimliğinin ne kadar az değiştiğini fark ediyordu Stella. Alan, “Yıllardır ben de seni seviyorum. İnsan on dört yaşında âşık olmaz derler ama herhalde okulda birlikte olduğumuz zamandan beri seni seviyorum” demişti.

– Juliet on dördünde âşıktı, demişti Stella.

– Demek ki olurmuş. Zamanla geçer sanmıştım ama geçmeyeceğini biliyorum artık. Bu yüzden açığa çıkartmanın zamanı gelmişti.

Arabayı durdurmamış, kenara çekmemişti. Arabayı kullanmaya devam ediyor, bu yüzden de Stella’nın yüzüne bakmıyordu.

– İki seçeneğimiz var. Gilda ve Rex’e karşı birtakım bahaneler uydurarak birbirimizi bir daha görmeyiz. Pek anlaşamadıkları için onları kandırmak zor olmaz. Ya da iki sevgili oluruz. Ben şahsen ikinci seçeneği tercih ederim. Ya sen?

– Ben de, demişti Stella.

– Hangisini? İkinci seçeneği mi?

Stella yeniden ve güçlü bir şekilde, “Evet” demişti.

– Çok iyi. Böyle iş konuşması yapar gibi davrandığım için özür dilerim. Önümüzde on dakikadan fazla zaman yok da ondan. Birlikte daha rahat olduğumuzda kalbimin derinliklerindeki duyguları anlatmak isterim.

Stella bir süre sustu. Kapıya döndü, sanki dışarısını dinliyordu. Sonra, “O akşam o kadar mutluydum ki... Uzun süre çok mutlu oldum. Alan’a güveniyordum ve güvenmekte haklıydım. Kısa bir süre sonra buluştuk ve kalbinin derinliklerindeki duyguları söyledi. Ancak yalnız olabileceğimiz bir yer yoktu. Çok seyrek de olsa bazı öğleden sonraları bana geliyordu. Yine de mutluydum. Tabii Gilda’ya karşı kendimi suçlu hissediyor, utanç duyuyordum. Onunla eskisi kadar sık buluşmamaya özen gösterdiğim için Alan’ı da eskisi kadar göremiyordum.”

Kapının tokmağını çeviren biri vardı. Stella kapıya döndü. “Sen misin, Richard?” diye sordu. Kapıyı açtı, kimse yoktu. Sadece koridorun ucunda Lena duruyordu. “Rex ile Charmian’ın arası açılmıştı. Nedenini bilmiyordum ama Marianne’in artık büyüdüğünü söyleyerek, benden ayrılması için baskı yaptığını, Rex’in de ayrılmaktan kaçındığını tahmin ediyordum. Ne olduysa oldu, Rex bana geri döndü. Eskiden de bana döndüğü olmuştu. Ama her seferinde sonunda yine ona gitmişti.”

– Geri dönmesine izin verdiniz, değil mi?

İçini çekti. “Karısıydım, Genevieve. Senin için farklı. Şimdi her şey değişti. Rex bana bakmış, bir yuva vermişti. Bu konuları pek sevmem ama parayı kazanan oydu, her şey onundu. Hayır diyemezdim. Doğru olmazdı. Bana geri döndü, bu yüzüğü işte o zaman verdi. Ölümsüzlük yüzüğü.”

Sağ elini uzattı. Anlattıklarından rahatsız olmuşum. Bana, bir iş anlaşması gibi geldi: “Benimle tekrar yatarsan al sana iki bin poundluk bir yüzük” der gibi...

– Bir yıl sonra Richard doğdu.

Kapı açıldı. Gelen Richard’dı. “Benden söz ediyordunuz herhalde, kulaklarımı çınlattınız” dedi. Stella’ya yaklaşıp yanaklarından öptü. “‘Richard doğdu’ diyordun. Neler anlatıyordun?”

Gülümsüyordu. Bir şey duymamıştı, ama Stella'nın yüzü bembeyazdı. "Hiçbir şey, yavrum. Hiçbir şey. Genevieve'le aynı yaşta olduğunu biliyor muydun?"

- Tam tamına mı?

- Sen 12 nisanda doğdun, Genevieve'se 24 nisanda.

- Ondan büyük olduğumu biliyordum.

Stella'nın doğum günlerini hatırlamakta üstüne yoktur. Her şeyi unutsa bile doğum günlerini hep hatırlar. Benimkiyle birlikte Maud'un, Arthur'un, Lena'nın da doğum günlerini ezbere bildiğinden eminim. Yerimden kalktım, ama Stella bir süre için elimi bırakmadı.

- Rex, bir oğlu olmasını o kadar istiyordu ki... Richard'la ne kadar övündüğünü bilemezsin.

- Anne, dedi Richard. Ama anneme, "anne" derkenkinden çok daha sevecen bir sesle.

Üçüncü bölüm

On ikinci kısım

O ıslık sesini duymak beni sarstı. Bilmediğim melodisi, berraklığı, ama en çok da karanlıkta çalınması. Merdivenlerde olduğumdan, hiç ışık görmemiştim. Kapıyı açtım, karşımda Ned vardı. Biraz ötede duruyordu. Sonra birbirimizin kollarındaydık. Mutlu olduğu için ıslık çaldığını söyledi. “Evin etrafında üç kere dönerek ıslığın uğursuzluğunu boz” dedim. Ama o beni dinlemeyerek gülmekle yetindi.

Islığın doğuracağı korkunç olaylardan duyduğum korkuyu içimden atamadım. Evin tek sıcak yerinde, yatakta, ıslığı da, her şeyi de unuttum. Sonra yeniden aklıma geldi. Bazen annemle anneannemin bu kaygıların ve aldıkları önlemlerin saçma olduğunu, benim gibi genç, XX. yüzyılın sonunda yaşayan birine bu inançların hiç yakışmadığını düşünüyorum. Sonra kulak çınlamasının nasıl ölüm habercisi olduğunu veya dişbudak dalı kıran birinin başına gelen kötü olayları, yanındakine tuzluk verenlerin akibetini gördükçe tekrar kuşkuya düşüyorum. Hayatım bu kadar zorken bu önlemlerden vazgeçecek cesareti bulamıyorum kendimde. Bir gün başıma bir felaket gelirse neden tahtaya vurmadım veya yastığımın altında neden eğrilmiş bir madeni para koymadım diye hayıflanmaktan korkuyorum.

Ned’in karanlıkta ıslık çalmasının kötü sonuçlarını beklemeye koyuldum. Fazla beklememe gerek kalmadı. Önce Philippa grip oldu. Herkes gripti zaten. Shirley Foster, Bale-

ham ailesinin tümü, sonra okuldan eve mikrobi taşıyan Philippa'nın küçük Katie'si... Philippa perşembe akşamı ya-
tağa düştü. Cuma günü ben izinliydim. Çocukları sömestr
tatilindeydi, ben de onları bizim eve aldım ama önce televiz-
yonu yatak odasına taşıdım. Katie ve Nicola'yla saat beşte
gittiğimizde Philippa'yı yatakta, *The End of Edith Thomp-
son*'u seyrederken buldum. Siyah-beyaz, 1954 yılında çev-
rilmiş, Edith Thompson rolünde Joyce Redman, hapishane
gardiyanı rolündeyse Gilda Brent...

Aşağıda çocuklara çay hazırladım, Steve için dondurucu-
dan yemek çıkarttım, sonra Philippa'nın yanına çıktım.

– Nasıl, iyi bir film mi? dedim.

Philippa gözlerini ayırmadan, "Birazdan asacaklar" dedi.

Ekranda Gilda Brent ile Joyce Redman, Edith Thomp-
son'ın hücrelerinde oturuyordu. Gilda, Joyce Redman'ın elini
tutuyordu. Gözünde gözlükleri vardı, saçları da kasketin al-
tına sıkıştırılmıştı. Gilda tam oynadığı kadının kimliğine
uyan, kişiliksiz, basit, sıkıcı birine benziyordu. O, hiçbir za-
man çirkin olamazdı. Düzgün hatları ve uyumlu yüzüyle her
zaman güzel denecek bir kadındı ama çabuk unutulmuş, akıl-
da kalmayan bir tip olduğu kesindi. Aslında Joyce Red-
man'dan çok daha güzel olduğu söylenebilir, ama Redman'ı
unutmak zorken televizyonu kapatır kapatmaz Gilda'yı kim-
se anımsamayacaktı. Edith Thompson, asılmak için hücre-
sinden çıkartıldığı an, Philippa televizyonu kapatarak ku-
mandayı yastığının altına sakladı.

– Sanırım bu filmi görmek beni beter etti... Bana bir sü-
rahi su daha getirir misin, Jenny? Çok su içmeliymişim.
Edith ile sevgilisinin birlik olup kocasını öldürmek istediğini
söylediler ama Edith hiçbir şey yapmadı. Kocayı bıçaklayan
sevgilisiydi. Edith de kocasının yemeğine öğütülmüş cam
koyduğu iddiasına karşı kendini savunmak için bir sürü
mektup yazdı.

– Sana su getireyim, dedim.

Geri döndüğümde Philippa yatmıştı. "O yüzden astılar.
Şimdi olsa asmazlardı, değil mi? Ya cezasını ertelerler ya da
bir yerlere tatile gönderirlerdi. Bir erkekle beraber Mike'ı öl-
dürmeyi planlamayı düşünebilir misin?

– Hayır, dedim. Hayır, düşünemem.

– İnsanlar sevgilileriyle bir olup kocalarını veya karılarını öldürüyorlar mı dersin?

Bilmediğimi söyledim. Bu konudan rahatsız oluyordum. Sanki suçluymuşum gibi veya unutmak istediğim bir şeyleri hatırlatıyormuş gibi geliyordu bana. Ertesi gün uğrayacağımı, isterse alışverişini yapacağımı söyledim. Philippa, cumartesi olduğu için Steve'in evde olacağını söyledi. Mike da evde olacaktı.

O cuma akşamı hep kış bahçesinde çalıştı. Planlama komisyonu olumlu yanıt verdiği için çok heyecanlıydı. İçimden, evin arkasına birkaç metrekarelik bir cam ev yaparken duyduğu heyecanla benim Ned'le buluşurken duyduğum heyecanın aslında pek farklı şeyler olmadığını düşündüm. Belki o serayı yapmayı düşlerken balayımızda olduğundan çok daha mutlu görünüyordu dersem daha doğru olur. Çalışırken bir yandan ısıklık çalıyordu. Şarkı söylüyordu. Söyleyeceği şarkılar bitince Radyo Bir'i açıyordu.

Cuma günü saat altıdan, altı saat uyuyup yarım saat yemek yemenin dışında cumartesi saat altıya kadar çalıştığını görünce, Lejyon'a gidip birer kadeh içmeyi önerdim. Aslında on bire kadar çalışmak istediğini söyleyerek sırf yalnız gitmeyeyim diye benimle gelmeye razı oldu. Mike, yaşlı değil otuz altı yaşında bir erkek, üstelik pub'ın sahibi karısının annesi, ama o yine de kadınların tek başına pub'a gitmelerini doğru bulmaz. Babası ve büyükbabasının kullandığı sözcükle, "Hanımefendilere yakışmaz" der.

İçeri girdiğimizde karşıma ilk çıkan Jane Saraman oldu. Daha doğrusu Jane Beaumont demeliyim. İnsanın sevdiği adamı görünce kalbinin teklemesi doğal da karısını görünce neden aynı şey olur? Belki Ned'in de orada olduğunu düşünmüşümdür. Ama yoktu, gelmemişti.

Sanki sormuşum gibi, "Ned Cambridge'de. Film çeviriyor" dedi. "Ben, Hannah ve annemle geldim."

Belki hanımefendilere yakışmaz ama bir pub'a girdiğimde herkese içki ısmarlamaktan hoşlanırım. Neden olmasın? Ben de para kazanmıyor muyum? Benim de kollarım, bacaklarım tutmuyor mu? Ayrıca, Mike'ın kadına bir şey ikram edeceği yoktu. Jane'i görünce yüzünü kaplayan ifade-den bunu anlamıştım.

– Teşekkür ederim. Limonlu bir Perrier alayım, dedi.

İnsanların su içmek için pub'a gitmelerini hiç anlamıyorum. Len barın arkasında duruyor, herkese annemin gribeye yakalandığını, evde yattığını anlatıyordu. Kendime beyaz şarap, Mike'a bira, Jane'e de madensuyu aldım. Mike, önüne koyduğum bardağa şaşkınlık içinde gözlerini kırıştırıp şampanyaymış gibi baktı. Sonra Ken Foster'a göz kırparak karısının coştüğünü, nasıl olsa bu cömertliğimin uzun sürmeyeceğini, bitmeden yararlanmak gerektiğini söyledi. Jane'e Hannah'ın nasıl olduğunu sordum.

Kaşlarını kaldırarak, "Fena değil" dedi.

Birden, Hannah'la ilgili tüm bilgilerimin arada sırada duyduğum sözcüklerden ibaret olması gerektiğini hatırladım. Söylediklerimi geri almaya çalışırken insanın küçük düşünce nasıl masumları da beraberinde sürüklediğini düşünüyordum.

– İyiye gittiğini umuyordum, dedim, iyiye gitmediğini bile bile.

– Hava kirliliğinden oluyor, dedi. Sesi sertti. Suçluluk duygusundan mı bilmiyorum ama sesinde suçlayıcı bir tavır sezdim. Ona en iyi gelen köy havası. Jane ağzıyla gülerken gözleriyle sert bakan insanlardan... Fransa'da bir yer satın almak istiyoruz. Hiç olmazsa havanın güzel olacağından emin oluruz... Bu evi gelecek ay boşaltıyoruz. Kontratımız bitiyor, biz de yenilemeyeceğiz.

Ned bundan hiç söz etmemişti. Birden karanlıkta nasıl ısıklık çaldığını ve önlem almaktan nasıl kaçındığını tüm beraklığıyla anımsadım. İşte cezası buydu...

Bayılacak gibiydim. Oturmak istiyordum, oturacak yer yoktu. Acınacak bir şey olduğunu biliyorum ama ben o kadının bana şefkat göstermesini, beni avutmasını istiyordum. Oysa yüzündeki soğuk gülüşün yerini şimdi derin bir can sıkıntısı kaplamıştı. Birden her şeyi anladım. Benim yavaş yavaş fikir değiştirip onun önerisine evet diyeceğimi sezen Ned, hayatına bir düzen veriyordu, birlikte yaşayacağımız günleri hazırlıyordu.

– Sanırım buluşacağım insanlar geldi, dedi. Ned'in eski arkadaşları dediği üniversiteli çiftti gelen. Bardağını başka birilerinin masasına bıraktı. İçki için teşekkürler.

Jane gittikten sonra Ned bana söyleyecek mi diye merak etmeye başladım. Belki de söylemeyecekti. Belki kendisi bu evden kurtulup Jane ile Hannah için Fransa'da bir ev alırken benim ne yapacağımı merak ediyordu. Hannah da iyileşmekteydi. Babasına her zaman ihtiyacı olsa da hasta bir çocuktan farklı olacaktı. Dönüp Jane'e baktım. O üniversiteli adamla içtenlikle konuşuyor, gülüyordu. Onun daha önce hiç kimseye böyle davrandığını görmemiştim. Kadın, yanlarında sessiz ve hareketsiz oturuyordu. Jane'in bu adamla bir ilişkisi olduğunu düşünmek çok uzak bir olasılık mıydı? Belki de yanlarındaki kadın, adamın ne karısı ne de sevgiliydi. Kardeşi veya arkadaşı olamaz mıydı?

Annem, evli bir erkekle ilişkisi olanların hep böyle yaptığını, sevdiği erkeğin karısının da bir ilişkisi olduğuna kendini inandırmaya çalıştığını söyler. Böylece suçluluk hissi azalır, hatta iki kadın aynı suçu paylaşmış.

– Sana gereğinden fazlasını mı anlattım diye düşünüyorum, Genevieve?

Bir hafta sonraydı. Salonda oturuyorduk. Yüzüne bakarak neden böyle söylediğini sordum. Bana güvenebilirdi. Kimseye hiçbir şey söylemeyeceğimden emin olmalıydı. Başını salladı ve hafifçe gülümsedi. Hava bozmuştu, batıdan esen deli bir rüzgâr bir yandan camları sarsıyor, diğer yandan kestane ağaçlarının sararmış yapraklarını döküyordu. Bahçe, bilek boyu yapraklarla halı gibi kaplanmıştı. Stella'ya adıyla seslenen genç bahçıvan kış mevsiminin ilk don olayının yaktığı bitkileri budamakla meşguldü.

– Sana çok şey anlattım diye üzüldüm. Herhalde çok sarılmış veya... çok şaşırılmış olmalısın, değil mi, Genevieve?

– Evliyim, dedim. Evli bir adamı seviyorum. Asıl *ben* size çok şey söyledim.

Sözlerim ilgisini çekmedi. Belki de unutmuştu. “Eğer teselli olacaksa anlattıklarım beni rahatlatmış. Başka anlatabileceğim kimse yok, anladın mı? Üstelik, sen çok iyi bir dinleyicisin.”

The End of Edith Thompson'ı televizyonda gördüğümü söyledim. En azından bir bölümünü. Dikkatli bir bakış fırlattı bana. Sonra da uzanıp elimi tuttu.

– İki sevgilinin erkeğin karısını veya kadının kocasını öldürmeyi planlamaları çok olağan bir şey bence. Gazeteler bu tür olaylarla dolu.

– Öyle mi? dedim.

İçini çekti. Belki de diğer suçlardan fazla değildir, ama kafamızı meşgul eden konulara benzeyen olaylar daha çok dikkatimizi çeker, öyle değil mi?

Başım la onayladım. Bu kez Stella'yla aynı fikirdeydim. Âşık olup bir sevgilim olduğu andan beri aşk hikâyeleriyle çok daha fazla ilgilenmeye başlamıştım. Tıpkı nişanlanırken nişan yüzüklerinden başka bir şey görmeyip, ev alırken gazetede sadece ev ilanlarına baktığım gibi. Bununla Stella'nın Edith Thompson'la çok yakından ilgilendiği anlamı mı çıkıyordu?

Birden konuyu değiştirdi.

– Richard dokuz aylıkken babam öldü, dedi. O zamanlar sen de dokuz aylıktın, Genevieve. Gülümsedi, anımsadığı için gurur duyuyordu. Sen de yakında babamı kaybettin. Eminim ki derinden yaralandın. Belki birlikte yaşamıyordunuz ama yine de onu görüyordun. Bense annem ile babamın yanından ayrıldıktan sonra babamı hiç görmedim. Daha doğrusu iki üç kez gördüm. Torunlarını hiç görmedi. Rex'i bile tam olarak tanıdı denemez. Evimize beş yıl önce bir kez geldi, gece kalmadan gitti. Yine de evini bana bıraktı.

Kocam avukattı. O yüzden vasiyet nedir biraz bilgim vardı, ama bir kez bile babamın böyle bir şey yapacağı aklıma gelmemişti. Londra'daki bir avukatlık bürosundan mektup aldım. Mektubun bir cumartesi günü Rex hâlâ yataktayken gelmiş olması işime yaradı. Ben postacı gelmeden çok önce kalkardım. Richard o kadar canlı ve neşeli bir çocuktu ki her sabah altıda beni uyandırırdu. Ah, Genevieve, bugün bile nasıl yaptığımı anlamıyorum ama o sabah kendi kendime bu mektuptan Rex'e söz etmezsem iyi olur diye düşündüm. Hiçbir şey sormayacağı, aklına gelmeyeceği kesin olduğuna göre ben de kendime saklarım, dedim. Öyle de yaptım.

– Ona söylemediniz mi? Kocanıza, babanızın size bir ev bıraktığını söylemediniz mi?

– Hayır, söylemedim. Hiçbir zaman.

– Ama, neden? diye sordum. Amacınız neydi?

Bana yan yan baktı. Bir an için daha genç ve çok hasta değilmiş gibi bir görüntüye büründü. Bana ait bir yer değil miydi? İlk kez bana ait bir yere sahiptim. Bu yer benim özgürlüğüm olacaktı.

Hiç anlamıyordum, yine de başımı salladım.

– Şimdi olsa yapamazdım, dedi. Bu telefonlar varken. O avukatlar ve emlak komisyoncuları telefon eder, Rex de olanları anlardı. Oysa, o yıllarda Londra'dan Bury'ye çok acil durumların dışında telefon edilmezdi. Herkes mektup yazardı.

– Böylece sırrınızı saklamayı başardınız demek?

– Alan'ın dışında kimseye söylemedim, dedi. Alan'a söyledim. O, sırlara bayılırdı.

Hamile olduğu süre içinde ve Richard doğduktan sonra Alan Tyzark'la ilişkisi kesilmişti. Yine de yaşamının bir parçası olmaya, bir iki saat için buluşmaya devam etmişlerdi. Alan telefon eder, onu çocuklarla birlikte arabayla gezmeye götürürdü. Marianne'in merak dolu gözlerinden sakınır, öpüşmekten bile çekinirlerdi. Bir gün Richard bir yaşına geldiğinde, Stella evi satmak için gizli görüşmeler içinde olduğu sırada, Rex ev işlerine yardım edecek bir *au pair*¹ bulmaları gerektiğini, öyle bir kız bulduğunu söylemişti. Kız, Danimarkalıydı, çocuklara bayılıyordu, İngilizcesini ilerletmek istiyordu. O yıllar *au pair*'ler yeni yeni moda olmaya başlamış, Stella'nın dünyasında, hizmetçi tutamayanlar için çıkar yol olmuşlardı. Ancak Stella ilk başta Maret fikrine kuşkuyla yaklaşmıştı.

Belki de Rex'in genç bir kızla yatmak için bulduğu bir çözümdü. Stella böyle düşünüyordu. Stella Rex'i hep bu gözle görüyor, kadın peşinde koşan, kadınsız duramayan bir erkek gibi bakıyordu kocasına. Maret'nin Stella'nın hayalindeki on dokuz yaşındaki Danimarkalı kızların tam tersine kısa boylu, tıknaz, esmer ve çirkin oluşu Stella'nın fikrini değiştirmesine neden olmamıştı.

– Maret'yi eve getirmesinin asıl nedeni beni aldattığı için duyduğu suçluluk duygusunu hafifletmekti. Sonra, önceden anlamadığım bir şey açıklık kazandı, Genevieve. Rex kadın peşinde koşan bir adam değildi. Aslında tek kadına bağlı ka-

1 Boğaz tokluğuna çalışan, bakıcı. (ç.n.)

lacak bir erkekti. Aslında bana değil Charmian'a sadakatsizlik etmişti. Rex için tüm dünyada Charmian'dan önemlisi yoktu. Maret gelmeden ona geri dönmüş, ilişkileri kaldığı yerden devam etmeye başlamıştı. Bunu öğrenmek beni iyice katı yürekli yaptı. Ne demek istediğimi anlıyor musun? Fazla önemsemediği bir sürü genç kadın ile her şeyden daha önem verdiği o yaşlı kadını kabul etmek arasında çok fark vardı. Bu olay, Rex'e karşı içimde kalan son hisleri de yok etti.

– Neden ayrılmadınız?

Önceden söylediği sözleri tekrarlardı. “O zamanlar her şey farklıydı, şimdiki gibi değildi. Ayrılmak isteseydim beni aldatıldığını kanıtlamam gerekirdi. Bunu yapamazdım. Özel detektifler tutsam da altmış iki yaşındaki bir adamın elli sekiz yaşında, eski arkadaşı olan bir kadını ziyaret etmesi yeterli kanıt sayılmazdı. Bu durum bana yardımcı olacağına işimi zorlaştırırdı. Sonra çocuklar vardı. Şimdiki gibi değildi. Rex bana düşman olur, boşanır, çocukların da velayetini alırdı. Tüm bunları deneyecek cesaretim yoktu, Genevieve. Benim tek isteğim biraz özgürlük ve Alan'ı görebilmekti, o kadar. Maret'nin gelmesi sorunun bir bölümünü çözdü ama hâlâ kalabilecek bir yerimiz yoktu.”

Babasının evi yaz sonunda satılmış, masraflardan sonra elinde 5 000 pound kalmıştı. Bankada hesap açtırdı. Şimdi kendine ait bir çek defteri vardı. Artık zengin sayılırdı. İlk başta o parayla ne yapacağını bilemiyordu. Neden bir şey yapmalıyım ki, diye düşünmüştü? Zamanı gelince, parasını nerede kullanması gerektiğini anlayacaktı.

Evde Maret ve anaokuluna gidecek yaşa erişmemiş Richard varken, Alan'ın eve gelmesine izin veremezdi. Bir iki kez otele gitmişlerdi. Ancak o da tatsız ve zordu. Stella'yı içten sarsmıştı. Evli oldukları izlenimini vererek, bütün gece kalacaklarını söyleyip odanın parasını önceden ödemişlerdi. Alan'ın otellere verecek kadar parası yoktu zaten. Birbirlerini seviyorlardı, iki sevgilinin olabileceği kadar yakındılar, ama Stella otel parasını ödemeyi teklif edemezdi.

Bir gün yol kenarındaki bir motelden Bury'ye dönerken kapısında “satılık” yazan bir ev görmüştü. Anayollardan birinin kenarında, Breckland'i kasıp kavuran tüm rüzgârlara açık, çirkin bir evdi ama aklına bir şey gelmişti.

Alan'a, "Bizim için bir ev satın alacağım" dedi.

– Böyle, birdenbire mi? diye sordu Alan. Ne zaman? dedi.

– Kış gelmeden. Beğendiğimiz bir ev bulunca.

– Hangi koşul daha önce gerçekleşirse, dedi Alan.

Evin Bury ile Tivetshall St. Michael'in arasında, her ikisinin kolayca ulaşabileceği تنها bir yerde, tek başına duran, eski, büyükçe olması, fiyatının da çok yüksek olmaması gerekiyordu. Beklentilerini uzunca tartıştılar: yoldan geçenlerin arabayı görmemeleri için bir kapalı garaj, küçük bir bahçe, kiremitlerle kaplı bir çatı, manzarası olan büyük bir yatak odası, bir de yakınlarda hiçbir komşu olmaması...

Şans eseri, Gilda Fransa'nın güneyine, bir arkadaşının yanında kalmaya gitmişti. Stella ile Alan onun yokluğundan yararlanarak ev aramış ve Gilda dönmeden gri taşlı, kırmızı kiremitli Molucca'yı bulmuşlardı.

Stella'yı odasına kadar götürdüm. Kucağımda taşıyaydım daha kolay olacaktı. O kadar hafıftı ki taşımakta hiç zorluk çekmeyeceğimden emindim. Sandalyesine oturdu, ayaklarını önündeki tabureye uzattı.

– O sıralarda öylesine mutluydum ki, Genevieve. Sesi yumuşak ve uykuluydu. Hayatımda ilk kez her şey istediğim gibiydi. Alan'ı dört yıldır sevmeme rağmen sanki yeniden âşık oluyordum. Bu kez hislerim çok daha derin ve yoğundu. Kırk yaşındaydım. O zamanlar her şey farklıydı, şimdiki gibi değildi, insan kırk yaşında orta yaşlı sayılırdı. Oysa Alan'ın yanında kendimi genç hissediyordum. O güne kadar hiçbir zaman gerçek bir zevk... nasıl söyleyeceğimi bilmiyorum...

– Cinsel zevk mi demek istiyorsunuz?

– Evet. Stella gözlerini kapattı. Benimle göz göze gelmekten kaçınıyordu. Rex'le hiç zevk almamıştım. Nasıl bir şey olduğunu düşünemiyordum bile. Bir şeyden hoşlanmadığın zaman aynı şeyi zevk alarak yapabileceğini hayal bile edemez insan, değil mi?

– Son model buharlı bir ütüyle ütü yapmak gibi dedim. Ütü yapmaktan nefret ederim de...

Hafifçe gülümsedi. "Bir bakıma. Sevişmekten hoşlanmadığıma göre neden Alan'la sevişmek istedim? Bu sorunun cevabını bilmiyorum, Genevieve. Ancak bu işten hiç zevk al-

mayıp gerçekten sevdiği adamla yattığında zevk alacağından emin olan birçok kadın vardır. Alan'la ilk birlikte oluşumuz çok... çok farklıydı." Yüzüme baktı. "Özür dilerim, ama bu konuları konuşmak çok zor. Sadece sana onu çok sevdiğimi anlatmak istiyorum. Onu her bakımdan çok seviyordum. Bir de gidecek evimiz olunca her şey harikalaştı. Öyle romantikti ki...

Öğleden sonra eve giderdim. Maret evde çocuklarla kalırdı. Rex'le hayatlarımız tamamen ayrıydı. Beni evde bulamadığında nerede olduğumu hiç sormazdı, bense onun nerede olduğunu biliyordum. Herhalde Alan'ın varlığından haberi vardı veya bir ilişkim olduğunu biliyordu ama aldır-dığı yoktu.

Evimle gurur duyuyordum. Çünkü *benim* evimdi. *Benim* adıma hazırlanmış tapusunu gördün. Benim için anlamı çok büyüktü. Evi döşemekten öyle büyük bir zevk almıştım ki... Çok az paramız vardı ama antikacılarda veya ucuzlukta öyle güzel şeyler bulunuyordu ki... Çocuk kitapları için yaptığı resimlerin orijinallerini çerçevelettirdik. Onları astık. Evi hep çiçeklerle doldururdum. Temizliği de kendim yapardım, buna mecburdum. Temizlemekten keyif aldığım tek yer o evdi.

Alan'ı beklerken süslenirdim. En güzel elbisemi giyer, takılar takar, saçlarımı özenle tarardım. Tırnaklarıma bakım yapıp yüzümü boyamam bir saat sürerdi." Başını çevirdi. "Hepsi, o gelip bir anda bozsun diye. Gelir, biz de öpüşür, sarılır ve yatardık." O bildiğim hafif gülüşlerinden birini yaparak yine konuyu değiştirdi. "O zamanlar insanlar şimdiki gibi şarap içmezdi. Sadece yemekle içerlerdi. Ben de hep cin, tonik, angustura, vermut ve sherry bulundururdum. Genellikle yemek de hazırlardım. Yatak odasının penceresinden Alan'ın arabasını gözler, içim titreyerek gelmesini beklerdim. Beş dakika gecikse bir şey oldu korkusuyla ölecek gibi olurdum. Ah, Genevieve neler söylediğini hayal edebiliyor musun?"

Ne kadar iyi hayal edebildiğimi bir bilse... Şimdi ev biraz daha sıcak ve içkiler değişik ama bunun dışında aramızda fazla fark olduğunu sanmıyorum.

– Gidecek bir yerimizin ve bize ait bir yatağımızın olması harikulade bir şeydi. Evcilik oynuyorduk sanki. Bir çift oluş-

turmuş, kanıkoca olmuşuk. Bir akşam ben gece elbisemi giymiştim, o da nedendir bilmem takım elbiseler içindeydi, soframız kurulmuş, oturmuş içkilerimizi içiyorduk. Görenler yemeğe misafir beklediğimizi sanırdı. Alan, “Bu evlenmemizin kostümlü provası, sevgilim” dedi.

– Evlenmeyi mi düşünüyordunuz? diye sordum.

Yanıtlamadan elini tuttu. Kollarını bana uzattığı günden beri sabah geldiğimde ve akşamları giderken öpüşüyorduk. Sarıldığımda vücudunu her defasında daha kırılgan ve kuş gibi hafif buluyordum. Kalbi de gittikçe daha hızlı çarpar olmuştu. İlk başlarda işaretin ondan gelmesini beklerken artık her gün onu öpüyordum. Kollarına aldığımda onu ne kadar sevdiğimi anlaması için iyice sıkıyorum. O gün de yanığını öptüğümde anlattıklarından ötürü yüzünü ateş sardığını hissettim.

Eve girdikten birkaç dakika sonra Ned aradı. Köy evini boşaltacaklarını hafife alarak anlattı. Hiç önemsemez gibiydi. Zaten baştan beri o evi bir yıldan fazla tutmaya niyetlenmemişlerdi. Benim için herhangi bir önemi var mıydı? “Hayır, yok” dedim. Pub’da veya dükkânda karşılaşmamamız bir bakıma daha iyiydi.

Bu konudan sıkılmıştı. Sabırsızlanarak, “Ne zaman görüşeceğiz?” diye sordu.

– İstersen, yarın.

– Tabii isterim. Bu sevimsiz dünyada sevdiğim tek şey...

Hiçbir sevgili bundan güzelini söyleyemez.

O akşam, Mike demirleri takıyordu. Yemek tepsisi demirlerin karton kutusunun üstündeydi. Ben de bir bardak kırmızı şarap doldurup elime ansiklopediyi aldım. Modern resim hakkında bir şeyler öğrenmek istiyordum. Fazla ilerlemedi denemez. Onun yerine kendimle bir konuşma yaptım. Sanki kafamın içinde zıt fikirler savunan iki ayrı kişi vardı. Evlendiğimde o kadar gençtim ki, o güne kadar evlilik konusunu hiç düşünmemiştim. Evliliğin kutsal bir şey mi olduğunu veya hep devam etmesi mi gerektiğini hiç sorgulamamıştım. Yoksa iki kişinin birbirine söyleyecek bir şeyi kalmadığında evlilik sona mı ermeliydi? İçimdeki seslerden biri evliliğimi sonuna kadar korumam gerektiğini söylerken diğeri

ortak hiçbir zevkimiz yokken çocuğumuz da olmadığına göre böyle bir evliliğin ne anlamı kaldığını soruyordu.

Sonra içimdeki iki kişi bir olduk ve Ned ile Jane'i ve Hannah'ı tartıştık. Birimiz, vicdanlı bir kadının hiçbir zaman bir evliliği yıkıp, bir erkeği çocuğundan ayıramayacağını söylerken diğeri herkesin devamlı bunu yaptığını, çok alışılmış bir davranış olduğunu söylüyordu. Böyle kırsal bir yörede bile insanlar devamlı bunu yapıyordu. Babam yapmıştı. Annemse iki kez yapmıştı. Rex Newland ile Stella'nın zamanından beri çok şey değişmişti. Onlar anlamsız evliliklerini ne pahasına olursa olsun korumak için çareyi gizli buluşmalarda aramıştı. Yaşadıkları aşkı bitirene dek... Philippa, Katie'nin sınıfındaki çocukların sadece yarısının öz anne ve babalarıyla aynı evi paylaştıklarını söylemişti. Sonra aklıma Ned'le bir çocuğumuz olabileceği geldi. Belki seneye bu zamanlarda Ned'le benim bir çocuğumuz olacaktı.

Birinci ses, Hannah beş yaşında, daha çok küçük, babasını arayacaktır, Jane de olanları ona anlatamayacaktır, diyordu. İkinci sesse, bize misafirliğe gelir, hafta sonlarını bizimle geçirir, belki beni sevmeye başlar, diye yanıtlıyordu. Ya da benden nefret ederek babasını bana karşı kullanmaya kalkar. Bardağımı bir kez daha doldurup Ned'le yaşamının nasıl bir şey olduğunu düşünmeye başladım. Onunla yatıp sabah onun yanında uyanmayı hayal ettim.

Oturup kendi kendimle tartıştığım zaman boyunca hep arkadan çekiç sesleri duyuyordum. Pencerele kalktığından beri yemek odası ile bahçenin arasında kış bahçesinin iskeletinden başka bir şey olmadığından ara kapıyı kapatmıştım. Ilık, nemli bir akşamdı. O puslu, sessiz karanlığın içindeki ritmik çekiç sesleri kasvet veriyordu. Mike, serayı bitirdiğinde, Norwich veya Londra'da bir iş bulamazsa nasıl olsa kendine evde yapacak başka bir şey bulur. Belki yeni bir mutfak yapmaya kalkar. Mutfağımız evlendiğimizden beri sadece iki kere yenilenmişti. Belki de aşağıdaki iki odayı birleştirerek daha büyük bir oda yapar. Belki de bahçenin arkasına yeni bir garaj... Önümüzdeki otuz yılı dolduracak kadar iş vardı evde. Altmış beş yaşına gelip emekli olduğunda da (hâlâ yanıdaysam) bana döner Cromer'de daha küçük

bir eve taşınacağımızı haber verir. Yıkıp yeniden yapmasına olanak sağlaması için özellikle eski ve harap bir evdir...

Şarabımı alarak eskiden yemek odası olan yere doğru ilerledim. Merdivenin tepesindeki çekiçli adamın benimle hiçbir ilişkisi yoktu. Bir şeyler yapan bir işçiydi sanki. Gece-nin geç saatlerine kadar fazla mesai yapan bir işçi. Bahçeyi örten kalın beyaz sis tabakası her tarafı sarmıştı. Sis in içinde eski bir odun yığını göze çarpıyordu. Görünen yeni kapılar ve bahçe duvarının bir bölümü olmalıydı. Saatim, onu çeyrek geçiyordu.

– Daha ne kadar sürecek? dedim.

Çekiçle vurmaya devam etti. Ağzına bir düzine çivi almıştı. “Yarım saat daha. Sen yat.”

– Konuşabilir miyiz, Mike?

Çiviler avucuna düştü. “Baban için üzüldüğünü biliyorum. Çok doğal. Zamanla düzelecek.”

– Sandığın kadar üzülmiyorum, dedim. Konu o değil. Konuşabilir miyiz?

– Şimdi yaptığımız ne? Konuşmuyor muyuz sence?

– Oturup konuşmaktan söz ediyorum. Ciddi bir konuşma yapmak istiyorum.

Çekiç darbeleri durdu. Yüzünde gerçekten sinirlendiğini belirten bir ifade vardı. Yanakları kızardı.

– Bir şey söyleyeyim mi, Jenny, bütün gün çalışıp eve döndüğümde bir de bu... bunla uğraşmak zorunda kalıyorum. Dinlenmeye bile vaktim yok. Yoruluyorum. Anlamıyorum musun?

Evliliğimiz boyunca hiç ciddi bir konuşma yapmamıştık. Ve ben bunu daha önce hiç fark etmemiştim.

Yukarı çıktım. Odamız ön tarafta ama banyo arkadaydı. Dişlerimi fırçalarken buzlu camın sarı bir ışıqla aydınlandığını gördüm. Arkadaki yatak odasına giderek camdan dışarı baktım. Mike bahçenin dibindeki tahtaları ateşe vermişti. Hava nemli olduğundan, önce gazyağı dökmüştü. Tahtalar büyük bir hırsla, kıvılcımlar saçarak yanıyordu. Sanki Guy Fawkes Gecesi'ndeki havaî fişeklerdi.

Ateş yakınca köyün sazlarla örtülü damarını unutmamak gerek. Ancak son zamanlarda yağın yoğun yağmur bu tehlikeyi ortadan kaldırmıştı. Alevler yükseklerle sıçrarken,

ateşin odak noktasında, sert tahtaların yavaşça yandığı bölge kıpkırmızıydı.

Sıcaklığı duymak için camı açtım. Ateşin ısısı yaz güneşi gibi yüzüme vurdu. Tahtaların yanarken çıkardığı uğultu Sandra Peachey ile katil kediye kucaklayan kocası Joe'yu gecelikleriyle evlerinden çıkartacak kadar güçlüydü. Mike'a bağırma başladıklarında yatağa girdim, yatağımıza, o meşhur iki kişilik yatağımızın sol tarafına, Mike'a dokunmamak için tam kenarına yattım.

On üçüncü kısım

Stella, nasıl olsa beni kimse rahatsız etmez, diye düşünüyordu. Artık bir şey yapamayacağımı, çok yorgun olduğumu sanıyorlar. Aslında doğru, çok yorgunum. Şimdi yapacağımın dışında her şey için çok yorgun... Sandalyeyi kapıya sıkıştırarak gücüm yok artık. Nasıl olsa gelen olmaz. Burada çalışanlar rahat bırakıldıkları sürece mutludur. Sessiz olur sorun yaratmazsan...

– Genevieve'e söylemek isteyip de bir türlü dile getiremediğim bir şeyden söz edeceğim. Ona söyler diye korkuyorum. Hayır söylemesinden değil, istemeden belli etmesinden. Oysa öğrenmesini isteseydim yıllar önce kendim anlatırdım. Belki bu teybi sonunda ona veririm, belki de vermem. Vermezsem hiçbir zaman gerçeği öğrenemez. Babasının gerçek kimliğini belirten hiçbir kanıt bulamaz...

Şimdi söze başlayacağım.

Richard beş yaşındayken bir kan tahlili yaptırmamız gerekti. Ufak tefek zayıf bir çocuk olduğu için kansız olmasından kuşkulandı doktor. Sonuçta kansız olmadığı ortaya çıktı. Zamanla iştahlandı, kilo aldı, hiçbir sorunu kalmadı. Ama kan tahlili yapılmıştı bir kere.

Kimin çocuğu olduğunu ben de bilmiyordum. Bir zamanlar Rex'in çocuğu olmasını diliyor ve öyle olduğunu düşünüyordum. Eninde sonunda Rex benim kocamdı, çocuklarının bakımını, yemelerini, içmelerini, giyimlerini ve okul masraf-

larını o üstlenmemiş miydi? O zamanlar böyle düşünüyordum. O zamanlar, ekmek parası kazanmayan evli kadının tümü bu düşüncedeydi. Belki bugün bile böyle düşünenler vardır. Genevieve ne demek istediğimi anlar ama benim seksten çok paradan konuşurken zorlanmam çok garip gelmiyor mu? Richard'a Rex'in bana döndüğü günlerde gebe kalmıştım. O ay, Rex'le beş altı kez birlikte olmuştuk. Alan'laysa bir kez. Böyle söylendiğinde kulağa ne kadar iğrenç geliyor! Teybi durdurup anlattıklarımı dinleyeceğim.

O sözcükleri dinlemek, söylemekten daha iğrenç. Kimse benim yaptığımı yapmamalı ama bazı kadınların başka seçeneği kalmıyor. Kendi kendime bebeğin Rex'ten olduğunu tekrarlıyordum. Buna inanmıştım. Diğer olasılıktan korkuyordum ama altıya karşı bir diye düşünerek kendimi avutuyordum. Beklemekte olduğum yavrumu mutlulukla düşünemiyor, hep kimin çocuğu olduğunu sorguluyordum. Her sabah uyandığımda aklıma ilk gelen şey bu soruydu. İşin garip yanı Richard doğduktan sonra merakım birden bitti. Bu konuyu hiç düşünmez olmuştum.

Bebeklerin ne çabuk değiştikleri hep ilgimi çekmiştir. Priscilla'nın küçük Hugo'su doğduğunda tıpkı kayınpederimdi, üç aylıkken annesinin modeli olmuştu, on iki yaşına bastığındaysa Jeremy'nin çocukluğunda çekilmiş bir fotoğrafına benziyordu. Richard, ilk beş altı sene bana benziyordu. Saçları daha sarı, gözleri daha açık renkti ama hatları beni andırıyordu. O yıllarda Alan'la birbirimize ne kadar benzediğimizi henüz keşfetmemiştim. İkiz gibi değilse de iki kardeş kadar... Çocuğum bana benziyorsa Alan'a da benziyor demekti.

Kan tahlili daha sonra yapıldı. Richard'ın kan grubu B'ydi. Çok ender rastlanan bir grup sayılmasa da toplumun ancak yüzde altısının kanı bu gruptandı. Rex'le bir zamanlar kan bağışlamıştık, o zaman ikimizin de A grubu olduğunu öğrenmiştim. DNA veya parmak izi olmasa da ciddiye alınacak bir şey olduğunu biliyordum. Richard'ın Rex'in oğlu olmadığı kesindi.

En az yirmi yıl sonra bir dergide kadınların düşük yapma nedenlerini araştıran bir yazıda bir teoriyle karşılaştım. Belki, teoriden de öte bir fikirdi bu... Sadece kız veya erkek

çocukları olan ailelerde bunun bir rastlantı olmadığı yazılıydı. Kocanın, sadece erkek çocuklarını etkileyen, erkek ceni ni üç aylıkken yok eden kusurlu bir geni olduğunu varsayalım. Anne, böyle bir durumda hem kız hem erkek çocuklara gebe kalsa da ancak kız çocukları dünyaya getirir, değil mi? Bu konuyu düşündüm. Düşük yaptığımda kız mı erkek mi olduğu anlaşılabilecek kadar gelişmiş olan tüm bebekler erkekti. Bu sorun belki de benden değil Rex'ten kaynaklanıyordu. Demek ki, ne kadar bir erkek evladı olmasını istese, kiminle evli olursa olsun, hiçbir zaman bir oğlu olamayacaktı. Oğlum, doğurduğum evladım, onun değil, Alan'ın çocuğuydu.

O yazıyı Richard küçükken okusaydım keşke. Kendimi daha az suçlardım. Rex ölünceye dek geçen o bir yılda, suçluluk ve korku içinde yaşadım. Rex'in yuvasındaki ahlaksız kadın olduğum için suçluluk duyuyor, olanları öğrenmesinden korkuyordum. Richard, gitgide Alan'a benzemeye başlamıştı. Yavaş yavaş değişiyor ve Alan'ı andırıyordu. Ya da bana öyle geliyordu. Belki de babasının kim olduğunu bildiğim için böyle düşünüyordum, ama somut değişiklikler görerek yakında herkesin aynı şeyi düşüneceğinden korkuyordum.

Gen teorisinden haberdar olsaydım kendimi o kadar kötü hissetmezdim. Ne de olsa Rex'e hiçbir zaman sahip olamayacağı bir erkek evlat vermiştim. Richard'ı çok seviyor, onunla gurur duyuyordu. Belki de beni bırakıp Charmian'a gitmesinin başlıca nedeni Richard'dı. O zaman, bir gün gelir Richard'ın kendi çocuğu değil Alan'ın oğlu olduğunu anlarsa neler olacağını düşünerek daha da korkmaya başladım.

Rex öldü. Charmian'ı ahırda bulduğum gün, Alan beni eve getirip kollarına almıştı. Ona o zaman söyledim. Eve dönmem gerekiyordu. Richard'ı Priscilla'nın yanında bırakamazdım. Onu alıp eve götürmem gerekiyordu. Aramızda geçen konuşmayı kelimesi kelimesine anımsıyorum. Yataktan kalktım, sırtımı dönerek,

“Richard senin oğlun. O senin oğlun” dedim.

“Biliyorum” dedi.

Ne kadar rahat ve hafif bir edayla karşıladığını anlatamam. Saatin beşi on geçtiğini veya güneşin çıktığını söylemişim sanki. “*Biliyor musun?*”

“Tabii. Birkaç aylıkken anlamıştım. Benim kalkık bur-num, hani hokka gibi dediklerinden. Ama gözlerini senden almış. Buna hep sevinmişimdir.”

“Neden bildiğini daha önce söylemedin?”

“Sen neden söylemedin, Sevgilim? Bu senin sırrındı.”

“Ah, Alan, mutlu musun?”

Yerinden kalkıp yanıma geldi. Bana sıkı sıkıya sarıldı. “Ha-yatımın en güzel şeyi” dedi, “senden sonra en güzel şeyi...”

“Yine de hiç sözünü etmemeye, herkes tarafından Rex’in oğlu olarak kabul edilmesine razı oldun. Bir gün bir şey söyleyecek miydin?”

“Dokuz ay boyunca senin söylemeni bekledim.” Rex dokuz ay önce ölmüştü. “Düşünecek olursan bu zaman içinde bir çocuğumuz daha olabilirdi.”

“Çok kötüsün” dedim. “Berbat birisin.” Tatsız şakalar yaptığında hep böyle derdim. “Bir gün kendisine söyleyecek miyiz?”

Düşündü. Başım omzuna yaslıydı. Eliyle başımı tutuyor başparmağıyla hafifçe yanağımlı okşuyordu.

Sonunda, “Evet” dedi, “ama hemen değil. Üçümüz bir arada yaşayana dek veya Gilda fark edene dek bekleyelim.”

İkimizin de ayrı ayrı bildiği sırı paylaşmaya başlayınca birlikte olmayı daha fazla istemeye başladık. Gizli bir ilişki -uygunsuz- gibi geliyordu. Ben ilişkimizin saygınlık kazanmasını, açığa çıkmasını ve sahiplenilmesini istiyordum. Sevgimizin ve aramızdaki bağın herkes tarafından bilinmesini. Üçümüz bir arada, Richard, annesi ve babası...

– Bugün kendimi daha iyi hissediyorum. Hastalığın hafiflediği bir dönem. Bu alete en iyi sabahları, daha canlıyken konuşuyorum. Bu doldurduğum son bant. Sonra hepsini yok edeceğim. Bunu ve daha öncekileri deneme sayıyorum. Asıl geçerli olacak olanlara sonra başlayacağım...

Araba kullanmanın bana kötü şeyler hatırlattığı doğru. Ateş de öyle, ama ölülerin yakılması anlamında... Ölünce gömülmek istediğimi vasiyet ettim. Ancak en rahatsızlık veren şey, pulluk, saban. Adını bile söylerken dudaklarım sertleşiyor. O sözcüğü seslendirmek için bazılarının fobisi olan yılan, örümcek, fare demek için gösterdikleri gayret kadar

zorlanıyorum. Bir iki kez bulmaca çözerken karşıma çıkmıştı. O sözcüğü yazarken içimin daraldığını, tüm vücudumun ürperdiğini hissetmiştim.

Kötü bir rüya gördüm demek, saban veya pulluk gördüm demektir. İşin tuhafı rüyamda tüm korkularına neden olan modern makineyi değil de elle çalışan veya atla çekilen ilkel olanı görürüm. Neden böyle olduğunu bilmiyorum. O ilkel aygıtı sadece bir kez görmüştüm. Bir müzede idi. Tabii ki sadece resimlerini görmüştüm.

Alan bana zaman zaman “yıldızım” derdi. Stella’nın anlamı yıldız da ondan. Bir keresinde yıldızlara bakmamı söyledi ve bir alıntı yaparak kainatın tüm semaları olmak, böylece tüm gözleriyle beni görmek istediğini söyledi. Dün akşam yatmadan önce sık sık yaptığım gibi yıldızlara baktım. Büyükeyi gördüm. Yıldızların konumu tıpkı müzedeki gibi. Dün gece rüyamda, Ortaçağ giysileri giymiş yaşlı bir adamı taşlarla kaplı bir tarlayı sürerken gördüm. Sürdüğü toprak değil küldü, yüzeye çıkanlar da taş değil, kemikti. Yanıma yaklaştı. Yüzü Alan’ın yaşlanmış yüzüydü.

Pencerede oturup yıldızlara bakmadan önce de aynı rüyayı birçok kez görmüştüm. Geçen zaman içinde onlarca kez... Buraya ikinci defa geliyorum. Rüyanımda, yaşlı adamın yüzü her seferinde Alan değil. Son gördüğümde, kemiklerle kaplı tarlayı süren başka biriydi. Değişik bir yüzü vardı o adamın. Eskiden rüyamda bir kere gördüğüm, hiç unutamadığım bir yüz... Bir kez gördüğüm o yüzün rüyalarımın belleğine yerleştiği kesin...

Belki de Genevieve’le her zamankinden daha fazla konuştuğum için belleğim bana bu oyunu oynuyor.

Bu sözlerimi ne kadar çabuk silersem o kadar iyi olur.

On dördüncü kısım

Stella benim için neyse Maud da Lena için oydu. Maud öldüğünde Lena'nın ağlamaktan şişen yüzünü görünce bunu anladım. Ölüm onları ayırana dek Maud'un kızıymış gibi bütün gece yanında oturarak elini tutmuştu. Ned'in "neneler çiftliği" diye adlandırdığı bir yeri yönetip paraya tamah eden biri bile duygusal olabiliyor demek ki... İnsan yapısındaki bu çelişkileri düşünürken ürktüğümü hissettim.

Sharon, "İster inan ister inanma, buraya girebilmek için sıra bekleyen uzun bir buruşuklar listesi var" dedi. "Yeni gelenin yaşlı bir delikanlı olmasını diliyorum. Kadınlardan nefret ediyorum."

Marianne geldiğinde cenaze arabası kapıdaydı. Tek başına, Volvo'nun Estate modeliyle geldi. O merdivenleri çıkarırken cenazeyi kaldıranlar bir sedyeyle Maud'un cesedini indiriyorlardı. Üstü siyah bir bezle örtülüydü.

O sırada ben de basamaklarda duruyordum. Marianne düşüp bayılacak sandım. Yanına koştum, koluna girdim.

– O... o kim?

– Yaşlı Bayan Vernon, dedim. Dün gece öldü. Siz iyi misiniz?

– Ah, Jenny, iyiyim. Sen nasılsın?

Marianne belki biraz ihmalkâr biraz da dalgın ama onu sevmemek elde değil. İnsanların adınızı hatırlamaları hoşunuza gider. İnsanların eski arkadaşmışsınız gibi davranmaları, hava basmamaları da öyle.

– Annemi bir aydır görmedim, dedi. Aslında iki ay olmuştu ama sesimi çıkartmadım. O kadar suçlu hissediyorum ki kendimi. Ipswich'te bir televizyon reklamı yapıyordum, kendi kendime, Marianne şimdi her şeyi bırakıp annenin yanına koşmazsan gerçek bir cadısın, dedim. A-14'ten gaza basıp gelmek yeterli. Gelince geç kaldım sandım. Tabii aslında her şeyi ters gösteren içimdeki suçluluk duygusu, tatlım. Ne kadar aptalım!

Ona bakarken Stella'nın neden Rex'e benzettiğini daha iyi anladım. Tabii, Rex Newland'ın bir resmini bile görmemiştim ama Marianne'ın altın rengine kaçan kızıl saçlarıyla ilginç bir çelişki yaratan siyah gözlerini, kalın kaşlarını Stella'dan almadığı kesin. Saçları o kadar parlak olmasa da en azından boyalı değil. Stella'nın burnu küçük ve düz, Marianne'ınki hafif kemerli. Blucin ve beyaz bir gömlek giymiş, kulaklarına büyük gümüş küpeler takmıştı. Stella'nın oyuncularla ilgili söyledikleri aklıma geldi. Nasıl makyaj yaptıkları ve saçlarının temizliği...

Onunla birlikte Stella'nın odasına kadar yürüdüm ama içeri girmedim. Çantasından çıkarttığı uzun paketin içinde iki yüz sigara olduğu belliydi. Stella'nın işkence görse bile kim olduğunu açıklamayacağını söylediği gizli kaynak demek ki Marianne'dı.

Lena, Maud'un bıraktığı birkaç zavallı eşyayı düzenlememi istedi. Eğer bulabilirsek akrabalarına vereceğiz. Kendisi yapmayı göze alamıyormuş. İlk kez Lena'dan nefret etmiyordum. Onun da herkes gibi insan tarafları olduğunu anlamıştım. Eşyaları düzenleyip Lois'i binanın bir ucundan diğerine yürüttüm. (Her gün biraz yürümesi şart.) Sonra Arthur'u çaya indirdim ve Stella'ya bir tepsi çıkarttım.

Vantilatör çalışsa da oda sigara kokuyordu. Stella'yı her gün gördüğüm için ne denli yıprandığını onu arada sırada görenler kadar iyi anlamıyordum. Marianne Stella'nın arkasından bana abartılı üzüntü işaretleri yapmaya başladı. "Çay ister misiniz?" diye sorduğumda, başıyla hayır diyerek birazdan dışarda içeceğini işaret etti sessizce. Stella'ya sarıldı, veda ederek haftaya geleceğini söylüyordu. Onları yalnız bıraktım, yavaşça koridorda yürümeye koyuldum.

Marianne koşarak arkamdan geldi.

- Ah, Jenny, korkunç bir şey değil mi? Annemdeki değişiklik! Nasıl sarsıldığımı anlatamam!

- Biliyorum, dedim. Ama acı çekmiyor. Zihni çok berrak. Konuşması karışık değil. Eskisi gibi konuşuyor.

- Seninle biraz görüşebilir miyiz?

Salona gittik. Carolyn, servis arabasıyla çay getirmişti. Oysa kucağında Lena'nın kedisiyle koltukta uyuklayan Gracie'den başka çay içecek kimse yoktu. Gracie, Stella'nın kelekleri izlemek için en sevdiği koltukta oturduğunun farkında mıydı? İki fincan çay alıp getirdim.

- Kafasının içinin berrak olduğunu söylüyorsun. Peki onu üzen bir şey var mı dersin?

İçimden, evet bana anlattıkları var, diye düşündüm. Nedenize sizlerin bilmesini istemediği onca şey...

- Ne gibi? dedim.

- Onun hakkında neler bildiğini bilmiyorum, tatlım. Marianne merakla yüzüme bakıyordu. O büyük kara gözler ruhumun derinliklerine inmek istiyordu sanki.

- Sana hiç babamdan söz eder mi?

- Bazen söz eder. Bazen.

- Nasıl öldüğünden söz eder mi? Ölmeden önce nerede olduğundan?

Neden olumsuz yanıt verdiğimi bilmiyorum, neden başımı sallayarak hayır dediğimi.

- Babamın ölümünü bir türlü unutamadı. Bana öyle bakma, tatlım, bundan eminim. Hiç unutamadı. Sana anlatayım. O kadar eski ki artık önemi kalmadı. Yine de sana anlattığımı ona söyleme istersen. Babamın başka bir kadınla uzun süren bir ilişkisi vardı. Ben henüz on beş yaşındaydım ama biliyordum. Bir süredir anlamıştım. Ne kadar erken uyanmışım, değil mi? *Private Lives*'taki Amanda gibiydim. Daha o zamanlar çokbilmişin tekiymişim.

Neden söz ettiğini belki siz anladınız. Ben hiçbir şey anlamamıştım.

- Annemin bu ilişkiden hiç haberi yoktu. Herkese güvenir, Jenny. O kadar masumdur ki... Babam trenle o kadına gitmişti -artık araba kullanmıyordu- dönerken, yolda bir kalp krizi geçirdi. Belki yalnız olmasaydı... neyse olasılıklardan söz etmenin faydası yok, değil mi? Bury'de, kompart-

mana giren birisi babamı bulmuş. Onu hastaneye kaldırmışlar. Ama hastaneye vardıklarında çoktan ölmüş olduğunu söylediler.

– Annem nerede olduğunu hiç öğrenmemeliydi. Ona yalan söylemeliydiler. “Nereden geldiğini biliyor muyunuz?” diye soran ve cebindeki bileti gösteren o aptal doktor olmasaydı... Her şeyi berbat eden o oldu.

– On beş yaşında bütün bunları biliyor muydunuz?

– Tam olarak değil. Hayır, bilmiyordum. Parçaları daha sonra birleştirdim. Büyüyünce demek istiyorum. Charmian’ı biliyordum -yani babamın kız arkadaşını- Elmswell’de yaşadığını ve onun yanından geldiğini de. Annem bunları bilmiyordu. İlk başta bilmiyordu demek istiyorum.

– Nasıl bu kadar emin olabiliyorsunuz?

Marianne gurur dolu bir sesle, “Sonucundan, öğrendiği zamanki tepkisinden, tatlım. Öylesine yıkıldı ki... İlişkiden daha önce haberi olsa böylesine yıkılır mıydı?”

– Bak, Marianne, dedim, psikiyatr filan değilim. Demek istediğim hastabakıcı bile değilim. Sadece yardımcıyım. İnsanların böyle durumlarda nasıl tepki verdiklerini bilmiyorum. Aslında çok cahilim.

– Tatlım, benim bildiğim tek şey anneme çok iyi davrandığın. Benden çok sen kızyımıştın gibi davranıyorsun.

Korkunç bir şey, değil mi? İnsanın aklına gelen ve ağzından çıkan sözcükler televizyonda veya sinemada söylenenlerden ne kadar farklı. Onlar, “Bunda abartacak ne var, ben sadece görevimi yapıyorum” derdi. Bense böyle bir şey söyleyecek kadar aptal değildim.

Onun yerine, “Yani babanız öldüğünde annenizin yıkıldığını mı söylüyorsunuz?” diye sordum.

– Hayır, hemen değil. İşin tuhafı da bu... Belki de o kadar tuhaf değildir, Jenny. Belki de büyük felaketler bazen tepkileri geciktirir. Ne olduğunu anlaması aylar sürdü. Bir yıldan fazla, belki on sekiz ay, tam olarak bilmiyorum.

Ne demek istediğini sordum. Stella’nın yıkılmış olduğunu nasıl anlamıştı. Sorumu tam olarak yanıtlamadı.

– Charmian’ı annemin bulduğunu biliyorsundur herhalde.

– Anlamadım?

– Hikâyeyi bilmiyor musun? Sanırım seni aileden biri gibi görüp her şeyi bildiğini varsayıyorum. Charmian intihar etti. Tüfekle. Ayrıntılarını ben de bilmiyorum. Babamın ölümünden sonraydı, belki aylar geçmişti ama onun için öldürdü kendini. Babamsız yaşamaya katlanamamıştı. Onu annem buldu.

– Annem buldu, ne demek. Ölüsünü mü buldu?

– Evine gitti. Önceleri onu çok kıskanmış, gerçekten nefret etmişti, ama babamın ölümünden sonra ondan hoşlanmaya başladı. Sanırım ona acıyordu. Neyse, bir gün evine gitti ve ahırlardan birinde buldu onu. Bana kalırsa annemin rahatsızlığı o zaman başladı. O kadar gençtim ki, Jenny. Arkadaşlarım vardı, oyuncu olmak için yapmayacağım şey yoktu. Görmediğim çok şey vardı herhalde. Bildiğim, on yedi yaşında tiyatro okuluna başladığım sırada annemin korkunç bir depresyona girdiği, daha doğrusu içine kapandığı. Bu durum yıllarca sürdü.

– Babanızın ölümünden iki yıl sonraydı, dedim.

– Evet, doğru. Tam tiyatro okuluna başlarken. Annem ben giderken depresyundaydı. Tam depresyon da denemez, sanki çarpılmış gibiydi. Önceleri yapmaya alışık olduğu birçok şeyden vazgeçmişti. Araba kullanmak gibi. O sırada yeni bir au pair gelmişti. Maret gitmiş yerine Aagot diye bir Norveçli gelmişti (ne acayip isimleri oluyor, değil mi?). Annem arabayı ona vermişti. Richard'ı okula o götürüyor, alışverişi o yapıyordu. Annem arabaya binmiyordu bile... Bir arkadaşı vardı, hani şu sinema oyuncusu olan, Gilda Brent ve kocası, adı neyse...

– Alan Tyzark.

– Evet, tamam. Alan Tyzark. Annem onları çok sık görürdü. Kocasının bizi arabayla gezdirdiğini anımsıyorum. Çocukları severdi, kendi çocuğu yoktu, Gilda'yla sık sık gezmeye giderlerdi ama depresyonu başlayınca onları da görmez oldu. Bizlerden başka sadece komşumuz Browning'lerle ilişkisi vardı. Alan ve Gilda'yla neden görüşmediğini sorduğumu hatırlıyorum. Araba kullanmaktan çekiniyorsa, Aagot'un götürebileceğini söylemiştim. Ama istemedi.

Üç yıl tiyatro okulunda kaldım. Tatillerde eve geldiğimde insanlarla veya olaylarla ilgilenmesini sağlamaya çalışırdım.

Belki de her şeye fazla burnumu sokuyordum ama o yaşta insan nasıl olur bilirsin. Her şeyi bilirim yaşlarıdır... Gilda'nın annemi görmeye gelmesini sağlamak için Tyzark'lara telefon bile ettim. Ama karşıma Alan çıktı ve Gilda'nın yurtdışında olduğunu söyledi. Bana karşı hep iyi davranırdı, ama o son görüşmemiz oldu. Sanki iki yabancı gibiydik. Kavga ettikleri açıldı. Annem herkesle dargın olmaya yemin etmişti sanki. Bir yere gitmiyordu, Aagot gidince yerine başka bir au pair de almadı.

Kendini Richard'a adadı. Babam onun yatılı okula gitmesini isterdi ama annem razı olmadı. Ona bebek gibi davranıldığı söylenemez ama yanından ayrılmasını istemiyordu. Richard için yaşıyordu denebilir. Zamanla yavaş yavaş iyileşti. Anlattıklarım yirmi yıl önceydi, daha depresyonun tedavisi yoktu. Hâlâ "kendi kendini kurtarmalısın" çağındaydık. Kuzenimin karısı Priscilla'nın, anneme, "Kendinden başka sana yardım edecek kimse yok, Stella" dediğini duyar gibiyim. Sonuçta annem onunla da kavga etti. Aylarca konuşmadılar.

Zamanla annem iyileşti. Bu konuya hiç değinmedi. Babamdan söz ettiğini hiç anımsamıyorum. Ondan hiç mi hiç bahsetmezdi. Oysa bugün... bugün ondan söz etti. "Babanı düşünüyordum" dedi. "Onunla evlendiğim için mutluyum, yoksa sizler olmazdınız." Ne şeker, değil mi?

Oysa ben babamın ölümünün altından kalkamadığına inanıyorum. İnsanın kocası ölünce tüm evliliğinin bir yalandan ibaret olduğunu anlaması kadar korkunç bir şey olmaz, tatlım.

Yanıldığını söyleyemezdim. Hayallerini yıkmak bana kalmamıştı. Gitmeden Stella'nın yanına girdi. Salondan ayrılırken arayı bu kadar uzatmamasını nasıl söyleyeceğimi düşünüyordum.

- Bir iki hafta sonra gelebilerseniz?..

- Yoksa fazla... yaşamaz mı demek istiyorsun?

- Bilmiyorum. Kimse bilemez. Ancak emin olmak için...

Sizi görünce o kadar mutlu oluyor ki. Doğum gününde gelemez misiniz?

Stella, ertesi sabah kahvaltısını odasına götürdüğümde, "3 aralıkta yetmiş bir yaşında olacağım, Genevieve" dedi. "İn-

sanlara verilen ortalama zamandan bir yıl fazla. Bir zamanlar, saygıdeğer bir yaşmış. Neyse fazla şikâyet etmeye hakkım yok.”

– Şikâyet etmiyorsunuz, dedim.

– Biraz vaktin var mı? Sadece benim yanımda kalamayacağımı biliyorum ama beş dakikan var mı?

Yatağın kenarına oturdum.

– Zavallı Marianne, Rex’in ölümüne çok üzüldüğümü sanıyor. Sana bir şey söyledi mi?

– Biraz.

– Ketum olman çok hoşuma gidiyor. Merak etme, ne değişimini sormayacağım.

Stella’nın keyfi yerindeydi. İskelet gibi olmasına ve nefes alırken ısıklık sesi çıkartmasına karşın gözleri pırıl pırlıdı. Görenler neşe içinde biri derdi.

– Kızımı görmekten çok hoşlanıyorum, Genevieve. Olaylara yanlış bir açıdan baktığını görmek beni eğlendiriyor. Rex için üzüldüğümü düşünmesini aklım almıyor. Yanlış anlaşılmış olmak korkunç bir şey ama özel hayatınızı korumak istiyorsak buna katlanmak zorundayız. İşin aslı, Rex’e karşı o derecede ilgisizdim ki komşum ölse ancak bu kadar etkilenirdim. Belki de komşum ölse daha fazla üzüldürdüm, çünkü John Browning’i severdim. İçini çekti. Charmian’a gelince –evet- orada iş değişiyor.

Neşesi uzun sürmedi. Yüzünü büyük bir ciddiyet kapladı. Elindeki tereyağlı ince kara ekmeği kemiriyordu. İğrenmiş bir ifadeyle tabağı itti. Son zamanlarda hiçbir şey yemiyordu. Onu yaşatan, içtiği çaylar ile sütlü kahveler. Yüzüme baktı, sonra başını çevirdi.

– Charmian, dedi. Ona ne kadar acıdığımı bilse, benden nefret ederdi. Düşünebiliyor musun Rex’in öldüğünden haberi yoktu. Rex onu her gün arardı, yıllarca aramıştı. Hatta... Yüzünde kaşlarını kaldırmıca buruşuklukları artıran alaycı bir gülümseme belirdi. Bana geri dönüşünü planladığı zamanlarda bile. Yıllarca her gün... Tabii o günden sonraki gün aramamıştı. Rex ölmüştü ve onun haberi yoktu. Bütün gün telefon başında beklemiş olmalıydı ama arayan yoktu. Üç gün beklemiş sonra işyerini aramıştı. Yeğeni, Jeremy olanları anlatmış. Üç gün merak içinde bekleyip evi aramak-

tan çekinmeyi düşün, Genevieve. Tam bir karabasan. Düşünmek bile istemiyorum.

Ölüm haberini alan Stella hayatında ne büyük bir değişiklik olacağını düşünürken Charmian'ı tamamen unutmuş ya da Charmian'a haber vermesi gerektiğini hiç düşünmemiş. Daha sonra, kendine acaba bunu isteyerek, Charmian'ı üz-
mek için mi yaptığını sormuş. Bence insan istemeden hainlik yapmaz ama Stella böyledir işte... Hiçbir şey kendi kabahati değildir, yine de suçluluk duyguları içini kemirir. Hayatında kimseye o sırada Charmian'a acıdığı kadar acımamıştı.

Ona kocasıyla ilişkisi olduğu onca yıl hiç üzülmeyişini anlatmak istiyordu. Rex'e karşı içindeki sevgi çoktan yok olmuştu. Charmian'ın tepkisi acı olmuş, "sevgiye gerek duyan" bir adamı sevmemekle suçlamıştı Stella'yı. Bilinmez bir nedenle Charmian'ın kendisiyle konuşmak isteyeceğini düşünüyordu, oysa kadın Rex'ten ayrılmadığı için ona saldırmıştı. Eğer sevmiyorsa neden evliliğini devam ettirmekte ısrarlı davranmıştı? "Anlaşmazlık," demişti Stella, "hepsi anlaşmazlıktan..."

Daha sonra hayatlarında yeni bir dönem başlamıştı. Biri-
sinin kocası, diğersinin sevgilisi olan erkeğin ölümü aralarında bir ilişki doğmasına neden olmuştu. Zaman olsa arkadaş bile olabilirlerdi, ama zamanları olmadı. Buluşmaya, görüşmeye başlamışlardı. Sonra, Rex'i konuşmaktan vazgeçip, kırsal yörelerde oturan kadınların sorunlarını konuşur olmuşlardı. Köylerde yapılan yeni evler, yeni açılan yol, çitlerin nasıl yok edildiği ve avlanmanın kaç patladığı gibi şeyler...

Gilda, Stella'yla birlikte olmaktan hoşlanırdı. Bu sayede o da Charmian'ı görmeye başlamıştı. Sabahları Stella'yı arar o gün ne yapacağını sorardı. Eğer Charmian'a gideceğini öğrenirse beraber gelirdi. Veya yüksekte atan edasıyla iki kadını kendi evine davet ederdi. Üçü konuşur, kahve içer, birlikte otururlardı. Birbirini sevmeyen bu üç kadının toplantıları çok sıkıcı olmalıydı. Stella'nın ölmüş kocasına hâlâ âşık olan Charmian, Gilda'nın ölmemiş kocasına âşık olan Stella'yla kendini onlardan daha akıllı, daha güzel, daha şık ve daha üstün göstermek isteyen Gilda...

İkisi de Stella'ya, yani "minik şey"e büyüklük taslardı. Charmian için o, sevdiği adamın evlendiği ama sevmediği

kadındı. Üstelik Rex'e layık bir aileden de gelmiyordu. Onun gözünde Rex kendinden aşağı bir evlilik yapmıştı. Gilda'nın gözündeysse Stella tecrübesiz bir çaylaktan başka bir şey değildi. Arabada giderlerken Rex'in Charmian'da ne bulduğunu merak ettiğini söyler, açık saçık deyimler kullanarak cinsellikte anlaştıklarını ima ederdi. Charmian'ın o denli "korkunç" bir görüntüsü vardı ki, Rex'i "elinde tutmasının" aslında başka nedenleri olmalıydı. Ya özel bir sevişme tekniği veya -Stella'nın deyiimiyle- "fiziksel bir özellik". Gilda'nın bu özelliği nasıl tanımladığını duymamak daha iyidir...

- Bunlara neden katlandınız? dedim.

- İkisine de acıyordum. Gracchi'lerin annesi diye bir şey biliyor musun?

- Tabii ki hayır.

- O, Romalı bir kadındı. Bir arkadaşına misafirliğe gittiğinde, arkadaşı tüm takılarını, kutu kutu çıkartıp övünerek göstermeye başlamış. Kadın da iki oğlunu çağırarak, "Bak işte bunlar da benim takılarım" demiş. Benim takılarım vardı, Genevieve. Çocukların vardı ve Alan.

Nasıl insanlar Stella'nın kocasını yavaş yavaş unuttuğunu varsaymaya başladıysa o da Charmian'ın zamanla Rex'i unutacağını sanıyordu. Bir sabah "İpswich'e giderken uğram" demiş, saat on birde Elmswell'e gelmişti. Charmian'ın arabası garajda değil -zaten evin garajı yoktu- evin arkasındaki binalara giden yolda duruyordu.

Araba ordaydı ama evde kimse yok gibiydi. Stella birkaç kez kapıyı çaldı, açan olmayınca Charmian'ın bahçede çalıştığını düşündü. Yaz sonunda, güzel bir gündü. Charmian yıldızçiçekleri yetiştiriyordu. Onlarla gurur duyuyordu. Stella evin arkasına yürüdü.

- Servilerin oluşturduğu bir perde arka tarafı örtüyordu, dedi. Çok yaşlı, evden daha eski ağaçlardı. Servilerin sonsuza dek yaşadıklarını biliyor muydun? Konstantinopolis'in kapıları da servi ağacından yapılmıştı, bin yıl yaşadılar.

Arkada, taştan bir avlu vardı. Bir yanında eskiden ahır olarak kullanılan binalar, diğer yanda, bir mandra ile soğuk oda vardı. Bir de uzun zamandır kullanılmayan at arabalarının barnağı. Başkası olsa burasını çoktan garaja çevirirdi ama Charmian'ın ailesi bunu yapmamakta inat etmişti. Ar-

ka bahçenin etrafı taş duvarlarla çevriliydi. Önünde meyve ağaçları vardı, altında da yıldızçiçekleri, büyük kaktüsler, püskül çiçekleri, Bishop of Leandaff ve King Albert's Mourningler ekiliydi. Pembe kızılgiller ve gümüş renkli lady's love'lar da vardı. Stella patikada Charmian'a seslenerek yürümüştü. Cadılara benzeyen kadının her an çiçeklerin içinden ünlü asker selamını vererek doğrulmasını bekliyordu. Sonsuza dek yaşayan servilerin altından geri dönmüş, ahırlara ve mandıraya bakmış, son olarak da arabaların durduğu binaya girmişti. İçine bir kuşku düşmüş, her tarafta Charmian'ı arıyordu. Bahçeyle uğraşırken bir yerini kesip yaralanarak kendinden geçmiş olmasından korkuyordu.

Korktuğu başına gelmiş, kadının yaralandığı ve kendinden geçtiği tahmini doğru çıkmıştı. Stella kırk beş yaşındaydı ama ilk kez bir ölüyle karşılaşıyordu. Bu bakımdan ilk gördüğü ölünün kafasının yarısının darmadağın olması büyük talihsizlikti. "Kanı görsen" dedi Stella, "ah kanı bir görsen. Hiç unutmayacağım. O görüntü gözümün önünden hiç gitmeyecek."

Yapılan soruşturmada, bu işlerden anlayanlar Charmian'ın ne yaptığını açıklığa kavuşturmuştu. Kadın, sol eliyle tüfeği çenesinin altına tutmuş, sağ eliyle de tetiği çekmişti. Önündeki manzara o kadar korkunçtu ki Stella çığlık çığlığa bağırmaya başlamıştı. Duyacak kimse yoktu ama Stella hiç durmadan haykıyordu.

- O yıllarda arabalarda telefon yoktu, dedi Stella. Olsa da ne telefon tutacak takati ne de araba kullanacak hali vardı. Elleri, tüm vücudu titriyordu. Köyün anacaddesinde Charmian'ın öldüğünü, intihar ettiğini haykırarak koşmaya başladı. Tüm kontrolünü kaybetmişti, ne yaptığını bilmiyordu. Charmian için yapılacak bir şey yoktu, ama o kendisi için yardım bekliyordu.

Polis geldiğinde, "Yanınızda olmasını istediğiniz biri var mı?" diye sordu. O da Alan Tyzark'ın adını verdi. Bunu düşünmeden söyledi. Aklına ilk o gelmişti, aklına ilk gelen hep Alan olurdu zaten. Öylesine sarsılmıştı ki Gilda'nın varlığını bile unutmuştu. Alan hemen gelmişti.

- Gilda'nın arabasıyla geldi, dedi Stella. Polis karakolunda çay içiyordum. Çok iyi davranmışlardı bana, çok saygılı...

Pencereden bakarak gelmesini bekliyordum. O kırmızı Anglia'yı görünce, "Tanrım, olamaz, Alan'ın yerine Gilda geliyor" dedim. Korktuğum olmadı, arabadan Alan çıktı. Etraftan görmelerine hiç aldırmadan bana sarıldı ve "Seni eve götüreceğim" dedi. Bury'deki evime gidiyoruz sanmıştım. Ama o beni buluştuğumuz eve, Molucca'ya götürdü. Akşama kadar orada kaldık. Yatakta uzandık -sevişmek için değil, onu demek istemiyorum- akşama kadar yan yana yattık. Priscilla'nın Richard'a bakmasını bile sağlamıştı. Gilda'ya ne dediğini, kendi arabasını değil de onun arabasını nasıl aldığını, ne söylediğini bilmiyorum. Haftalar sonra Gilda'yla ilk kez konuştuk.

- Stella, o kırmızı araba, garajdaki o araba Gilda'nın mı? diye sordum.

O meşhur yan yan bakışlarından birini fırlattı bana. Korkunç olmayan ama yine de kötü sayılacak bir şey yapıp yalandığında itiraf etmekten kaçınan küçük bir çocuk gibi bakıyordu. Suçlu, hafifçe canı sıkılmış, aynı zamanda da eğlenen bir bakış...

- Ya onun arabasıysa?..

- Gilda araba kazasında öldü, dememiş miydiniz?

- Ben şimdi sana Charmian'ın ölümünü anlatıyorum. Bana mektup yazdı, biliyor musun? Daha doğrusu benim evime, benim adıma yazılmıştı mektup, ama aslında Rex'e yazılmıştı. Artık yaşamayan, ölmüş Rex'e... İntihar etmeden önce bırakılan son mektuplar vardır ya, bu da Charmian'ın intihar mektubuydu.

Charmian mektubu postalamak için ya bir gece önce ya da o sabah postaneye gitmiş olmalıydı. Zarftaki damga öldüğü günün tarihini taşıyordu. Mektup ertesi gün Stella'nın eline geçmişti. Charmian'ın okunaksız bir yazısı vardı, bu yüzden her şeyi evde bulduğu, ev kadar eski bir makinede yazdı. "*Sensiz yaşayamayacağım. Denedim ama günler bir türlü bitmek bilmiyor*" diye yazmıştı. Sağ alt köşeye okunaksız bir imza atmıştı.

Stella mektubu savcıya vermesi gerektiğini biliyordu. Ama önce Alan'ın görmesini istiyordu. Alan, elindeki kâğıda bakmış, sonra başını kaldırıp Stella'ya,

- Tipler benim duygularım. Aynı şarkıyı söylüyoruz, demişti.

– Ama sen kendini öldürmeyeceksin.

– Sen ölürsen ne yapacağımı bilemezsin.

Bu sözleri duyunca ürpermişti. “Bu mektubu ne yapayım?”

– Hiçbir şey yapma, demişti. Bana ver. Charmian’ın Rex’le ilişkisi olduğunu gazetelerde okumak istemezsin, değil mi?

Stella bunu kesinlikle istemiyordu. Mektubu saklamasının arkasında bu neden olduğuna inanmıştı. O zamanlar buna inanmıştı.

– Yasalara karşı gelmek istemem, demişti.

Alan gülmüş, “Neden?” demişti. “Bir kerecik şeytanlık yap. Nasıl olsa elinden gelen bir şey yok. Tamam, ne yapacağımı biliyorum, arşive kaldıracağım.”

– Arşivin yok ki, demişti Stella.

Bunları anlatmak beş dakika sürmüştü. Stella’nın sesi yorulmuştu, yüzü bembeyazdı.

– Biraz dinlenin, lütfen, dedim. Tepsisini aldım, dizlerine bir battaniye örttüm.

– Bu iş o gün başladı, dedi. Charmian’ın gönderdiği o mektupla her şey başladı.

Benim hikâyem Stella’nın aşk hikâyesinden farklı. Benimki gibi bir aşk yaşayanlar sevdikleriyle fazla konuşma olanağı bulamaz. Bir kere buluşmalar hep kısa süren çalındı anlardır, ikincisi de zamanın çoğu sevişmekle geçer. Kendi kendime, “ilerde Ned’le hep birlikte olduğumuzda konuşuruz,” diyorum. Kendisine söylemesem de her geçen gün, onunla yaşamak fikrine aklım daha çok yatıyordu. O kasım ayının son günlerinde daha ne Mike’a bir şey söylemiş ne de herhangi bir hazırlık yapmaya başlamıştım, her şeyi kafamın içinde oluştuyordum.

Stella’nın evinde buluştuğumuzda hiç değiştirmeden uyguladığımız, fazla konuşmamıza zaman tanımayan bir programımız vardı.

Meteoroloji tarihinde, sıcaklıkların kaydedildiği günden beri bu kadar ılık bir kasım ayı olmamıştı. Eylülde olsa serin diyeceğimiz günler yaşıyorduk. Yine de bizim için soğuk sayılırdı. O gelmeden evi ısıtmaya çalışır, götürdüğüm şarabı açar, mumları yakardım. Yatak hep tertemiz ve sıcak olurdu. Kalın

örtülerin altında seviştikten sonra -o örtülerin altında, aydınlığın ve sıcaklığın nasıl çıplaklığımızı gözler önüne sererek, ellerimizi ve dudaklarımızı serbestçe hareket ettirerek bize özgürlük sağlayacağı aklıma gelirdi- birbirimize sarılır ve kısa bir süre konuşurduk. Benim hiçbir zaman ona anlatacak fazla şeyim olmazdı. Gün içinde geçen birkaç eğlenceli olayın dışında... Benim hayatımda heyecanlı ne var ki? Daha doğrusu hayatımın tek heyecan kaynağı zaten Ned. Onun günü çok daha heyecanlı, hep ünlülerle ya da başarılı insanlarla birlikte, yaptıkları veya yapmak istedikleri hakkında anlatacak çok şeyi oluyor.

Stella'nın sakladığı mektuptan söz etmesinden sonra buluştuğumuzda Ned'in canı hiç konuşmak istemiyor gibi geldi bana. Sevişmemizin doruk noktasında, kafatasımın yarıldığını hissettiğim, ikimizin eşit zevk alarak paylaştığımız o doruğa eriştiğimizde, dudaklarımı örten ağzının içine haykırırım. Sonra birbirimizin üstünden kayarak ayrılırız. Bana sarılır, saçlarımı okşar, omzumu öper, başımı göğsüne dayar. Hiç uzaklaşmaz, hiç arkasını dönmez. Bazen fısıltı halinde birkaç söz söyleriz, sonra kalkar şarabı yatağa getirir. Konuşursak, o arada konuşuruz, çünkü çoğunlukla bir kez daha sevişiriz. Zamanımız da çok kısıtlı olduğuna göre...

Bu kez şarabı Stella'nın Alan Tyzark'la eskiden kullandığı kristal kadehlerde getiren, bendim. Elimde kadehler, yatağa yaklaştığımda Ned'in uyuyakaldığını gördüm. Onu uyurken seyretmeye bayılırım. Yüzü o kadar güzelleşir ki... O kadar genç ve duygusal görünür ki... Oysa bana ait zamandan çaldığı için uyumasına kızıyordum. Ben de karşısına oturup şarabımı içtim, uyanmaya başladığında yanına yaklaştım, yüzünü okşadım, öptüm. Hemen uyandı, yatağın içinde oturdu ve bana bakarak gülümsedi.

Benimle konuşmasını, işinden söz etmesini istedim. Eski Norfolklu ailelerle ilgili yaptığı araştırmaları anlatmaya başladı. İnsanların doğum ve ölüm tarihlerini nasıl öğrenebileceğimizi sormam tam bir raslantıdır aslında. Nasıl yapıldığını, zor mu olduğunu sordum. Bu konu daha önce hiç aklıma gelmemişti. Herkesin evlilik, doğum ve ölümlerinin işlendiği bir yer olduğunu hiç bilmiyordum. Her şey kilise arşivlerinde saklıdır sanıyordum. Oysa Ned, böyle olmadığını tüm

bilgilerin Londra'da bir yerde saklandığını, ailesini de oradan araştırdığını söyledi.

Birden ondan bir şey istedim. O güne kadar Ned'den benim için bir şey yapmasını hiç istememiştim. Hiç ona, bana şunu alır mısın veya şunu yapar mısın dememiştim. Oysa ister dayanışma deyin ister bağımlılık, birlikte olan insanlar hep bir şeyler ister. Bana kalırsa aniden böyle davranmam, benim için bir şey yapmanı istiyorum diyebilmem, yalancılığı-mızın, artık gerçek ortaklık haline dönüştüğünü kanıtlıyordu.

– Araştırma yaparken başka birisinin ölüm tarihine de bakar mısın? Benim için bunu yapar mısın?

– Tabii yaparım, dedi. Mümkün olursa.

Bu olanağın kendisine verilmesinden öylesine mutluymuş ki... Neden daha önce aklıma gelmedi, diye düşündüm.

– Gilda Brent'in ölüm tarihine bakar mısın? dedim.

– Filmlerde oynayan o kadının mı? Senin yaşlılarından biri onu tanımıyor muydu? Ne güçlü bir belleği var! Elimden geleni yaparım. Ne zaman ölmüş?

– Yirmi beş yıl kadar önce. Aşağı yukarı. O kadarını biliyorum.

– Gerçek adı Brent miymiş?

Sigara kartları koleksiyonunu anımsadım. Gerçek adının Brant olduğunu, evlenince Tyzark'a döndüğünü, elli yaşlarında öldüğünü söyledim. Hazır söz açılmışken, konuşmak, ona Charmian'dan, nasıl Rex Newland'a âşık olduğundan söz etmek istedi canım. Ömrümde ona benzer duygular yaşamamış olmama karşın Charmian'ın alın yazısı, umutsuzca çektiği acı beni çok etkilemişti. Ancak Ned'in canı bunları dinlemek istemiyordu.

– Bu yaşlılardan, ölümden ve mutsuz eski olaylardan ne olur söz etmeyelim, dedi beni kollarına alarak. Ne olur beni sevdiğini söyle, Jenny. Seni seviyorum, de.

On beşinci kısım

Cumartesi Stella'nın doğum günüydü. Annemin alışverişini yapıp çıktığında, Rowans'ın önünde eşyaları almaya gelen kamyoneti gördüm. Büyük değildi, aşağı yukarı bir Range Rover kadardı... Şoförsüz kiralamışlardı. Evi mobilyalı tuttukları için fazla özel eşyaları olduğunu sanmıyorum.

Ned'i görmek beni sarstı. Beklemediğim anlarda karşıma çıktığında hep böyle olur. Onu Jane ve Hannah'la birlikte bir şeyler yaparken görmekse daha da kötü. Kitap dolu bir kutuyu arabaya taşırken görünce kendimi tamamen dışlanmış hissettim. O kitapların ne yarısı ne de tümü benimdi, adlarını bile bilmiyordum. Bir süre onu gördüğümü fark etmedi. O arada Jane evden çıkıp bir şeyler söylemek için yanına geldi, Ned onu dinleyip yanıtladı. İkisini bir arada görmek, benliğimi öylesine sarstı ki görünüp konuşmamak için kendimi zor tuttum. Olanca gücümle bağırmak istiyordum. Bağırmadım, onun yerine, "Günaydın" diye seslendim. İkisi birden bana döndü.

Ned, sanki annemle veya komşusuyla konuşur gibi, "Günaydın, Jenny, nasılsın?" dedi. Başka ne yapabilirdi? Yine de şaşırmıştım. Birden gözleri kapalı, nasıl gülümseyerek uyuduğunu düşündüm. Yastığa dayanmış yüzü gözümün önüne geldi.

Konuşmam mümkün değil, konuşamam, diye düşünüyordum, ama konuştum. Sesimde bir anormallik bile yok-

tu. Ne zaman taşınacaklarını sordum, Jane, “Bu son günümüz” dedi.

– Southwold’da bir yer bulduk. Hannah deniz kenarını o kadar seviyor ki...

Bana göre hava hoş. Beni hiç ilgilendirmez. Bu eve iki kez gelmiştim, ne olursa olsun bir daha geleceğim de yok. Üstelik Southwolk’ta yaşamayacaklar.... Üçü birden, artık hiç birlikte yaşamayacaklar. Jane ve Hannah belki o yeni evde oturur, ama Ned benimle olacak. Jane homurdanır gibi yapacak işleri olduğunu söyleyerek içeri girdi. Ned, bana öylesine çıplak bir ateşle bakıyordu ki tüm açlığımı giderdiğini sezdim. “Beni ara” diye fısıldadım. Başıyla tamam dedi.

Cumartesileri genellikle izinliyim ama o gün Stella’yı görmek için işe gidiyordum. Boşalttıkları evi görmemek için, High Street’ten geçmektense yolu uzatmayı yeğledim. Ned’i bir kez daha görmek istemiyordum. Söylediğim deli saçması gibi gelse de açıklaması var. İkisini bir arada, aralarında sevgi, dostluk veya en azından olağan bir arkadaşlık sergilerken görmekten hep kaçınırdım. Göz göze gelecekler veya özel anlamlar yüklü gizli bir gülümseme yakalayacağım diye ödüm kopardı. Korktuğum hiçbir zaman başıma gelmedi. Gelemezdi de... Ned’i, böyle şeyler yapmayacağından emin olacak kadar iyi tanıyordum. Ama yine de korkmaya devam ediyordum. Günümü, haftamı, hatta yaşamımın tümünü mahvedecek kadar kötü bir manzarayla karşılaşmaktan çekiniyordum hep.

Aşık olmak korkunç bir şey. Yaşamımın önemli bir bölümünü korkmakla geçirdiğimin farkındaydım. Onu kaybetmekten korkuyordum, yakalanmaktan korkuyordum ama hepsinden çok ona layık olamamaktan, beklentilerine cevap verememekten ve hayal kırıklığına uğrayıp benden soğumasından korkuyordum. Stella da her gün, buluşmadan önce, buluştuktan sonra korku içinde yaşadığını, Gilda’dan ve Gilda’nın kıskançlıklarından endişe ettiğini söylemişti. Sıcak bir yaz günü, haber vermeden onlara uğramış, odadan gelen sesleri duyunca kapıyı vurmada içeriy girmiş. Gilda’yı piyanonun başında bir şeyler tıngırdatırken bulmuş. Alan da aynı taburede yanına oturmuş, bir şarkı mırıldanıyormuş. Eskiden bildikleri bir şarkıyı birlikte hatırlamaya çalışıyorlar-

muş. Gördükleri önemsiz gibi görünse de Stella'yı mahvetmeye yetmişti. Ben tek başıma yaşarken Alan nasıl olur da Gilda'yı terk etmez? Bunun önemsiz olduğu nasıl söylenebilir, diye düşünmüştü.

Korktuğu şeylerden biri de o resimdi. O çıplak resim. Zaman zaman resimdeki kadının kendisine alaylı alaylı gülümseydiğini sanıyordu. Sanki, "Bana bir bak, ne kadar güzelim, değil mi? Benimle başa çıkabilir misin?" diyordu. O odaya girdiklerinde Gilda hep resmin önünde dururdu, portrenin tam önüne yerleştirdiği bir kanapede; Stella'yı da karşısındaki koltuğa oturturdu. Stella, her gözlerini kaldırdığında, ayağında topuklu ayakkabılar, bir eli göğsünün arasından sarkan inci kolyede olan Gilda'nın çıplak vücuduna bakmak zorunda kalırdı.

Alan'ın Gilda'dan boşanmasını bekliyordu. Çocukları yoktu. Para da sorun olmazdı çünkü Gilda'nın parası Alan'ınkinden çoktu. Nasıl olsa yalnız kalmaz, başka birini bulurdu. Stella'ya peşinde koşan, ona âşık olan bir sürü erkekten söz eden Gilda değil miydi? Stella'nın da para sıkıntısı yoktu. Bury'deki ev kendi üstüneydi. Rex'in şirketteki hisseleri ile hayat sigortası ve eskiden yaptığı bazı yatırımlar da eklenince durumu fena sayılmazdı. Alan'ın *Figaro and Velvet*'ten gelen telif hakları ile pub'larda resim satarak elde ettiği gelirden başka geçim kaynağı olmaması umrunda değildi.

– Sana daha önce söylemedim mi, Genevieve? Yapabileceği tek şey buydu. Manzara resimleri yapıyor, onları sergiliyordu. Sadece manzara resimleri yaptığı da söylenemez. Utanmış bir hali vardı. Kedi köpek resimleri, kabarık etekli kadınlar... Noel kartlarında kullanılmak üzere Norfolk bölgesinin köylerini de çizdiği oluyordu.

Paranın hiç önemi olmadığını söyledim. İkimize yetecek kadar param vardı. Ama o benim elime bakmaktan nefret ediyordu. Sonra, bu yasalar varken Gilda'nın hiçbir zaman boşanmaya razı olmayacağını söyledi. Tek çare mahkemede benimle ilişkisi olduğunu açıklamaktı, Alan'sa buna izin vermemekte kararlıydı.

Stella, Jeremy Newland'dan, boşanma yasalarının yakında değişeceğini duymuştu. Yasa değişikliği tartışmaları başlamıştı bile. Şiddetli geçimsizlik nedeniyle boşanmak isteyen

çiftler iki sene ayrı yaşadıktan sonra iki taraf da rıza gösterirse boşanabilecekti. Aynı nedenle tek taraf başvurduğundaysa beş yıl ayrı yaşamaları koşuluyla mahkeme boşanmalarını uygun görecekti. Dedikleri oldu, yasa değişti. Annem ile babam yeni yasa çıktıktan sonra, iki taraf rıza göstermesine gerek kalmadan ayrıldılar. Annem iki numaralıdan da bu yasa çerçevesinde boşandı. Yasanın adı “Evlilik Davaları Yasası 1973.” Bana kalsa, “Boşanma Davaları Yasası” çok daha uygun bir ad. 1969 yılında tüm bunlar Alan Tyzark’a çok uzak görünüyordu. Stella’ysa evlenmek değil, sadece Alan’ın gelip onunla birlikte yaşamasını istiyordu.

Alan buna pek yanaşmamıştı. Gilda’nın göstereceği tepkiden korkuyordu. Hayatlarını zehir edeceği kesindi. St. Michael’s Farm, tümüyle Gilda’nındı. Eğer Stella’yla yaşamaya başlarsa, Gilda Stella’yla yasak ilişkileri olduğunu ihbar ederek derhal boşanma davası açar, Alan’ın varını yoğunu elinden alırdı. Gilda şimdi bile kuşku içindeydi. Bir iki kez resimlerini sergilemek amacıyla Ipswich’te bir otele gittiğinde peşinden gelmişti. Bir akşam, Crown Sokağı’nda yürürken Gilda’nın arabasını karşı kaldırımında görmüştü. Gilda kendisine özel detektif rolünü vermişti.

Hem Richard’ın hem Marianne’in arabası parktaydı. Onları görünce, çocukları buradayken benim gelmemin bir anlamı yokmuş diye düşündüm. Bir kart yazmış, bir de hediye almıştım, “Onları verir fazla kalmadan ayrılırım” dedim kendi kendime.

Sharon salonda, resepsiyonun arkasında bir şeyler arıyordu. Her cumartesi gelir. Beni yanına çağırırdı ve dramatik bir edayla, “Maud, Lena’ya elli bin papel bırakmış, ne haber?” dedi fısıltıyla.

Ne diyeceğimi şaşırmıştım.

– Kediler ile sıpalara onun üç katını bırakmış, ama bana kalırsa elli bin fena sayılmaz, değil mi? Görürsün, Stella da aynı şeyi yapacaktır. Yanılmadığımdan eminim. Lena şu anda Stella’nın ailesiyle birlikte, içerde. Öylesine dalkavukluk yapıyor ki, insanın kusası geliyor...

Ben köşeyi dönerken Lena odadan çıktı. Yanakları kızarmıştı, keyifli bir hali vardı. Para konusunu o sabah öğrenmiş

olmalıydı. Bana konuklarla fazla samimi olduğum için ve izin günümde sırf doğum günü diye geldiğim için kızacağına pişkin pişkin gülümsemekle yetindi, üstelik kendi elleriyle Stella'nın kapısını açtı.

Bana kalsaydı kapıya vururdum, ama haber vermeden odaya girmemden kimse rahatsız olmadı. Masanın üstünde altı tebrik kartı vardı, başucunda da iki tane... Yatağın üstünde ipek kâğıtlar içinde pembe bir paketten yeni çıkmış çok güzel bir sabahlık duruyordu. Sabahlık kareli ve ufak kumaş parçalarının birleştirilmesiyle yapılmıştı. Richard, Anthony Powell'ın *Dance to the Music of Time* adlı kitabını getirmişti. Bir Stella'ya bir de on iki cilt kitaba baktım ve içimden, herhalde okuyacağı son kitaplar, diye geçirdim. Richard'ın mahzun gözlerini, gülümseyişini ve yüzündeki ifadeyi görünce onun da aynı şeyi düşündüğünü anladım.

Stella'ya Diss'ten aldığım kasetler ile yazdığım tebrik kartını verdim. Müzikten hiç anlamam ama Richard'ın oda müziği sevdiğini söylediğini unutmamıştım. Ned'in de fikrini alarak Dvorák'ın *Yaylı Sazlar Serenadı* ile Boccherini'den bir parça seçtim. Stella kasetleri aldı, hiç ummadığım bir güçle yüzümü elleri arasına alarak yanaklarımdan öptü. Buruşuk teni ipek kadar yumuşak ve kremalı bir pasta gibiydi.

Yazdığım tebrik kartını masanın üstüne yerleştirdi, kasetleri de teybin yanına.

– Beni öğle yemeğine götürmek istiyorlar, Genevieve, dedi Stella. Hiçbir şey yemediğimi söyledim ama Marianne *nouvelle cuisine*¹ yeriz, diyor.

Marianne bana bakarak meraklı bir ifadeyle kaşlarını kaldırdı. “Dışarı çıkacak kadar gücü var, değil mi, Genevieve?” diye sordu.

– Canı istiyorsa, evet, dedim.

– Arabaya binmekten hoşlanmadığımı biliyorsun, Marianne.

– Ben kullanınca korkuyorsun, dedi Richard. Marianne saatte kırk kilometreyle gider, ben de başıma siyah bir torba geçirir, arka koltukta senin yanına otururum.

¹ Fransa'da yemekleri sadeleştirip porsiyonları küçülten bir akım.

Bu konuyu biraz daha tartıştılar ama ben Stella'nın gitmek istediğini anlamıştım. Çocukları da bunu anlamıştı sanırım. Sorun otomobildi ama aşılamayacak gibi bir sorun değildi. Marianne, lokantanın beş kilometre ötede, geçen baharda açılmış yepyeni bir yer olduğunu söyleyince işler değişti. Stella krem rengi yün mantosunu giydi, yakasındaki bir tel saç parmaklarının ucuyla aldı. Bir elinde eldiven vardı, eldivensiz eliyle Richard'ın koluna girdi. Bu hareketinde sahiplenmekten çok sıkılgan bir sevgi seziliyordu.

Bir buçuk kilometre kadar arkalarından gittim, sonra Tharby yoluna saptım. Arabadan çıkarken ayakkabımın bağı koptu. Bizler lastik ayakkabılar giyeriz. Beyaz. Bağları ayakkabılar kadar dayanıklı çıkmaz. Geçen hafta sol ayakkabımın bağlarının inceldiğini fark etmiştim ama yeni bağ bulacağım en yakın yer Diss olduğu için bir şey yapmamıştım. Oysa ayakkabı bağının kopması iyiye alamet değildir. Aziz Markos'un İskenderiye'ye giderken bağının kopmasıyla ilgili bir şey... Bunun neden uğursuz olduğunu anlamış değilim ya! Yine de içimi büyük bir sızıntı kapladı dersem yalan olmaz...

Mike kış bahçesinin camlarını takıyordu. Radyo Bir'i açmıştı. Radyo avaz avaz bağııyordu. Beni görünce, "Özür dilerim, şimdi kısarım. Öğle yemeği yemeyeceğim. Havalar kötüleşmeden camları yerleştirmeliyim..."

Oysa havalar pek kötüleşmez, değil mi? Hiç olmazsa bu ülkede. Aralık ile haziran ayının sıcaklık konusunda pek farkı yoktur. Bir haftadır yağmur yağmamıştı, o da herhalde bunu kastediyordu. Hava umulmayacak kadar ılıktı. Kış bahçesini benim için yapıyormuş, en azından herkese böyle söylüyor.

– Gelin de Jenny'ye yaptığım kış bahçesini görün, diyor.

Böyle söyleyince kış bahçesi yapmasının nedeni ben oluyorum. Bu nedeni hem bana hem de herkese karşı pekâlâ kullanıyor.

– Vaktim yok, diyor, Jenny'nin kış bahçesini bitirmem gerek.

Bana da, "Burasını senin için yapıyorum, değil mi, öyleyse sen de biraz sabır gösterebilirsin herhalde?" diyor.

Oysa ben Mike'a hiçbir zaman bana bir kış bahçesi yap demedim ki... Aslında en son istediğim şey bir kış bahçesi. Sanki işim yetmiyormuş gibi başıma daha büyük işler saraçağı kesin. Evde bitki yetiştirmeyi zaten beceremiyorum:

bahçe, kollarımda can veren afrikamenekşeleri cesetleriyle dolu... O kış bahçesine adım atmayacağım. O serayı temizlemeyeceğim, o kış bahçesinin camlarını silmeyeceğim. Öyleyse ne bekliyorum? Hangi sözcüğü kullanmam gerekiyor? Hangi tetiği çekeceğim? Sanki kış bahçesinin Mike'ın hayatında benim yerimi doldurmasını bekliyorum.

Kış bahçesi bitecek ama ben buradan gitmiş olacağım.

Stella, yemekten ve araba gezintisinden döndüğünde yorgundu. Üç buçukta gelmişlerdi ve daha Marianne ile Richard'ın gitmesini beklemeden koltukta uyuyakalmışlardı. Carolyn, akşam yemeğini getirdiğinde hâlâ uyuduğunu ve tabii ki hiçbir şey yemek istemediğini söyledi. Pazar günü canı yataktan çıkmak istememişti, ama Lena buna razı olmazdı.

– Burası hastane değil, bir ev, dedi bana. Yatalaklara, bakıma muhtaçlara göre bir yer değil.

Beklemediği bir servete konmak onu sadece birkaç günlüğüne yumuşatmıştı. Stella'yı yatakta geceliğinin üstüne yeni sabahlığını giymiş otururken buldum. Tepside dokunulmamış yulaf ezmesi, tereyağı ve ekmek tabakları duruyordu. Çin çayı içiyordu.

– Marianne buna ev elbisesi diyor, dedi. Sanırım sabahlık demeyi fazla demode buluyor. Ne güzel, değil mi? Öldüğümde senin olmasını istiyorum.

Ölülerin giysileri fazla yaşamaz. Eski sahiplerini özler... Belki Marianne almak ister, diye düşündüm, en aşağı yüz pound vermiştir.

– Tabii alırım, dedim. Siz öyle istiyorsanız.

– Bir daha salona inmeyeceğim.

– Bugünlük mü?

– Hayır, hiçbir zaman. Artık odamdan çıkmayacağım. Bundan sonra beni burası paklar. Sonra gizemli bir ifade takındı. Odamda yapacak o kadar çok işim var ki, dedi.

Giyinmesine yardım etmemi isteyip istemediğini sordum. Yıkanmak ister mi? Lena duysa ne der bilmem ama Gracie'yi hep ben yıkarım... Stella başını sallayarak olumsuz yanıt verdi, sonra güldü. Güldüğünü duymak ne kadar hoş...

– Dur bakalım, daha oraya gelmedik. Sadece yorgunum. Uyursam biraz sonra kendimi çok daha iyi hissederim.

Dediği oldu. İnsan denilen varlık çok şaşırtıcı... Savaşmaya karar verince nasıl toparlanıyor. O gün Stella'nın savaşmaya karar verdiğini anladım.

Birisi koltuğunun yerini değiştirmişti, şimdi camlı kapıların yanında duruyordu... Yeni yerinden istediği anda dış dünyayı, yeşil çimleri, şu sıralarda yapraklarını dökmüş çıplak ağaçları ve alçak mavi ufuk çizgisini görebiliyordu. Saat dörtte odasına girdiğimde bana doğru dönerek yanına çağırdı. O sabah görüşmüş olmamıza karşın yine yüzümü ellerinin arasına aldı ve iki yanağımdan öptü. White Linen parfümü ılık, iskelet gibi vücutundan dalgalar halinde yükseliyordu. Elektriğe benzer bir enerji saçıyordu, sanki ateşi vardı.

İki ay öncesine kadar onu ne kadar içine kapanık bulduğumu düşündüm. Geçmişini kimseyle paylaşmadığını... Şimdiyse hiç durmadan konuşuyor. Sanki bir nehrin akışını durduran setler kalkmış, baraj taşarak dolu dizgin akmaya başlamıştı. Arkasına yaslanıp elektrik yüklü avuçlarını yüzümden uzaklaştırdığında hemen konuşmaya başladı. Sanki kalan zamanı bir kum saatinden gözlemliyor ve kendisine ayrılan zaman bitmeden söylemesi gerekenleri anlatmaya çalışıyordu.

Elini bırakmadım. Vücudu zayıf düştükçe kelime hazinesi ve ses tonu güçleniyordu adeta. "İşte her şey o an başladı diyordum, hatırladın mı, Genevieve? Her şeyi başlatan Charmian'ın mektubu oldu. İkinci başlangıç, ikinci adım da. Gilda ve Alan'la sinemaya, *The End of Edith Thompson*'u görmeye gittiğimizde atıldı."

Ne zaman eski bir filmi yakınlarda bir yerde gösterilecek olsa Gilda mutlak gidip görmek isterdi. Aslında bu filmi defalarca görmüştü. Alan da en azından üç sefer seyretmişti. Stella bile bir kez görmüştü. Yine de Gilda'ya göre bir daha görmeleri şarttı. Ipswich'te bir sinemada oynuyordu. Yol boyunca arabada sessizce oturmuş Gilda'nın filmin macesasını, yapımcının ona nasıl kötü davrandığını, oyunculuğunu nasıl durmadan kınadığını, nasıl çirkin giysiler giymesi için ısrar ettiğini, başkadın oyuncunun ne kadar düşmanca davrandığını tüm ayrıntılarıyla dinlemek zorunda kalmışlardı.

- Filmin hikâyesini biliyorsun. Nedendir bilinmez, birbirlerine “sevgilim” değil “sevgili” diye hitap ediyorlardı. Kadın, kocasının yemeğine öğütülmüş cam parçaları koyuyordu. Veya öyle olduğunu söylüyordu. Bywaters’a, mektupta yazmıştı bunları. Sonra o mektuplar mahkemede aleyhine delil olarak kullanıldı. Thompson’u sokakta, Edith’le birlikte oturdukları evin yakınında bıçaklayarak öldüren, Bywaters’tı. Oysa Edith’i de astılar.

- Ben filmin sadece sonunu gördüm, dedim.

- Filmi boş ver. İyi bir film değildi. Filmden sadece Alan’ın ertesi gün gelip -Gilda’yı öldürme şakası- dediği... dediğimiz şeyi başlattığını anlatmak için söz ettim.

Alan, ilk Gilda’yı öldürme şakasını 1969 yılının ağustos ayının on altısında, salı günü saat beş on beşte yapmıştı. Stella o günü, o saati, evlendiği günden de, çocuklarının doğum gününden de, Alan’la ilk tanışmasından da daha iyi hatırladığını söyledi. Hayatında bugünden daha önemli tek bir gün vardı ama o güne henüz gelmemiştik.

- Anlamıyorum, dedim.

- Anlamamı beklemiyorum. Şimdi ben de anlamıyorum; o zaman neden komik geldiğini, ama bize öyle gelmişti. Her zamanki tabii haliyle, aklından geçen basit bir fikirmiş gibi, “Gel yapalım, Gilda’yı öldürelim...” dedi.

- Şakaydı, değil mi? dedim. Gerçekten anlamıyordum. Ciddi olamaz... Oyun gibi bir şeydi, değil mi?

- Tabii, oyundu. Birden kızmıştı sanki. Neredeyse kızgındı. İkimiz sık sık oyunlar oynardık. Sana daha önce de söylemiştim. Evcilik oynardık, evliymişiz gibi davranırdık. Bir keresinde, *Figaro and Velvet*’teki anne ve baba gibi giyinmiştik. Başka bir sefer de *Peter Pan*’daki Bay ve Bayan Darling olmuştuk.

Neden söz ettiğini anlamamıştım. Aptal aptal yüzüne bakmamaya gayret gösterdim.

- Yani Bay ve Bayan Sevgili, dedi içten gelen bir gülüşle. Gilda’yı öldürme oyunu da öylesine oynadığımız bir oyundu işte...

- Siz de mi oynadınız?

- Alan istedi diye oynadım. Bıkkın ve yorgun gibiydi. Aslında şimdi kendimden utanıyorum. Çocukça ve saçma bir oyundu.

– Çocukça mı?

– Peki, peki, haklısın. Çok daha kötü bir şeydi. Belki çocuklar bu tür oyunlar oynamazlar bile. *Folie a deux*'un ne demek olduğunu biliyor musun?

Hayır demek için başımı salladım. Newall Lisesi'nde Fransızca iyi geçen bir ders değildi de... Fransızca bir deyim olduğunu bile bela kavramıştım.

– İki kişilik delilik demektir. Çifte delilik. Çok yakın iki kişinin korkunç bir eylem yapmak için birbirlerini teşvik etmelerine denir. Birlikte intihar etmeye karar veren bir çift gibi...

– Bonnie ve Clyde, dedim. Moors Cinayetleri...

Sonu öksürükle biten o kuru kahkahalarından birini attı. Öksürmesi bitince aniden konuyu değiştirmedeki becerisini kullandı. Sanki beyninde bir çekmeceyi kapatıyor, yepyeni başka bir çekmece açıyordu. Bu değişiklik genellikle ısı ısı bir gülümseyiş eşliğinde gerçekleşirdi.

– Portremi yapmak istedi, dedi. Sadece istemedi, yaptı da. Şu sırada Molucca'da asılı.

Gilda'nın yanında söyledi. Hep birlikte *Seven for a Secret*'i görmeye gitmiştik. Ne duysam beğenirsin, Gilda filmde başka bir kadına “minik şey” demesin mi? Bu lakabı bile senaryodan çalmıştı. Alan aramızda oturuyordu, ikimiz birbirimize baktık ve birden katılarak gülmeye başladık. Aslında bu yanılttı, yapmamalıydık, değil mi? Haince bir davranıştı, Gilda hiç memnun kalmadı.

– Sonra hep birlikte benim evime geldik. Alan, durup dururken portremi yapmak istediğini söyledi. Gilda hışımına bana saldırdı. Marianne da oradaydı. Dikkat kesilmişti tabii. Gilda korkunç şeyler söyledi. Kim bilir belki de bu sözleri hak ediyordum, ne dersin, Genevieve?

– Bizim durumumuzda olan her kadın belki bu sözleri hak ediyordur, dedim

Bu yanıtı hiç beklemiyordu. Belki de ikimizi haklı çıkartacak nedenler bekliyordu benden. Dudaklarını büzüştürerek bir süre sustu.

– Gilda, Alan'a döndü ve “Biraz yaşlı sayılmaz mı?” diye sordu. Sanki ben yanlarında değilmişim gibi... “Bir kere bana sadece güzel insanların portresini yapmak istediğini söy-

lemiştin.” Sinemada attığımız kahkahaların intikamını alıyordu. Sonra Alan’a doğru dürüst bir ressam olmadığını söyledi. Kedi ve köpek yavrularını, çok güzel yüzlü kadınları bile zar zor çizdiğini, orta yaşlı, özelliği olmayan bir kadının ifadesini yakalamasının imkânsız olduğunu bağırdı. Marianne, yavrum benim, sesini çıkartarak, “Bence annem çok güzel” deme cesaretini gösterdi. Alan da Marianne’a dönerek, “Gilda’nın söylediği doğruysa en azından senin resmini kolaylıkla yapmam gerekir” dedi. Bu sözler tabii ki Marianne’ı çok mutlu etti. Ama Gilda’yı daha da kızdırdı, Alan’a kimin resmini isterse yapabileceğini ama bunu asla kendi evinde yapmasına izin vermeyeceğini söyledi. Böylece evin *kendisine* ait olduğunu bir kez daha belirtmişti.

– Sonra ikisi kalkıp evlerine döndü. Buna alıştım. Hep böyle olurdu. Öyle de olmalıydı, çünkü o karısıydı. Benim portremi haziran ayında Molucca’da yaptı. Güller açmıştı. Elimdeki pembe gülün nedeni de bu. Şimdiki ressamalar resmini yaptıkları kişinin bir iki kereden fazla poz vermesini beklemiyorlar. Onun yerine fotoğraf kullanıyorlar. Oysa Alan gerçek anlamda benzetmek istiyordu resmi. Üstelik ancak ben yanında olduğumda çalışıyordu. Stella elini sanki çiçek tutarmış gibi kaldırıp düşünceli düşünceli izlemeye koyuldu.

– Bulduğun fotoğraf Alan’a poz verdiğim sırada çekilmişti. Yolu sormak için kapıya bir çift gemişti. Bu ilk kez başımıza geliyordu. O güne kadar kapımızı kimse çalmamıştı sanırım. Alan onlara Breckenhall’a nasıl gideceklerini tarif etti, sonra da, “Resmimizi çeker misiniz?” diye sordu. Herhalde bizi deli sanmışlardır. Erkek, şaşkın şaşkın bir bana, bir pembe elbisemle inci kolyeme baktı. Yine de resmimizi çekti. İkimiz, göz göze, arka bahçede.

İçini çekti. Gözlerini bir iki dakika kapattı mı konuyu değiştirmek zamanı gelmiş demektir. “Annen ile baban ayrıldıklarında kaç yaşındaydın, Genevieve?”

Şaşırmıştım. “Sekiz.”

– Baban mı anneni bıraktı?

– Annem onu kapı dışarı etti, dedim. Başka biri vardı. Kath diye bir kadın. Onu bırakacağına söz vermişti ama bir akşam kadının yanından eve yine geç gelince annem “Bar-

dağı taşıran son damla oldu” diyerek bir daha dönmek üzere evden çıkıp gitmesini söyledi.

– Yani sokağın anahtarını verdi desene. Ne dediğini anlamadığımı fark etti. Eskiden böyle derlermiş. Biz ise “defetmek”, “kapıyı göstermek” deriz. Hangi aydı? Ağustos sonu, eylül başı mıydı?

– Sanırım öyleydi, dedim.

Ned’in araştırmacısı Gilda Brent’in ölümüyle ilgili hiçbir kayıt bulamamıştı. Ne aptalım diye düşündüm. Ned araştırmaları kendi yapıyor sanıyordum. Tabii ki o yapmayacak, başkasına yaptıracaktı.

– Hangi ay olduğunu söylemedin, dedi Ned. Kadın 1970 yılını baştan sona taramış. Ama bulamamış. Senin isteğine kesin bir yanıt bulmak için *The Times*’taki ölümlerle ilgili yazılara bakmasını söyledim.

– Neden, onun ölümü gazetede çıkmış mıdır? diye sordum

– Tabii. Zamanında ünlü bir oyuncuydu. Bir tek, *The Fiancée* filmi bir yazı çıkmasını gerektirirdi. Ama hiçbir şey bulamadık, bu da o tarihlerde olmadığını gösteriyor.

– Neyin olmadığını?

– 1970’te ölmediğini. Unutma ki 1979 yılında menajeriy-le konuştum. Ben ölmediğini sanıyorum. Ölmüş olsaydı duyardım gibi geliyor. Mutlaka bir gazetede okumuş olur-dum ve unutmazdım. Belki de araştırmaya değer bir konu-dur... Cinayet romanlarından birine iyi bir konu olur. Hani o “Gilda Brent’e Ne Oldu?” türünden, *Kaybolan Kadın* gibi bir şey...

O akşam hava serin ve pusluydu. Dudaklarımız ılıktı ama ellerimiz buz gibiydi. Parmaklarımız birbirimizin tenin-de buz parçaları gibi dolaşıyordu. O yaz gecelerine özgü se-vişmelerimiz çok uzakta kalmıştı. Hani sonsuza dek birlikte kalacak gibi, yavaşca, ağır ağır seviştığımız, ter içinde kaldı-ğımız, şimdiki gibi ısınmak için sımsıkı sarılmadığımız gün-ler... Şimdiyse her şey birkaç dakikada olup bitiyor. Bir an önce ısınmak için sarılmamız gerektiğine göre başka türlü olamaz.

Oysa henüz aralık ayına yeni girmiştik. Stella ölmeden. Noel’den önce kararımı vermeliyim. Hava dayanılamayacak

kadar soğumadan. Bu ev elimden alınmadan. Kimse benim yerime karar veremez. Ned'e sormanın da bir faydası olmaz. O, hiçbir şey düşünmememi, düşünmenin ölümcül bir şey olduğunu söyler, her şeyi bırakıp onunla yaşamamı ister. Bundan eminim.

On altıncı kısım

Stella, doldurduğu bantları sildi. Hiçbir zaman yüksek sesle söylemeye cesaret edemediği duyguları ve kendisine nasıl acıdığını anlatmıştı kasetlere. “Aslında bu bantlar hiçbir işe yaramaz” dedi. İçinde tuttuğu ve kimseye söylemediği o kadar çok şey vardı ki... Yıllar boyunca bastırıldığı birçok duygu, birçok olay... Bunları bir kere olsun anlatmanın en azından şifa verici bir yönü olmalıydı. Anlatmak, Genevieve’le konuşmaya benziyordu, ama daha özgürce bir konuşmaydı ve bu yüzden daha rahatlatıcıydı.

Teybe dönerek, “En azından yararın dokundu” dedi. “Beynimin içinde birikenleri temizledim, şimdi de bantları sildim, söylediklerimi yok ettim.

Söylediklerim tam olarak yok olur mu? İnsan yazdıklarını yırtarak, parçalayarak veya yakarak yok ettiğinde eğer bir kopya saklamamışsa yazdığı kelimelerden eser kalmaz. Ama bir yerde okumuştum, seslendirilmiş sözcükler için aynı şey geçerli değilmiş. Ses hiçbir zaman yok olmazmış, dinleyenlerin kulaklarında değil de evrenin boşluğunda hep yaşarmış. Bir sözcüğü bir kere söylemeniz onu ölümsüz ve yok edilmez kılarmış. Benim de anlattıklarım yükseklerde bir yerlerde yaşıyor, ölmediler demek ki... Kim bilir belki de başka gezegenlerde yaşayan gizemli mahluklar anlattıklarımızı dinliyordur.

Tüm bunlar hayal ürünü. Benimse hayal kurarak kaybedecek zamanım yok. Üç bant daha dolduracağım. Kendimi

olduğumdan daha hasta gösterip odaya kapanacağım. Böylelikle huzur içinde konuşabilirim. Birinci bantı kendim için dolduracağım. Sesimi sınamak için. Geri kalan bantları doldururken güçlü olmam gerek. Akli başında bir sesle konuşmalıyım. Beni dinleyenlere geçerli bir tanık görüntüsü vermeliyim. Bunamış, yaşlı bir hasta gibi değil... Bu bantları dinleyen duyduklarını nasıl kullanırsa kullansın, anlattıklarının doğruluğundan hiç kuşku duymamalı...

Doğüstü güçlere, cinlere yalvararak kadınlığını yok etmelerini, göğsündeki sütü safra suyu olarak kullanmalarını isteyen Lady Macbeth değil miydi? Bunu Genevieve'e sormalı! Bu satırları şimdiye kadar unutmamamın nedeni okulda duyduğumuzda çok gülmüş olmamızdı. Oysa ölümeye yaklaştığım şu anlarda ben de Lady Macbeth'le aynı şeyleri istiyorum. Ömrüm boyunca bana yüklenen zayıflıktan, yumuşaklıktan, kadınsı olarak tanımlanmaktan kurtulmak istiyorum. Alan, hayatında gördüğü en dişi kadın olduğumu söylerdi. Oysa yaptığım şeyde veya gerçekleştirilmesine yardım ettiğim şeyde en ufak bir dişilik yoktu. Erkeksi de olamayacağıma göre en doğrusu Lady Macbeth olmam.

Birinci bant burada başlıyor.

'Hepsi şakaydı, değil mi?' diye sordu Genevieve. Yaşarken onu hayal kırıklığına uğratmama engel olmaya çalışıyor. Sonra olacakları düşünmenin sırası değil. Oluruna bırakmalıyım. Gilda'yı öldürmek şakasının bir oyundan ibaret olduğuna inanmak istedi, ben de öyle olduğuna inanmışım ilk başta. Ben de bir oyun olduğuna inanmayı çok istemiştim, kendimi inandırmışım da... Aramızda zehirlemek, merdiven basamaklarına yağ sürmek veya dik bir yamaçta arkasından itivermek gibi şakalar yaptığımızda, kendi kendime, bütün bunlar boş laflar, Alan ciddi değil, bu sadece bir oyun dediğim sürece aramızda konuştuklarımız hiç önemli değil. derdim.

İlişkimiz gizliydi belki ama yine de çok saf bir yönü vardı. Şimdi eşiğine geldiğimiz *folie a deux* bu saflığı bozacak gibiydi. Bir gün Gilda'yla ikimiz deniz kenarına, Dunswich'e, yüksek tepelerin olduğu bir yere gittik. Nefis bir gündü. Bir süre o tepelerde yürüdük. İstersem onu aşağı itebileceğimi

düşündüm. Tam olarak ne düşündüğümünden emin değilim ama eve gidip karısını öldürdüğümü söylersem çok sevineceğini, beni eskisinden daha fazla seveceğini düşünmüş olabilirim...

Tabii ki Gilda'ya elimi sürmedim. Tabii ki ona dokunmadım ama eve dönünce aklımdan geçenleri ona anlattım. Hoşlanacağını, memnun olacağını sanıyordum.

'Neden yapmadın?' dedi.

O aralar, gazetede okuduğu değişik bir zehirden söz ediyordu bana. Nasıl etkili olacağından. 'Ben de sana aynı şeyi sorabilirim. *Sen neden yapmadın?*' dedim.

'Düşüncenin gölgesi' dedi. 'Bilirsin ya, alınan kararların yolunu kesen o soluk şey.'

İnsan bir şeyi çok konuşursa ona alışır ve zamanla konuşulan o şey gerçekmiş gibi olur. Alan için konuştukları gerçek olmuştu. Söylediklerinde ciddiye di. Artık şaka olmaktan çıkmıştı. Açıkça yapılan şakalar zamanla kesildi, sanırım Alan da yavaş yavaş söylediklerinin gerçekten uygulanmasını istemeye başladı. Artık bunu anlıyordum ve korkuyordum. Yine de Charmian'ın mektubunu gösterdiğinde çok sarsıldım. O mektubun varlığını unutmuşum. Bir ruhbilimci görse, kuşkusuz mektubu unutmak için uğraştığını, bilinçaltıma attığını söyler. Mektubu yeniden görmek, Alan'ın onu saklamış olduğunu anlamak beni çok korkuttu. Arşivlerde saklarını dememiş miydi? İşte dediğini yapmıştı.

Charmian'ın ne yazdığını unutmuşum. Mektubu tekrar okudum. İlk okuduğumda gerçek anlamını kavrayamamıştım. Oysa ikinci kez okuduğumda kadının zavallılığı ve kederi çok daha belirgindi. Bugün bile unutmadım o sözleri. *'Sensiz yaşayamayacağım. Denedim ama günler bir türlü bitmek bilmiyor.'*

'Gilda'nın intiharını sahneye koymaya ne dersin?' dedi Alan. 'Bu mektubu bana yazmış gibi yaparak intihar süsü vermeye?'

Olmayacak bir şeydi bu. Gerçekleştiremeyeceğimiz bir şey... İstesek de imkânsızlaştıran o kadar çok neden vardı ki... Charmian mektubu daktiloda yazmıştı. Herhalde yazısı çok kötü olduğu için. İmzası öylesine okunaksızdı ki kolaylıkla Charmian da okunabilirdi, Gilda da... Ama Gilda'nın

daktilosu yoktu, açık seçik bir imzası vardı. Üstelik Alan onu terk etmemişti. Gilda, Alansız kalmamıştı. Saymakla bitmeyecek bir sürü neden daha... ama onları bir kenara bıraktım. Benim için bunların hiç önemi yoktu. Benim için önemli olan Alan'ın şakayı gerçeğe çevirmeyi düşünmesiydi. Alan'a göre artık şaka yapma zamanı bitmiş, harekete geçme zamanı gelmişti...

Oysa benim içimden söylediklerini hafife almak, gülüp geçmek geliyordu. Bir erkeğin benim için, benimle yaşayabilmek için karısını öldürmeyi göze almasını anlayamıyordum. Benim dünyama çok yabancı bir şeydi bu. Benim dünyamda filmlere, kitaplara yer vardı, ama şehir dışında yaşayan orta yaşlı dul bir kadın için böyle cinayetlerin konuşulmasına bile yer yoktu.

Bu konuyu bir daha konuşmak istemiyordum. Eskisi gibi devam etmeyi de istemiyordum -aslında tam olarak ne istediğimi de bilmiyordum - belki Gilda'nın ölmesini istiyordum ama doğal, ani, acısız bir ölümle... Böyle bir ölüm var mıdır acaba?

Konuşmak istemiyordum ama buna mecburdum. Alan'ı konuşturdum, sonra söylediklerinin imkânsız olduğunu bir daha bu konuya dönmememiz gerektiğini söyledim. 'Bu kadar şaka yeter' dedim. 'Şakadan da öte bu konuda ciddi bir niyet belirtmekten kesin olarak kaçınmalıyız' dedim. Onu ikna ettiğimi sandım. Onu nasıl ikna edeceğimi bildiğimi sanıyordum. Gilda'yı öldürmekten söz edince değiştiğini, ahlakının bozulduğunu, sevdiğim adamın yerine başka birisi gelmiş gibi hissettiğimi söyleyerek...

Mevsim yazdı. Portremi yaptığı o yaz. Yollarını kaybeden o çiftin kapımızı çaldığı, onlardan fotoğrafımızı çekmelerini istediğimiz gün. O çift gittikten sonra elimde gül, poz vermeye devam ettim. Alan gülmeye başladı.

'Erkek amma da garip biriydi, değil mi? Cehennemden gelen fotoğrafçı! Azı dişleri nasıl da sivriydi, gördün mü? Bana kalırsa kadını bataklıkta boğmaya niyetleniyor...'

'Yapma' dedim.

'Sevgilim, Gilda'dan söz etmiyorum ki. Zavallı yabancı bir kadından söz ediyorum. Adaletin yerini bulması ve yasaların üstünlüğü için fotoğraf makinende parmak izlerini bıraktı.'

Gülü yere bıraktım ve yanına yaklaştım.

‘Ya bu konuştuklarımız Gilda yerine sana olan sevgimi öldürürse mutlu olur musun?’ dedim. ‘Çünkü olacak şey bu...’ Aslında söylediğim doğru değildi. O sıralarda ona olan sevgimi öldürebilecek hiçbir şey yoktu. Yine de böyle söyledim. Hem de birkaç kez. ‘Bu olay seni değiştirecek. Başka birisine dönüşeceksin. Karısını gerçekten öldürebilecek birisine dönüşeceksin. Bu dediğim olursa artık seni sevebileceğimi sanmıyorum.’

Yüzündeki ifadeyi hiç unutmayacağım. Yaşamımın bu anını hâlâ unutmadım diyebilirim. Rengi attı. En sevdiği oyuncağını kaybeden ve nedenleri anlatıldığında bir türlü kabul edemeyen bir çocuğu andırıyordu. Richard’ın kedisi kapının önünde ezildiğinde yüzünü aynı ifade kaplamıştı. İnsanın içini paralayacak kadar büyük bir şaşkınlık ve önüne geçilmez bir acıyla yüklüydü karşımda duran Alan’ın gözleri...

Önce bu bandı dinledim, sonra Genevieve’in hediyesi Boccherini’yi. Çok hoş, çağdaş bir parçaydı. Şu sırada gerek duyduğum türden bir müzik. Teypte biraz önce anlatılanlarla tamamen çelişkili...

Sesim beklediğimden daha güçlü geldi bana. Arada bir kısılmasına engel olamıyorum. Daha önce de söylediğim gibi bu deneme bandı. Birazdan bu banda anlattıklarımı sileceğim ama ondan önce -bu konuda ne kadar çok konuşursam psikolojik açıdan o kadar rahatladığım için- o yazla ilgili anlatacağım birkaç şey daha var.

O zamanlar çiftçilerin anız yakmalarıyla ilgili şeyler. Yürümeyi pek sevmem, piknik yaparak açık havada oturmaya meraklı değilim, bu yüzden insanlar doğayla fazla ilgilenmediğimi zanneder. Oysa doğa tarihi hep ilgimi çekmiştir. Alan’la ortak zevklerimizden biri de buydu zaten. Çok ortak zevkimiz vardı. Örneğin ikimiz de aynı kitapları severdik, aynı tür müzikten hoşlanırdık, aynı resimlerden haz alırdık. Hayata bakış açılarımız da çok benzeşirdi. Doğudaki bataklık yörelerinde ve Suffolk kıyılarında yetişen çiçeklere bayılırdık. İkimiz de bir gün bir çatal kuyruklu kelebeği yakından görmenin özlemi içindeydik. İkimiz de sonbahar ve kıştan nefret eder, yaza bayılırdık. İkimiz de arabayla gidebileceğimiz

bir yere yürüyerek gitmezdik. Aynı yemekleri severdik. Birbirimizi yeni tanıdığımızda, ikimizin de çoktandır modası geçmiş bir içkiyi sevdiğimizi keşfetmiştik: pembe cin; cin ve angustura'dan yapılan bir içkiydi bu. Acaba bu içkiyi içen kimse kalmış mıdır? Örneğin, bir otele girip pembe cin istiyorum denebilir mi? Ne istediğini anlarlar mı?

Birlikte günahsız oyunlar oynamaktan hoşlanırdık. Bay ve Bayan Sevgili oyununda bile bir saflık ve hoşluk vardı. Kıyafet değiştirmemizin asıl nedeni ideallerimize ulaşmanın bir provasası olmasıydı. İkimiz de henüz yorulmamıştık, aşkımız tazeydi ve sevişmemiz genç bir çiftin ilk heyecanını taşıyordu. O yüzden bu oyunları iştahımızı kabartmak için değil ilerde gerçekleşecek ideal yaşamın provasası gibi oynuyorduk.

Neyse, konuyu saptırdım. Şimdi de konunun ne olduğunu unuttum. Belki de gerçek bir konu yoktu ortada. Belki sadece alıştırma yapmak için konuşuyordum. Neyse, yoruludum. Yeteri kadar pratik yaptım.

Bantlar, yaşamdan daha iyi. Kelimeleri istediğiniz gibi silip yenileyebiliyorsunuz. Bir anda her şey siz o sözcükleri söylemeden önceki haline dönüyor. Her şeyi yok edince yirmi dört yıl süreyle bazı olayları, bazı konuşmaları taşımaktan kurtuluyorsunuz. Olaylar ve sözcükler görünmez dalgaların sırtında başka gezegenlere doğru uçup gidiyor."

On yedinci kısım

Birisi Gilda'ya, "*Artık elli yaşındasın*" diye yazan imzasız bir tebrik kartı göndermişti. Üstünde dalgalı gri saçlı, elinde bir buket çiçek tutan, yaşlıca bir kadın resmi vardı. Stella da bir kart göndermişti ama onun kartı yaştan söz etmeyen cistendi. Stella, Gilda'nın o imzasız kartı göstermekten kaçınmamasına çok şaşırmıştı. Yaşını saklamasını veya yalan söylemesini bekliyordu, çünkü Gilda senelerdir yaşını saklıyordu. Oysa Gilda hem kartı hem de aldığı iki imzasız mektubu göstermekten çekinmemişti.

Kitaptan -gazetelerden değil- kesilmiş sözcükler ucuz bir kâğıda yan yana yapıştırılmıştı. Biri, "*Kocanın hayatında bir kadın var*" diyordu, diğeri de "*Alan, yakından tanıdığın bir kadına âşık.*" Stella, neden o mektupları kendisine gösterdiğini, neden Priscilla'nın, Jeremy'nin veya Marianne'ın önünde hem tebrik kartını hem de imzasız mektupları gözler önüne serdiğini bir türlü anlamamıştı.

Stella o güne kadar güvendiği komşularından, hatta yeni au pair kızdan, Aagot'tan bile kuşkulamıştı. Mektupları onlardan birinin yazdığını düşünüyordu. Daha sonra, mektupların yarattığı etkiler azalınca, kendisinin yazdığını itiraf etmişti. Dükkândaki en adi kartı satın almış, Alan'ın resimlendirdiği *Figaro and Velvet*lerden uygun kelimeleri kesmişti. Bunları anlatırken bir taraftan da kütüphanedeki raftan hangi kitabın sayfalarını kestiğini gösteriyordu.

Kitap çocuk kitabıydı, kelime seçenekleri kısıtlıydı. Alan; Gilda'nın bazı sözcükleri bulmakta gösterdiği beceriden övündüğünü anlatmıştı. Örneğin "koca" ve "kadın" sözcükleri çocuk kitaplarında sık rastlanan kelimeler değildi. Öyleyse neden bu kitabı seçmişti? Çünkü birinci sayfasında resimlerin Alan tarafından yapıldığı yazılıydı da ondan. Belki de Alan'ın o kitabı çok sevdiğini bildiği için, intikam amacıyla onu seçmişti.

Alan, "Neden yaptın?" diye sormuştu? "Neden kendi kendine mektup yazma gereği duydun? Bunun anlamı ne?"

– Gerçeği kabul etmenin değişik bir yolu... demişti Gilda.

– Sonra hatırladım, demişti Alan. Eskiden oynadığı bir filmde vardı. Alışılmış, aile içinde işlenen cinayet filmlerinden biriydi. Gilda, imzasız mektup alan bir kadını canlandırıyor. Bir farkla, o mektupları kadının düşmanları gönderiyordu. Gülmüştü. "Zaten ben de hep Gilda'ya en büyük düşmanının kendisi olduğunu söylemişimdir" demişti Alan.

Oysa Stella'nın canı hiç gülmek istemiyordu. Çoğu insan gibi, deliliğe benzeyen tüm davranışlardan ürkerdi... Alan'sa her zamanki gibi işi şakaya vurmuştu.

– Kestiği, kitabın ilk baskısıydı... Bir dahaki sefere *Country Life* dergisini kesmesini söyledim.

Gilda'nın yanıtı hiç Stella'nın aklından çıkmamıştı. Demek gerçeği kabul etmenin bir yoluydu, öyle mi? Stella yavaş yavaş olanları anlamaya başlamıştı. Gilda, hayatını bir film gibi yaşıyordu. O kadar çok rol yapıyor, hissetmediği o kadar çok şey söylüyordu ki gerçeği ancak yazılı olarak görürse algılayabiliyordu. Sadece yapmacık, ikinci sınıf filmlerden alınmış siyah-beyaz cümleler onda bir etki yaratıyordu. Acaba Gilda'nın dünyasında tek gerçek bu tür filmler miydi?

– Alan beni hiçbir zaman bırakmaz, demişti. Yapamaz. Ev benim üstüme, gelirimizin çoğu da öyle. Aslına bakarsan onun bir çöpü bile yok.

Bunu çok melodramatik bir edayla söylemişti. Öne doğru atlayarak ellerini iki yana açmıştı. Sonra büyük bir sır verecekmiş gibi boynunu uzatıp başını bir yana eğerek Stella'ya yaklaşmıştı. İri mavi gözleriyle Stella'nın yüzünde çukurlar kazacak gibi bakıyordu.

– Alan'la ilişkiye giren bir aptalın en azından zengin olması gerek. Ama zengin biri onunla ne yapsın? Değil mi?

Stella da Alan'ı korumak, her kadının onunla olmak isteyeceğini söylemek istemiş ama buna cesaret edememişti. Gilda, Alan konusunda fikrini sorduğunda hep ilişkilerini bildiğini, onu hazırlıksız yakalamak için tuzak kurduğunu sanarak korkardı. Mektuptaki “yakından tanıdığın kadın” kendisi olduğuna göre Gilda'nın da bunu bildiğini ve Stella'nın itiraf etmesini beklediğini düşünürdü. Gilda, zaman zaman Stella'ya Alan'ı nasıl “geri alacağını” ince ince anlatırdı. Sonra Stella'ya, “Ne düşünüyorsun?” diye sorardı. Daha sonra kendini taburenin üstüne atar, odada sanki bir üçüncü kişi varmış gibi boşluğa doğru böylesine saf ve kapalı kalmış birine fikir sormanın ne kadar abes olduğunu söylerdi.

Stella her an Gilda'nın açıkça sormasını bekliyor, kendini buna hazırlıyordu.

– O kadın sensin, değil mi?

Oysa bir gün Stella'dan değil, Priscilla'dan şüphelendiğini duyunca çok şaşırmişti.

– Bana, Molucca'ya geldiğinde, Priscilla'yı görmeye gittiğini sanıyordu. Priscilla ile Jeremy İxworth civarında oturuyorlardı. Beraber olduğu kadın ben olamazdım, onun gözünde fazla yaşlıydım. Priscilla'ysa kırk yaşında bile yoktu.

Gilda buydu işte. Onun gözünde, erkekler ancak genç ve güzel kadınların peşinden koşardı. Kadınlar da zengin bir koca ve “iyi yatan” bir sevgili isterdi. Belki genç değildi ama hâlâ güzeldi. Stella'ya üstüne basa basa, “Paralar da bende olduğuna göre Alan bir yere gidemez” diyordu.

– O bahar, bir gün Gilda bize gelmek istedi. Priscilla'nın Jeremy'nin çocuklarıyla birlikte yemeğe geleceğini biliyordu. Bir de John ve Madge Browning geliyordu. Alan da gelir diye Gilda'nın kendi kendini davet etmesine sevindim. Yemeğin nedenini hatırlamıyorum. Ya Paskalya'ydı ya da Richard'ın doğum günü... Hoş, yaş günü olsa mutlaka çocukları da çağırırdım... Yemeği Aagot hazırladı, çok güzel yemek yapardı. Yemekten çok sonra, çay saatinde Gilda korkunç bir skandal yarattı.

Yemek boyunca gözünü Priscilla'dan ayırmamıştı. Stella büyük bir saflık içinde Alan'ı Priscilla'nın yanına, Gilda'nın da karşısına oturtmuştu. Gilda, yemeğine elini sürmeden gözlerini Priscilla'ya dikerek oturmuştu. Eğer insanlar elli-

sinde hâlâ bu hastalığa tutulabiliyorsa Gilda kesinlikle anoreksiye tutulmuştu. O yıllarda anoreksinin ne olduğu henüz bilinmiyordu. İnsanların ya bir dertleri olduğu için ya da başka bir hastalıktan ötürü iştahları kesildi zannediliyordu. Stella, Gilda'nın zayıflamak için aç kaldığını sanıyordu, oysa Gilda gitgide eriyordu. Elbisesinin altından kaburgaları sayılır hale gelmişti. Her zaman üstüne yapışan daracık giysiler giymekten hoşlanırdı. O gün de kısacık, parlak yeşil ipekli bir elbise giymiş, belini de kalın siyah bir kemerle sıkırmıştı. İçindeki gerginlik güzel yüzüne yansımıştı. Makyajı abartılıydı. Altın sarısı saçlarını omuzlarına salmıştı.

Suskundu, hiç konuşmuyordu. İşin kötüsü, kimse Gilda'nın konuşmadığını fark etmemişti. Stella'nın dışında kimse... Stella belki de Gilda'nın her haline, her davranışına fazlasıyla dikkat ettiği için fark etmişti. Ötekiler kendi aralarında konuşup gülüşüyordu. Büyük bir olasılıkla Gilda'nın sessiz durmasından mutluydular. Son zamanlarda o kadar sıkıcı olmaya başlamıştı ki, ilgisini çeken tek konu kırklı ve elli yılların film dünyasıydı. Hangi aktörün kime ne dediği, o yıllarda karşılaştığı -şimdi çoktan unutulmuş- ünlüler, kendisinin ne kadar meşhur olduğu ve en kötüsü nasıl hakkının yenildiği, nasıl kıskanıldığı ve hak ettiği yere kimlerin yüzünden gelemediği. Belki de eskiden beri sadece bu konuları konuşurdu da o yıllarda genç ve güzel olduğu için insanlar sıkılmadan dinlemişti.

Gilda suskunluğunu saat dörtte bozdu. Marianne ile Priscilla'nın kızı Sarah çay hazırlamıştı. Bir de pasta getirmişlerdi. Gilda başıyla hayır derken pastaya zehirliymiş gibi, Alan'ın şaka yollu zehir koyacağını söylediği yiyecekmiş gibi bakıyordu. Priscilla'nın ufacık bir lokmayı ağzına atmasını bekledi.

"Kocamla nerede buluşuyorsunuz? Söyle bakalım" demişti.

- İşin korkunç tarafı, dedi Stella, bu sözleri hangi filmden aldığını biliyordum. Birkaç gün önce Gilda'yla Sudbury'ya *The Skies Above Us*'i görmeye gitmişlerdi. Gilda, hava kuvvetlerinde bombardıman uçakları kullanan genç bir pilotun eşi rolündeydi. Elbisesinin kocasına âşık olmasından -haklı olarak- şüpheleniyordu. Genç kadının karşısına aynı sözler-

le çıkmıştı. Stella, bu yüzden şaka yaptığını sanmıştı ilk başta. Filmden alıntılar yaparak konuyu oraya getirmek istediğini düşünüyordu.

Oysa, Priscilla'nın film dünyasıyla hiç ilişkisi yoktu. Sine-maya da gitmezdi. "Ne?" dedi.

Gilda, aynen filmdeki gibi söylediklerini tekrarladı. Filmde eltisi rolünü oynayan Patricia Roe ağlayarak her şeyi itiraf eder ve genç pilotu bir daha görmeyeceğine yemin eder. Sonunda Gilda bir hava saldırısında ölür, böylece herkes mutlu olur.

Oysa Priscilla'nın bu senaryoya uymaya hiç niyeti yoktu. Sakin bir sesle Gilda'ya bir şey anlamadığını söyledi. Gilda'ysa, suçlayıcı ve uzun bir konuşmayla filmde alıntılar yapmaya devam etti. Sonra da gerçek yaşama ve kendince gerçek olarak gördüğü kişilere döndü. Alan ile Priscilla'nın birbirlerini sevdiklerini, yıllardır ilişkileri olduğunu biliyordu ve buna son vermelerini istiyordu. Ancak gerek Jeremy, gerekse çocuklar Priscilla'nın nasıl bir insan olduğunu öğrenmeliydi. Stella da gerçekleri kabul etmeli, evine kimleri davet ettiğini bilmeliydi. Priscilla ile Jeremy'nin bu işi nasıl halledecekleri onu ilgilendirmiyordu, kendisine gelince, ilişkisini hemen bitirdiği takdirde Alan'la barışmaya hazırды.

Priscilla, çok olgun ve kibar davranmış, olanlardan ötürü Stella'dan özür dileyip ertesi gün arayacağını söyleyerek Jeremy'ye "Artık gidelim" demişti. Karşı gelen çocuklarına da, "Paltolarınızı getirin, lütfen. Münakaşa etmeyi bırakın, gidiyoruz" demekle yetinmişti.

Bütün bunlar olurken Alan hiç ses çıkarmamıştı. Stella da ağzını açmamıştı. Sonra, aralarında konuştuklarında, ikisi de yapılacak başka bir şey olmadığına birleşmişti. Alan, karısının suçlamalarına karşı gelebilir, anlattıklarının gerçek olmadığını söyleyebilirdi. Her ne kadar Gilda'nın suçlamaları doğru değilse de, Alan'ın Gilda'yı hiç durmadan, devamlı olarak aldattığı bir gerçektir. Tek sorun Gilda'nın yanlış kadını seçmesiydi. Stella'ysa Gilda'nın kocasıyla ilişkisi olan kendisi olduğu için kimseyi korumaya kalkmamıştı.

Jeremy ile Priscilla çıkıp gidince Gilda haykırmaya başladı; aynen St. Michael's Farm'da, edinemediği çocuk konusunda yaptığı gibi... Stella'nın iki biblosunu fırlatmış, pa-

ramparça etmişti. Yerlere yatmıştı. Bu durumlarda bir tokat atmak gerekir dense de kimse Gilda'ya tokat atamamıştı. Marianne, gözleri yuvarlarından fırlamış, bir süre olanları izledikten sonra yukarı kata çıkmıştı. Bir tek Richard olanlardan etkilenmemiş, uzak bir köşede yere oturmuş, Madge Browning'in getirdiği kitabı okumaya devam etmişti.

Tüm bunlar çok sonra, Gilda'nın sık sık Stella'ya Alan'ın kendisini aldattığından şüphelendiğini söylemesinden sonra oldu. Stella da -yıllardır yaptığı gibi- Gilda'yı eskisinden daha az görmeye çalışıyordu. Hem kocasıyla ilişkisi varken kadının yakın arkadaşı gibi davranmaktan suçluluk duyuyor hem de Gilda'dan gittikçe daha çok nefret ediyordu.

Alan'a, "İstersen boşanabilirsin" dedi. "Bu evi satar, Richard'ı alır, *benim* evime yerleşiriz. Bizi geçindirecek kadar param var. O para bizim paramız sayılır, senin ile benim..."

Ah, paradan konuşulmasından ne kadar nefret ederdi aslında. Ama Alan'la konuşabiliyordu. Richard'ıysa özendirici bir unsur olarak kullanıyordu. Alan'ın onu ne kadar sevdiğini biliyordu... Alan tüm çocukları severdi. Çocuk kitapları resimlemeyi meslek olarak seçmesi boşuna mıydı?

- Onu öldürmeme izin vermeliydin, dedi Alan.

- O kadar... kısa ve anlamlı bir cümleydi ki, Genevieve, sanki, ne bileyim... sanki bıraksaydın kapıyı açardım veya telefon etmeme izin vermeliydin dermiş gibi. Kızamadım bile. Güldüm...

- Gilda'yla artık görüşmemek hiç aklınıza gelmedi mi? İlişkinizi kesmek?

- Onu da denedim. Onunla arkadaşlığımı sona erdirsem yine Alan'ı görmeye devam edecektim. İlişkimiz rastlantılara bağlı olmaktan çıkmıştı artık. O raslantılar fazladan gelen hediyeler gibiydi... Biliyor musun, Genevieve, insan neyse o kalır. Ne kadar istese de tümüyle kendini değiştiremez. Bir zamanlar arkadaş diye bildiğim birine artık seninle görüşmek istemiyorum, çık git hayatımdan diyemezdin ben. Ne kadar istesem de -ki bazen istediğim olurdu- terbiyesiz ve kaba olamam. Üstelik şey -suçlu- olan bendim, öyle değil mi? Ona kaba davranırsam, arkadaşlığımızı ben bozarsam hem suçlu hem güçlü duruma düşerdim. Ne demek istediğimi bilmem anlıyor musun?

Yirmi mil uzakta oturuyorlardı ama Gilda sık sık “habersizce uğruyordu”. Bu “habersiz uğramalar” çoğunlukla Richard’ın okuldan eve döndüğü saatlere raslıyordu. Stella içinden acaba bilerek mi bu saati seçiyor, diye düşünürdü. Çoğunlukla korku içinde yaşıyordu. Gözlerini Richard’a diktiğini gözlemliyor, bundan korkuyordu. Gilda çocuk istediğinden söz etmeyeli çok zaman geçmişti. Şimdi çocukları sevmediğini söylüyordu. Zaten çok değişken bir ruh hali vardı Gilda’nın. O sırada çocukları sevmediğini, onların baş belası olmaktan başka bir işe yaramadıklarını söylediği bir devirdeydi. “İlginç olmayan, can sıkıcı nesneler” diye söz ediyordu çocuklardan. Sık sık, Beytüllahim’deki bütün erkek çocukları katleden Herodes’ten yana olduğunu söylüyordu. Sonra da Richard’a bakıp gülümsüyordu. Sanki bir gülüşle, bir sırt sıvazlamayla bütün söylediklerini unutturacakmış gibi...

En büyük zevki sayfiye otellerinden birinde çay içmek veya eski bir filminin gösterildiği bir sinema bulmaktı. Sinemaya girerken bilinçli bir rahatsızlık sergilerdi. Bilet satanlara veya yer gösterenlere sinirli sinirli selam verirdi. Uçaktan inen ünlü bir kadın rolünü oynuyor gibiydi... Herkesin tanıdığı bir kadın... Kimsenin Gilda’yı tanımadığını gören Stella’ysa Gilda adına utanç duyardı.

Richard bu gezintilere katılmaz, evde kalırdı. “Onu au pair kızla bırakabilirsin” derdi Gilda, sanki Richard odada yokmuş gibi. Aagot’un adını söyleyemiyormuş gibi davranırdı. “Bu çocuktan biraz ayrılman gerek” derdi.

Sonra döner ve gözlerini dikerek Richard’a bakmaya başlardı. Tıpkı bir çocuğun yüzünü gözünü buruşturarak başka bir çocukla alay etmeden önceki bakışı gibi... Gilda, sonradan suratını oynatıp alay etmese de her seferinde uzun uzun Richard’a bakardı. Gilda Richard hakkında ne zaman böyle konuşsa Stella oğluna sımsıkı sarılırdı. Sonra onu Aagot’un yanına götürür, odaya geri geldiğinde Gilda’ya bir daha böyle konuşmamasını söylerdi. Gilda’ya bunu söylemek bile cesaret isterdi. Bir de içindeki o korkunç suçluluk duygusunu kulak ardı etmek... Çünkü onun Gilda’yı suçlamaya hiç hakkı yoktu. Gilda’nın kocasını elinden alan o değil miydi? O kadarla yetinmeyip onu öldürmeyi şaka da olsa konuşacak kadar ileri gitmemiş miydi? Arkasın-

dan kötü kötü konuşarak kocasının ihanetine tuz biber ekmemiş miydi?

Gilda Richard'dan hep ana kuzusu diye söz ederdi. "Bir babaya ihtiyacı olduğunu, onu futbol maçlarına götürecek, şut çekmesini öğretecek biri gerek" derdi. Gilda'nın baba eksikliğini tanımlaması hep basmakalıp biçimlere dayanırdı. Anneler sarılıp okşamak, babalar da açık hava sporları için gereken varlıklardı. Sonra Stella'ya o kendine has gülüşüyle gülerdi. Oyunculuk derslerinde karşısındakine acıyanların bu duygularından pişmanlık duyduklarında böyle gülmeleri gerektiğini öğrenmişti sanki. "Başınızı bir tarafa eğersiniz, omuzlarınızı hafifçe gerer, kaşlarınızı kaldırarak gülümsersiniz" demişlerdi sanki okulda. *Lora Cartwright* filminde bu hareketi birkaç kez kullanmıştı. Stella'nın bir daha evlenmeyeceğine çok üzülüyordu. "Hem Stella hem de Richard için çok yazık" diyordu.

Bu sözler bardağı taşırmıştı. Stella, ne demek istediğini sordu.

– Ne demek istediğimi pekâlâ biliyorsun, Minik Şey. Onun bir babaya ihtiyacı olduğu kesin. Ama genç bir kız ile ufak bir oğlu olan bir kadını hangi erkek başına sarar? Ancak deli gibi âşıkça göze alır bunu... Eh, sana deli gibi âşık olacak birinin çıkmasını bekleyemeyeceğimize göre...

– Neden? Yaşımdan ötürü mü?

– Hem yaşımdan hem de bir sürü başka şeyden. Nasıl göründüğüne aldırmadığını biliyorum. Yoksa ağzımı bile açmazdım, ama güzellik konusunda bir iddian olduğu söylemez, değil mi?

Bu durumda Stella'nın yapabileceği tek şey onu bir daha görmek istemediğini söyleyerek arkadaşlıklarını bitirmektir. Ben olsam kesinlikle böyle yapardım. Annem olsa çok daha beterini yapardı. Oysa Stella hiçbir şey söyleyememişti. Korkakça davranarak Gilda'dan kaçmak için ya hasta numarası yapmış ya da başkasına sözüm var demeye başlamıştı. Bir keresinde, Gilda geldiğinde Richard'ı da suçuna ortak ederek birlikte yukarı katta bir dolabın içine saklandıklarını utanarak hatırlıyordu. Aagot'un kapıda Gilda'ya söylediği yalanları duymamak için nasıl elleriyle kulaklarını tıkadığını anlatmıştı.

– O sırada hâlâ o oyunu oynuyor muydunuz? diye sordum.

– Oyunu mu?

– Gilda'yı öldürme şakası, dedim. Hâlâ o konuyu konuşuyor muydunuz? Öldürecekmişsiniz gibi planlar yapıyor muydunuz?

– Ha, o mu? dedi. Polisler veya avukatlar katil zanlılarının yalan söylediklerini anlamak için neden bir yalan makinesine gerek duyar, hiç anlamamışımdır. İnsanların yüz ifadeleri de ses tonları da yalan makinesi kadar doğru verir aslında. O iş bitmişti artık. Zaten sadece şakaydı, Genevieve. Komik olmayan bir şaka.

Hiç bugünkü kadar uzun konuşmamıştı. Daha fazlasını anlatmak istiyordu ama ben izin vermedim. Battaniyesini getirip üstünü örttüm. Elleri buz gibiydi. Örtünün altına koymadan avuçlarımla ısıttım ellerini.

Phillipa ve Steve evlilik yıldönümleri için yemeğe çıktı. Philippa videoya çekmek için *Seaforth* ile *Postcards From the Edge* filmleri arasında bir seçim yapmak zorunda kalmıştı. Onun kaydetmediği filmi ben kaydettim. İşte bu yüzden saat sekiz civarında *Seaforth*'un üçüncü bölümünü çektiğim kaseti Philippa'ya götürdüm.

Steve pub'a gitmişti. Televizyon açıktı, onların evinde televizyon hep açıktır zaten. Phillipa bir taraftan Noel kartları yazıyor bir taraftan da *Stunt Man* filminde, Peter O'Toole'a bakıyordu. Bense Noel kartlarını düşünmeye başlamamıştım bile. Noel alışverişi de yapmamıştım. Önümüzdeki hafta Mike, Yorkshire'da çalışacaktı. Dört gece yoktu. Dönünce hiçbir Noel davetine veya aile toplantısına katılmayacağını, tüm zamanını kış bahçesini bitirmekle geçireceğini söylemişti.

– Böylesine bir tutkusu olduğu için sevinmelisin, dedi Philippa.

– Yani kadın peşinde koşmasına engel oluyor mu demek istiyorsun?

– Bunu söyleyen sensin. Kadınların peşinden koştuğu yok, değil mi?

– Bilmiyorum, dedim. Aldırmıyorum da. Onu terk edeceğim.

Ne yapsa beğenirsiniz. Televizyonu kapatmaz mı? Ben de ona Ned'i anlattım. Nasıl ilk günden beri kocamı terk edip onunla yaşamamı istediğini, benim bu teklifi nasıl reddettiğimi... Beni dinliyor, başını sallıyordu ama bakışından, böyle bir adam seni ne yapsın diye düşündüğünü anlıyordum. Beni arzulamasını anlıyordu da *sonsuza dek* kısmına inanamıyordu. Biliyordum çünkü ben de inanmamıştım. Sonunda, olanlara ayakkabısına koyduğum eğretili tuunun yardımıyla gerçekleşen bir mucize olarak bakmaya başlamıştım.

- Mike'a ne zaman söyleyeceksin?

- Gelecek hafta. Yorkshire'dan dönünce. O güne kadar sen de bir şey söyleme olur mu?

- Tabii. Yarın, saat ikide senin o meşhur Gilda Brent'inin başka bir filmi oynuyor. Sen iştesin, videoya çekmemi ister misin? 1945 yapımı, siyah-beyaz, açıkçası çok sıkıcı bir film. *The Skies Above Us...*

Eve döndüğümde Mike çalışıyordu. Birkaç dakika işine ara verip termostatik pencere sürgüleri hakkında bir nutuk attı. Güneş içlerindeki yağ ısıtınca yağın hacminin genişlemesi sonucu pencereleri kendiliğinden açan sürgülerdi bunlar. Yer karoları önümüzdeki hafta gelecekti. İtalya'dan gelen, fildişi rengi, siyah ve kırık beyaz özel seramik karolar... O burada olmayacağı için benim o gün evde kalmamı istedi. Tartışma çıkmaması için kabul ettim, bir de bunların hepsini benim için yaptığını, benim de en azından adamlara kapı açmak için bir gün olsun evde kalabileceğimi söylemesin diye...

Uğurböcekleri şans getirir. Bu kış evin içine sığan bir sürü uğurböceği var. İlkbahara kadar uyuyacak yerleri var mı, bilmiyorum, ama onları rahatsız etmemeye özen gösteriyorum. Annem, Nick'i sırf bir uğurböceğine zarar verdiği için doğurduğunu anlatırdı. Tabii şimdi onsuz bir hayatı düşünmek bile istemiyor, kızlarından sonra bir erkek çocuğu olması onu çok mutlu etmişti ama o sırada bu gebelik onu iyice sarsmıştı. Bir gün istemeden bir uğurböceği ezmişti. Onu hemen gömüp, mezarının üstünde üç kere topuğunu vurarak, "Uğurböceği, uğurböceği evimizin neşesi" diyeceğine elektrik süpürgesinin hortumuyla çekmişti zavallı böceği. İşte o akşam Nick'e gebe kalmıştı.

O sabah banyomda on iki uğurböceği buldum. Stella'nın banyosunda da beş tane... İşin kötüsü kış aylarında ne yapmak gerektiğini doğru dürüst bilmiyorum. Don yoktu, ben de beş böceği dikkatle alarak Stella'nın penceresinin dışında kuytu bir köşeye bıraktım. Anneannemin söylediği, hiç unutmadığım bir şiir var. En azından okulda öğrendiğim şiirler gibi unutmadığım satırlar...

"Çayırda aldım bir benekli uğurböceği.

*Uç, kuzeye, güneye, doğuya ya da batıya, uç uğurböceği,
Git en sevdiğim erkeğin yanına.*

Bak kalktı elimden uçuyor batıya,

Sahte kasabadan gerçek aşkımı çağırmaya."

Bu şiir Stella'yı güldürdü. Zevkten gülüyordu, komik bulduğundan değil. "Ne akıllı kızsın, Genevieve! Kimden aldın bu aklını?"

- Anneannemden, dedim. O kadarını biliyordum. Sevdiğim adamı, onun tek sevgilim olduğunu ve onu -ne demekse- o sahte kasabadan nasıl getirteceğimi düşünüyordum. Belki kurtardığım uğurböceklerinden biri Norwich'e uçarak onu bulup bana getirir diye geçirdim aklımdan...

Stella hâlâ yataktaydı. Kalkmaya da hiç niyeti yoktu, ama Lena mutlaka kalkması gerektiğini söylemişti. Biraz dinlenebilirdi ama hiç kalkmamak sağlığı için iyi değildi. Hem Marianne telefon etmiş, öğleden sonra geleceğini söylemişti.

- Öğle yemeğine kadar yatmanıza kimse karışamaz, dedim.

- Ağrılar başladı, dedi. Biliyor musun, şu ana kadar hiç ağrı çekmemiştim.

Ne diyebilirdim? Yatağın kenarına oturdum ve elini tuttum. Elime sımsıkı sarıldı, tırnaklarını kesip törpülemişti. Son zamanlarda sık sık yaptığı gibi beni deniyor, bana güvenmekte haklı olup olmadığını sorguluyordu.

- Evimin anahtarı hâlâ sende mi, Genevieve?

İnsanın yanaklarının kızardığını hisetmesi ne tuhaf! Küçükken ısınmak için kömür yakardık, ben de yanaklarımı alevlere yaklaştırırdım, yüzümü ısıtırdım. Kızarmak da aynı duyguyu veriyor. İnsanın derisini ısıtan bir alev gibi... Yüzüme bakıyor, yanaklarımın gittikçe daha kızardığını fark

ediyor gibi geldi bana. Herhalde anahtarını isteyecek, diye düşünüyordum.

– Eğer hâlâ sendeyse hiçbir sakıncası yok. Sende kalsın. Kimde olduğunu bilmem yeterli.

İşte o an ona her şeyi anlatmam gerektiğini kavradım. İçimde gittikçe kabaran bir suçluluk duygusu vardı, dışarı fıskırmaya hazır bir duyguydu bu... Bir an için okul çağında, suçlarını itiraf eden bir çocuk gibi olmuştum. Özür dilerim, efendim. Bendim. Ben yaptım. Derin bir nefes aldım.

– Stella, evinize gidiyorum. Molucca'ya. Yani Ned'le ikimiz gidiyoruz. Orada buluşuyoruz. Biliyorum, sizden izin almalıydım. Neden yapmadım, neden sormadım emin olun bilmiyorum. Şimdi nedenini biliyorum galiba. Hayır demenizden korkuyordum herhalde.

– Benim evime mi?

– Buluşacak başka bir yerimiz yoktu. Özür dilerim Stella, sizden izin almalıydım.

Gülümsedi. Eliyle elimi hafifçe sıktı. “Buna sevindim.”

– Sevindiniz mi?

– O evde âşıkların buluşup mutlu olması çok hoşuma gidiyor. Alan'la o evde çok mutluyduk. Her günümüz mutlu geçmişti, biri hariç.

Bir ürperti hissettim. Kehanet gibi işaretler beni hep ürpertmiştir. “Mutlu olmadığınız tek bir gün?”

– Evet. Bir kez. Son kezdi. Orada çok üşümüş olmalısınız.

Gaz sobalarını anlattım. Evi nasıl temizlediğimi, nasıl her yeri çiçeklerle donattığımı...

– Ben kalorifer koydurtmak istiyordum. Ancak bu da taticilerin, tesisatçıların gelmesi ve evin bana ait olduğunu bilen bir sürü yeni insanın olması demekti. O tarihlerde bile ev gizli bir sığınak olmaya devam ediyordu. Her şeye rağmen o sonbahar kalorifer taktırmaya kararlıydım. Keyfi kaçmıştı.

Son zamanlarda çok sık keyfi kaçıyor. “Sana sözünü ettiğim yazdan sonraki sonbahar. Ancak birden zaman durdu ve biz o sonbahara bir türlü erişemedik.”

– Bugün burada olduğunuza göre o sonbahara erişmiş olmalısınız.

Stella o ince, ruh gibi gülüşlerinden birini attı. “Bugün istemeden buradayım... Ancak bir süre daha dayanmam ge-

rek..." Başını yastığa dayadı. Yavaş bir sesle, "Ölümle savaşmak mümkün mü sence?" dedi.

- Bir süre için, evet, dedim. Sonsuza dek değil...

- Hayır, sonsuza dek olmaz tabii. Ama senin o acayip fikirlerinle belki ölümü uzak tutabilecek yöntemlerin vardır diye düşündüm. Gülümsedi. Aldırma. O dalmaçyalıyı gördüğümüz günü hatırlıyor musun? Bir dilekte bulunmamı söylemiştin hani?

Tabii ki hatırlıyordum. "Benim dileğim şu sıralarda gerçekleşmek üzere" dedim. "Ya sizinki?"

- Genevieve, biraz evvel sonbahara erişmiş olmamız gerektiğini söyledin. Evet eriştik ama birlikte değil. Priscilla'dan sonra Gilda'nın şüphelendiği bir sürü kadın daha çıktı. Tüm komşuları -aslında fazla arkadaşı yoktu ya- tüm arkadaşlar. Bana durmadan Alan'ın suçluluğunu kanıtlayacak ipuçlarından söz ediyordu. Mendilinde bulduğu ruj lekesinden, yakasındaki san saçlara kadar bir sürü gülünç kanıt... Hepsi ni uyduruyordu veya en azından hayal ürünüydü.

- Sizden neden şüphelenmedi?

- Portremin yapılması için fazla yaşlı olduğumu söylemişti ya, beni beğenmesi için de fazla yaşlıyım. Uzun bir süre sonra üstümüze geldiğinde, "Neden o? Neden genç bir kız değil de o?" diye haykırmıştı Alan'a. Erkekler genç kızlardan hoşlanmalıydı. Anlıyor musun, erkekler sadece genç ve güzel kızları isterdi. Onun dünyasındaki erkekler böyledi, onun...

- İkinci sınıf filmler dünyası mı? diye sordum.

Gülümsedi. "İstersen bu adı ver. O yaz Alan'ın hayatındaki kadınları anlatmakla geçti. Ben nasıl eskiden Rex'i canavar gibi gördüysem, o da Alan'ı canavarlaştırıyordu. Bugün bile anlattıklarının ne kadarına gerçekten inandığını bilmiyorum. Ne kadarı ürettiği senaryonun bir parçasıydı? Gerçek hayat yerine kendine yaşam biçimi olarak ürettiği filmin senaryosu... Zaman zaman hayatını değişik bölümlere ayırdığını düşünmüşümdür: heyecan dolu ve görkemli bir gençlik, kendisini deliler gibi seven bir adamla evlilik, sonra uzaklaşmaya başlayan adamı kaybetmemek için savaş vererek geçen orta yaş... Adeta bütün kadınların kaderi budur, ben rolümü doğru oynamalıyım, der gibiydi...

Aldatılan, haksızlığa uğramış kadın rolünü o kadar çok filmde oynamıştı ki sözcükler hiç zorlanmadan çıkıyordu ağzından. Hayatının en güzel yıllarını ona verdiğini, sonra eski bir ayakkabı gibi fırlatıp atıldığını söylediğinde hangi filmdeki konuşmayı tekrarladığını hatırlamıyordu bile. İkinci sınıf filmlerde haksızlığa uğrayan tüm kadınlar böyle konuştuğu için bu cümleleri kullanıyordu. Öyle olunca onun da böyle konuşması *şarttı*.

Arabasıyla Alan'ı takip ettiğinde *The Wife's Story* filmindeki kadını örnek almıştı. Sonra Alan'a, Norwich'e kadar peşinden gittiğini ve onu bir kahvede beklediğini övünerek anlatmıştı. Herkes ona bakarken o bir masada tek başına oturmuştu. Birisi gelip imzasını istemişti. Oysa o kadar üzüntülü, o kadar bedbahttı ki imzasını isteyen adama kendini öldürmek istediğini söylemişti. Bunları dinleyen Alan, *The Wife's Story* filminin sonunu anlattığının farkında olup olmadığını sormuştu. Bu sözler Gilda'yı çıldırtmıştı. Bağırma-ya başlayarak odada ne varsa her şeyi kırıp dökmesine neden olmuştu. Rol yaptığının yüzüne vurulmasına dayanamamıştı, zavallı, biçare Gilda."

Stella'ya hayretler içinde bakıyor olmalıydım. Sonunda, "Neden Gilda'yı terk etmediğini anlayamıyorum. Ondan ayrılmasını engelleyen bir şey mi vardı?" dedim.

- Onu terk etti, dedi Stella. Sonunda onu bıraktı.

- Onu bırakıp size mi geldi?

- Ah, evet.

- Bunu neden baştan söylemediniz?

- Bilmem. Aslında söylemek istiyordum. Onu benim için bıraktı. Ama orası hikâyemizin sonu, Genevieve. Yani her şeyin sonu.

- Mutlu bir son, dedim. Oysa buna inanmıyordum.

- Ya mutlu değilse? Dalmaçaylıyı görünce ne diledim biliyor musun? Mutlu bir son diledim.

Artık konuşmak istemediğinde bunu belli eder, konuyu kapatır, susar ve kesin bir nokta koyardı.

Elini teybe uzattı, bir kaset taktı. Gülümsedi, sonra kalkmamı engellemek için kolumu tuttu.

Belki ben de bir gün onun gibi klasik müzikten hoşlanırım. Sözlükleri okuyorum, hep yeni şeyler öğrenmeye çalışı-

yorum. Bütün bunlar Ned için. İyi kitaplar okumaya çalışıyorum, sanattan, resimden anlamak istiyorum. Demek ki bir gün senfonilerden ve operadan da hoşlanırım... Halk müziğine ve popüler şarkılara alışmış birine tuhaf gelen ince sesli bir parça çalmaya başladı. Bir süre dinlemeye, anlamaya gayret ettim. Sonra usulca Stella'nın elini kolumdan ayırıp, yanağından öperek Gracie'nin yanına gittim.

Stella'nın odasının bulunduğu koridora tekrar geldiğimde aradan uzun zaman geçmişti. Hava kararıyordu. Kapısının altından ışık sızmiyordu. Belki de uyuyordur, diye düşündüm. Sonra sesini duydum. Alçak, birisiyle konuşur gibi, hiç susmayan bir monologdu yaptığı. Anahtar deliğinden içerisini dinleme âdetim yoktur ama bir an için kapısının önünde durdum. İçimden bir ses kapıyı açmamamı, kapıya vurmamamı söylüyordu.

Aşağıda Stanley'ye rasladım. Köpekleri çıkartmak için gelmişti. "Stella'yı görmeye gelen biri mi var?" diye sordum. Başıyla evet dedi. Bayan Browning adında bir kadın gelmişti. Ama on ikide ayrılmıştı.

Demek ki Stella yalnızdı ve kendi kendine konuşuyordu...

Philippa, *The Skies Above Us*'in videosunu mektup kutuma atmıştı.

Banyo uğurböcekleriye doluydu. Bunun anlamını merak ettim. Sormak için annemi aradım ama telefona Len cevap verdi ve annemin anneanneme gittiğini söyledi. Ben de bütün uğurböceklerini ipek bir eşarbin içine toplayarak çiçeklerin altına bıraktım ve üstlerini yerde bulduğum solmuş meşe yapraklarıyla örttüm.

Sonra kendime bir fincan çay yapıp *The Skies Above Us*'i seyretmeye koyuldum. Kraliyet Hava Kuvvetleri, İngiltere Savaşı ve geride Spitfire uçaklarının pilotlarının yolunu gözleyen kadınlardan oluşan o bildik savaş filmlerinden biriydi. O bekleyen kadınlardan birini oynayan Gilda Brent, bu filmde Joan Crawford'a her zamankinden daha çok benziyordu. Giysileri Hollywood'vari idi. Gardırobu savaş sırasında karneyle giyinen kadınlara hiç uymayan tayyörler, kuyruklu ve cin gibi bakan gözlü tilki şallar, tüllü şapkalar ve ince topuklu ayakkabılardan oluşuyordu...

Stella'nın, gerçek hayatta söylediği cümleleri filmde duy-mak çok tuhaftı. "Hayatımın en güzel yıllarını ona verdim." "Neden o? Neden genç bir kız değil de o?" Filmin bitmesine on dakika kala, albayın karısı rolündeki Glynis Johns'a, "Onu elimden alabileceğini mi sanıyorsun?" diye soruyordu.

Ama albayın karısı onu elinden almıştı. Mutlaka sonun-da Gilda da kaçmış, hayatlarından yok olmuştu. Onu öldür-mekle ilgili söylenen sözler saçmaydı. Zaten hiçbir zaman ciddiye alınmış sözler değildi. O anlamda konuşmamışlardı.

Bence Stella ile Alan, Molucca'da yaşamıştı. Richard da onlarla birlikte yaşamış, zamanla Alan'ı babası olarak kabul etmeye başlamıştı. Tatillerde eve dönen Marianne için de bir oda hazırlamışlardı. Gilda onları terk edip giderken arabası-nı bırakmıştı. Stella ile Alan'a bir araba yettiği için Alan'ın arabasını satarak Gilda'nın bıraktığı arabayı kullanmaya başlamışlardı. Mutluydular.

Birbirine değmeden, yan yana yaşanan iki dünyanın hi-kâyesini duydunuz mu? Bir keresinde Ned anlatmıştı. İnsa-nın karşısına çıkan ikinci seçeneği de yaşama geçirmesini anlatan bir varsayım. Asıl hayatınızın yanında ikinci seçene-ği gerçekmiş gibi başka bir boyutta yaşamaya devam etmek. Örneğin benim Mike'la yaşadığım uzun yıllardır var olan dünyam, bir de Ned'le birlikte yaşadığım gerçek dünyam var. Stella ile Alan için de aynı şey geçerli olmalıydı. Oysa onların gerçek dünyaları benim hayalimdekinden farklıydı. Kargaşa, yıkım ve sonsuza dek mutsuzlukla dolu bir yaşamları vardı...

On sekizinci kısım

“Polise nasıl ifade verildiği konusundaki tüm bilgim okuduğum detektif romanlarıyla sınırlıdır. Şimdi bana soru soran, sorularıyla yol gösteren birileri olmayınca doğru dürüst ifade verebileceğimi sanmıyorum. Bu yüzden anlatacaklarım bitene dek veya yorgun düşene dek konuşacağım. Alan’ın dediği gibi, hangi koşul daha önce gerçekleşirse...”

Bu yaptıklarımın bir amacı var. Amacım Gilda Brent’in başına gelenleri açıklamak, aynı zamanda da Gwendoline Brant, sonra Gwendolin Tyzark olan insanın kim olduğunu anlatmak... Ben yakında öleceğim ve onu resmen yaşar halde bırakarak ölmek istemiyorum. En azından bazı insanların gözünde hâlâ yaşıyor olmasını istemiyorum. Bir insanın ölümü kayıtlara geçmeden, onaylanmadan, mühürlenmeden veya bugünkü dille bilgisayara kaydedilmeden o insan ölmüş sayılmaz. İşte bu yüzden Gilda ölmedi ve Alan veya ben konuşmazsak sonsuza dek yaşayacak. Alan konuşamaz çünkü o öldü.

Bu birkaç cümleyi önceden hazırladım. Aslına bakarsanız bir kâğıda yazıp yüksek sesle prova ettim. Bundan sonrası için aynı şeyi yapmayacağım. İçimden geldiği gibi konuşmakla yetineceğim.

Babalarının ölümünden sonraki yaz, iki çocuğum komşularımız Madge ve John Browning ve iki oğullarıyla Brow-

ning'lerin güney Cornwall sahilinde kiraladıkları eve gittiler. Richard'ın benden ilk ayrılışı olmasına rağmen döndüğünde aynı okula gittiği komşumuzun çocuklarıyla iyi bir tatil geçirdiğini anladım. Browning'ler, 1970 yılında aynı evi kiraladıklarında tekrar onlarla Cornwall'e gitmek istediğini hissediyordum. Bu yüzden onlarla gitmesi teklif edildiğinde çok sevindi. Ben de çok sevindim, yok, hayır böyle demek istemedim. Richard'dan ayrılmanın sevindirici bir yanı yoktu benim için. Gitmek istemeseydi onu caydırmak için en ufak bir çaba göstermezdim. Ancak Richard gerçekten gitmek istiyordu. Gitmek için can atıyordu. Böylece Alan ile bana birlikte olabileceğimiz iki hafta çıkmıştı. Gilda o sıralarda seyahatte olacaktı. İlk kez gökten zembille inanılmaz bir hediye inmişti sanki. Birlikte iki hafta geçirecektik. Gilda her yıl yaptığı gibi Fransa'nın güneyinde oturan arkadaşına gidiyordu. Marianne'a gelince, on yedi yaşındaydı ve doğal olarak artık tatillerini benimle geçirmek istemiyordu. Aslında Browning'ler onu da davet etmişlerdi ama, Marianne tatilini ne iki orta yaşlı büyükle ne de üç oğlan çocuğuyla geçirmek istiyordu.

Ağustos ayıydı. Marianne iki kız arkadaşıyla 20 ağustos-ta Costa Brava'yla Mayorka'ya gitmişti. Üç haftalık bir tatile çıkıyorlardı. Her ne kadar içim rahat değilse de Marianne'ın yanlış bir şeyler yapmayacağına güveniyordum. Birçok bakımdan yaşına göre olgun bir kızdı. Başına hiçbir şey gelmeden üç haftalık harika bir tatil geçirdikten sonra döndü. Başına bir şey gelen o değil annesi oldu. 26 ağustos günü Browning'ler gelip Richard'ı aldı. Bu tarihleri sanki bir kâğıda yazıp ezberlemişim gibi okuyorum, değil mi? Oysa hiçbir yere yazmadım.

Gilda da gitti veya gittiğini söyledi. Belki bunu açıklamalıydım... Ama, neden? Ben gerilim yaratmak istemiyorum ki... Gerilimsiz anlatıldığında bile son derecede korkunç olan bir olayı anlatmak istiyorum. Gilda, 28 ağustosta St. Michael's Farm'dan kırmızı Ford Anglia'sıyla yola çıktı. Hani altmışlı yılların başında yapılan, ön kaportası geniş, aşağı doğru sarkık vahşi bir piranayı andıran o arabalardan... Neden o arabaya hep o gözle bakmışımdır. Kim bilir, belki de onun arabası olduğu için.

Ertesi gün, Alan'la birlikte Molucca'ya gittik. O gün bilmiyordum ama aslında ömrümüzün geri kalanını orada geçirmek üzereymişiz meğerse.

Haftalardır hazırlanıyorduk. Ana konumuz buydu. Gilda'yı öldürmeyi bir kenara iten yeni konumuz... Yeni bir oyun bulmuştuk. Ne yapacağımızı, nasıl yapacağımızı, hangi yiyecekleri hazırlayacağımızı, hangi günler deniz kıyısına gideceğimizi, hangi geceler sabaha kadar uyumadan oturup ertesi gün yataktan çıkmayacağımızı kararlaştırıyorduk. Gilda'yı öldürme şakası bitmişti artık. Ondan kurtulmak için ürettiğimiz çetrefilli yöntemleri bir kenara bırakmış yeniden evcilik oynamaya koyulmuştuk. Buna belki de balayı oyunu da diyebilirsiniz.

Bizim yerimizde başka bir çift olsaydı sayfiye yörelerindeki otellerden birine veya Paris'e gitmeyi tercih ederdi. Oysa ben çocuklarımın tahsilini düşünmek zorundaydım, bunları yapacak kadar param yoktu. İkimizi birden böyle bir tatile götürecek param yoktu. Alan kendi payına düşeni ödeyemezdi. Son zamanlarda pub'larda tanesi on pounda manzara resimleri ile doğum günü tebrik kartlarına kedi resmi çizerek kazandığı paradan başka geliri kalmamıştı. Bunların dışında bir şey daha vardı, ikimiz de Molucca'ya gitmek istiyorduk aslında. Hep buluştuğumuz, birlikte olduğumuz yerdi orası, son altı yıldır hayatımızın en önemli yeri olmuştu Molucca. Evlilik oyunu oynadığımız bir sahneydi orası. Beraber aldığımız her şey oradaydı. Kitaplarımız, plaklarımız, resimlerimiz. Giysilerimiz vardı o evde. Çatal bıçaklar, sofrta örtüleri, çarşafklar... hepsi bizimdi, hepsini o ev için, evimiz için birlikte seçerek almıştık. Mutfakta en sevdiğimiz yemekleri yapmıştık, kullandığımız aletlerin tümü oradaydı. En sevdiğimiz içkiler büfede duruyordu: cin ve angustura. En sevdiğimiz beyaz şarap da mahzende duruyordu. İkimiz birlikte olunca her şeyin en iyisini yapmaya özen gösterirdik. En sevdiğimiz yiyecek ve içecekleri alır, en sevdiğimiz yerlere giderdik. Sizin anlayacağınız mükemmel birer haz düşkünü olup çıkmıştık.

O güne kadar yapmamış olduğumuz bir şey vardı. Birlikte bir gece geçirmemiştik. Ne tuhaf değil mi? On yıldır sevişiyorduk, ama tek bir geceyi sabaha kadar yan yana aynı ya-

takta geçirmemiştik. Sabaha kadar Alan'ın yanında yatıp uyumak için can atıyordum. Alan da öyle... Bir yıl önce çocuklarım tatildeyken sık sık Molucca'da buluşurduk, ama Gilda St. Micheals Farm'daydı, gitmemişti. Evde oturmuş kuşku içinde Alan'ın tüm davranışlarını denetliyordu. O yüzden sabaha kadar eve gelmemesi söz konusu olamazdı.

İnsan âşık olunca sevdiğini her haliyle görmek ister. Gündelik hayatında yaptığı tüm davranışları, onu gördüğünüzü bilse de bilmesede nasıl hareket ettiğini merak eder. Alan'ı uyurken görmüştüm ama gece uykusu değildi. Onu hiç gecenin karanlığında görmemiştim, rüya gördüğünde nasıl gülmüşediğini veya uykusunda tedirgin olduğunda gözlerini nasıl kırıştırdığını bilmiyordum. Sabah nasıl uyandığını bilmiyordum. Kolay uyanan biri miydi, sabahları uyandığında aksi mi oluyordu, bilmiyordum. Yattığı yerde yavaş yavaş mı kendine gelirdi, yoksa güne birden, yataktan fırlayarak mı başladı?

Önümüzdeki on günü hiç ayrılmadan geçirmeye kararlıydık. Oyunun bir bölümü beraber geçireceğimiz o on akşamdan söz etmektir. Erkenden nasıl en güzel içkileri hazırlayarak keyif yapacağımızı, hangi güzel yemekleri yiyeceğimizi konuşuyorduk. Benim ne giyeceğimi, neler konuşacağımızı bile önceden planlamıştık. Gilda'nın eylülün ikinci hafta sonundan önce geri dönmeyeceğini biliyorduk. Marianne da aşağı yukarı aynı zamanda geri gelecekti. Richard'sa okulların açılmasından iki gün önce, 8 eylülde dönüyordu. O tarihleri nasıl unutmadım, Tanrım! Demek ki isteseydim polise ifade verebilirmişim. Yardımcı da yoktu. Norveç'e, ailesinin yanına değil de, Durham Üniversitesi'nde okuyan ve Newcastle'da yazlık bir işte çalışan erkek arkadaşını görmeye gitmişti. Oraya gidebilmesi için arabamı bile vermiştim. Bu davranışımın altında sadece özveri yoktu. Hem yol parası hem benzin parası verecek olsa gidemeyecekti de ondan...

Aslında Alan'la birlikte geçirecek on gecemiz olmadı. Bir gecemiz bile olmadı. Çünkü hiç gecemiz olmadı... Hiç olmadı... Aynı yatakta yan yana hiç uyuyamadık... Bu, birlikte sabahlamadık anlamına gelmesin, çünkü iki uzun gece geçirdik birlikte... Ömrümün en uzun iki gecesini. İşte şimdi o iki geceden söz edeceğim.

Başında 'Hangi koşul daha önce gerçekleşirse' demiştim ya... En önce sesim gitti. Ne kadar kısık olduğunu duyuyorsun herhalde. Bundan sonrasını yarın anlatmaya çalışacağım...

Alan, beni arabasıyla Tivetshall St. Michael's'ten almaya geldi. Onu ilk tanıdığım günlerde kullandığı gri Rover'ıyla... 29 ağustos günüydü, saat on birdi, hava çok sıcaktı. Doğruca Molucca'ya gidip öğle yemeğini orada yemeğe karar vermiştik. Sonra belki arabayla sahile gidecektik. Akşam yemeğini dışarda yiyecektik. Küçük güzel bir otelde, romantik bir yemek, sonra birlikte geçireceğimiz ilk gece... O yemeğin parasını çıkartmak için kim bilir kaç tane resim yapmıştı istemeye istemeye...

Neler giydiğimi söylersem gülersiniz. Oysa o yıllarda insanlar daha resmî giyiniyordu. Ben de -herhalde- çoğundan daha resmî giyiniyordum. Sanırım, ellili yıllardaki giyim tarzımı hiç değiştirmemiştim. Üstü dar, beli sıkı, bol etekli elbiseler, kalın kemerler, naylon çoraplar ve topuklu ayakkabılar... Herhalde kendime o stili yakıştıırıyordum. Hiç pantolonum yoktu. Ne bir kazağım vardı ne de bir hırkam. Öyle şeyler giymeıdim. Alan beni almaya geldiğinde pembe ve mavi çiçekli beı bir elbise vardı üstümde. Ayağımda beı, rugan yüksek topuklu ayakkabılar. Pırlanta bir saat ve inci küpeler. Elbise omuzları açıkta bırakacak şekilde dikilmişti. Boyuma iki sıralı inci bir gerdanlık takmışım. Saçlarım arkaya doğru düz taranmıştı. Bol sprey sıkmışım. Bugün yemeğe çıkan bir kadın böylesine süslenmez değil mi? Marianne, yemeğe kot pantolon ve Hint gömleğiyle çıkıyor.

O gün giydiklerimden neden söz ettiğimi bilmiyorum. Anlatacaklarımla hiçbir bağlantısı yokmuş gibi görünüyor ama aslında var. Olanları daha da berbatlaştıracak bir şey varsa o da benim kılığım oldu. Molucca'da üstümdekilerden daha uygun giysilerim yoktu. Dolapta aynı biçim elbiseler, benzer topuklu ayakkabılar, yağmurdan korumaktan çok süs için giyilen bir yağmurluktan başka bir şey yoktu. Örneğin o yağmurluk gümüş rengi ile mavi karışımı ipektendi. O kadar ayrıntıyı bugün bile hatırlamama şaşıyorsunuz, değil mi?

Hava çok sıcaktı. Arabanın tüm camları açıktı, ama değil rüzgâr, ufacık bir esinti bile yoktu. Çiftçiler bu durgunluk-

tan yararlanarak anız yakıyordu. Tarlaları çeviren çitlerin yanma tehlikesi havanın sakin olduğu günlerde çok daha azdı. Çifçiler böyle bir hava bulunca mutlu olurlardı. Ufukta gökyüzünün maviliğini saklayan kalın bir duman tabakası vardı. Bu tabakanın içinde kış geceleri bacalardan çıkan koyu duman renginde kalın çizgiler görünüyordu.

Amaç zararlı otları sabanla sürmektense, yakmaktı. Otları yaktıktan sonra tarlaları sürüyorlardı. Bu işlem yapıldığında çiftçi ya da adamlarından biri geride kalarak yangından sonra etrafı denetlemesi gerekiyorsa da, ben hiç rastlamadım. Ben hep tarlaların içinde, köklü sapların arasında, dar yollarda ilerleyen alevleri, bir uçtan diğer uca denetimsiz, kendi başına tarlalardan çıkan dumanları görmüşümdür. Havayı karartan, zehir saçan, insanın genzini yakarak çıkan dumanı... Bu dumanın içinde, yolunu kaybetmiş sinek sürüleri gibi uçuşan kavruk bitki parçaları vardır hep. Tüm camları kapattık. Ellerim simsiyahtı. Yanmış kibrit gibi kokan siyah bir toz kaplamıştı her yanı.

Bir ara yiyecek bir şeyler almak için durduk. O da bir şişe şampanya aldı. Waveney ile Curton arasında o esnaftan başka hiç kimseye rastlamadık sanıyorum. Bir ara önümüzde bir araba vardı. İki kez de karşıdan gelen arabalara rastladık, o kadar. Yirmi beş yıl önce buraları çok ücra yerler sayılırdı. Bakir bir yöreydi. O yıllarda Suffolk İngiltere'nin en az bozulan bölümüydü. Bu durum Norfolk sınırına kadar geçerliydi. Sen bunu iyi bilirsin, annen ve anneannenden duymuş olmalısın. İnsan, iki yanda bomboş tarlalar ve ormanların arasından kırk elli kilometre yol kat ederken en fazla bir iki çiftlik evine rastlardı. Breckland hâlâ vahşi ve yabaniydi, bataklık da sessiz ve dingin...

Molucca'ya vardığımızda yükselen hortumlara benzeyen kara bulutlar arkamızda kalmıştı. Evin arkasındaki bataklığın üstündeki gökyüzü maviydi. Nefes aldığımız havada artık o yanık arpa kokusu kalmamıştı. Her tarafta inanılmaz bir sessizlik vardı. Kuşlar şafak vaktinde veya gece için tünerken öter, öğleleri seslerini çıkarmazdı. Önümüzden tek bir araba bile geçmediği o kadar uzun zaman olurdu ki...

İçeri girer girmez kendimizi yatağa attığımızı düşünürsün belki de... O zamanlar geride kalmıştı. Bir önceki ağustos ayı

gibi önümüzde sadece bir öğleden sonramız olsaydı belki derhal yatağa girerdik. Ama biz, daha on gecemiz var sanıyorduk. O anda tüm hayat önümüzde sanıyorduk, çünkü eve girerken Alan bana, 'Bu bir tatil değil, sevgilim. Bu son- suza dek sürecek. Bir daha ona geri dönmeyeceğim. Onu terk ettim' demişti.

Sonra beni kollarına alıp öptü. Ben de ona sarıldım, öpüştük ve dans ettik.

O gün ile bugün arasında kalan yılların başlangıç nokta- sı o 1 eylül günüdür.

29 ağustos, sonra ertesi gün, sonra o günün gecesi, son- ra ondan sonraki gün, sonra da yirmi beş yıl. O zamanlar böyle düşündüğümü sanmıyorum ama şimdi böyle görünü- yor bana... Bu kadar yıl geçtikten sonra...

Bugün olsa, hasta olduğum, depresyon geçirdiğim söyle- nirdi. (Bu adı Richard'dan duydum.) Hem psikolojik destek, hem ilaç tedavisi uygulayarak terapistlere gönderirlerdi be- ni. Oysa o zaman bunların hiçbiri yapılmadı. Birbirini kova- layan ışığı sönmüş gri günlerin içinde yolumu kaybetmiş, yürümeye çalışıyordum.

Bana kimsenin acımasını istemiyorum. Zaten böyle bir şeyi kimden isteyebilirim ki?... Nasıl olsa bu teybi kimse din- lemeyecek. Hem ben acınmayı hiç hak etmiyorum. Alan hak ediyordu ama. Benim çocuklarım vardı, onun hiç kimsesi yoktu. Durumu korkunçtu ve benim elimden hiçbir şey gel- miyordu. Onu düşünmek, adını anmak, onu hatırlamak be- ni felç ediyordu sanki. İsteseydim bile -aslında tabii ki isti- yordum- telefonu alıp numarasını çevirmem mümkün değil- di. Böyle bir gücüm kalmamıştı. Mektup yazdım, ama o mektupları hiç yollamadım. Onun da aynı şeyleri yaşadığını nasıl mı biliyorum, onun da beni aramak istediğini, yazma- ya çalıştığını, biliyorum işte...

Yaşadıklarımız, Gilda'nın filmlerine hiç benzemiyordu da ondan. Birden ayrılmamıştık. Gilda yaşam hakkında fazla bir şey bilmediğini söylediler, ama en azından bu kadarını bi- liyorum. Richard dönmeden bir gün önce buluştuk. Moluc- ca'da değil, bir otelde. Arada yemek yemeğe gittiğimiz bir otelde. Barda oturduk. Her zamanki içkimizi ısmarlamadık.

O viski içti, ben de vermutlu bir kokteyl... Sanki ikimiz de geçmişten kopmaya karar vermiştik.

Aramızda konuşmaktan âciz olduğumuz birçok konu vardı. İkimiz de sessizce bunu kabullenmiştik. Başka söylenecek bir şey de kalmamıştı. Ne acı değil mi? Birçok ortak noktası olan, hiç susmadan hep konuşan bizler, söyleyecek bir şey bulamıyorduk. 'Huzurlu bir sessizlik' içinde yaşayan çiftler vardır belki ama biz hiç onlardan olamamıştık. Üstümüze çöken sessizliğin hiç huzurlu bir yanı yoktu. Zamanla büyük bir ürküntünün doldurduğu içi boş bir suskunluktu bu... İçi boş gündelik konuşmaları hep küçük gördüğümüzden, o gün de böyle şeylerden konuşmaktan kaçınıyorduk.

Bana dokunmamasını, elimi bile tutmamasını istiyordum. O öyle düşünmese bile bunu belli edecek herhangi bir hareket yapmadı. İçkilerimizi içtik ve geri dönme zamanı geldi. Nereye dönmek? İki boş eve... Ayrılmadan önce, yapay bir sesle, doğal görünmeye çalışarak,

– Cumartesi uğrayabilir miyim? Oğlumu görmek istiyorum, dedi.

Bize geldiğinde Richard'la yaptığı konuşmadan elveda demeye geldiğini sezdim. Çocuğun arkadaşça ve ilgi olarak algıladığı sözler, bana son kez görüşenlerin yoğun hüznüyle yüklü göründü. Sonra Richard bahçeye çıktı.

– Olmayacak, değil mi? dedi.

– Hayır, dedim.

– Seni tanımak harika bir şeydi, dedi. Hayatımın en güzel şeyi. Beni öpmek istemezsin herhalde. İşin tuhafı ben de seni öpmek istemiyorum. Demek ki böyle oluyormuş. Fazla kalmayacağım. Benim için Richard'a veda et, lütfen.

Richard'ın okulu açıldıktan sonra Molucca'ya gittim. Araba kullanmaktan çok korkuyordum, dehşet içindeydim. Evin içi berbattı. Ortalığı topladım, kül tablalarını boşalttım, bardakları yıkadım. Vazodaki çiçekler o kadar tazeydi ki onları atmaya içim elvermedi. Kaderin cilvesine bak! Bilmem neden -belki tekrar oraya dönmeye niyetleniyordum, kim bilir- Alan'ın resimlerini duvarlardan indirip dolaba kaldırdım. Yolunu kaybeden adamın çektiği resmi de çerçevesinden çıkartıp diğerlerinin yanına koydum.

Buzdolabımı kapatıp kapısını açık bıraktım ama içine bakmadım; biraz jambon, peynir ve şampanya olmalıydı. Bir daha ağzıma şampanya koyacağımı pek sanmıyordum. O gün ve o gece giydiğim elbiseyi bulmak için yukarı çıktım. Alıp temizleyiciye götürmek istiyordum ama dolabı açınca duyduğum isli kükürt kokusu midemi bulandırdı. Elbiseyi dolabın dibine ittim, kapıyı kapadım.

Oradan ayrılmadan, Gilda'nın arabasına bakmak için garaja gittim. O arabayı arayıp soracak kimse yoktu. Adımın Stella Newland olduğunu, bu evin de bana ait olduğunu bildiğim kadar emindim bundan. Bu arabayı bulmak isteyecek veya buna gerek duyacak kimse yoktu. Eğer arabayı buradan aldirtmaya kalkarsam iş değişecekti tabii. Örneğin bir gün evi satmak istersem araba sorun olacaktı. Ama benim evi satmaya hiç niyetim yoktu.

Eve döndüm. O gece hastalandım. Grip gibi başlayan bir hastalıktı. İyileştiğimde Aagot'a bir daha araba kullanmayacağımı söyledim.

Başkaları hayatımı biraz kolaylaştırabilirdi. Oysa tersini yaptılar, daha da zorlaştırdılar. Karşılaştığım herkes 'Gilda ile Alan'ı görüyor musun' diye soruyordu. Neredeydiler? Neden hiç uğramıyorlardı? Ben neden onların evine hiç gitmiyordum? 'Herkes' derken Marianne'ı ve... -daha çok Marianne'ı- kastediyorum. Priscilla, Paskalaya'daki o olaydan sonra sanki Gilda diye biri yokmuş gibi davranıyordu. Hiç böyle birini tanımamış gibi. Jeremy biraz değişik bir tavır takındı. Gilda ve Alan'ı -o aşâğılık insanları- başımdan savmış olmamdan dolayı beni kutladı.

Bir gün Madge Browning, Alan'a Diss'te rasladığını söyledi. Otobüs durağında bekliyormuş. Neden arabasız olduğunu sormamış. Gilda'yı da sormamış ama Alan kendiliğinden Gilda'nın onu terk edip Fransa'ya yerleştiğini söylemiş. Bunu duyunca çok sinirlendim. Gilda'nın Fransa'ya gitmiş olduğunu söylemesine değil -buna mecburdu- Madge Browning'in Alan'ı görmüş olmasına ve onunla konuşmasına... ne bileyim... her şeye... Marianne işte o sırada burnunu soktu. Alan'ı arayarak, neden birdenbire benimle ilişkisini kestiğini anlamadığını, böyle davranmasının arkadaşlıkla bağdaşmadığını filan söylemiş. Benim hasta olduğumu, ona

ihtiyacım olduğunu, bir an önce bize gelmesi gerektiğini... Ne tuhaf değil mi? Asıl amacı bizi birleştirmek, evlenmemizi sağlamaktı, buna eminim.

Çocuklarıma kızdığım çok nadirdir. Kızgınlığımı gören Marianne çok şaşırdı. Zavallı, henüz on sekiz yaşına basmıştı. Hepsini iyi niyetinden yapmıştı... Alan elbette gelmedi. Gelmemesi gerektiğini bilecek kadar akıllıydı. Zaten ben ne kadar gelmesini istemiyorsam o da o kadar gelmek istemiyordu.

Alan'ı bir daha hiç görmedim. Yirmi dört yıl önceki o eylül ayından sonra hiç görmedim. Her günümü onu düşünerek geçirdiğimi, aşkımın hiç azalmadığını söylemek isterdim ama yalan söylemiş olurum. O büyük sevgiyi tekrar hayata geçirmek için onu her düşündüğümde aklıma yanan tarlalar, yeşil bir eşarp ve çimenlerin üstündeki kan lekeleri geliyor. Bu görüntüler dumanın güneşi örtmesi gibi o güzel anıların önüne aşılması güç bir duvar çekiyor.

Bundan sonraki iki kaset -Marianne'ın dediği gibi- kalıcı olacak. Evet bundan sonraki iki tanesi kalıcı. Üstlerine etiket yapıştıracağım ve ben öldükten sonra Genevieve'e vermesi için Richard'a bırakacağım. Belki de onun eline geçmeden kaybolur veya Jenny içinde ne olduğunu bilmeden üstüne başka bir şey çeker. Ne yapalım. Üstlerine gizli mesajlar yazacak değilim. Ya dinler, ya dinlemez...

İlerde açıklığa kavuşacak nedenlerden, bu kasetleri dinlemesi gereken tek kişinin Genevieve olduğundan eminim. Bunun olaylara dramatik ve kadercı bir bakış olduğunu biliyorum. Ama yaşama bir anlam vermenin, kaderin oluşumunu anlatmanın tek yolu bu bence.

Peki, Genevieve'in ne yapmasını bekliyorum?

Sustum. Durdum. Kapının dışında ayak sesleri vardı. Yaşayıp uzaklaştılar. Genevieve'in ne yapmasını beklediğimi sormuştum. Ne isterse yapsın. İster bir şey yapsın, ister hiçbir şey yapmasın. Nasıl isterse..."

On dokuzuncu kısım

“Son kez”ler dünyasına giriyorum. İnsanın her yaptığına bambaşka bir anlam yüklenen tuhaf bir dünya burası. Mike, Leeds’e gidiyordu, ben de ona son öpücüğümü vermiştim. Onu gördüğüm son cuma günüydü, son kez bahçenin dibine kadar yürümüş, duvardaki vazodan ölü çiçekleri son kez çöpe atmıştım. Stella’ya gelince o da yemek odasında son kez yemek yemişti. Belki de son sigarasını içmiş, son kez bulmaca çözmüştü.

Terk edeceğim bu eve hiçbir özlem duymuyordum. Tüm bağlarımı kopartmışım sanki. Bu evi beğenerek almamıştık, paramıza göre seçtiğimiz bir evden başka bir şey değildi. Tanıdıklarımın çoğu istediği hayatı yaşayamıyor. Elindekileri en iyi şekilde kullanmaktan başka şansları yok. Bugüne kadar paramı hep düşünerek harcamak zorunda kaldım. Bundan sonra kısıtlamalarla yüklü yaşamım artık değişecek mi diye çok merak ediyordum. Bir daha eski günlere dönmeyecek biçimde değişecek miydi hayatım?

Evim, Mike’la ikimizin evi, zamanla iki tutuklu ve iki gardiyanın birlikte yaşadığı rahat ve ufak bir hapisane olma yolunda ilerliyordu. Bu durumun kesin olarak yerleşmesine izin vermeden önce gitmeye karar vermiştim. Gidecek gücüm ve gidecek yerim varken... O sırada olmak istediğim tek yer, evim değil Middleton Hall’daki işimdi. Lena’ya izin günümü Carolyn’le değiştireceğimi söyledim.

Stella'nın kapısına yaklaşınca içerden yine konuşma sesleri geliyordu. Yanında kimse yoktu, besbelli kendi kendine konuşuyordu. Çok tuhafıma gitti. By yapmak için sihirli sözler söyleyen akrabam geldi aklıma. Oysa Stella'nın mum yakmak veya yüzüğün içini kükürtle doldurmak için sustuğ yoktu. Kapıyı vurmadım, tırnağımın tahta kapıya değerken çıkardığı ses onu uyarmaya yetmişti. Suskunluğ bir patlama gibi ani oldu. Yerinden nasıl fırladığını duyar gibiydim. Karşısına Lena'nın veya Pauline'in çıkmasını bekliyor olmalıydı. Ben hiç kapı vurmazdım ki... stnde sabahlık, yüzünde suçlu bir ifadeyle sandalyede oturuyordu.

Her zamanki güzel gülüşü zeki yüzünü kapladı. Kollarını uzattı. Onu öptüm, güçsüz kollarıyla bana sarıldı. Al sana bir son daha!.. şikâyet etmekten nefret ettiğini, ancak ağırların gittikçe arttığını, Lena'nın bir doktor çağırmaya razı olduğunu söyledi. Kapıyı vuranın doktor olduğunu sanmıştı. Yanında kalmamı, konuşmamızı ister miydi? Gözleri yarıkapalıydı, başıyla, hayır, dedi. Odadan ıktım. Bir saat sonra elimde Gracie'nin tepsisi kapısının önünden geçerken kurallarımı neden bozduğm, kulağımı neden kapıya dayayarak içerisini dinlemeye kalktığımı bilmiyorum. Stella uyanıktı. Yine konuşuyordu. Kelimeleri tam olarak duymasam da söylediklerinin bir doktorla konuşulacak türden şeyler olduğunu söyleyemem...

Ertesi sabah odasına girdiğimde yatağında yatıyordu. Yataktaki halinden ve yüzünün renginden o gün yataktan kalkmayacağını anladım.

Yüz ifadesi değışmeye başlamıştı. lmek üzere olanlar, ölmeden birkaç gün önce değışik bir ifade takınır. Gözleri sabitleşir, etleri aşağı doğru sarkar sanki. Yüzünü süngerle sildim, saçlarını taradım. Yanında kalmamı istedi. Lena bu defa sesini çıkartmadı. Sağ elini usulca çarşafın altından çıkarttı, elimi tuttu. Eli eski gücünü yitirmişti. Parmakları zayıf ve titrekti artık. Bir süre sonra sırtını yastıklara dayayıp konuşacak gücü buldu. Evini sordu, orasını sevip sevmediğimi merak ediyordu. "O meşhur batıl inançların sana o evde kötü bir şeyler olduğunu hissettirdi mi?" dedi. Ben de orada mutluluk, rahat ve huzurdan başka hiçbir his duymadığımı, hep güzel şeyler yaşadığımı söyledim.

– Vefasız bir ev değil mi, Genevieve?

Aklıma uğurböcekleri şiiri ve gerçek aşkıma çağırışım geldi. Stella ölünce kim bana Genevieve diyecekti? Elini tuttum, sustu. Ağrıları arttığı için doktorlar o gün morfin vermeye başladı. Bu, Stella'nın benimle yaptığı son tutarlı konuşma oldu. Sesi değişti, hem daha ciddi hem de incedi. Benim neden söz ettiğini anlayacağıma güvenerek,

– Onu bırakıp bana geldi. Çocuklarım bunu bilmez, dedi.

– Ben onlara söylemem.

– Keşke olanların... Baştan başladı. Keşke olanlara alışsaydım... Gözkapaklarında yaşlar vardı. Belki de gözleri sulanıyordu.

Ertesi sabah kahvaltıda bir şey yemesi söz konusu değildi. Sharon bir yudum çay içirebildiği için mutluydu.

– Kendini bırakmaya başladı, dedi. Sonu yaklaştı demektir.

Richard diğer doktorla salondaydı. Daha önce hiç hissetmediğim bir duygu kaplamıştı içimi. Stella'ya karşı korku ile hayranlık karışımı bir saygı duygusu. Her zamanki gibi odasına girmemem gerektiğini düşünüyordum. Aptalca, sanki birisinden izin almam gerektiğini düşünüyordum. İnsan ölme yaklaşıncaya olaylara bakış açısı değişir. Kapısının dışında durdum, sessizce nefes alarak içerisini dinledim, sonra kapıyı tıkırdattım, odada bir fısıltı bile yoktu. İçeri girdim.

Gözleri açık, yatağın içinde oturmuş, kapıya bakıyordu. “Marianne” dedi, “babam geliyor mu?”

Sarsıldım. Aslında böyle bir şey beklemeliydim. Middleton Hall'da yaşaya yaşaya en azından dalgın kafalara ve kimlik karıştıranlara alışık olmalıyım. Ama Stella başkaydı. Stella'nın kafası o güne kadar öylesine berrak ve saydam, konuşmaları o denli kesindi ki...

Parşömeni andıran derisinin altından kafatası görünüyordu. Yatağa yaklaşarak yanaklarından öptüm. “Teşekkür ederim, tatlım, beni mutlu ettin” dedi. “Sen yarım izinlisin, değil mi? Harika bir gün geçirmeni diliyorum.”

Böyle konuştuklarında, yaşlılarla tartışmanın veya rahatsızlık duymanın faydası yok. Hiçbir şey olmamış gibi yapmaktan başka çare yok. “Harika bir gün geçireceğimden eminim” dedim. Üstelik doğrudu... Ned'le birlikte olduğum her an harikaydı.

– Balayımızda, babanla İona'ya gittik.

Rex'le nasıl evlendiğini anlattığında bundan hiç söz etmemişti, belki de anlattıkları doğru değildi. Morfin insanların belleklerinde gizli kalmış hayalleri ve doğru olmayan anıları su yüzüne çıkartır. Gerçek Marianne, o uzun kırmızı saçlı oyuncu kızı geldiğinde ona ne diyecek acaba diye merak ediyordum. Kapı açıldı, gelen Richard'dı. Onu görünce, Alan sanacak, diye düşündüm. Alan'ın geri geldiğini düşünecek... En muhteşem gülücüklerinden biriyle baktı Richard'a. Hâlâ böyle bakabiliyordu. Odadan çıkmak için ayağa kalktım.

– Arabanı alamayacaksın, Gilda. Tamirci çağırmadan çıkartamayacaksın garajdan.

Richard bana bakıyordu. “Zarar yok” dedim. “Denemem bile.”

Dışarda Marianne'a rasladım. Kolumu tuttu, “Geç kalmadım, değil mi?” diye sordu.

Annem olacakları önceden görür. İlerde neler olacağını bilir. Annesinin yedinci çocuğu olan anneannemin yedinci çocuğu olduğunu söylersem ne demek istediğimi daha iyi anlarsınız. Artık kimse yedi çocuk doğurmuyor. Belli de bu yüzden Janis ile ben bu tür yeteneklerden yoksunuz. Oysa, Marianne bu sözleri söylediği anda Stella'nın ne zaman öleceğini kesin olarak bildiğimi fark ettim. Çok şaşırtıcı bir şeydi bu.

– Cuma günü, dedim. Cumadan önce ölmeyecek.

– Bunu *nasıl* bilebilirsin, Jenny?

– Biliyorum, o kadar, dedim.

Marianne, pantolonunun ve kazağının üstüne koyu yeşil bir manto giymişti. O rengi görünce içim ürperdi. Periler yeşil giydikleri için insanların bu rengi giymesini istemediklerini, bu yüzden uğursuz olduğunu söylerler. Her ne kadar bu söylentilere inanmasam da yeşil giyenlerin başına gelen felaketleri çok sık gözlemledim. Anneannem, “Yeşil elbise giydikten kısa bir süre sonra siyahlara bürünmek zorunda kalmayan birini tanıyor musunuz?” derdi. Annem Dennis'le evlendiğinde yemekte yeşil sebze verilmesine bile karşı çıkmıştı. Masada bir salata yaprağı bile yoktu. Yeşil giyildiğinde aşk siner, derler.

Marianne onunla birlikte odaya geri dönmemi istedi. Kolu ma girdi. İçerde durduk, Stella'nın parmaklarıyla yatak örtü-

sünü didikleşişine baktık. O güne kadar sık rasladığım bir şeydi bu, kimseden de ne anlama geldiğini öğrenemiştım. Ölmek üzere olan insanların elleri neden battaniyelerin veya çarşafların kenarında yan yan yürüyen yengeçler gibi gidip gelir? Stella'nın gözleri kapalıydı ama elleri durmuyordu. Kumaştan bir piyano çalan bir piyanistti sanki. Marianne, "Neden böyle yapıyor?" diye sordu, ben de fısıldayarak, "Bilmem, bunu sadece ölüler bilir" dedim. Richrad ile Marianne bütün gün Stella'nın yanından ayrılmadı. Ben giderken hâlâ oradaydılar.

Eve girdiğimde telefon çalıyordu. Ned'in sesini duyup büyük bir heyecan hissetmediğim, sırtımın ürpermediği bir gün olacak mı? O günü hasretle bekliyorum, öyle olmamızı, ilişkimizin olağanlaşmasını, kabullenilmiş bir birliktelik olmasını diliyorum, Ned'in varlığını çok doğal karşılayacağım günlerin özlemi var içimde.

– Yarın akşam, tamam mı, Jenny? dedi.

– Sana bir şey söyleyeceğim, dedim. Ama şimdi değil, yarın konuşuruz.

– Buluşabileceğimiz daha sıcak bir yer mi buldun yoksa?

– Öyle de denebilir, dedim. Perşembeden sonra artık Stella'nın evine gitmeyeceğimiz kesin.

– Çok gizli kapaklı sözler bunlar.

– Hayır, dedim. Hayır, gizli kapaklı değil. Artık her şey açığa çıkabilir. Beni dinle Ned, benden istediğini yapmaya karar verdim. Mike'ı bırakıyorum. Sana geleceğim. Artık birlikte olacağız. Daha önce yapmadığım için üzgünüm. Aptallık ettim. Seni böyle bekletmemeliydim. Kaç kere söyledin, ama ben dinlemedim. Çok aptalca davrandım.

Derin bir nefes aldı. Onu ne kadar rahatlattığımı fark edip sevindim. "Mike'a söyledin mi?"

– Daha değil. Önce seninle konuşmak istiyorum.

Bir şeyler söyleyecekti. Sesi çok içten ve sıcaktı, ancak o sırada kapı çalmaya başladı. Buzlu camın arkasında Janis'in gölgesini, tepesine topladığı saçlarını ve kocaman küpelerini görüyordum.

– Seni seviyorum, dedim. Şimdi gitmeliyim. Yarın görüşürüz.

Janis poşet çay istemek için gelmişti. Evinde bir tane kalmıştı, dükkân da dört buçukta kapanıyordu. Bizimkilerden

yirmi tane çıkartıp verdim. O sırada arkadaşı Vera'nın nasıl camın önünde saçını taradıktan sonra dökülen saçlarını parmağına dolayıp dışarı attığını ve tam o sırada oradan geçen bir saksağanın nasıl saçlarını alıp uzaklara uçtuğunu uzun uzun anlatmaya başladı.

– Nasıl? dedim. Aralık ayında mı?

– Evet. İşin kötüsü hava çok ılıkken. Yani insan hiç beklemez. Yuva yapmalarını demek istiyorum. Vera'nın hemen başı ağrımaya başlamış. Kötü bir ağrı... Bil bakalım annem ne dedi? “Bu yıl sona ermeden ölecek, ama sakın ona söylemeyin, nasıl olsa yapacak bir şey yok” dedi.

Kış bahçesini görmek istedi. Yemek odasına girdik, ona Mike'ın eserini gösterdim.

– Şanslısın, dedi. Steve tetanoz tehlikesi atlatmadan bir kutu konserve bile açamaz.

Seramikleri getirecek adamı beklerken evi dolaştım. Neleri götürüp neleri bırakacağıma karar veriyordum. Düğün hediyelerimden hiçbirini gitmeyecekti. Onları istemiyordum. Mike'ın olsun onlar, dedim içimden. Kitaplarımı ve *Chambers Sözlüğü*mü götürecektim ama ne müzik setini ne CD çalarımı ne de o kocaman televizyonu istiyordum. On üç yıl... dile kolay. Annem duysa “on üç yıl olduğu için, yıldönümlerinin en uğursuzu yaklaştığı için bunlar oluyor” derdi. On üçüncü evlilik yıldönümüne bir de ad takmıştı. Birinci sene pamuk yılı, ikincisi kâğıt, beşincisi tahta, on ikinci ipek ve keten, herkes yirmi beşinci yıldönümünün gümüş, ellincinin de altın olduğunu bilir nasıl olsa. Anneme göre on üçüncü yıldönümünün adı kükürt yılıydı.

Belki kükürt patlayıcı, sert ve yanmış bir taş kadar kapkara bir madde olduğu için bu adı takmıştı. Ayrıca dinî inançlara göre kükürt ateşi günahkârların cehennemde cayıp cayır yanacağı ateşin de adıydı. Anneme gerçek nedeni hiç soramamışım, tam telefon edip soracakken seramikleri getiren adam çıkageldi. Adam gidince bir saat önce ayrılmış olmama rağmen annemi değil, Middeton Hall'u aramak istedi canım. Pauline açtı telefonu. “Hayır, değişen bir şey yok” dedi. Stella bitkindi, çok zayıftı, doktorun verdiği morfin çoğunlukla uyutuyordu onu. Marianne gitmişti ama Richard hâlâ yanındaydı. İkisi de Thelmarsh'taki otelde kalıyordu.

Tam ahizeyi yerine koydum ki Mike aradı. Seramikleri merak ediyordu. Eski günlerde yaptığı gibi beni özlediğini, eve dönmeyi dört gözle beklediğini söylememesi beni mutlu etti. Eğer söyleseydi kendimi çok suçlu hissedecektim. Verdiğim kararı cuma akşamı açıklayacaktım. Tepkisinin ne olacağını biraz merak ediyordum doğrusu. Herhalde benim için yaptığı kış bahçesine böyle mi teşekkür ettiğini soracaktı. Cuma günü görüşürüz bile demeden veda etti. Ben de yalnız kalınca kim bilir hangi kadınlar peşine düşecek diye düşünmeye başladım. Hangisini seçecekti acaba? Fazla boş kalmayacağı kesindi.

Perşembe günü işe gittiğimde ilk duyduğum şey Lena'nın Stanley'nin gribini kaptığıydı. Lena mikrop saçmamak için yatağa yatacak akıllılığı göstermişti. Stella yalnızdı. Onu öpmek için eğildiğimde yanağını bana çevirdiğini hissettim. Bilinçli olduğunun tek belirtisi buydu. O odada ilk kez suskun bir Stella'nın yanında olmak, belki de onu ilk kez dinlenirken görmek aklıma Stella'nın belleğinde kalmış, fısıldaşarak kıvrım kıvrım dolanan onca sırrı getirdi.

Yarım saat geçmişti. İçimden Gracie ve Arthur'u bu kadar ihmal etmem doğru değil diye geçirirken gözlerini açtı ve "Sevgilim?" dedi.

– Efendim, Stella.

– Ona ne yaptın?

Yüksek sesle veya güçlü bir edayla söylenmemiş bu sözler beni çok şaşırttı. Alan Tyzark'la mı konuştuğunu sanıyordu? Huzura kavuşmak için Alan'ın yanıtını mı bekliyordu?

– Hiçbir şey, dedim. Hiçbir şey yapmadım.

Başını duvara çevirdi. Çıkardığı ses horlamayı, daha çok zorlukla nefes alan bir insanın sesini andırıyordu. Derin bir uykuya dalmıştı. Aynı hızla uyanabilirdi. Uyanmasını ümit ederek orada oturup bekledim. Uyanmasını istiyordum ama uyansın diye içimdeki güçleri kullanmaya cesaret edemiyordum. Annem gibi insanların ağzından istediği kelimeleri çağırma yetisine sahip olmadığımı seviniyordum.

Richard öğleye doğru, bir saat sonra da Marianne çocuklarıyla birlikte geldi. Çocuklar, yarım saat anneannelerinin yanında kaldıktan sonra Volvo'yla gitti. Araba kullandığına

göre büyüğü on yedi yaşında olmalı. Stella'nın bilinci yerine gelince ben de odaya girdim. En azından yorgun gözleri açılmıştı, yanaklarından aşağı yaşlar süzülüyordu. Marianne bir kâğıt mendille yavaşça gözyaşlarını kurulamaya koyuldu. Stella'yı bir daha görmeyeceğimi düşündüm. Ama yanılmışım. Ayrılırken her akşam eve giderken söylediğim sözcükleri daha ciddi, daha kesin bir sesle söylemeye gayret ettim.

– Allahaismarladık, Stella.

Onu öperken yanağının titrediğini gördüm. Marianne kısaca bir süre elini koluma dayadı. Yeşil kolu benim mavi giysimin üstündeydi... Oda'nın içi karanlıktı, Richard başucundaki lambayı yakarken duvar ile yatak arasında sessiz ve hareketsiz bir kadın gördüm gibi geldi. Anneannem o kadına "Ölüm" adını verirdi, Stella'yla buluşmaya geldiğini söylerdi. Işık yandığında aslında perdenin dikkatsizce çekilmiş olduğunu, bir çerçeveye takıldığını gözlemledim.

Belki de o akşam Middleton Hall'dan hiç gitmemeliydim. Çok sevdiğim ve kendime çok yakın hissettiğim birisi ölüm döşegindeyken ben keyif yapmaya gidiyordum. Bunu böyle açıklamak tuhaf mı geliyor size? Aslında değil, yaşamımdaki en büyük keyif, beni mutlu eden tek şey Ned'le birlikte olmak değil mi?

İstesem, Stella yalnız değil, çocukları nasıl olsa yanında, sonra bilinci de yerinde değil, diyebilirim... Çocukları varken odasında bana yer yoktu. Ama odasında beklemem şart mıydı? Salonda oturup bekleyemez miydim, gerek duyduklarında çağırabilecekleri bir yerde? Hatta o gece nöbetçi kimse, onunla yer değiştirebilirdim. Bir yıl önce olsaydı kesinlikle böyle davranırdım. Ned'i tanımadan, ona âşık olmadan önce...

Tek sorumlu aşktı. Arkadaşlık duygusuna, görev bilinci-ne, diğer tüm sevgi biçimlerine gölge düşüren, o duyguların uçup yok olmalarına neden olan hep aşk olmuştur. Aşk öylesine acil, öylesine ilgi isteyen bir şeydir ki, insanı sürükleyen şiddetli bir fırtınaya benzer. Sanki korkunç bir dalga sizi alır, öylesine savurur ki tutunacak kırılgan bir daldan başka bir şey bulamazsınız. Bu güce ne karşı koyabilir insan ne de karşı koymak ister... Stella'nın hatırı için aşkın cazibesine karşı gelemedim. Bunu ne annem ne de anneannem

için yapacağımı sanmıyorum. Çocuğum olsa onun için bile yapamazdım gibi geliyor.

Oradan ayrılırken suçluluk duymuyordum demek değil bu. Aslında kendimden utanıyordum, Lena'nın bana şaşkınlıkla baktığını, Carolyn'ın de göz ucuyla beni süzdüğünü biliyordum. Yine de çıktım oradan. Ön kapıyı kapattım, merdivenlerden aşağı inerek soğuk gecenin içine daldım. Stella'yı yüzüstü bırakmak vicdanımı rahatsız ediyordu ama Ned'i görmekten vazgeçmeyi düşünemiyordum bile. Onu görmemek demek, geleceği yok etmek demektir benim için.

Ayazdan arabanın ön camı buğulandı. Eğreliotlarının yaprakları cama yapışıyordu. Onları görmek Ned'in ayakka-bısının içine bana gelmesini sağlamak için yerleştirdiğim eğreliotunu hatırlattı. Bu buluşmamız da sonlardan biriydi. Son kez başkasına ait soğuk bir evde, başkasının yatağında sevişecektik.

Ned yedide geleceğini söylemişti. O saate kadar yirmi mum ve iki gaz sobası yaktım. Evin içi balmumu ve parafin kokuyordu. Bu tanıdık fakat sevimsiz bir kokuydu. Bazı insanlar parfüm kokularını veya odun ateşi kokusunu veya bazı çiçeklerin kokusunu ya da özel bir şarap kokusunu aşk hikâyeleriyle özdeşleştirir. Belki onlardan biri olmadığım için, belki basit, işçi sınıfından biri olduğum için ben aşkı hep dünyanın en zavallı, en ucuz kokusuyla, gaz kokusuyla özdeşleştireceğim.

O akşam Ned'i beklerken hiç böyle düşünmüyordum. O akşam hiçbir şeyden korkmuyordum. İnsanın kendini beğenmemesi denilen şeyi Ned öylesine değiştirmişti ki... Eski-den kendimi hiçbir şeye layık görmezdim, sanırım bir bakıma Stella da kendi hakkında böyle düşünüyordu. Beni seyerek kendimi sevmemi sağlamıştı. Kendimi bir hiç olarak görmememi, güzel olduğumu, birçoğundan daha akıllı olduğumu düşünmeme neden olmuştu.

Gaz sobalarının birinin yanında oturmuş gelmesini bekliyordum. Ellerimi sobanın üstüne uzatarak ısıtıyordum. Ellerim ve yüzüm ısınmıştı. Arkamda büyük bir ürperti hissettim. Aslında bu da önemli değildi artık. Bu da sondu, evin buz gibi oluşu, ısıtmak için gösterdiğim çabalar yakında bitecekti. Biz de gülerek hatırlayacaktık bu günleri.

Ned gelene kadar perdeler hep açık kalır. O geldiğinde dış dünyadan bizi ayırması için perdeleri kapatırm. Kot pantolon ve kalın mavi kazağımı giymiş, mavi şalıma sarınmışım. Marianne'in yeşilinin zararlarını azaltmak için her şey yapıydu. Neyi, hangi zarardan kurtarmaya çalıştığımı tam olarak bilmiyordum. Stella'yı kurtarmak için çok geçti. Belki de Ned'i yoldaki tehlikelerden korumak içindi. Buzlu yollardan, sisten, karşı yönden gelen yirmi tonluk kamyonlardan, karanlıkta ılık çalmak gibi, yaptığı bazı yanlış davranışlardan... Bana gelince, ilk kez kendimi korumaya gerek duymuyordum o akşam. Ben artık güvendeydim, ait olduğum yere ulaşmışım.

Bir iki kez camdan bakmak için kalktım. Dışarısı karanlıktı ama parlak ve saydam bir karanlık vardı. Geçen bir araba çitlerin üzerinde ve ağaçların dallarında çizgiler oluşturan kırağıyı aydınlatmıştı. On kadar araba geçmiş olmalıydı. Öyle olduğunu biliyorum çünkü arabaları saydım. Anayoldan saparak önümüzdeki dar yoldan eve doğru gelmesini, arabanın farlarının beni kör edercesine odayı aydınlatmasını bekliyordum.

Beklediğim olmadı. Gelmedi. Yolu benden çok daha uzak olduğu için daha önceleri geç kaldığı olmuştu. İşinden zamanında ayrılamadığı da oluyordu. Yine de yirmi beş dakikadan fazla geç kaldığını anımsamıyorum. Ne kadar zaman geçtiğini bilmiyorum, derken yine kendimi aldatmıyor muyum? Yirmi beş dakika değil, yirmi yedi dakikaydı. Yirmi sekiz dakika geçince korkmaya başladım.

Beklerken zaman ne kadar yavaş geçer... Sevdığınızle birlikte olduğunuzda da ne çabuk uçar gider. Sanki aynı şeyden söz etmiyoruz, sanki korku zamanı ile mutluluk zamanı farklı şeylermiş gibi. Zaman denilen şey o camda beklerken hayatımda karşılaştığım en yavaş haliyle ilerliyordu. Her saniye musluktan damla damla akan suya bakar gibiydi.

Dışarıda bir boşluk seziliyordu. Hiçbir hareket yoktu. Sadece gecenin içine doğru uzanan karanlık tarlalar... O sessizlikte, kırağının yavaş yavaş çimenlere, sonra çitlere düşmesini seyrettim. Önceleri sadece bir ıslaklıktı. Uzaktan bir

baykuş sesi geldi. Onu duymak bütün vücudumu ürpertti. Bu ses yakındaki büyük felaketin habercisidir... Anneanne-min bunları söyleyen sesini duyar gibiydim. Tıpkı Janis ile ben çocukken uzaklarda bir baykuş sesi duyduğumuzda söylediği gibi...

Ned'in başına gelebilecek o kadar çok şey vardı ki. O kadar çok şey başına gelmiş olabilir ki... Çünkü bugün bile ne olduğunu *bilmiyorum*. Araba kazası, iş kazası, Jane'in bir davranışı veya söylediği bir söz ya da Ned'in söylediği ve bugüne kadar kimsenin bana tekrarlayamadığı bir söz, bir davranış... Geleceğimizi, birlikte kuracağımız yaşamı konuşacağımız o gece bana gelmesini engelleyen çok korkunç bir olay olmalıydı yoksa hiçbir şey onu durduramazdı, anlıyor musunuz?

İnsanın bu gibi durumlarda aklına hep başkalarının başına gelen korkunç olaylar gelir. Charmian Fry'ı düşündüm, nasıl Rex Newland'la vedalaştığını, sonra nasıl araması için beklediğini... Oysa Rex onu bir daha aramamış, bir daha görmeye gelmemişti... Rex ölmüştü... Ya Ned araba kullanırken, direksiyon başında öldüyse? Arkada kalan günü ayrıntılarıyla düşünmeye, kaderimizi değiştirecek yanlış bir şey yapıp yapmadığımı sorgulamaya başladım. Gracie tuz dökmüş, bense bir tutam tuz alıp sol omzumdan aşağı atmayı ihmal etmiştim. Bir eldiven düşürüp yerden kendim almıştım, o kadar.

Saat dokuza kadar Molucca'da kaldım. O saate kadar kalmam saçmaydı aslında. Tek başıma çok uzun iki saat geçirdim. Yaşamımın en uzun iki saatini... Evin içinde bir oraya bir buraya yürüdüm, merdivenleri kaç kez inip çıktığımı bilmiyorum, gecenin ayazında dışarı çıkıp yolun kenarına gittim, sanki çok istersem karanlığın içinden çekip çıkartabilirmişim gibi sağa sola baktım. Ellerimi ovuşturdum. Bunu ilk kez yapıyordum. Daha önce yapan birini de görmemişim. İnsanlar birini deli gibi merak ettiklerinde böyle yapar. Umutsuzluk içinde, "Ne olur, ne olur Tanrım, bana yardım et" diye yalvardıklarında ellerini ovuştururlar.

Fitilleri parmaklarımla ezerek mumları söndürdüm. Sönmüş mum kokusu her zaman olduğu gibi etrafa yayıldı. Ellerim mum yağına bulanmış, karanlıkta bekledim. Yüksek sesle ulur gibi ağlamak istiyordum ama utanıyordum. Yal-

nız olduğumu, evin tek başına tarlaların ortasında olduğunu bile bile utanıyordum kendimden. Benim yerime haykıran bir baykuş vardı. Bataklığın içinde feryat ediyordu. Kapıyı açtım, yüzüme çarpan buz gibi hava sanki alay ediyordu benimle. Rüzgâr gözlerimi sulandırdı. Yoksa ağlıyor muydum? Tökezleyerek arabaya doğru koştum.

Arabanın üstü buz tutmuştu. Kabuk bağlamıştı sanki. Ellerim soğuktan donana dek ön camı gazeteyle ovuşturdum. Araba kullanacak durumda değildim, ancak oradan uzaklaşmak, bir an önce bir yere, herhangi bir yere varmak istiyordum. Şansım vardı, çoktandır yağmur yağmadığı için yollar buz tutmamıştı. Anahtarı evin kapısına yaklaştırmak için telefon çalmaya başladı. Ellerim titriyordu, anahtarı tutamıyordum, yetişemeyeceğim diye ödüm kopuyordu. Arayanın Ned olduğuna emindim.

Ama Ned değildi. Arayan Richard'dı.

– Özür dilerim, Genevieve. Bu saatte seni aramamam gerek, biliyorum. Ama annem seni istiyor. Bizimle biraz konuştu, kafası pırıl pırıl ama çok halsiz. Hep unuttuğum bir şeyi hatırladım. Richard doktordu. Yakında morfin vermek zorunda kalabilirler. Sanki son gücünü seni çağırmak için topladı.

– Hemen geliyorum, dedim.

O telefon konuşmasının ayaklarımı tekrar yere basmama neden olması çok ilginç. Birden gerçek dünyaya geri döndüm. Buz gibi, karanlık bir evi arşınlayarak, gelmesini engelleyen somut nedenlerden dolayı gelemeyen birini beklemenin ne kadar aptalca bir şey olduğunu düşündüm. İnsanın kendisini uluyacak hale getirmesi anlaşılır iş değildi. Çok önce yapmam gereken şeyi yaptım, Norwich'teki evini aradım. Onu evinden aramaktan sıkılacak değilim artık. Bugünden sonra o kadından çok bana ait olmaya başlamadı mı?

Telesekreterde onun sesi vardı. İlk kez makinedeki sesini duyuyordum. Bu hiç hoşuma gitmedi. Sinyal sesi gelmeden telefonu kapattım, arabaya bindim, Middleton Hall'a gittim.

Marianne'in erkek arkadaşı, o uzun boylu şişman adam salonda oturmuş sigara içiyordu. Lena görse, herhalde ada-

mı öldürürdü. Marianne özellikle babasına benzeyen erkekler mi seçiyor diye düşünecek kadar dergilerdeki psikolojik yazıları okumuşluğum var...

Stella'nın odası dayanılmaz derecede sıcaktı. Benim geldiğim evin tam tersi. İçeride sanki White Linen parfümünü düşürüp kırmışlardı. Richard ve Marianne annelerinin yatağının iki yanına oturmuştu. Stella kendinde değildi. Zor nefes alıyordu. Ağzı açıktı. Her nefesin son nefes olmasından korkulduğu devreye girmişti.

Marianne elimi tuttu ve yavaşça sıktı. Sonra yerinden kalkarak beni odanın bir köşesine götürdü. "Ah, tatlım, bir daha konuşacağını sanmıyorum. Sana bir şey söylememi istedi. Yazdım. Ne demek istediğini anlamadım."

Ben de anlamadım. Marianne, bir defterden kopartılmış sayfaya, "*Evde ve bahçede hiçbir şey yok*" diye yazmıştı.

– Daha önce beni aradınız mı? diye sordum.

– Richard hem yedide hem sekizde denedi. Ama senin de çıkmak, gezmek hakkın, tatlım. Bunun için burada kalmamı bekleyemez kimse. Lütfen, sakın... kendini...

– Hayır yapmam.

"*Evde ve bahçede hiçbir şey yok.*" Bunu neden bana söylemek istemiş olabilir? Neden çocuklarına değil de bana?

– Burada kalmamalıyım, dedim. Sizi onunla baş başa bırakmalıyım.

Ter içindeydim. Marianne yeniden elimi tutuyordu. Anneannem ne kadar yarı cadı sayılsa da İncil'i okur. Kutsal Kitap'ta öngörülen ömür 70 yıl olarak sınırlandırılmıştır. Anneannem, "Daha fazla yaşarsanız bunu güzel bir sürpriz olarak kabul edin" der. Stella seksen bir yaşındaydı. Bugün için çok ileri bir yaş gibi gelmiyor insana. Bunu yüksek sesle söyledim, o sırada yataktan, ölüm döşeğinin ne olduğunu bilenlerin tanıyacağı bir ses geldi. Bedeninin son nefesini verirken çıkarttığı hırıltıydı bu. Bu sesi kaç kez duyarsanız duyun, her seferinde sırtınızdan aşağı buz gibi bir ürperti hissedersiniz. Stella, zavallı, çökmüş ağzından son nefesini verdi ve hareketsiz kaldı.

Richard içini çekti. Annesine baktı, sonra bana bakarak başıyla işaret etti. Ben de, "Evet" dedim. Marianne başını kollarına dayadı, ağlamaya başladı. Stella'nın yanına yak-

laştım. Elimle dokundum ona, hareketsiz nabzını hissettim, mummyalaşmış cildine baktım ve fısıldayarak veda ettim...

O an onu her zamankinden daha fazla öpmek geliyordu içimden. Ama ailesi varken onlardan önce böyle bir davranışta bulunmam yakışık almaz diye düşündüm.

Birilerini çağırmak için odadan çıktım. Dışarda, Stanley'yi buldum. Ona söyledim ve sorularını yanıtlamadan yanından uzaklaştım. Kendi korkularım birden üstüme gelmeye başladı. O sıcak ortamda beynime üşüşen korkunç görüntülerden titriyordum. Pauline'e rasladım. İşini bitirmiş, eve gidiyordu. Stella'nın öldüğünü söyledim, sonra Ned'i bir kez daha aramak için Lena'nın odasına gittim.

Dördüncü bölüm

Yirminci kısım

Bu evde yaşamaya hâlâ alışamadım. Oysa burada, yaşadığım tüm evlerden daha iyi hissediyorum kendimi. Hayatımda kendimi en yalnız hissettiğim zaman. Yalnız olmasam başıma gelenlere ve benliğimde yarattığı etkilere hiç dayanamazdım. İnsan ancak geceleri yalnız olduğunda, yanında neden ağlıyorsun diye soran biri olmadığında rahat ağlar.

Midleton Hall'a eskiden olduğu gibi beş dakikada değil on beş dakikada gidiyorum. Üstelik bu ev dükkânlardan da uzak. Bu ev olmasaydı nasıl yaşardım, başıma gelenlere nasıl dayanırdım bilemiyorum. Herhalde Diss'in ücra bir köşesinde bir oda kiralardım. Hani şu kanapesi yatak olan, sadece kahvaltı veren pansiyonlardan birinde... Her şeyin bittiğini, hiç ümit kalmadığını anladığımda Mike'a dönmeyi düşünmedim. Her şeyin bir iyi yanı var demedim. Philippa benimle aynı fikirde değildi.

– Neyse ki Mike'a bir şey söylememiştin. Böylece bir şey olmamış gibi davranabilirsin, eskisi gibi...

Philippa aslında iyi niyetliydi.

O konuşurken ben, sevdiğim adama karşı içimde beslediğim hisleri saklayarak, sevmediğim bir adamla yaşamak nasıl bir şeydir diye düşünüyordum. Önce anneme gittim. Evlilikleri sona eren herkes böyle yapmaz mı? Eve, annelelerinin yanına gitmezler mi? Annem beni istemiyordu. Bunu açıkça söyledi. Bir şey daha söyledi, "Kız çocukları otuz ya-

şında bile olsa annelerinin yanına gelmek ister, bunu anlaşıla karşılarnm, başka türlüşü düşünülemez" dedi.

Nereye giderdim, bilmiyordum. Hiçbir şey düşünemiyordum, ileriye ait hiçbir plan yapamıyordum, sadece bir robot gibi işe gidiyordum, o kadar... Dağılmıştım, parçalanmıştım. Körpe bedenim yaşlı, her tarafı kırık bir vücuttu sanki, başım da bedenimden kopmuş, içi Ned'le, yalnız Ned'le dolu, havalarda uçuyordu.

Stella'nın öldüğü günden sonraki gün, cumaydı. Çok bilmiş falcı edasıyla yaptığım tahminde yanılmıştım. Belki bugünü cumaların uğursuz olduğunu, kazaların büyük çoğunluğunun o gün gerçekleştiğini bildiğim için seçmiştim. Hiçbir yeni işe cuma günü başlanmaz dedikleri için... Rahmetli büyükbabamın patronu, yaşlı Bay Thorn cuma günleri hasat kaldırılmasına izin vermezdi. Şimdi değiştim ama eskiden ben de böyle düşünürdüm. Bu yüzden o cuma sabahı içimde büyük bir sıkıntıyla uyandım. Sanki korkunç bir şeyler olacaktı.

İşe gitmeden Ned'in evini aradım. Karşıma yine telesekreter çıktı. O güne kadar hiç işinden aramamıştım. Düşünceşü bile korkutucu gelirdi. Anlaşılan, kadınların evli sevgililerini işten aramalarının sakıncalarını anlatan çok fazla roman okumuştum. Üstelik işyerlerinde telefona cevap verenlerin konuşma tarzı çok sinirime dokunur. Ancak zaman geçtikçe bu tür korkular azalmaya başlar, onun yerini korkunç bir endişe ve gerçeğı öğrenme arzusu alır. O sabah, yaralı olduğunu bilsem, yanına gidebilmek için her şeyi yapar, gerekirse yattığı özel hastaneye girer, korumaları hiçe sayıp, aile fertlerini bir kenara iterek yatağına yaklaşırdım. O sırada bundan emindim, yani Ned'in yaralı olduğuna, bir hastanede yattığına.

Lena'nın odasına girer girmez stüdyoya telefon ettim. Çok erkendi, karşıma telesekreter çıktı. Mesaj bırakmanın anlamı yoktu. Ne diyebilirdim? Beni aramak zahmetine kim katlanırdı? Merdivenlere doğru giderken orta salondan geçiyordum. Koridorda peşlerinde şişko Stanley ve cenaze görevlilerine rasladım. Sedyede siyah bezle örtülü bir ceset vardı. Stella'nın cesedi. Orada durup Stella'yı dışarıya taşımasını

seyrettim. Sağ olsaydı başıma gelenleri ona anlatır, ne yapmam gerektiğini sorardım. Yardım isterdim ondan.

Gracie'yi yatağından kaldırıp Lois'i yeni aldığı tekerlekli sandalyesiyle salona götürüp, Arthur'a gazetenin finans bölümünü okuyuncaya kadar saat onu bulmuştu. Köpekler sağa sola koşuyordu, ama Lena'dan ses çıkmamıştı daha. Sharon ofisteydi. "Özel bir konuşma yapacağım" dedim, ses çıkartmadan çıktı odadan. Telefon numarasını kaybetmişim. Tam defterde ararken camdan Richard'ı gördüm, annesinin odasına doğru yürüyordu. Stüdyoyu arayıp Ned'i istedim.

Kimin aradığını sordular. Bunu beklemiyordum, bilseydim bir isim uydururdum. "Charmian Fry" diyebilirdim örneğin. Aynı kaderi paylaştığımız için uygun bir ad olurdu. Şu sırada ben de onun gibi, bir yandan olanları duymaktan korkarken diğer yandan da ne olduğunu öğrenmek için varımı yoğunluğumu vermeye hazırdım.

Okulda söylediğimiz "Greensleeves" şarkısını dinleyerek çok uzun zaman beklettiler. "Ah, sevgilim. Hatalısın. Beni başından savmamalısın. Seni öyle çok sevdim ki. Aşkımı tanımalısın." On beş yıl sonra bile sözleri hatırlamam çok tuhaf, değil mi? Birazdan, telefonu başka birisi aldı, Ned Saraman'ın bugün işe gelmediğini söyledi. Kadının sesi öylesine soğuk ve sertti ki donup kaldım. "Bir mesajınız var mı? Adınızı bırakın lütfen" dedi. Adımı bırakmakla yetindim, daha fazla bir şey söyleyemedim. Yapamadım. Neyse, hiç olmazsa yaralanıp bir yerlerde yatmadığını öğrenmişim. Gerçekten öğrenmiş miydim acaba?

Tekrar tekrar evini aradım, her seferinde telesekreter çıktı. Kendi kendime zor da olsa güçlü olmam gerektiğini, onu nerede bulabileceğimi öğrenmem gerektiğini tekrarlıyordum. "Soğukkanlı ol" diyordum durmadan, "otur, derin bir nefes al ve düşün. Başından sonuna kadar olanları düşün. Beş dakika sakince oturabileceğin bir yer bul." Koridoru geçerek Stella'nın odasına girdim. Richard camın yanında durmuş, *The Times*'a bakıyordu. "Özür diledim, şimdi çıkıyorum" dedim.

- Hayır, Lütfen kalın. Annemin eşyalarını toplamaya geldim.

Çarşafı almışlardı. Yatağın üstünde büyük bir bavul duruyordu.

– Bakın, bu geçen cumartesi günkü gazete, dedi Richard. Bulmacayı bitirmemiş.

– Bu da bir işaret, dedim. Her zaman bitirirdi. Giysilerini katlayıp bavula koymamı ister misiniz?

– Çok iyi olur.

Para büyüklüğünde noktaları olan mavi elbise, çiçekli elbise-cekete, krem rengi yün palto... hepsini anneannemden öğrendiğim gibi katladım. Giysileri yüzüstü yatırıp önce sol taraf, sonra sağ tarafı katladım; kolları birbirine paralel ve dümdüz yaparak. Derin bir nefes aldım.

– Sizden bir şey isteyebilir miyim?

Sorar sormaz, Stella'nın giysilerinden birini isteyeceğimi sanacağını anladım. Sanki yaparmışım gibi. Ölülerin giysileri fazla yaşamaz, eski sahiplerini özler.

– Tabii, ne istersen. Annem için yaptıklarının yanında...

– Öyle bir şey değil istediğim. Birisinin nerede olduğunu öğrenmek isterse insan... birisini bulmak isterse... dedim. Ned'den fazla tanımadığım biriymiş gibi söz ettim. Eskiden bizim köyde bir ev kiralamış biri gibi. Şu sırada onu bulmanın çok önemli olduğunu söyledim. Sanki işle ilgili bir konuymuş gibi konuştum.

– Bana bırak, ben ararım, dedi. Ne düşündüğümü sormadan, hiç kaygılanmadan... Sadece, "Yaparım" dedi, Stella'nın başucunda duran telefonu kaldırdı.

Odada kalmak istemiyordum. Neler söylendiğini duymak için saklanmak istiyordum. Sonra dönüp odaya girdiğimde her şeyin yolunda olduğunu, Ned'in telefonun öbür ucunda benimle konuşmak istediğini söylemesini istiyordum. Ancak saklanamazdım. Kalmak zorundaydım. Tahtaya vurabilirdim. Richard numarayı çevirirken ben de iki elimle Stella'nın ceviz yazı masasına, büyük üfürükçüye, yarar sağlama yeteneği olan tahtaya sımsıkı yapıştım.

Richard'ın sesi Ned'inkini andırıyor. Özel okullardan ve Oxbridge'den çıkma bir ses... Ne dersiniz deyin, bu ses karışındakini çok etkiliyor. Duyanlar, karşılarında güçlü, bilgili ve yetkili biri olduğunu varsayıyor. Ned'in adını Richard'ın ağzından duymak çok tuhaf geldi. Sanki rüya görüyordum,

birbirlerini hiç tanımayan insanların çok samimi davrandıkları, hiç yapmadıkları şeyleri yaptıkları rüyalardan biriydi...

Ned'i istedi. Fon müziğini duyuyordum. Bu kez "Greensleeves" çalmıyordu. Onun yerine "The Lincolnshire Poacher" adlı parça çalıyordu. Telefondaki kaset sadece benim bildiğim şarkılardan oluşuyorsa pek bilgili birisi tarafından yapılmamış demek... Nefesimi tutmuş, müziğin durmasını, Ned'in sesini duymayı bekliyordum. Sağır gibi, sadece Richard'ın sesini duyuyordum, o kadar.

– Ben Richard Newland. Evet, Doktor Newland.

Sessizlik. Mırıldanmalar.

– Evinden hiç cevap alamıyorum. Mırıldanmalar. Öyleyse bilen birini bulun lütfen.

Beynimin içi birden boşaldı. Yokluğun, hiçliğin içinde uçuyordum sanki. Uzayda uçarken tek dayanağım yazı masasının tahtasıydı... Hiçbir şey göremiyordum beyaz duvarlardan, açık bavuldan, Richard'ın bir erkek çocuğu kadar ince sırtından, ceketinin altından görünen kürek kemiklerinden başka hiçbir şey fark edemiyordum. Bavulun en üstünde mavi elbise duruyordu. Paraya benzer noktalar dans etmeye, salınarak oraya buraya sıçramaya başladı.

Richard, "Anlıyorum, evet" dedi, "Ne zaman dönecek?"

Noktalar hızla tökezleyerek dönüyordu. Masadan uzaklaşarak yatağa yaslandım. Pembe şiltenin üstündeki kırmızı sarmal şekillere diktim gözlerimi. Sanki çekiç darbelerini başıma kıvrıla kıvrıla dönen o şekiller vuruyordu. Richard ahizeyi yerine koydu, dönüp bana baktı.

– İyi misin? dedi.

– Evet, tabii.

– Tatile çıkmış, dedi. Bir yere, kayak yapmaya. Innsbruck'a. Hayır, Interlaken'e. Ocağın üçünde dönüyormuş. Hemen mi bulman gerekiyordu?

Konuşamıyordum. Başımı ancak bir iki santim oynatabiliyordum, o kadar. Kendimi yatağın etrafında dönmeye zorladım. Bir robot gibi ilerliyordum. Askıdan zorla bir elbise daha aldım. Kalbim atmıyordu sanki, nefes almıyordum.

– Noel sırasında bu ülkede her şey durur zaten, dedi Richard. Başka yerlerde herkes iki gün tatil yaparken bizde en azından iki hafta sürer. Burada insanlar her şeyin Noel'le

birlikte durduğuna, kendilerini de kimsenin aramayacağına inanır.

– Teşekkür ederim, dedim. Telefon ettiğiniz için teşekkürler.

Stella'nın ayakkabılarını *The Times*'a sardım, bavulun üstüne koydum. Mücevher kutusunu da bir kenarına sıkıştırdım.

– Marianne'ın doğum gününde hediye ettiği sabahlığın sana verilmesini istemişti, dedi Richard. Lütfen al.

– Bir kez giymişti, dedim.

Söylediğimi yanlış anladı. “Yine de yeni sayılır” dedi.

Bakışlarım çılgınca olmalıydı ya da gözlerim alev alev yanıyordu. Her neyse bir adım geri gitti.

– Kendini iyi hissettiğinden emin misin, Jenny? dedi.

– İyiyim, dedim, bavulun kapağını kapatırken.

İçinde Stella'nın teypi ve kasetleri olan naylon torbayı bana uzattı. “Bunları da senin almanı istedi. Dileği buydu. Hayır diyemezsin. Dememelisin. Annem için o kadar çok şey yaptın ki. Onun bakıcısı değil arkadaşydın. Sonsuz bir sevgisi vardı sana.”

– Biliyorum, dedim. Sonra elimde sabahlığı, kollarımda teypi odadan çıktım. Artık konuşamıyordum.

O sözleri duymak tüm benliğimi sarsmıştı. Beynimden vurulmuşa dönmüştüm. İnsan bu durumda fazla kalamaz, birazdan düşünmeye başlar. Nedenleri düşünmeye başladım. Öğleden sonra neler olduğunu anladım. Jane'e onu bırakacağını, bana geleceğini söylemişti, Jane de inanılmaz bir kavga çıkartmıştı. Hannah'la birlikte gidecekleri, belki de aylardır hazırladıkları tatile gelmesi için ısrar etmiş, hatta belki de başka seçenek bırakmayarak tehdit etmişti. Örneğin bu kez onlarla gelmezse bir daha Hannah'ı göstermeyeceğini söylemiş olabilirdi.

Bu varsayımda çok boşluklar vardı tabii, ama ben o zaman onları pek umursamıyor, görmek istemiyordum. Bütün bunlar doğru olsa da neden telefon etmediğini sorgulamaktan kaçınıyordum. Varsayımımın temelinde Jane'in Gilda Brent gibi bir canavar olduğu vardı. Oysa onun canavar olduğunu kanıtlayan hiçbir dayanak yoktu.

Mike o akşam eve geldi, doğru kış bahçesine gitti. Ned'in evini tekrar aradım, karşıma yine telesekreter çıktı. İçki hiç-

bir zaman benim için çözüm olmamıştır. En azından öyle olduğunu sanıyordum. Tabii o ana kadar böylesine büyük bir felaketle karşı karşıya kalmamıştım. Eskiden olsa Mike'tan işini bırakıp beni Lejyon'a bir içki içmeye götürmesini isterdim ama o eskidendi. Bu kez yalnız gittim.

Hava çok soğuktu, biraz kar yağıyordu. Yer yer tuttuğuna göre bütün gün yağmış olmalıydı. Kar taneleri sertse, rüzgâr da varsa eğer iğne gibi batarlar. Lejyon ise camların arkasından görünen turuncu ışığıyla, kapının üstünde rüzgârda sallanan Romalı asker tabelasını aydınlatan büyük kandilleriyle, kış geceleri çok neşelidir.

Annemle Janis barın arkasında duruyordu. Annem hiç tanımadığım bir adama farelerden nasıl kurtulacağını öğretiyordu. "Bir parça kâğıt alın. Şimdi yazın: tüm farelere emrediyorum, buradan derhal gidin diyorum..."

Adam çek defterinin içine yazmaya başladı.

– Nehre doğru kaçın, oradan değirmene çıkın, ne bulursanız tükünün. Şimdi defolun, evimden savrulun! Yazdınız mı? Bunu temize çektikten sonra evinizin bir duvarına asın. Bir daha tek bir fare görmeyeceğinizden emin olun.

Fareleri şiirle kovmaya alıştım. Sıçanlar için de aynı şeyi tavsiye ederdi annem. Etkili olduğunu söyleyemem. Neden daha önce fark etmediğimi bilmiyorum. Fark etmiştim de bilinçli olarak düşünmemiştim. Batıl inançlardan, uğurlardan, uğursuzluklardan o akşam vazgeçmeye başladığımı anlıyorum.

Farelerden kurtulmak isteyen adam mutluydu. Böyle bir fare zehri keşfetmiş olmanın sevinciyle bu buluşunu etrafa yaymak üzere bardan uzaklaştı. Ben annemden bir cin-tonik istedim.

– Hayrola, neden geldin? dedi annem.

Birçok kişi annesine benim gibi cevap veremez ama benim annem farklıdır.

– Umutsuzluktan, dedim.

– Demek öyle? Sevgili kocan nerede peki?

– Evine görkemli ilaveler yapmakla meşgul, dedi Janis. Keşke ben de senin kadar şanslı olsaydım.

Annem onun yanında Ned'le ilgili bir şey söylemedi ama tahmin ettiğini biliyordum. Kendi deyimiyle olanları "çak-

mişti". Len geldi, annem de ona saldırdı. "Sana o kırmızı şeyleri... çiçekleri bara koyma dememiş miydım? Noel'se bana ne! Bu dünyada yaşayan herkes kırmızı çiçeklerin uğursuzluk getirdiğini bilir. Senden başka herkes!"

Ertesi sabah çiçekçiye telefon ettiğimde pembe-beyaz çiçeklerden bir çelenk istememin nedeni belki de annemin bu sözleriydi. Stella'nın cenazesi için çiçek ısmarlıyordum. Kartta ne yazacağıma bir türlü karar verememiştim. Sonunda, "*Genevieve'den sevgiler*" dedim. Mike pür dikkat yer seramiklerini döşüyordu. Bir yandan da Radyo Norfolk'u sonuna kadar açmış, Patsy Cline'in "I Fall to Pieces" ve "After Midnight" adlı şarkılarını dinliyordu. İçimden, "Ned bana bir mektup yazacak, yazmalı," diyordum. Ya da o gittiği yer neresiyse, İnterlaken midir nedir, orada bir telefon bulur bulmaz beni arayacaktır. Ya aramazsa, ya 3 ocağa kadar ses çıkmazsa nasıl dayanırdım? Deli olacaktım.

Saat altı olmadan tekrar Lejyon'daydım. Noel süslerini bir hafta önceden yapmışlardı. Annemin geri kalan aylarda kolye diye taktığı parlak kâğıttan yapılmış zincirler ile -tabii hiç kırmızı çiçek yoktu- bir sürü çobanpüskülü asmışlardı, dikensiz cinsinden. Noel'de alınan çobanpüsküllerinin yaprakları dikensiz olursa evin efendisi kadın olur derler de ondan... Annem daha gelmemişti, sadece Len vardı. Annemin nerede olduğunu sordum, birazdan geleceğini söyledi. Fikir almak istediğim için geleceğine memnun oldum. Yalnız yakalarsam ne yapmam gerektiğini soracaktım.

Cin-toniğimi masaya götürdüm. Nasıl olsa er geç bir tanıdık gelecektir diye düşünüyordum. Len ile benim dışımda sadece dört kişi vardı. Canım konuşmak istiyor muydu, onu da tam olarak bilmiyordum. İstedğim tek şey içkinin tesir etmesi, üzüntümün biraz azalmasıydı, o kadar. Unutmak istiyordum, sonra eve doğru tökezlemek ve derin, uzun bir uykuya dalmak...

Ned'le buluştuğumuzda Curton yolunda iki kez rastladığım o sarışın kadın tam o sırada içeri girdi. Ned'le birlikte Lejyon olduğumuzda gelen kadın. Yalnızdı, bir an durdu ve etrafı süzdü.

Adı Linda, ama o sırada bunu henüz bilmiyordum. Linda Owen. Batıl inançlarımdan henüz arınmış olmamalıydım ki

yapay kürkten paltosunun altına parlak yeşil bir pantolon giymiş olduğunu fark ettim. Başında üstü kar taneleriyle kaplı, aynı canlı yeşil ve pas rengi karışımı bir eşarp vardı. Ben geldikten sonra kar başlamıştı demek...

Yüzüme baktı ve tanışmamış olmamıza rağmen “Merhaba” dedi. Len’in verdiği beyaz şarabı alarak benim karşımdaki en uzak köşeye yerleşti. Nedenini bilmiyordum, ama ondan gözümü ayıramıyordum. Elimde olmadan ona bakarken içimden bir his çok kötü şeyler olacağını söylüyordu. Sanki o yeşil giysileri bana kötülük olsun diye giymişti. Tabii bu doğru değildi, doğru olamazdı ama ben öyle hissediyordum. Giysilerinin rengi trafik ışıkları kadar veya yol yapan işçilerin giydiği fosforlu yeşil kadar göz alıyordu. Len barın arkasındaki televizyonu açtı. Neredeyse bağıracaktım. Ekran, rengârenk giysiler içinde kayak yapan insanlarla doluydu. Kırmızı, turuncu kayak kıyafetleriyle bembeyaz karın üstünde kayan o insanlara bakamıyordum. Linda Owen bardağını aldı ve bana doğru yürümeye başladı.

Yaklaşmasını seyrediyordum. Göz göze geldik. Eşarbını çıkartmış ama saçlarını taramamıştı. Saçları dağınık, bakımsız görünüyordu. Perçemi kaşını örtüyordu. Karşımdaki sandalyenin arkasına yaslandı ve “Birkaç kez karşılaştık ama kim olduğumu bilmiyorsun” dedi.

– Doğru, dedim.

– Ben Linda Owen.

– Jenny, dedim. Jenny Warner.

– Neden tanışmadan konuştuğuma şaşıyorsun belki ama sana söylemek istediğim bir şey var. Oturabilir miyim?

Başımı salladım.

– Hâlâ Ned Saraman’ı görüyor musun?

O sözleri söylemeden yarım saniye önce ne diyeceğini biliyordum. Nasıl bildim, yoksa annemin yetisi bana mı geçmişti, anlamadım. “Görmek” fiilini kullanmak, birisini “görüyor musun” diye sormak tuhaf değil mi? “Çıkıyor musunuz” demekten daha gülünç... Yatmak, sevişmek, âşık olmak, sevmek, hayran olmak demek, ama “görmek”le hiç ilgisi yok. “Görmek” demek sevdiğinizin içini, aklından geçenleri görmek demekse eğer bu sözcüğün gerçeğe bir ilgisi olmamalı.

İşin tuhafı o sorunun doğru yanıtını bilmiyordum. Yine de başımı evet demek için salladım ve “Neden soruyorsunuz?” dedim. Kızgın değildim, alınmamıştım da, içimde böyle hisler yoktu.

– Onunla buluştuğunuzu gördüm, dedi. İki sefer. Sonra burada rastladım ikinize. Sakın yanlış anlama, ama ona karşı duydukların yüzünden okunuyordu. Aslında sana o zaman söylemeliydim ama cesaret edemedim. Şimdi o cesareti buldum, çünkü... çünkü yalnızsın, benim de yarım saat vaktim var.

– Neyi söylemeliydiniz? dedim. Dudaklarım taş gibi sertleşmişti.

– Buluştuğunuz o yer var ya! Thelmarsh Cross? Ben de onunla orada buluşurdum.

– Ne demek istiyorsunuz?

– Benden önce Rosie Ferrel adında birisi vardı, dedi. Ancak o Sheringham’da oturduğu için Thelmarsh’ta buluşamıyorlardı. Ondan öncekiyle nerede buluştuğunu bilmiyorum.

– Doğru değil, dedim. Benden önce Jane’i hiç aldatmamıştı ki... Bunu bana kaç kez tekrarlamıştı. Doğru olsa da -acı-nacak haldeydim!- doğru olsa da şimdi benimle, bundan sonra hep benimle olacak. Beni seviyor.

Bana acıyarak bakıyordu denemez. Duyarlılıkla baktığı söylenebilirdi belki. En azından aşağılayıcı bir bakış değildi. “Bir içki daha al istersen” dedi. “Dur ikimize de birer içki getireyim.”

O sırada annem girdi içeri. En kötü kıyafetini giymişti. Noel’den önceki son cumartesi için özel olarak seçilmiş dapper, siyah bir mini etek, önü altın rengi Gürleyen Lejyon armalı kolsuz, parlak mavi bir tişört ve altından görünen sütyeni... Kaşlarını kaldırarak bana baktı. Aklından neler geçtiğini bilmiyorum ama Linda’ya içkisini verirken, “Bu da benden olsun, tatlım” dedi.

– Sahi mi? Teşekkür ederim.

– Annem, dedim. Bakın Ned konusunda yanılıyorsunuz. Şimdiden söylemeliyim, biz artık birlikte yaşayacağız. Karşını terk edecek. Gittikleri yer neresiyse oradan döndüklerinde... Bir sırdı aslında, ama sorduğunuz için...

– Jenny, dedi, Jane’i hiçbir zaman terk etmeyecek. Kızını hiçbir zaman terk etmeyecek. Astımı söylediği kadar kötü

değil ve hiç terk etmeyecek onları. Onları bırakmak istemez. Jane onun için çok uygun.

Yanıldığını söylemekten yorulmuştum. “Bu aramızda, özel bir şey. Hiç anlatmamalıydım size.” Bu sözleri daha önce de söylemiştim. Yeni bir şey denedim. “İyiliğimi istediğinizi biliyorum.” Susuyordu. “Ned istediğim anda Jane’i terk edeceğini söyledi. Kimseye anlatmaya niyetim yoktu ama gerçek bu... Uzun zaman yanlış olduğunu düşünerek direndim, ama sonunda -sonunda- dayanamadım.” Aklıma bir şey geldi. Hoş bir şey. Uzun zamandan beri ilk kez aklıma hoş bir şey geliyordu. Beni kıskanıyordu! Onu benim yüzümden bırakmıştı. Tabii bunu söyleyemezdim. “Kabul etmeniz zor, bunu anlıyorum” dedim, “ama beni gerçekten seviyor. Bizim aramızdaki farklı bir şey. Gerçek aşk.”

Gülmedi. Bu inceliğini hiç unutmayacağım. Linda Owen aslında çok iyi bir kadın. İster inanın ister inanmayın zaman içinde iyi arkadaş olduk, sık sık görüşüyoruz. Birçok ortak konumuz da var. Gülmedi, aksine çok üzgün görünüyordu.

– Beni dinle, Jenny. Hep böyle yapar. Onun yöntemi bu. Karısı her şeyi bilir ama onu bırakmayacağından emin olduğu için hep göz yumar. Bir yıllığına bir ev kiralarlar. Hep bir yıllıktır evleri. İki yıl önce Breckenhall’da tuttular. Ben postanede çalışıyorum. Köy dükkânındaki postane gişesinin sorumlusuyum. Ondan önce Weybourne’da, deniz kıyısında bir ev kiralamışlardı. Jane yaptıklarını onaylıyor diyemem ama en azından nerede olduğunu bilir.

– Bu anlattıklarınızın benimle ne gibi bir ilgisi olduğunu anlayamadım, dedim.

– Benim de her şeyi terk edip onunla gitmemi istedi, Jenny. Gitmeyeceğinden emin olduklarına hep bu teklifi yapar. O sormadan bu konuyu açmayacaklarını bilir. Onlarda görev duygusu vardır, ne kendi evliliklerini yıkmak isterler ne de başkasınınkini. Çocuklarını da bırakmaz böyle kadınlar. Benim gündüzleri annemin baktığı bir kızım var. Kızımı yerinden etmeyeceğimi, annemden onu ayırmayacağımı çok iyi biliyordu. Fikir değiştirdiğim ana kadar kendimi güvende hissediyordu.

– Ne demek istiyorsunuz, dedim, fikir değiştirdim derken, ne anlamda söylüyorsunuz?

- Kızım beş yaşına bastı. Okul değiştirebileceği yaşa geldiği için artık gidebiliriz dedim. Ned'le yaşamaya karar verdim. Daha önceleri Dereham'da bir kat kiralardık demişti. Merak ediyorum, sana son kez ne zaman benimle gel dedi?

Hatırlamıyordum. Uzun zaman önceydi, bu düşünce içimi ürpertti. Cinden bir yudum aldım ama tadı ilaç gibi geldi. Ned son kez ne zaman gidelim demişti? Aylar önceydi. Stella'nın evinde buluşmaya başladığımız ilk günlerde... Dikkat etmemiştim, öylesine âşıktım ki dikkat etmemiştim...

Cevap vermedim. Onun yerine, "Size de mi birlikte yaşamayı teklif etti?" dedim.

- Üzgünüm, Jenny. Ben şimdi atlattım, unuttum. Ama senin önünde uzun bir yol olduğunu biliyorum...

Başımın içinde acayip hisler vardı, sanki deliriyor gibiydim. İnsanın inandığı bir şeye inanmıyorum demesi gibi bir şey. Olmaması gereken şiddetli derecede kırıcı şeyler oluyordu. Çok sonra bu kelimeyi sözlükte aradım. Karşılığı, büyük bir yaralanma. Başka tanımlamaları da vardı ama şimdilik bu kadar yeter. Başımın içinde olanlara "kötü ve şiddetli yaralanma" denebilirdi. Kafatasımı kırıp dışarı fırlamayı bekleyen bir şeytan!

- Bana teklif etti ama! dedim. Bir çocuk gibiydim. *Bana teklif etti! Ya evet deseydim?*

- Dedin işte. Sonunda demedin mi?

Evet deyince bak ne oldu!

Bunu o söylemedi. Ben kendi kendime söyledim. Karşımdaki kadından gözlerimi ayıramadan, ondan nefret etmeye kendimi zorlarken aklımdan bu yanıt geçiyordu. Aslında Linda Owen'dan nefret edemiyordum. Aklıma o ana kadar tüm açıklığıyla görmekten kaçındığım son telefon konuşmamız geldi. Onun istediğini yapmaya karar verdiğimi söylediğim, bundan sonra hiç ayrılmayacağız dediğim o konuşma... Bana cevap vermemişti. Gerçek bir cevap çıkmamıştı ağzından. İçini çekmişti, o kadar. Bense o iç çekişi rahatladığının ifadesi olarak algılamıştım. Stella'nın evinde buluşup konuşuruz demiştim. Ve o gelmemişti. Ne telefon etmiş ne de Stella'nın evine gelmişti. Onun yerine telesekreterini takıp karısı ve kızıyla kayak yapmaya gitmişti. Her zaman yaptığı şey buydu... kadınlar her şeyi bırakıp onunla yaşa-

maya *karar verdiklerinde* hep bu veya buna benzer bir davranışta bulunurdu zaten.

Yumuşak bir sesle konuştu. “Sevildiklerini bilmeden bu işi yapamayan kadınlar vardır ya, Ned de onlara benzer. Öyleleri kendilerinin de *âşık olduklarına* inanmak zorundadır. Seni seviyorum, seni seviyorum demezse beceremez. Hastalık gibi bir şey. Zavallı adam aslında hasta. Fetişi aşk olan bir sapık... Ne yazık ki bütün bunları öğrenmek onu sevmeni engellemiyor, değil mi?

Her seferinde olay çıkartmayacak bir kadın seçer. Olay çıkartan olursa Jane onu nasıl halledeceğini iyi bilir. Bu işte çok deneyimlidir. Ben Norwich’e gittim. Jane’e kocasıyla ilişkimiz olduğunu anlatmaya, ama ne işe yaradı? Jane zaten biliyormuş. Aslına bakarsan karısı oynadığından haberdar olan, ama buna rağmen onları terk etmeyecek kadar erkeklerine bağlı olan insanların işi çok kolaydır, çünkü kaybedecek bir şeyleri yoktur.

Birden yerimden fırladım.

– Olamaz, dedim. İnanamıyorum. Doğru değil!

– Ne yazık ki doğru.

Yine de inanması güçtü. Somut hiçbir kanıt yoktu. Örneğin kış bahçesi gibi veya Stella’nın ölümü ya da Richard’ın bana teybi vermesi gibi somut hiçbir delil yoktu. İnsanın rüya olduğunu anlamadan rüya görmesine benziyordu. Hani insan uyandıktan bir süre sonra gördüklerinin gerçek olmadığını anladığı rüyalardan...

“*Beni seviyordu ama*” demek hem aptalca hem de çok küçültücüydü. Buna rağmen durmadan bunu söylüyordum. İnsanın elinden en son kaçan şey gururudur ama er geç o da sizi terk edip gider. “Durmadan onu sevdiğimi söylememi isterdi” dedim. Bu sözleri söylerken biraz önce tanımını yaptığınızı insanı tarif ettiğimi fark ettim.

– Buluşacağınız yeri o mu buldu? diye sordu. Bir otelde mi buluşuyordunuz yoksa başka bir yerde mi? Yoksa aşkınız tarlaların kenarında bir çitin altında mı gerçekleşti? Böyle konuştuğum için üzgünüm, ama benimle öyle oldu da.

– Birisinin evini buldum, dedim.

– *Sen* mi buldun? Tabii ki sen buldun. Ne kadar tanıdık geliyor! Hiç yemeğe çıkarttı mı seni? Sana hiç hediye aldı

mı? Dışarıya seyahate götürmeyi teklif etmiştir. Bu kolay, her şey şirket hesabınadır nasıl olsa. Otelde de iki kişilik odada kaldığına göre... Dönüşünde havaalanından alınmış bir hediye verdi mi hiç?

Ayağa kalktım. Filmlerdeki gibi masayı devirmek geçiyordu içimden. Annem aklımdan geçenleri anlamış olacak ki barıdan çıkarak bana doğru bir adım attı. Başımın öne düştüğünü, bir şeylerin boğazımı tıkadığını hissettim.

– Bir içki alayım, dedi Linda. Bir önceki içkilerin parasını ben vermedim.

– Hayır istemem, dedim. Hiç faydası yok.

– Olmaz olur mu? Çok faydası var.

Dizlerim titriyordu. Tekrar yerime oturdum. “İçki içmek istemiyorum.”

Arkasını döndü, içeri giren adama el salladı. Hiçbir özelliği olmayan, genç, açık tenli, şişmanca biriydi. Her bulundukları yerde doğruca bara gidenlerden.

– Seni yalnız bırakmak istemiyorum, dedi. Nasıl, iyi misin? Gerekirse ona bu akşam birlikte olamayacağımızı söyleyebilirim. O kadar beğendiğim biri değil zaten. Seni eve görürüm.

– İyiyim, dedim. Yalnız kalmak istiyorum. Olanları hazmetmek için yalnızlığa ihtiyacım var.

– Üzgünüm, Jenny, dedi. Çok üzgünüm.

Yirmi birinci kısım

Gilda gibi kendime oynayacak bir rol seçecek olsam, köy çapkınının aldattığı zavallı kız rolünü seçerdim. Oysa roller hayatın gerçek felaketlerinden çok uzak. Sersemlemiştim. Uyuşmuştum sanki. Suskundum. İçimdeki acı, davranışımı bozuyordu, sakarlaştırıyordu beni. Bir fincan kırdım, haliya takılıp yere düştüm. Kalktığımda dizimde bir sıyrık görünce ağlamaya başladım. Ağlamam sessizliği bozdu.

Mike hiçbir şey fark etmedi. Hâlâ yer seramiklerini döşüyordu. Her pazar rosto pişirirdim, o gün de öğle yemeğini hazırladım. Masada karşılıklı oturup yedik yemeğimizi. Daha doğrusu o yedi. Ben çatalımla yemekleri sağa sola itmekle yetindim, ama Mike bunu da fark etmedi. Oysa her zamanki gibi gazete okumuyordu, elinde yer seramikleri paketlerinin arkasındaki yazılar da yoktu. Kafası kış bahçesiyle meşgul, sessizce yemek yiyordu. Mike o kış bahçesini yaratırken hayallerini gerçekleştiriyordu. Kış bahçesi, Mike'ın masallarındaki sırça köşküydü. Belki bana hayalinde gördüğü, düşlediği görüntüyü yarattığını söylemiş olsaydı evliliğimizi kurtarabilirdik.

İşinin başına dönmeden önce bir kez konuştu. Gözyaşlarım yüzümü ıslatmıştı. “Nezle mi oldun?” diye sordu. Ben de saat üç buçukta Philippa'lara gittim.

İnsanlar kırsal bölgelerden sanki hep çok güzel yerlermiş gibi söz eder. Böyle konuşanlar o yörelerde yaşamayanlardır. Oysa İngiltere'nin doğusunda, soğuk bir kış mevsiminin

bir pazar öğleden sonrası kadar iç sıkıcı, hüznün verici pek az yer vardır. Köyün etrafındaki her şey gridir, pusla kaplıdır. Köy caddesi uzun, dar ve dümdüzdür. Evler alçaktır, ağaçlar alçaktır. Gökyüzüyse köyün üstüne kurşun ile kalay karışımı büyük, mat ve delikli bir kapak gibi kapanır. Yarım saat sonra, saat dörde doğru ışıklar yanmaya başlar. Arada kalan yarım saat boyunca o alçak evlerin tümü karanlık, sanki mühürlenmiş gibidir. Pencerele dipsiz çukurlara veya kör gözlere benzer. Yer yer, o kapkaranlık odaların bir köşesindeki televizyonun ışığı cama akseder. Görünürde kimseler yoktur, ama bütün arabalar ortadadır. Yolun iki yanında dizilmiş dururlar. Kimi yeni ve parlaktır, çoğu da eskidir. Tharby'de arabasız oturulamaz, ancak köylülerin çoğu eski, dökülen bir arabadan fazlasını alamaz.

Birisi otomobil dünyasından söz ettiğinde hemen akla Los Angeles gibi birbirine dolanmış otoyollar ve makarna gibi birbirine girmiş kavşaklar, viyadüklerden süzülerek giden pırl pırl limuzin sürülerinin dolaştığı kentler gelir. Oysa gerçek otomobil dünyası burası, otobüslerin haftada bir kez geçtiği, trenlerinse çoktan yok olduğu İngiltere'nin kırsal yöreleridir. Babam eski otomobil koleksiyonu yapmaya başladığında ve ruhunu içten yanmalı araba motorlarına sattığında ne yaptığını çok iyi biliyordu. Bir süre önce bir gazetede hepimizin arabalardan vazgeçmemiz gerektiğini okumuştum. Evreni, çevreyi, ozon tabakasını esenliğe kavuşturmak için... Adam şehrin göbeğinde oturuyorsa, işine yürüyerek veya otobüsle gidebiliyorsa böyle yazmak kolay. Tharby'deyse arabasız olmak demek hapiste olmak demektir. On yedi yaşına basan herkesin aklına ilk gelen şey arabadır. Ehliyet almak ve ne yapıp edip bir araba sahibi olmak...

Philippa'nın ön camından bir Noel ağacı görünüyordu ama ışıkları sönmüktü. Zili çaldığımda pencereye geldi. Yüzümdeki ifadeyi görür görmez olanları anladı sanırım. Televizyonu açtı. *It Happened One Night* adlı filmi seyrediyordu. Beni görünce bir şey söylemeden kapattı televizyonu. Biz, hiç öpüşmeyiz. O gün de beni öpmedi ama sarılmak için kollarını açtı, ben de ona doğru gittim. Birbirimize sarıldık. Uzun süre kımıldamadan öyle kaldık. Bazılarının yaptığı gibi sırtıma eliyle vurmuyordu.

Katie ve Nicola da odaya geldi. Beni görünce şaşkınlıkla yüzüme baktılar. Philippa'ya Ned'le ilgili her şeyi, onu ne kadar sevdiğimi -yaptıklarına hâlâ inanmadığımı, inansam da kabul edemediğimi- bana yaptıklarını anlattım. Olanlarla yüzleşmek o kadar korkunç geliyordu ki yüksek sesle ağlıyordum. Dayanabildiğim oranda açık kalplilikle her şeyi anlattım. Gözyaşlarımı gören Nicola da ağlamaya başladı. Onu görmek Janis'le çocukluğumuzu anımsattı.

Philippa bir koluyla Nicola'ya, diğeriyle bana sarıldı. "İyi ki Mike'a bir şey söylemedin" diye o sırada söyledi. "Hiçbir şey olmamış gibi yaşamaya devam edersin" dedi. Hiçbir şey anlamamıştı. Nasıl anlayabilirdi? İnsanlardan anlayış beklemek yanlış. Bunu artık çok iyi biliyorum. Sizi dinleyen, iyi davranan birileri varsa şanslı sayılırsınız. Bunu bile beklememek gerekir aslında.

- Şimdi gidip olanları anlatacağım.

- Sonra nereye gideceksin? dedi. Şimdi söylemenin ne anlamı var?

- Özgür olmak, sabaha kadar avaz avaz ağlamak istiyorum da ondan. Onun yanında yapamam da ondan.

Bunları söyler söylemez kendimi çok gülünç hissettim, gülmeye başladım. Philippa yıkılmış gibiydi. Benim hakkımda ne düşüneceğini bilemiyordu. Kim olsa aynı şekilde düşünürdü. Ben bile kendi hakkımda ne düşüneceğimi bilmezken... Dışarısı artık zifiri karanlıktı, ışıklar yanmaya başlamıştı. Kapının önündeki yaşlı köknar ışıklarla donanmıştı. Kapıya kocaman çobanpüskülünden bir çelenk asmışlardı. Allah'tan annemin kırmızı fobisi, ışıkları kapsamıyordu, kapının dışına kırmızı neon ışıklarla, "Tüm müşterilerimizin Noel'i kutlu olsun" diyen bir tabela asılıydı.

Eve yürüdüm ve Mike'a onu terk edeceğimi söyledim.

Ne dediğimi algılayamadı. Elindeki işi bile bırakmadı... Bırakmasını sağlamak için konuşmak istediğimi, çok önemli bir şey konuşmamız gerektiğini söyledim. Hiç işe yaramadı. Yanıt olarak kış bahçesini Noel'e kadar bitirmeyi kafasına koyduğunu ve cumaya kadar başka fırsat bulamayacağını söyledi.

Seramik karoların arasına sürdüğü harcı malalarken bir yandan da onu hep işinden alıkoyduğumu, ne biçim bir in-

san olduğumu anlamadığımı, hep elindekini bıraktırıp başka bir şey yapmasını istediğimi homurdanıyordu. Bitirmesine izin vermeyeceksem neden kış bahçesi isterim, diye tutturduğumu sordu.

Daha fazlasına dayanamazdım. Hiçbir zaman ondan bir kış bahçesi istemediğimi, her şeyi onun uydurduğunu söyledim. “Evliliğin karşılıklı özveri olduğunu unuttun mu?” diye sordu. Yoksa menopoza girmek üzere olup o yüzden mi sinirli olduğumu da sordu. İnşaatta birlikte çalıştığı adamlar kız arkadaşlarının menopoza girdiklerinde çekilmez olduklarını anlatıyorlarmış da... Bunu duyunca elimde olmadan güldüm. Gülerek Mike’a iyice delirdiğimi kanıtlamış oluyordum.

Olanları tüm açıklığıyla anlatmadan evden çıkıp gitmemin yanlış olacağını düşünüyordum. Yukarı çıktım, gysilerimi toplamaya başladım. Her şeyimi üç bavula sığdırdım. Bavulları indirip arabaya yerleştirdim. Mike’sa neşeli bir şekilde ıslık çalarak çalışmaya devam ediyordu.

– Seni terk ediyorum, Mike, dedim. Şimdi gidiyorum. Sana söylemeye çalıştım, ama dinlemedin.

– Saçmalama, dedi.

– Lejyon’a gidiyorum, dedim. Şimdilik. Senden hiçbir şey istemiyorum. Ev senin olsun. Para da istemiyorum.

Şaka yaptığımı sandı. Oysa sesim çok ciddi olmalıydı.

– Çamaşır makinesini al istersen, dedi. Ama arabayı bırak.

– Araba benim, dedim.

Araba gerçekten benimdi. Ve bu arabalar dünyasında evden çok ona ihtiyacım vardı. Annem dükkânı açmak üzereydi. Barın üstüne çerezleri yerleştiriyordu, bir de Noel olduğu için özel olarak hazırlanmış *mince pie*.¹ Beni görünce çok mutlu olduğunu söyleyemem, hoş geldin bile demedi ama gelemezsin diyemezdi herhalde... Hiç burada onlarla yaşamamıştım, annem Lejyon’u devralmadan önce evlenmiştim. Bavullarımı boş odalardan birine, arka tarafta, tarlalara bakan odaya çıkarttım. Yatağın kenarına oturdum ve Stella’ya anlatacak ne kadar çok şey var aslında, diye düşündüm. Stella’ya Ned’den söz edebilirdim. Philippa’nın anlayamadığımı o ne kadar da iyi anlardı... Birden Stella’nın öldüğünü

¹ Üzümlü, meyveli ve baharatlı pasta. (ç.n.)

hatırladım. Ağlamaya başladım. Duramıyordum. Kendim için değil, Stella için ağlıyordum. Onu bir daha hiç göreme-yeceğime, onunla hiç konuşamayacağıma ağlıyordum.

Cenazesi çarşamba günü kaldırıldı. Lena ve Stanley, Sharon ile Pauline, ben, hepimiz gittik. Çiçekçi siparişimi yanlış anlamıştı. Çelengi kırmızı ve pembe çiçeklerle yapmış, karta da “*Sevgi dolu anılarla*” yazmıştı. Sözlerimi değiştirmesine sinirlendim, ama pembe krizantemlerin arasına karıştırdığı ~~kırmızı~~ karanfillere pek aldırmadım. Başıma gelenlerden daha kötü ne olabilirdi ki?

Katıldığım ilk cenazeydi. Şimdi insanların çoğu yakılmaktan yana, değil mi? Oysa Stella özellikle gömülmek istediğini söylemişti, çocukları da başkaları gibi yapmamış, annelerinin isteğine uymuşlardı. Kilisede “*Güçlüklerle dolu günler geride kaldığında, hayat yarışı son bulduğunda*”yı söyledikten sonra sürü halinde mezarlığa gittik. Marianne erkek arkadaşını bırakıp yanıma geldi, koluma girdi. Bu davranışını beni düşündüğünden değil, aksine benim kendisine destek olmam için yaptığını anladım ve mutlu oldum.

Mezar derindi. Yağan yağmurun gürültüyle çarptığı yeşil bir plastik serilmişti içine. Uzaktan kış günlerinin gök gürültüsü duyuluyordu. Papaz, alışılmış “Küller küllere tozlar tozlara” laflarını söyledi, Priscilla Newland’a benzettiğim bir kadın da bir avuç toprak attı. Marianne ve Richard toprak atmadı. Bizleri otele bir bardak sherry içmeye çağırdılar ama Lena, neşeli bir gülüşle, “Teşekkür ederiz ama işler bizi bekliyor” diye yanıtlayınca bizlere söyleyecek bir şey kalmadı.

Carolyn, biz yokken Lena’nın istediğini yaparak Middleton Hall’a sahip çıkmış ve yeni misafirimizi karşılamıştı. Stella’nın odasında başka birini görmek ölümünden de cenazesinden de daha korkunç geldi bana... Sharon yeni misafirimizi görmekten mutlu olmalı diye düşündüm, çünkü gelen erkekti. Seksen bir yaşında, eski bir tugay komutanıydı, eski bir tilki avı yöneticisiydi ve İkinci Dünya Savaşıyla ilgili kitaplara meraklı biriydi. Sanırım tüm kütüphanesini Middleton Hall’a taşımıştı. Ailesi onu Noel’den birkaç gün önce böyle bir yere nasıl gönderebilmişti? Tek bildiğim Lena’nın ona “Tommy” diye hitap etmesinden hoşlanmadığıydı...

İşten geç çıktım, Lejyon'a geldiğimde saat altı olmuştu. Mike bir bardak abbot almış, barda oturuyordu. Beni görür görmez saldırıya geçti. Eve ne vakit döneceğimi sordu. "Tamam, tamam, şaka bitti artık, söyleyeceğini söyledin, artık dönme zamanın geldi" dedi. Kış bahçesini Noel'e kadar bitirmek istediğini, ama her akşam Lejyon'a gelip bana yalvarırsa bitirmesini beklememem gerekeceğini de ekledi.

Geçmişte, kocamı bir gün terk edersem tepkisi ne olur diye düşünmüş olsaydım, herhalde aklıma son gelen şey onu bıraktığımı ciddiye almaması olurdu. Şu an bile bunu kurnazlıkla mı yaptığını yoksa gerçekten söylediklerimi anlamadığını mı anlamış değilim. Yoksa, ondan ayrılmak istemem inanılmaz geldiği için mi söylediklerime aldırımıyordu?

Bu tür bir tepkiye nasıl karşılık verileceğini bulmak çok zor. Ben de ne yapacağımı bilemedim. Yukarı, odama çıktım. Mike peşimden gelerek kapımı yumruklamaya ve bu saçmalıklara bir son vermenin zamanı geldiğini, mantomu giymemim, arabanın anahtarları ona vermemim, beraber eve dönmemiz gerektiğini söylemeye başladı. Dün de, bir gün önce de aynı sahneler tekrarlanmıştı. Yalnız pazartesi akşamı bir değişiklik yaparak çayını yapacak kimsenin olmamasından dolayı çok rahatsız olacağını söylemişti. Salı akşamıysa seramikleri döşediğini söylemiş ve nasıl olduklarını merak edip etmediğimi sormuştu.

Bir pub'da saklanacak yer bulmak çok zor. Bir akşam önce Janis'e gitmeyi denedim ama oraya da geldi, *onun* da kapısını yumruklamaya başladı. Ben de arabayla çıktım. Peşimden gelemeyeceği tek yer... Yarım saat boyunca nereye gideceğimi bilmeden arabayla gezdim, farlarını yakarak bana sinyal veren o adamı görünceye dek arabayı kenara çekip yol kenarında durdum. İnsan bu yörede çok benzin sarf ederek altmış kilometre yol gitse, saatine baktığında ancak yarım saat geçtiğini görür. Bu durumda gidecek tek bir yer vardı. Ben de oraya gittim. Çamurlu patikadan geçtim, arabayı park ettim, karanlıkta on dakika oturdum, sonra eve girdim.

Stella ölmüştü, benim onun evinde olmaya hakkım yoktu. Eve girdiğimde içimdeki ilk duygunun şaşkınlık olduğunu fark ettim. Işıkların yanmamasına, Richrad ile Marianne'in

burasını hâlâ keşfetmemiş olmalarına, annelerinin bu sırrı bu kadar yıl sonra bile onlara açıklamamış olmasına şaşıyordum. Sonra, tabii ki cenazenin kalktığı gün buraya gelecek değiller, yarın gelirler, diye düşündüm.

Mumları yaktım, gaz sobasını aramak için elime bir mum alarak yukarı çıktım. Bu, Molucca'ya son gelişimdi. Aşağı, salona indiğimde, kendimi Ned'i bekliyormuşum gibi hissetmedim. Bu odada onu bir kez beklemiştim, diğer günler hep yukarda, yatak odasındaki pencereden yolunu gözlerdim. Bu odada pek fazla beraber olmamıştık. Soğuk aynıydı. Aşk hikâyemin son günlerine hükmeden ve ilerde onun simgesi olacak o buz gibi soğuk... Yere, sobanın yanına oturdum, ısınmak için ellerimi yaklaştırdım. Neden ona kızamıyorum, diye düşündüm? Neden ondan bir türlü nefret edemiyordum? Neden tek yapabildiğim, kendi kendime durmadan "Neden, neden neden?" diye sormak?

Evin her tarafı gazyağı kokmaya başladı. Pembe gazyağı kokmaz deseler de maviden az kokuyor, o kadar. Aşkımızı hatırlatacak bir şey de bu koku. "Bir gün kendime ait bir evim olursa kesinlikle gazyağı sokmayacağım" diyorum. Bahçeme bir mazot deposu bile yaptırmayacağım.

"Evde ve bahçede hiçbir şey yok" demişti Stella. Hatta bu sözleri bana vermeleri için yazdırmıştı. Yerde oturmuş ellerimi ısıtırken ne demek istediğini düşündüm, ama bir yere varamadım. Aslına bakarsanız Ned'den başka bir şey düşünemiyordum. Onu o tatil yerinde, saçlarında parıltıyan kar tanecikleriyle Jane ve Hannah'la kayarken, birlikte gülerken düşünmek içimi dayanılmaz bir acıyla dolduruyordu. İsteksizce, yapacak başka bir şey olmadığı için düşünüyordum.

Saat ona yaklaşınca, gaz sobasını ve mumları söndürdüm. Ned'le seviştikten sonra, dudaklarım onun öpücüklerine ısınmış, mutluluktan uçarak geçtiğim yoldan, kiraladığı evin önünden geçtim. Ev karanlıktı. Lejyon'da dumandan göz gözü görmüyordu, içerisi çok gürültülüydü. Annem, Mike'in dokuzu çeyrek geçeye kadar sabredip sonunda Chandler Gardens'a gittiğini haber verdi.

- Dennis de böyle yapardı, dedi, ikinci kocasından örnek vererek. Her gece buraya geldi, peşimi bırakmadı, onu bar-

da bulurdum hep. Sonunda ne olduğunu anlamadan kendimi Ron'la evliyken buldum.

– O senin için gelmiyordu ki, Diane, dedi Len. Bira için geliyordu.

Mike'ı Noel gecesine kadar bir daha görmedim.

O gece annem on buçukta açmıştı Lejyon'u. Mike, yola gelmeyeceksem annesi ile babasına gideceğini söyledi, sonra benim adıma gelen bir mektup verdi. Sanki kokuşmuş bir şeymiş gibi parmaklarının ucuyla tutuyordu zarfı.

İnsan bu kadar aptal olur mu diyeceksiniz ama Ned'den geldiğini sandım. Bana mektup yazacak başka kim vardı ki? Arkadaşlarımın ve akrabalarımın hepsi yakında oturuyor. Bir sürü reklam ve fatura gelir ama hiç kart veya mektup aldığımı hatırlamıyorum. Yüzümün kızardığını hissettim. Kalbim tekledi. Tabii, dedim, bana Linda Owen gibi davranmayacağını biliyordum... Beni seviyor, nasıl ondan kuşku duyabildim? İşte şimdi her şeyi anlatacak, açıklayacak, ah ne olur beni affet, Ned, seni yanlış anladım, seni seviyorum...

Bir zarf başkasının elinden kendi eline geçinceye kadar insan nasıl bu kadar çok şey düşünebiliyor? Ama düşünüyor işte! Sadece düşünmekle kalmıyor, o sürede her şeyin düzeldiğini, aşkın güçlendiğini, anlaşmazlıkların sona erdiğini, her şeyi o bir anlık sürede hayal ediyor.

Zarf Diss'ten gönderilmişti. Hem adım –Bayan G. Warner– hem de adresim daktiloda yazılmıştı. Güneşin bir anda battığını hissettim. Aynen öyle olmuştu, sanki ışıklar söndürülmüş, her tarafı o donuk koyu gri renk kaplamıştı.

– Sana iyi Noeller. Ailene ayrıldığınızı söyle, dedim Mike'a.

– Sen de herkese seni tedavi etmesi için bir psikiyatrist bulacağımı söyle, dedi.

Yukarı çıktım. Elimde zarf, ışığa yaklaşmak için pencere kenarına gittim. Mektup, Diss'teki bir avukatlık bürosundan geliyordu ve “*Sevgili Bayan Warner*” diye başlıyordu. İlk başta bir şey anlamadım. Anlamsız geldi bana. O cümlelerin ne işi vardı bu mektupta, hani Stella'ya ağustos ayında okuduğum o eski zaman kelimelerinden oluşan cümleler? “*Molucca adıyla anılan ve Norfolk'un kuzeyinde, Thelmarsh County'de bulunan taşınmazın tam mülkiyet iyelik aktarma belgesi...*” Bir-

likte, Middleton Hall'un üst katında, kaz tüyleri ve mısırlarla kaplı sarılı beyazlı tarlalara bakarken kaç kez okumuştum Stella'ya bu satırları. Bu gün de iyice anlayana dek birkaç kez okudum aynı cümleleri.

Sonunda anladım. Stella evini bana bırakmıştı.

Yirmi ikinci kısım

Marianne ile Richard'ın öfkelenmelerini beklerken asıl kızan Lena oldu. Nasıl öğrendi bilmiyorum. Ben söylemedim. Tam böyle bir yerde sır saklanamaz diyecekken aklıma Stella'nın kendi sırrını ne kadar güzel sakladığı geldi.

2 ocak pazartesiydi. Dünyada hastabakıcı yardımcılarının başka herkesin izinli olduğu bir gün... Middleton Hall'a varır varmaz Lena Carolyn'i göndererek beni ofisine çağırttı.

Yeni bir eşofman giymişti. Stanley'nin hediyesi diye düşündüm. Mor kadifeden bir takımdı, üstünde yeşil hırkası vardı. İki yanında labradorları, olabildiğince sert davranmaları için eğitilmiş iki köpeği oturuyordu. Aslında Lena'ya dobermanlar veya rotvaylerler daha çok yakıştırdı ya... Lena adına ne kadar üzülsem de adı Ben olanı odaya girdiğim anda gürültülü bir biçimde kuyruğunu sallamaya başladı.

– Tebrikler, dedi Lena. Fazla çabalamana gerek kalmadı. Geri zekâlı bir çocuğun elindeki çikolatayı kapmak gibi bir şey olmalı... Bir iki öpücük, biraz el ele oturmak, bir de ne görelim küçükhanım mülk sahibi oluvermiş!

Hiç cevap vermedim. Edith'ten ve Maud'dan hiç söz etmedim. Kendini dine vermiş gibi gösterdiği günlere, İncil okumalara hiç değinmedim. Yeni bir iş bulmak zordu. Benimse işe ihtiyacım vardı.

– Asıl kızına ve oğluna acıyorum, dedi Lena. İlerde emniyet parası diye düşündükleri mallarının ellerinden bir... bir...

Kuş, diyecektim ama sustum.

– Bir yağmacı, bir fırsat düşkünü tarafından kapılmasına üzülüyorum, dedi. Sözcüğün gerçek anlamını bildiğini sanmıyorum. O hoş Doktor Newland... Stella'nın vasiyetini reddedeceklerine, sana dava açacaklarına eminim. Bu bilgileri televizyondaki Amerikan cinayet filimlerinden öğreniyor olmalı. Onların yerinde kim olsa böyle yapar. İsterlerse mahkemede yaşlı Newland Hanımefendisi'nin aylar önce muhakemesini kaybettiğini seve seve söylerim.

– Nasıl uygun görürseniz öyle yapmalısınız, dedim.

Mektup elime geçtikten sonra ilk işim Richard'ı arayarak evi kabul edemeyeceğimi bildirmek olmuştu. Sonra da Marianne'i arayıp kesinlikle kabul edemeyeceğimi ona da bildirdim. İkisi de çok ısrar etti. Benden başka kimsenin o evde oturmayacağını söylediler. İkisi de evi istemiyordu. Annelerinin böyle bir evi olduğundan haberdar olmadıkları için onlara hiçbir şey ifade etmiyordu.

– Eğer bir fincan çay içmeye davet etmezsen orasını görmek isteyeceğimi sanmıyorum, dedi Richard.

Stella Richard'ın arabasıyla çıkmak için ısrar ettiği o gün avukatına gitmiş. Oğluna ne olduklarını açıklamadan vasiyetinde bazı şeyleri benim lehime değiştirmek istediğini söylemiş. Marianne'la evin varlığını öğrenince çok şaşırmışlardı. Sanırım bana belli ettiklerinden de fazlaydı şaşkınlıkları. Hayatlarında saklayacak şeyleri olmayan temiz insanların gizli evleri yoktur diye düşündüklerinden eminim. Bana kalırsa onlar da hem bu gizliliğin nedenlerini merak ediyor, hem de gerçekleri öğrenmekten korkuyorlardı.

Lena'nın önünde ayakta duruyor, beni kovmasını bekliyordum. Köpeklerden biri yerinden kalktı, yanıma yaklaşarak elimi yalamaya başladı.

– Sam, diye bağırdı, yapma! Bana baktı, sonra gözlerini tavana dikti. Öyle ayakta durmasana! Tommy kahvaltısını bekliyor. Senin yerinde olsam ona beyefendi diye hitap ederim, belki vasiyetini değiştirip savaş hatıralarını sana bırakır...

Konu kapanmıştı. Bir daha bu konuya hiç değinmedi. Çarşamba günü izinliydim. O gün taşındım. Marianne ile Richard gidecek bir yerim olmadığını biliyordu. Aile razı olunca avukatlara diyecek bir şey kalmıyordu. Annem Mike'a ne-

rede olduğumu söylememeye söz verdi. Yeni adresimi uzun süre saklayamayacağımı biliyorum. Len ile Janis gibi ağzlarında bakla ıslanmayan iki kişi bildikten sonra... Philippa, “*Maratoncu*’da Dustin Hoffin’ın gibi işkence görürüm yine de söylemem” demişti.

En garip gelen şey elektrik bağlatmak oldu. Kazanı yakınca musluklardan sıcak su akmaya başlandı. Kömür getirttim ve şömineleri yaktım. Ancak o odada yatamıyordum. Aslında denedim. Ama bir rüya gördüm. Rüyamda Ned’in kollarında yatıyordum, bana, “Nasıl oldu da bu ev ısındı” diye soruyordu. Boş yatakta tek başıma uyandım. O sabah yatağı ve diğer eşyaları, ite kaka arka odalardan birine yerleştirdim.

İnterlaken’den geri geleceği o sihirli gün, 3 ocak, gelip geçti. Beni evde arayıp bulamadı, diye kendimi aldatmaya kalkmadım. İnsan gerçekten birisini bulmak isterse, bulur. İşyerine telefon eder, buluştukları evin kapısına gider, annesinin işlettiği pub’a gider, sorar, soruşturur. Kesinlikle pes etmez. Aldırmazlık etmez. Ancak bulmak istemeyen, karşı-sındakinden Ned’in benden kurtulduğu gibi kurtulmanın yollarını arayan biri bunları yapmaz.

Stella’nın vasiyetine göre sadece ev değil, içindeki tüm eşyalar da benimdi. Acaba bunlara garajda duran kırmızı Ford Anglia da dahil miydi? Bu soruyu avukatlara sormak istemiyordum. Üstelik herhangi bir şeyi yanıtlamak için çok para isteyeceklerini duymuştum. Oysa Richard para almadan cevap verir diye düşündüm. Ona annesinin arabanın Gilda Brent’e ait olduğunu söylediğini anlattım. Araba vergisi toplayan daireden araştırdı ve arabanın Bayan Gwendoline Tyzark adına kayıtlı olduğunu öğrendi.

– Gilda’yı hayal meyal hatırlıyorum, dedi. Marianne onu severdi ama ben hiç hoşlanmazdım. Ondan korkardım. Bilmem neden *Yüz Bir Dalmaçyalı*’daki Cruella de Ville’le karıştırırdım. Beni kesip kürk manto yapacağını bile düşündüğüm olurdu.

– Peki, o araba şimdi kimin sayılır?

– Onun olmalı.

– Annen öldüğünü söyledi. Belki şimdilik arabaya dokunmamak daha doğru olur.

Gazeteye ilan vermemi önerdi, ilanların fiyatını öğrenmek için bir gazeteyi aradım. “Kırk-elli pound” dediler. Verecek bu kadar param yoktu, aslında çok sıkıntıdaydım. Zaten ilana da kim cevap verirdi bilmiyorum. O sırada Gilda aklımdan çıkmıyordu. Benim için bir oyun olmuştu, yalnız Gilda’yı öldürmek şakası yerine Gilda’yı yaşatmak oyunuydu benimki... Asıl amacım oyalanmaktı.

Oysa beni hiçbir şey kolay oyalayamıyordu. Birisini benim Ned’i sevdiğim kadar sevip kaybederseniz, benliğinizi sadece sonsuz bir sevgi ve üzüntü değil, aynı zamanda dayanılmaz bir acı ve hırs kaplar. Büyük bir kızgınlık, bir öfke... Sizi böylesine aldatabilecek, böylesine yalanlar söyleyebilecek, sizi böylesine alçaltacak birinin tuzağına düşmüş olmaktan duyulan sonsuz bir öfke... Bir keresinde Ned’in beni severek bana özgüven kazandırdığını söylemiştim, peki beni hiç sevmediğini öğrenince ne oldum dersiniz? Kadınların kendisine âşık olmalarını sağlamak gibi bir hastalığı vardı. Kim olursa olsun, biraz genç, biraz da güzel herhangi bir kadının devamlı olarak kendisini sevdiğini söylemesi, Ned’in de aynı sözlerle karşılık verdiğinde dinlemesi yeterliydi. Bu hastalığının kurbanı olmuşum. Philippa’yla annem beni sadece görüntüm için beğendiğini söylediklerinde ne kadar haklılarmış! Aşk fetişisti olduğunu söylememelerinin tek nedeni böyle bir şeyden habersiz olmaları...

Eğer aklıma kaçırmak istemiyorsam, depresyona girmek istemiyorsam oyalanacak bir şey bulmam gerekiyordu. San ki beynimde Ned’i her düşündüğümde çevirdiğim bir düğme geliştirmiştim. Aklıma Ned geldiğinde o düğme dönüyor, Ned’in yerini Gilda alıyordu. Daha doğrusu böyle olmasını istiyordum. Doğrusunu söylemek gerekirse bu isteğim çoğunlukla gerçekleşmiyordu. Ya da kısa bir süre sonra düğme kendiliğinden eski yerine dönüyor, ben de tekrar Ned’i ve bana yaptıklarını düşünmeye başlıyordum.

Teknoloji bilgisi olanların dediği gibi beynimin içindeki “düşmenin oku”nu Gilda yönünde çevirince etraftan duyduklarım aklıma geliyordu. Söylentiler Alan’ı başka bir erkek için terk ettiği yönündeydi. Bu sözleri düşündükçe daha saçma buluyordum. Stella Gilda’nın çok hayranı olduğunu anlatmıştı ama bir erkekten hiç söz etmemişti. Birden,

bir erkek ortaya çıkıp onu kaçırmış olabilir miydi? Hayatta insanların başına bundan daha tuhaf şeyler geldiğini biliyorum, ama yine de bu söylentiler bana garip geliyordu. Üstelik, Gilda sevgilisiyle Fransa'ya kaçmış olsaydı Stella'yla Alan'ın en büyük dilekleri gerçekleşmiş olmaz mıydı? Hem boşanma zorlukları ortadan kalkar hem de birlikte olmalarının en büyük engeli, Gilda yok olmuş olurdu. Biraz beledikten sonra da evlenebilirlerdi...

Ama bunların hiçbirini olmamış, aksine Stella Alan'la ilişkisini kesmişti. Marianne, annesinin depresyonunun, araba kullanmak istemeyişinin, evin yönetimini Aagot'a bırakmasının 1970 yılının sonbaharından önce başladığını söylemişti. Bu da Alan'la ilişkisini o yaz, hatta Gilda'nın öldüğü tarih olarak verdiği ağustos ayından önce bitirmiş olduğunu kanıtlıyordu. Mutsuzluğunun Rex'in ölümüyle hiç ilgisi olmadığı, Alan'la arasının açılmasından kaynaklandığı açıktı.

Peki ama Gilda neredeydi? Stella öldüğünü söylemişti. Oysa ölümünü belgeleyen hiçbir kayıt yoktu. İnsan arkasında hiç kanıt bırakmadan ölebilir mi? Benim aklıma böyle olmasını sağlayacak tek bir yol geliyordu. Bir gece birden bunu düşündüm. Molucca'da, arka odaların büyük olanında uyuyordum. Nedenini bilmeden uyandım. Her zamanki gibi beynimin içindeki ilk düşünce Ned oldu. Düğmenin okunu hemen Gilda'ya çevirdim, aklıma Stela'nın son sözleri geldi. "Evde ve bahçede hiçbir şey yok." İlk duyduğumda o sözler anlamsız gelmişti, ama şimdi ne demek istediğini birden anlıyordum. Bir ışık çakmıştı beynimde.

Baharın ilk günleriydi, gün erken ağarıyordu. Yataktan kalktım, pencereden bataklığa baktım. Henüz ne ağaçlar ne de bodur otlar yeşermişti. Kahverengi ve altın sarısı filizler baş vermeye başlamıştı. Güneş tam doğmadan önce bataklığın üstünü başka bir dünyadan gelen bir ışık örtüyordu sanki. Şafak vaktinin sedefli mavi ışığı... Kuş cıvıltıları başladı. En erken uyanan kuşlardı bunlar. Şarkı değildi söyledikleri, sanki konuşuyorlardı... Eğilip bahçeye baktım. Bu bahçe yıllar boyu dokunulmamış, eskisi gibi bataklıktan ayırt edilemeyen bir yer değil, gerçek bir bahçeydi artık. Molucca'da yaşamaya karar verdiğim ilk hafta bahçede çalışmaya başlamıştım. Otları ayıklamış, elimde kazma toprağı

kazmış, çiçekler ekmiştim. Bu da Ned'i düşünmemenin yollarından biriydi.

Mart ayı geldiğinde, çimiyle, çiçek tarhlarıyla, patikasıyla gerçek bir bahçe yapmışım. Stella'nın ne demek istediğini anlıyordum: Gilda'nın öldüğünü, ama cesedinin bahçede veya evde olmadığını söylemek istemişti. Eğer mesajın anlamı buysa bir tek şey demek istiyordu... İyi ama, Stella neden benim böyle korkunç bir olasılığı aklıma getireceğimi düşünmüştü? Belki Gilda'yı öldürme şakasını ciddiye almış olabileceğimi düşünüyordu. Ölürken Molucca'yı bana bıraktığını hatırlamış, orada korkmadan yaşamamı sağlamak istemişti. Belki de o mesaj olmasa başka türlü düşünür, ellerimle kazdığım toprakların altında kemikler olduğunu veya evin bodrumunun bir köşesinde paketlenmiş bir ceset bulacağımı düşünür huzursuz olurum diye korkuyordu.

Stella, beni iyi tanıdığı için daha beter tepkiler de bekleyebilirdi. Evinde ruhlar yaşadığını, Gilda'nın hayaletini görmeyi bekleyebileceğimi düşünebilirdi. Geleceği görüp, benim nasıl bütün batıl inançlardan, insanüstü güçlerden, hayaletlerden, büyülerden arınacağımı tahmin edemezdi ki... Oysa ben ölesiye bir sadakatla kiliseye giden birinin birden inançlarını yitirdiğinde hissettiği gibi hissediyordum kendimi. Eski inançlarım, onlara en ihtiyacım olduğu dönemde beni hayal kırıklığına uğratmıştı. Oysa ben Hristiyanların "Tanrı'nın seçtiği yollar ne kadar gizemli olsa da mutlaka her yaptığında bir doğruluk vardır" diyen felsefesine inanmazdım, benim tanrılarım mavi giysiler, uğurböcekleri veya dört ayaklı yoncalardı.

Yine de o gün ve o haftanın her günü evi ve bahçeyi baştan başa taradım, Gilda'nın akibetini açıklayacak ipuçları aradım. Elbise dolaplarında giysiler vardı. Ned'le kaldığımız yatak odasında bıraktığım tek eşya o dolaptı. Hem çok ağır olduğu, hem de Stella'nın giysilerini, o iki sabahlığı, çamurlu, yanık lekeli o nikâh elbisesini ve gümüşî mavi kadınsı yağmurluğu ne yapacağımı bilemediğim için... Giysilerin ceplerinde bir şey bulabilir miyim diye aradım, ama Stella ceplerini boş bırakan, arkasında yazılı kâğıtlar bırakmayan kadınlardandı. Eğer o ikilinin birbirine aşk mektupları yazmak gibi bir alışkanlıkları olduysa okur okumaz yaktıkları kesindi.

Tek tek bütün kitaplara baktım. Bir tanesinin içinde bir kağıt parçası vardı. *Figaro's Great Adventure*'ın kapağı ile ilk sayfası arasına sıkıştırılmış bir alışveriş listesiymiş bulduğum. Yazının kime ait olduğunu anlamadım. Stella'nın olabileceği gibi Alan'ın da olabilirdi. Nasıl ayırt edebilirdim ki? "Zarf, kibrit, cin" yazmıştı hangisi yazmışsa, "domates, salata, pirzola." Bu liste ilgimi çekmedi ama çocuk kitapları ilginçti. Alan Tyzark'ın güzel resim yaptığını unutmuştum. Aslında resimden anlamam, hiçbir resim tekniğini tartışmam, ama o resimler bana insan ruhunun fotoğraf makinesinin yakalayamayacağı zarafetini yakalayan, gerçek hayattaki renklerden ve dokulardan çok daha zengin ayrıntıları aksettiren, hayatımda gördüğüm en güzel fotoğraflarmış gibi göründü. O resimleri görünce, bu kadar şefkatli, güzel resimler yapan bir adam ile iyilik ve yumuşaklık örneği Stellamın bir olup, aklıma zaman zaman takılan o korkunç şeyi yapmış olmalarının imkânsız olduğuna, o ikisinin hiçbir kötülük yapamayacaklarına karar verdim.

Zaman içinde Gilda'nın anısını kendi keyfim için, bencilce bir duyguyla canlı tutmaya çalıştığımı düşünmeye başladım. Artık onu gömmenin zamanı gelmişti. Nisan ayında otuz üç yaşına basıyordum. Richard da on gün önce otuz üçüncü yaşına basmıştı. İkimizin doğum günü şerefine Richard beni yemeğe çıkardı. Bir gün gazetede televizyon programlarına bakarken Ned ile Gilda'nın adını yan yana gördüm.

Bunu görmek beni korkuttu. Her ne kadar büyülerden vazgeçmiş olsam da o iki adın birlikteliğinde şeytanca bir manevra seziyordum. Reklamlarda, bir film artistinin yok olusunun araştırması diyerek tam olarak ne demek istiyorlardı? Ned bunu nereden öğrenmişti? Eğer bu filmi yapmak Ned'in fikriyse -ki öyle olduğu anlaşılıyordu- bu fikri neden çekici bulmuştu? Sonra, birden hatırladım, ona bu fikri *ben* vermiştim. Bir akşam, bu evde, sevişmeler, buz gibi eller, diken diken tüylerle dolu bir aşk gecesinde benim için yaptığı araştırmalardan söz ettiğinde, *Kaybolan Kadın* adlı bir film yapmaktan veya o isimle bir kitap yazmaktan söz etmişti. Şimdiyse bu konuda bir televizyon programı hazırlamış ve o adı vermişti.

Programı izledim. Daha önce söylediğim gibi televizyonu Mike'a bırakmıştım. Bir program izlemek istediğimde ya Philippa'ya ya da Janis'e gidiyordum. Bütün gün nasıl olsa televizyonum yok, görmesem de olur diye kendimi avutmaya çalıştım ama gün boyunca Arthur'u yıkarken, Tommy'nin tırnaklarını keserken, Gracie'ye kitap okurken başka bir şey düşünmediğimin farkına vardım. Merak ettiğim Gilda değildi. Ya da onu fazla merak etmiyordum. Asıl içimi kemiren şey, Ned'i görme olasılığıydı. Belki söyleşilerden birini kendi yapmıştı ya da giriş konuşmasını veya tüm programın anlatımını üstlenmişti. Filmin arkasındaki konuşmacı olması bile yeterince heyecan vericiydi, sesini bir kez daha duymak aklımı çeliyordu.

Ne kadar aptalca, değil mi? Bana yaptıklarından sonra hâlâ onu görmeyi istemem, sesini duymayı arzulamam ne kadar büyük bir aptallık ve zavallılık... Bütün gün kendime bu sözleri tekrarlardım, "Hayır seyretmeyeceğim, aklımdan çıkartacağım, düğmeyi Gilda yönünde çevireceğim" dedim. İşin kötüsü, düğmeyi her Gilda'ya çevirdiğimde program her ikisini de ilgilendirdiği için yine aklıma televizyon programı gelip çakılıyordu. Sonunda pes ettim, Philippa'ya telefon ederek programı birlikte izlemek istediğimi söyledim. Janis yerine onu seçmemin nedeni arkadaşım olmasından çok aneme söylemeyeceğini bilmektir. Janis'e gitseydim kesinlikle anneme anlatırdı, bu da hiç işime gelmiyordu. Annemin Ned'e karşı kızgınlığı korkutucu bir boyut almıştı. Yavrusu yaralanmış bir aslan gibiydi. Bana karşı da çok sert davranıyor, uyarılarını hiçe sayıp böylesine aldanmış olmamdan ötürü küçümsüyordu beni. Ned'e ve ailesine büyü yapmak istiyordu, tebeşirle çizilmiş bir daire ve içine yerleştirilmiş beş kollu bir yıldızla ilgili bir büyü... Annemi engelleyen kızgınlığım değil kahkahalarım oldu. Gözyaşlarımı tutamayıp hıçkırarak ağlamaya dönüşen kahkahalarım...

Aslında o programı ne Philippa'yla ne de başkasıyla izlemek istiyordum ama birisinin evine gidip sonra, "Beni yalnız bırakın demek" ayıp olmaz mıydı? Belki de Ned hiç görünmez, sadece filmin başında adı yazar, ben de boşu boşuna terbiyesizlik yapmış olurum. Gerçekten de öyle oldu, Ned hiç görünmedi, eskiden tılsımlı gibi gelen adını görmekse ba-

na sadece büyük bir acı ve hüznü bir utanç verdi. Filmin başında, görünüp görünmeyeceğini bilmediğimden kıpır kıpır ve sinir içindeydim. Bu halimi gören Philippa'nın benim hakkımda ne düşündüğünü merak ediyordum. Birden yüzü ekranı kaplarsa bağırıp çağırmamak, baygınlık geçirmemek için kendimi hazırlamaya çalışıyordum.

Her şey olup bittikten çok sonra, Molucca'ya döndüğümde olanları derinlemesine düşünüp bir sonuca varma fırsatını buldum. Ned ve ekibi, putlaştırılmış sinema oyuncularının -öyle diyorlardı, putlaştırılmış- ünlerini kamuoyuna mal olmuş diğer ünlülerden çok daha çabuk yitirdiklerini filmin başlangıç noktası olarak belirlemişti. Söz konusu sinema oyuncusu bir Garbo veya Hepburn çapında değilse veya filmleri efsaneleşmemişse arkasında hiçbir iz bırakmadan ortadan kayboluyordu. Gwendoline Brant olarak doğan Gilda Brent işte böyle bir film oyuncusuydu.

Brant adı İngiliz değil daha çok yabancı bir adı andırıyordu. Örneğin Alman adı olabilirdi. O sıralarda Almanlarla ilişkisi olanlara çok sıcak bakılmadığını herkes bilir. Bu yüzden Brant, Brent olmuştu. Gilda, adını birçok insanın düşündüğü gibi Rita Hayworth'ın aynı adlı filminden değil -o film, çok sonra, 1946 yılında çekilmişti- bir operadan almıştı.

Bunların bir bölümünü önceden biliyordum. Benim için ilk şaşırtıcı bilgi, yorumcunun Gilda'nın kocası Alan Tyzark'ın ölümüyle ilgili anlattıkları oldu. Alan, iki sene önce, Tivetshall St. Michael'de, Norfolk'taki evinde ölmüş. Bunca yıl Stella'yla hiç görüşmeden o evde yaşadığını duyunca tüylerim ürperdi. Stella "Alan'ın öldüğünü duymuş muydu acaba? Kendi kendime, Alan'ın öldüğünü *bildiği için* mi hikâyesini bana anlattı?" diye sordum... Benim için ikinci yenilik, St. Micheal's Farm'ın Alan'ın ölümünden sonra kimseye kalmadığı, bomboş olduğuydu. Gilda'nın ölümü resmen kaydedilmediği için ev ne satılabiliyor ne de kiraya verilebiliyordu. Öldüğüne dair ne İngiltere'de ne de yerleştiği söylenen Fransa'da herhangi bir belge bulunmuştu.

Menajeri, 1972 ve 1976 yıllarında onu aramıştı. Fransa'da oturan arkadaşı ile Hindistan'da yaşayan kuzeni yıllarca cevapsız mektuplar yazmışlardı Gilda'ya. St. Michael's Farm ücra bir yerdeydi, en yakın ev bir kilometre ötedeydi.

Bir gazeteci otuz yıldır o evde oturan insanlarla konuşmuştu. Komşuları, Gilda Brent'i ara yollarda kırmızı Fordunu kullanırken gördüklerini, bir kez Kızılhaç için eşya toplamak üzere St. Michael's Farm'a geldiklerinde onunla konuştuklarını, ancak o zamandan sonra en az yirmi yıldır hiç karşılaşmadıklarını söylemişlerdi. Köy halkı Gilda'nın başka bir erkekle gittiğini söylüyordu, posta memuruysa bu bilgiyi en doğru kaynaktan, Gilda'nın kocasından aldığını önüne geleceğini anlatıyordu. Gerçeğin ne olduğunu bilmiyordum, bildiğim tek şey Gilda'nın yaşadığı bu hüznü yörenin içinde birden yok olduğuydu.

Çok iyi araştırılmış bir programdı. Alan ile Gilda'nın tanışmalarına neden olan *The Wife's Story*'deki portreyi bile bulmuşlardı. Resim bugün televizyon reklamları yapan bir şirketin Soho'daki odasının duvarında asılıydı. O portreyi de gösterdiler. Yeşil gece elbiseleri içinde gencecik bir Gilda görünüyordu resimde... Kimse çıplak resimden söz etmedi, nerede olduğunu açıklayan çıkmadı.

Program bittiğinde, "Ben fazla beğenmedim" dedi Philippa. "O hayvan herif kadar tahsilli olsaydım çok daha güzel bir program yapardım."

İnsanlar neden sevdiğiniz kişiye, sırf sizi üzdü diye hakaret ederek doğru bir şey yaptıklarını sanır? Tabii aslında bunu bir vefa borcu olarak görürler. İyi niyetli bir davranış... Şimdi, artık âşık olduğum biri yok, ben de arkadaşlarıma eskisinden çok daha fazla değer verdiğimi saptıyorum.

Yaptığım size çok saçma gelecek biliyorum, ama izin günümde arabayla St. Michael's Farm'ın önünden geçmeye karar verdim. Sırf boş eve göz atmak için... Yolda giderken, *Kaybolan Kadın*'i gören birçok insanın da aynı şeyi düşünerek oraya üşüşeceği aklıma geldi. Belki evin önündeki patikalarda düzinelerle araba bulacaktım. Evin etrafında, ellerinde fotoğraf makineleri, kapalı pencerelerden içeriye bakan, resim çekmek isteyen bir sürü insan vardı belki de... Oysa kimse gelmemişti.

Bu yörenin haritasına bakarsanız, Norfolk civarında çok büyük düzlükler olduğunu görürsünüz. Burası sık ağaçlı bir bölgedir, yol ile çiftliğin arası da ağaçlıktı. Eve doğru giden kum kaplı, uzun, geniş, iki tarafında ıhlamur ağaçları dizili

bir yol var. Bahçenin demir kapıları açıldı, karşıma biri çıkarsa ne diyeceğimi düşündüm, ama kimse çıkmadı. Ev, Ned'in filmindeki evdi. Sadece biraz daha eski, biraz daha harap duruyordu şimdi. Bana bir kere, her şeyin resimde gerçekte olduğundan daha güzel görüldüğünü, her şeyin televizyonda gerçek yaşamdan daha görkemli durduğunu söylediğini anımsadım. İnsan dışında her şeyin...

Bahçedeki yabancı otları yıllardır kimse temizlememişti. Çimleri birisi kesmişti ama daireler çizen çim kesme arabasının üstünde oturup kulağında walkman'i, ağzında sigarası olan biri olmalıydı. Ev boya yüzü görmeyeli uzun yıllar geçmişti. Damın onarılması gerekiyordu. Evin bir yanından kocaman bir boru yerinden çıkmış aşağı sarkıyordu. Pencereden içeri baktığımda, gördüğüm manzara o kadar hüzün vericiydi ki daha fazla bakamadan başımı çevirdim... İçerisi tozlu, kırık dökük, koyu kahverengi ahşap eşyalarıyla, yırtık pırtık halılarıyla, duvar kenarlarına yığılmış kırık aynaları ve eski tabloları ve çirkin süs eşyalarıyla bu yörede sık rastlanan eskici dükkânlarını andırıyordu.

Evi görmek her ne kadar içimi kararttıysa da aslında çok güzel bir gündü. Pırl pırl bir güneş vardı, gökyüzü masma- viydi, taze yapraklarla donanmış çitlerde yeni açmış kırmızı çiçekler gözleniyordu. Bakımsız geçen onca zamanın, St. Micheal's Farm'a ne kadar zarar verdiğini bilemem ama uzayan çimlerin arasından baş vererek rüzgârda salınan nergisleri yok edemediği, beyaz bahar çiçekleriyle bezenmiş kiraz ağaçlarının belini bükmeyi başaramadığı kesindi. Arka taraftaki ormanlıkta, böcek yakalamak için çamların gövdesini gagalayan ağaçkakanların sesleri duyuluyordu. O sırada Gilda'yı yutan, onu sonsuza dek yok eden kırsal bölgede olduğumu anımsadım.

Filmi görüp St. Micheal's Farm'a gittiğim günden kısa bir süre sonra Mike'tan boşanmak istediğini söyleyen bir mektup alınca içim rahatladı. O güne kadar öylesine ısrarla hiç boşanmayacağını söylemişti ki evliliğimin sonra ermesi için beş sene beklemek zorunda kalmaktan korkuyordum. Şimdi, onarılmaz anlaşmazlık nedeniyle iki yıl ayrı yaşadktan hemen sonra mahkemenin bizi ayırması için başvuracağını

söylüyor. Benimle hiçbir zaman olmadığı kadar mutlu olacağı bir kadınla tanışmış. Aslında annem o kadından daha önce söz etmişti de yeterince heyecan verici biri olmadığı için ciddiye almamıştım. Sözünü ettiği, Jill Baleham'ın yeğeni Angie Green'di; hani hap almasına karşın gebe kalan kadın... Janis, kadının bebeğiyle birlikte eve yerleştiğini, üçünün yemeklerini Mike'in kış bahçesinde, İkea'dan¹ alınmış masada yediklerini anlatmıştı. Onlara karşı hiçbir kötülük beslemiyor, mutlu olmalarını diliyorum.

Ned'i kaybetmenin ve bana yaptıklarının acısı azalmaya başladı. İçimdeki hüznün bitmiş değil, yalnızlık duygusu da geçmedi ama bıçak gibi saplanıp nefes almamı engelleyen o büyük acı hiç olmazsa ilk bakışta biraz duruldu gibi...

Hâlâ eskisi gibi hiç durmadan onu düşünmeye devam etsem de Philippa'ya, "Yalnız kalıp ağlamak istiyorum" dediğim zamanlar gibi ağlamıyorum.

Aslında, Linda Owen'in anlattıklarının faydası dokundu. Ned'in sevmeye ihtiyaç duyduğunu ve âşık olmuş gibi davranmadan edemediğini öğrenmek hiç olmazsa haysiyetimi kurtarmaya yardım etti. Belki beni aldatmıştı ama asıl aldatığı kendisiydi. Kadınları tuzağa düşürmek için yalan söyleyen biri değildi. Konuşurken söylediklerinin doğruluğuna inandığı için tam olarak yalan söylemiş de sayılmazdı. Ned'i kısa bir süre boyunca iyileştirmeyi başardığım, görünmez bir hastalığı olan biri gibi görüyordum. Hâlâ beynimin içinde yaşamasına, yüzünü, söylediklerini hiç unutmamama rağmen hep böyle kalmayacağından emindim. Zaman geçtikçe dakikalarca onu düşünmediğimi fark edeceğim, sonra hayatının sonuna kadar birlikte olmamızı istediğini, ölene kadar beni sevmeye devam edeceğini söylediğini düşünmediğim uzun saatler geçecek. Belki de bir gün, dünden beri hiç Ned'i düşünmedim diyebileceğim...

Bunlar gerçekleşene dek kendime yaşanabilir bir hayat hazırlamak zorundaydım. Middleton Hall çıkmaz bir sokak, hastabakıcı yardımcılığının da sonu yok. Aldığım aylık, tırm işçilerinkinden farksız. Eskiden çocuğum olunca çalışmaya son vereceğimi düşünür bunlara önem vermezdim,

1 Ucuz, hazır ev eşyası satan bir mağazalar zinciri. (ç.n.)

ama artık bu olasılık ortadan kalktı. Bir staj yapıp yarım yamalak değil, gerçek bir hastabakıcı olmaya karar verdim. Staj için başvurduğum, kabul edildim. Eylülde başlıyorum.

Stella bu evi bana bırakarak harika bir iş yaptı. Herkesin en büyük derdi olan ev bulma sorunumu halletti. Sonra onun sayesinde Richard gibi iyi bir arkadaş edindim. Televizyonsuz olduğumu bir türlü kabullenemeyen Philippa arada sırada ziyaretime geliyor, ama ben ona daha sık gidiyorum. Annem iyi davranıyor, Janis ile anneannem de öyle. Bana biraz beyaz büyü, biraz da şefkat göstererek iyileştirebilecekleri küçük, zavallı, yaralı bir yaratık gözüyle bakıyorlar.

Linda Owen zaman zaman uğruyor, beni pub'a davet ediyor. Lejyon'a değil, Breckenhall'daki Kuğu'ya. İki erkek arkadaş gibi kafa çekmeye gidiyoruz. Erkekler gibi arabalardan, alışverişten ve ev masraflarından konuşuyoruz, Ned'den hiç söz etmiyoruz. O konu yasak! Onunla birlikte geçirdiğim bir yıl, insanın başkaları beğensin diye kendini olduğundan başka göstermesinin ne kadar yanlış bir şey olduğunu öğretti. İnsan değişecekse bunu kendisi için yapmalı. Sözlükte kelime arayıp, ansiklopedi okuduğum, klasik müzikten anlamaya çalıştığım günleri hatırladıkça yüzüm kızıyor. Hepsi kendimi Ned'e beğendirmek içindi... Belki de Stella'nın bıraktığı o kasetleri bugüne kadar bu yüzden dinlemedim...

Bütün yaptıkları yetmiyormuş gibi teybi almam için de çok ısrar etmişti. Önceden bilseydim, walkman'im olduğunu, o teybe hiç ihtiyacım olmadığını söyledim Stella'ya. Benim gibi yalnız yaşayanlar, sessizliği bozan bir şeylere, arada sırada konuşma seslerine veya müziğe gerek duyar, yoksa insan sağır olduğunu sanır.

Yaz akşamları bataklıkta sık sık yürüyüşe çıkıyorum. Bahçe kapısının önünde başlayan yoldan söğütlerin, akçaağaçların ve çayır melikelerinin arasındaki sulak bölümlerden ve sazlıklardan geçip ağaçlığa kadar gidiyorum. Bu yürüyüşlerimde hiç kimseye raslamıyorum. Buralara kimse gelmiyor, her şey öylesine sessiz, öylesine durgun ki, su birikintilerinin yüzeyinde kayan bir böceğin sesi duyulabilir. Geçen hafta, işte böyle bir akşamda bir çatal kuyruklu kelek gördüm.

Bana kalan mirasın arasında Stella'nın kelebek kitabı da vardı. Karşıma kelebeğin çıktığı gün o kitapta İngiltere'de kanatlarından kuyruklar çıkan tek tür olduğunu öğrendim. Harika, geniş, sarılı, siyahlı, kırmızılı kanatları vardı. Bir çiçeğe kondu, akşam güneşinde arada sırada kanatlarını ya-vaşça açıp kapayarak keyif çatıyordu.

Aptallık diyeceksiniz biliyorum ama aklıma Stella'nın nasıl bir çatal kuyruklu kelebek görmek istediği geldi ve artık hiç göremeyeceğini düşündüm, ağlamaya başladım. Ağlayınca bataklığın sessizliğinden rahatsız olmaya başladım, aklıma Bury'de veya Diss'te yürüyüşe çıkanların walkman dinledikleri geldi, ben de deneyeyim dedim.

Ertesi gün, işten çıkınca bir paket pil aldım, iki tanesini walkman'e takıp Stella öldüğünden beri dokunmadığım kasetlerine göz attım. Nedense çok kaset doldurduğunu sanı-yordum ama on tanesinden sekizi boş çıktı. Geri kalan ikisi etiketlenmemişti, hangi tür müzik kaydettiği belli değildi. *Nessun Dorma*'nın dışında adını bildiğim başka klasik müzik bestesi olmadığına göre etiket olsa da fayda etmeyecek diye düşündüm. Stella sadece "birinci kaset ve "ikinci kaset" diye yazmıştı. İçlerinde ne olduğu belli değildi. En iyisi baştan başlamak, diyerek birinci kaseti walkman'e taktım. O sırada keşke biraz cömert davranıp pilcide gördüğüm Emmylou Harris'in *Luxury Liner*'ını almış olsaydım diye düşünüyordum. Yine de hiç yoktan iyidir dedim, Stella'nın müziği en azından bataklığın sessizliğini bozmaya yarar.

Sıcak, rüzgârsız bir akşamdı. Etrafımda yaz sonlarının eskimişliği hüküm sürüyordu. Çiçeklerin yerini tohumlaşmış fidanlar almıştı, hareketsiz dallardan ölü yapraklar sarkıyordu, iki metreye ulaşmış, yorgun ısırgan otları vardı. Bir türlü müziği başlatamıyordum. Sanki anlayamayacağım, tanımadığım bir ses kulaklarıma saldıracak gibi geliyor, beni ürkütüyordu. Parmağım düğmenin üstünde, bataklığın ortasına gelene dek müziği başlatmadım. Kuraklığın suyu kuruttuğu, yeşil çayırın tavşanlar tarafından kemirildiği bir bölümde yerdeki bir kütüğe oturdum ve walkman'in düğmesine bastım.

Önce bir hırıltı duydum, sonra sanki deniz kenarında dalgaların çıkardığı bir ses, arkadan da Stella'nın tatlı, ber-

rak sesi. O sesi duymak beni öylesine sarstı ki buz gibi bir his bütün benliğimi sararak tüylerimi ürpertti. Stella, “Bu ilk bant. İkincisi arkadan geliyor. İkisi de etiketli” diyordu.

Teybi durdurdum. Derin bir nefes aldım, sonra bir nefes daha... ona kadar saydım... sakın ol, dedim kendi kendime... sonra teybi çalıştırdım...

Yirmi üçüncü kısım

“Bu ilk bant. İkincisi arkadan geliyor. İkisi de etiketli.

Sevgili Genevieve, bir mektupmuş gibi başladım ama aslında yazmıyorum, konuşuyorum. Bu makineye konuşmakta çok tecrübe kazandım. Şaşırdın mı? Sanıyorum seni birçok bakımdan şaşırttım. Bir zamanlar hayatımın tekdüze olduğunu, renksiz bir geçmişim olduğunu düşündüğünü biliyorum. Böyle düşündüğün yüzünden okunuyordu... Şimdiyse hayatımı fazla renkli bulmandan korkuyorum.

Son konuşmamızda, seninle yaptığımız en son konuşmada, bütün dileklerinin gerçekleşmekte olduğunu söyledin. Sevdiğin erkekle yaşamaktan söz ettiğini biliyorum. Onun evini, karısını terk edip sana geleceğini söylemek istiyordun. Senin adına çok sevindim, bu kaseti dinlerken de umarım çok mutlusundur. Sana, sonunda Alan'ın Gilda'yı terk edip bana geldiğini söylemiştim. Söylemediğim bir şey vardı -aslında çok şey var ya- o da bunu yapmaya karar verdiğini Molucca'ya gelene kadar söylemediği idi. Çocuklarım seyahatleydi ve biz on günlüğüne Molucca'ya gelmiştik. Gilda'ysa Fransa'ya gitmişti veya ben öyle sanıyordum. Alan bu kararı Molucca'ya gelirken, arabada almış. Aslında aylardır hatta yıllardır bu konuyu konuşuyorduk ama söylediğine göre yolda gelirken, aniden Gilda'dan ayrılmaya karar vermişti. Bir dakika önce, birlikte on gün geçirmek üzere Molucca'ya gidiyorduk, bir dakika sonra

bir daha ayrılmamak üzere hayatlarımızı birleştirmeye karar vermişti.

Bunu bana evin kapısını kapatırken bildirdi.

– Artık sonsuza dek birlikteyiz. Geri dönmeyeceğim. Gilda'yı terk ettim, dedi.

Öğle yemeği için sandviç gibi hafif bir şeyler hazırlıyacaktım ama birden ikimizin de iştahı kesildi. Alan şampanyayı buzdolabına koydu. Senin bulduğun şampanya o işte. Bizim açmadığımız şişe... Arabadan sıcak çıktığı için dokunamamıştık, oysa şimdi keşke' içseydik diyorum.

Hiçbir şey içmeden sarhoş olmuştuk; durmadan birbirimize sarılıyorduk. Sonra Alan verdiği kararı kutlamak için şampanyanın soğumasını bekleyinceye dek pembe cin hazırladı. Sonra dans ettik, Genevieve, balolardaki gibi – içkilerimiz ellerimizde – müziksiz valsler yaptık.

– Dükkâna girerken, kendi kendime ne oyunu oynuyoruz, diye düşündüm, dedi. Ben Stella'yla tatile filan çıkmış değilim. Biz ömür boyu beraber olacağız. Onun üzerine bu şampanyayı aldım. Ne kötü bir insanım, değil mi? Sana sormadan, danışmadan, kendi kendime karar verdim. Bana kızdın mı?

– Beni tanıyordun da ondan. Beni tanıyorsun. Nasıl kızarım? Benim de hep bu anı beklediğimi biliyorsun.

Daha hızlı vals yaptık. Odanın bir ucundan öbür ucuna tango yapıyorduk. Alan da '*When They Begin the Beguine*' adlı şarkıyı söylüyordu. Bana başka bir içki vermişti, sanırım bir bardak kırmızı şarap... Tam o sırada bir araba sesi duyduk.

Orada çok ender duyduğumuz bir şeydi... Bizim eve doğru gelen bir arabaya hiç rastlamamıştık. Bu ilk oluyordu. Birbirimize sarılmış kanepede oturuyorduk. Kimlerin geldiğini görebilmek için ayağa kalktım. Gilda'yı görmeden önce o pirana balığı suratlı arabasını gördüm. O kıpkırmızı bedenli, yırtıcı hayvanlara benzeyen azgın dişli, korkunç yaratık sanki saldıracak gibi ilerliyordu. Ama saldırmadı. Alan'ın gri Rover'ının tam yanında durdu. Sanki ikimiz ayrılmaz bir çiftiz, birbirimize aitiz ve hep böyle yan yana yaşayacağız der gibiydi... Acayip, korku dolu bir ses çıkardım, körler gibi elimle arkamda duran Alan'a dokunmak istedim.

İnsanın ilk aklına gelen şey saklanmak oluyor. Ama saklanmak imkânsızdı. Olacakları tahmin etseydik arabayı dışarda bırakarak, açık pencerelerin önünde herkesin görebileceği bir yerde oturmazdık elbette... Garajlı bir ev seçmemizin ana nedeni arabayı saklamak değil miydi? Yine de aklımıza ilk gelen şey saklanmak oldu. Alan'a, 'Saklan!' diye bağırdığımı bile hatırlıyorum.

Alan hiç telaşlanmadı. Sakin olacağını tahmin etmeliydim. 'Seni mi saklayayım yoksa arabayı mı?' dedi gülerek. Daha sonra, 'Gülmekten başka ne çare vardı ki?' dedi.

Gilda, olanca hızıyla kapıyı çarparak arabadan indi. İnsan böyle zamanlarda aptalca ayrıntıları nasıl hatırlıyor. O gün ilk kez ne kadar zayıf olduğunu, bir kemik ve saç yığınının başka bir şeye benzemediğini fark ettim. Yeşil bir pantolon, kolsuz siyah bir bluz giymişti. Boynuna yeşil şifon bir eşarp takmıştı, gözünde tüm ifadesini saklayan kara gözlükler, ayağında dolgu topuklu yeşil ayakkabılar vardı. Bir süre eve bakarak olduğu yerde durdu. Sanırım bizi göremiyordu.

Alan, 'Kapıyı açmamız daha doğru olur, açmazsak kırabilir' dedi.

İkimiz birden kapıya gittik, Alan öndeydi. Kapıyı o açtı. Gilda içeri girdi. Hiç konuşmuyordu. Bizi iterek doğruca yukarı kata çıktı. Yatak odasında, eşyalarımızı karıştırdığını duyuyorduk. Geceliklerimize bakıyor olmalıydı. Alan elimi tuttu, sıktı ve bıraktı. Hiç konuşmadık.

Gilda aşağı indi, salona girdi. Biz de arkasından gittik. Evi satın alacak bir müşteri gibi durmadan etrafı kolaçan ediyordu. Sonra bana döndü:

- Bu ev senin olmalı, dedi.

Başımı salladım.

- Nasıl olsa onun olamaz... Yan yana koyacak iki meteliği yoktur.

Nereden olduğunu bilmediğim bir güç buldum kendimde, 'Benim evim. Altı yıl önce almıştım' dedim.

- O zavallı kocanın parasıyla aldığını söylemek istiyorsun, değil mi? Nasıl yaptın, mutfak parasından mı aşırın?

Bu sözler kelimesi kelimesine *Lora Cartwright*'tan alınmıştı. Aynı sözleri bir daha duymak sırtımı ürpertti.

Alan, 'Neden Fransa'ya gitmedin?' dedi.

– Güzel bir soru, dedi Gilda. Başından beri Fransa'ya gitmemeye kararlıyım. Bana döndü. Geçen hafta onu takip ettim. Buraya kadar. Ama birlikte olduğu insanın sen olduğunu bilmiyordum. Zaten neden sen, hiç anlamıyorum? Hiç olmazsa doğru dürüst birini bulsaydı. Canınıza okumak için bugünü seçtim. Koltuğa oturdu, bardaklarımıza bir göz attı. Bana da bir içki verir misiniz? dedi.

Alan yemek odasından bir tepside cin, sherry, beyaz şarap, bir şişe tonik ve bardak getirdi. Gilda sert bir içki aldı, bitirene dek hiç konuşmadı. Alan bana da kendisine de sek cin doldurdu.

Gilda bana dönerek, 'Arkadaşım olduğunu sanıyordum' dedi.

Bu sözler *The Wife's Story*'den alınmış olsa da en azından yerindeydi. Ne diyebilirdim? 'Üzgünüm' diyemezdim çünkü üzgün değildim. Ama söyledikleri, ister gözlem, ister sitem, isterse yıllar önce yazılmış bir senaryodan alınmış sözler olsun, itiraf etmeliyim ki yine de içime işledi. Omuzlarımı silerek başımı salladım. Gilda, Alan'a döndü.

– Neden o? Neden genç bir kız değil de, o? En az benim yaşımda, üstelik benden çok daha yaşlı duruyor!

Bu sözlerine verilecek cevap yoktu. Canımı acıtmak, beni üzme için söylenmiş sözlerdi. Bu sözler de bir filmde alınmış olmalıydı ama ben o filmi görmemiştim. Konuşmaya başladı. Söylediklerinin hepsini değilse de çoğunu hatırlıyorum, ama tekrarlamayacağım. Ne gereği var? Biraz daha cin konulması için bardağını uzattı, Alan hem onun hem bizim bardaklarımızı doldurdu. O konuşurken hepimiz içiyorduk. En azından ben hiç bu kadar içki içmemiştim.

İşin tuhafı neydi biliyor musun? Fazla söyleyecek bir şey yoktu. Bizi tehdit edecek hiçbir şey... Denemedi değil, denedi. Alan'a hiç boşanmayacağını söyledi. İşimizi zorlaştıracığını. Marianne ile Richard'a nasıl bir anneleri olduğunu söyleyeceğini, arkadaşlarımıza, komşulara, Priscilla'ya, Jeremy'e, diğer akrabalara her şeyi anlatacağını tekrarlardı. Bunlarla kalmayacak beni kocasını baştan çıkarmak suçuyla dava edecekti. Böyle bir suçlamanın geçerli olduğunu nereden öğrenmiş olduğunu hep merak etmişimdir.

– Gözlüklerini çıkartsana, dedi Alan.

Gilda gözlüklerini çıkarttı. Gözleri kıpkırmızıydı. Sadece gözkapakları değil mavi gözbebeklerinin etrafı kan çanağına dönmüştü. Flaşın gözlerde patladığı resimlerdeki gibi kırmızıydı gözleri. Alan üç şarap bardağına beyaz şarap doldurdu. Cin olsa içemezdim, ama o şarabı da içtim.

En kötü anlar geride kalmıştı. İlk başta Gilda'nın gelişi çok şaşırtıcı olmuş, bizi beynimizden vurmuştu. Oysa şimdi karşımızda oturup tehditler savururken kendi kendime belki böylesi daha iyi oldu, diyordum. Öğrenmesi daha iyi. Aslında kelimesi kelimesine böyle düşünmesem de içimdeki his buydu. Bir umut belirmişti. Evet, bir umut... Kısmen içkidendi, belki de havalarda uçuyordum ama Gilda hakaret etmeye, aptal, saf, sinsi bir küçük kız olduğumu söylemeye başlayıp, Alan'dan Tanrı aşkına bende ne bulduğunu sormasına hiç kızmadım. Bu sözleri duyunca Alan'ın ondan daha çok nefret edeceğine, beni ise daha çok seveceğine inanıyordum. Alan'ın sevgisine ve bana bağlılığına öylesine inanıyordum ki... Bu bakımdan haklı çıktım. Yanılmadım.

Alan, 'Evet, doğru söylüyorsun. Stella'nın gerçek küçük bir kız olduğu zamanları biliyorum, çünkü biz küçükken aynı okuldaydık' dedi.

Gilda elini yüzüne götürerek, 'Anlamıyorum' dedi. Yüzü al al olmuştu.

En korkunç ana gelmiştik. Bilmediği bir şey öğrenmişti. Öğrenince de çok hırslanmıştı. İnsanları bazen en çarpıcı ihanetlerden çok önemsiz gelen kandırmacalar yaralar. Onu tanımadan önce beni tanımasına, Alan hakkında onun bilmediği şeyleri bilmeme tahammül edemiyordu. Kızgınlığı arttıkça sesi de yükselmeye, avazı çıktığı kadar bağırmaya başladı. Bağırırken bir yandan da ne bulursa sağa sola atıyordu. İki bardağı karşı duvara fırlattı. Boş şarap şişesini camdan dışarı savurdu, şişe Alan'ın arabasına çarptı. Alan, atış alanında kalmamaya özen gösteriyordu ama Gilda'yı durdurmak için fazla bir şey yapmıyordu. Bu tür fırtınalara ve bundan sonra gelen gözyaşlarına alıştı.

O öğleden sonra evimizdeki bibloların çoğu kırıldı. Gilda'nın fırlattığı kâsenin çöktüğü duvarı bugün bile görebilirsin her-

halde. Hıçkırıklara boğulmadan önce son attığı şey o kâse oldu. Alan'ın ne hissettiğini bilmiyorum ama ben sonsuz bir suçluluk duygusu içindeydim. Hayatımda ilk kez Gilda'yı kollarının arasına alarak teselli etmek istiyordum. Oysa böyle davranmak ikiyüzlülüğün ta kendisi olurdu. Bu duygularım, Alan'a karşı hislerimde bir değişiklik yaratmamıştı. Ömrümün sonuna kadar benim olmasını, kocam olmasını, Richard'a baba olmasını, her şeyim olmasını istiyordum.

Şimdi durup dinlenmeliyim. Yarına kadar daha fazlasını yapacağımı sanmıyorum.

Üçümüz de olduğumuz yerde kaldık. Cin şişesi boşalmıştı. Bir süre sonra Alan yerinden kalktı ve yemek odasına gitti. Elinde bir şişe viskiyle geri geldi. Evde cin kalmamıştı. Ona hiçbir zaman ne yapması ya da ne yapmaması gerektiğini söylememiştim, hiçbir zaman şöyle yapma veya daha fazla içme dememişim, o gün de böyle bir şey söylemedim. Ona güveniyordum. Her durumda en doğru davranışı sergileyeceğine inancım tamdı. Bir içki daha içmek istiyorsa, buna ihtiyacı var demekti, benim gözümde hep en doğru olanı bilirdi... Elimle kendi bardağımı örttüm. Alan bardağının yarısını doldurdu. Üçümüz de durmadan, arka arkaya sigara içiyorduk. İki sigara tablası tepeleme dolmuştu.

Gilda'nın ağlaması durdu. Hep böyle yapardı. Sanki gözlerinde yaş kalmamış gibi olurdu. Alan ne özür dilemiş ne de bundan sonra daha düşünceli davranacağına dair söz vermişti. Araba kullanacağını bildiği için Gilda'ya daha fazla içki vermediğini düşünmüştüm. Biraz önce umutlandığımı ve mutluluk denebilecek bir his içinde olduğumu söylemişim. Olayların akışından memnundum. Duyduğum o mutluluktan ve tüm olanlardan öylesine cezalandırıldım, o kadar acı çektim ki artık Tanrı'dan af dilemeye kalkmayacağım. Ben yirmi dört yıldır ceza çekiyorum.

Gilda gitmek üzere ayağa kalktığı anda birden rahat bir nefes aldım. Alan'a döndü, 'Benimle gelmeni rica ediyorum' dedi.

O ana kadar savurduğu tehditleri, ayrılığı, baştan çıkartma suçlamalarını sanki unutmuştu. Onu beraberinde götürüyordu. İkisi birlikte unutacaklar, yeni bir hayata başlayacaklardı.

– Seninle bir daha konuşmayacağım, dedi bana. Bunu biliyorsun, söylememe bile gerek yok.

Evet der gibi başımı salladım.

– Seninle gelmeyeceğim, Gilda, dedi Alan. Seni bıraktım, terk ettim. Artık Stella'ylayım. Bir gün onunla evleneceğim.

Duymamış gibi yaptı. 'Ne dediğini bilemeyecek kadar içtin, değil mi? Sırf araba kullanmamak için...'

Belki doğru söylüyordu. Alan Gilda'yı gitmesi için razı etti. Böyle bir fırtınanın sonunda Gilda hep zayıf düşer, Alan'ın her istediğini yapardı. Alan'la eve geldiğimizde seksen sigaramız vardı, o sırada ikinci pakette yedi-sekiz sigara kalmıştı. Alan sigaralardan birini yakıp kalanlarıyla birlikte Gilda'ya verdi. İçkiyi fazla kaçırdığını, dilinin dolaşmasından anlıyordum.

– Şimdi seninle gelmiyorum ama sonra geleceğim, Gilda. Sonra Stella'yla birlikte geliriz. Artık Stella'dan hiç ayrılmayacağım. Anlıyor musun?

Cevap vermedi. Ne kadar aptalca görünse de onu geçirmek için ikimiz birden dışarı çıktık. Evlerine gelen bir misafiri uğurlayan evli bir çift gibi... Şimdi üvez ağacı yetişiyor dediğin eşik, cam kırıkları ve porselen parçalarıyla örtülüydü. Gilda bana döndü ve yüzüme tükürdü. Tükürüğü yanağıma çarptı, çeneme doğru aktı.

Kavga çıkartmak kim, ben kim? Bunu hak etmedim diyen kim? Bütün benliğimin sarsıldığını hissettim. İçimden bir feryat yükseldi. Sonra hıçkırarak geriye çekildim. Ne kadar aptalmışım değil mi? O kadar korunmuş bir yaşamım vardı ki... Charmian Fry'in cesedini bulmanın dışında hayatımda ne olmuştu? Gilda beni saflıkla suçlamakta haklıydı. Ufaklık dediğinde, "Minik şey" diye hitap ettiğinde... Alan cebinden mendilini çıkartıp yanağımlı sildi. Sonra tuhaf bir şey yaptı, benim çocuklar küçükken yaptığım gibi mendilini yalayarak yanağımlı sildi. Ben bunu bir simge gibi algıladım. İnsan bunu kaç kişiye yapabilir?

Gilda arabasına gitti. Bense olduğum yerde kaldım. Yüzüme zehir atılmış gibi hissediyordum. Alan'ın şefkat dolu davranışı da panzehir gibi gelmişti. Alan arabaya doğru birkaç adım attı. Gilda arabaya bindi, kontak anahtarını marşa taktı. Ve işte o an, tam o anda, yolumuzu gözleyen,

bizi bekleyen dehşetin başlangıcı, sonradan olacakların ilk habercisi olan olay oldu. Ya da sonradan olmayacakların, çünkü Gilda'nın arabası çalışmadı. Anahtarı çevirip gaza basıyordu, bir daha bir daha ama araba çalışmıyordu...

Sıcaktan mı, yoksa arabanın eski olmasından mı kaynaklanıyordu bilmiyordum. Aküsü boşalmıştı, ama bunu sonradan öğrendim. Araba onu Molucca'ya kadar getirdikten sonra, o içerdeyken aküsü boşalmıştı.

Alan da denedi ama Gilda gibi o da başaramadı. Bense eşikte durmuş onları seyrediyordum. Saat dört buçuk olmuştu... o kadar saat içerde oturmuş, Gilda'yı dinlemiş, kendimizi haklı göstermeye uğraşmadan içki içmiştik. Saatler geçmiş, mavi gökyüzü dumanla örtülmüştü. Yolun karşı tarafındaki tarlaların dibinde gökyüzüne doğru uzanan kara dumanlar görüyordum. Hava her zamankinden daha sıcaktı. Alan arabadan çıktı.

– Çalışmayacak, dedi. Seni eve götüreyim, araba için tamirci çağırırız. Sonra bana döndü. Stella da gelecek, dedi.

– Hayır, dedi Gilda.

– Stella da gelecek. İstemezsen yürürsün. Olsa olsa on beş kilometre...

– Arkaya otursun, dedi Gilda. Karın benim. Önde ben otururum.

– Tabii ki arkada otururum, dedim. Benim için fark etmezdi. Aslında doğru söylemiyordum, fark ediyordu. Üçümüz bir yere gittiğimizde hep Gilda ile Alan önde ben arkada otururduk. Kendi kendime, nasıl olsa bu son, aldırma, dedim. Bundan sonra nasıl olsa yanında hep ben oturacaktım.

Ağzım kurumuştur. Mutfağa gittim, su içtim. Kibir denen duygunun sonu yok, aynaya baktım, ellerimle saçlarımı düzelttim, dudaklarıma ruj sürdüm. Benim hakkımda kullandığı o sözcükleri, 'derli toplu' dediğini unutamıyordum. Kızlarımıza tüm aynaları kırarak görüntülerine önem vermemelerini öğretebilsek, onlara en büyük iyiliği yapmış oluruz. Ne yazık ki ben de kızımı kendim gibi kibirli yetiştirdim.

Evin kapısını kapattık. Her zamanki gibi ben arkaya, Gilda öne oturdu. O zamanlar emniyet kemerleri daha çıkmamıştı, daha doğrusu pek az arabada vardı ve kullanmak zo-

runlu değildi. Emniyet kemerlerini zorunlu kılan kanun en az on yıl sonra kabul edildi.

Sarhoşken araba kullanmak da bugünkü kadar korkunç bir suç değildi. Şimdi Jeremy'nin iş için İsveç'e gittiğinde İsveçlilerin nasıl bir bardak şarap içmekten bile çekindiklerini anlattığını hatırlıyorum. Bir tanıdığının kayınbiraderinin yasaların izin verdiğinden biraz fazla içip yakalandığında nasıl ya hapse atıldığını ya da zorunlu çalışma kampına gönderildiğini anlattığını... Oysa bizler kaza yapmadıkça istediğimiz kadar içebilirdik. John Browning'in sarhoşluğundan her şeyi nasıl çift gördüğünü, bu yüzden ta Peterborough'a kadar nasıl tek gözü kapalı araba kullandığını övünerek anlattığını hatırlıyorum. Alan'ın yarım şişe cin, biraz viski, biraz da şarap içtikten sonra araba kullanmasını doğal karşılıyordum. Aklıma hiç kötü bir şey gelmiyordu.

Belki de düşünecek daha önemli şeyler vardı.

Bir kilometre kadar sonra, sanki bir asır öncesinde, sıcak bir günde sanayi bölgesinden geçiyorduk. Oysa 1970 yılında, kırsal bir bölgedeydik. Aslında tarlaları yakıyorlardı ama duman görünmüyordu. Öylesine yoğun bulutlar vardı ki gökyüzünü de göremiyorduk. Tarlaların ve ağaçlıkların üstünü durgun, küskün bir sis örtmüştü. Hava, duman dolu bir oda gibi kokuyordu.

Hiç trafik yoktu. Bu söylediğim tam doğru değil. Biraz trafik vardı tabii ama kaza anına kadar en çok bir araba gördük, o kadar. Alan çok hızlı kullanıyordu. Daha doğrusu seksen-doksan kilometreden hızlı değildi belki ama, dümdüz giderken birden sağa dönen o dar köy yolları için çok hızlı sayılırdı. Gilda'yı bir an önce evine götürmek, bir an önce ondan kurtulmak istiyordu. Curton'un içinden geçerken yavaşlamak zorunda kalmıştı. O duman yüklü sıcak öğleden sonra sanki tüm Curton'lular uykudaydı. Yolun sonundaki tamirciyi ben görmedim. Tek gördüğüm ön koltukta, yan yana oturan Alan ve Gilda'ydı. Bir de yanından geçtiğimiz puslu, sessiz, dümdüz kırlar...

Alan, Curton'dan çıkar çıkmaz tekrar hızlandı. Kimse konuşmuyordu, bilmem daha önce söylemiş miydim? Gilda, Alan'ın karısı olduğuna göre kendisinin önde oturması gerektiğini söylemişti. İşte o andan sonra kimse ağzını açma-

miştı. Susmuş, oturuyorduk. Önümdeki koltuğun arkalığın-
dan Gilda'nın yer yer ak düşmüş uzun sarı saçlarını ve ara-
larından görünen cart yeşil eşarbını görüyordum. Alan'ın di-
reksiyonu tutan ellerine baktığımı hatırlıyorum. O ellerle ba-
na dokunmasını istiyordum. Onun temasını hissetmeyi öy-
lesine arzuluyordum ki... Gilda geleli saatler geçmişti, Alan
bana dokunalı, dudakları tenimde gezeli o kadar uzun za-
man geçmişti ki... Birlikte olup birbirimize dokunmadığımız
hiç olmazdı, bu yüzden elinin eksikliğini hissediyor, içimde
büyük bir açlık duyuyordum.

Alan virajlara hızla giriyor, yol düzleşince hızını artırıyor-
du. Bir ırmağın üstünden, ufak bir köprüden geçerken ara-
ba zıpladı. Gilda ince bir çığlık attı. Önümüzü kapatan, ya-
tay kara bir bulut gibi her tarafı kaplayan ve görmemizi en-
gelleyen dumanın içine daldığımızda en az yetmiş beş kilo-
metre hız yapıyor olmalıydık.

Buna benzer bir şey hiç yaşadın mı, bilmiyorum? Arabay-
la, kesif bir dumanın içine dalmak ne demektir biliyor mu-
sun? İnsan arabanın içinde giderken tek dayanağı gördük-
leridir. Oysa insan ön cam paramparça olduğunda veya ara-
banın önü bir kartonla kapandığında gözleri oyulmuş kör gi-
bi olur.

O bulut bizi körleştirdi. Alan kör gibiydi. Sanki arabanın
camı gri bir boyayla boyanmıştı. Alan'ın irkildiğini, yaptığı
frenin ön koltuğu sarstığını, arabanın sertçe sarsıldığını
hatırlıyorum. Ama kazayı hiç hatırlamıyorum. Sadece o kor-
kunç sesi, patlamaya benzeyen ama patlama olmayan, çar-
pışmanın çıkarttığı o gürültüyü hatırlıyorum, o kadar... Ha-
yatımda duyduğum en korkunç sest.

Arabanın kapıları açıldı. Hatırlıyor muyum yoksa Alan mı
söyledi bilmiyorum ama çarpışma olmadan birkaç saniye
önce hem kendimi korumak için hem de Alan'a dokunmak
isteğiyle arkadan ona sarılmış, kollarımla göğsüne yapışmış-
tım. Aramızda koltuk olmasına karşın olanca gücümle sarıl-
maya devam ediyordum. Daha sonra ona böylesine sarılma-
mın onu koruduğunu, ön cama çarpmasını veya direksi-
yonun göğsüne saplanmasını engellediğini söyledi. 'Benim
emniyet kemerim oldun' dedi. Bilmem, doğru mu? Nereden
bilebilirim?...

Kapılar açıldığında arabadan fırlamasını belki de gerçekten engellemişimdir. Oysa Gilda'yı tutan kimse yoktu. Gözlerimi açtığımda ilk gördüğüm şey Gilda'nın yerinin boş olduğuydu. Gilda yok olmuştu, şoförün yanındaki koltuk boştu. Yine de hemen bir şey yapmadım, Alan'a da bir şey sormadım. Sadece ona sarılmaya devam ettim, o kadar. Bir hayvan gibi yüzümü ensesine dayayıp bekledim. İçimden bir his sonsuza dek orada, hiç ayrılmadan, gözlerimizi açmadan belki de uyuyarak öylesine oturmayı istiyordu. Boynundaki bir damardan kalp atışlarım duyuyor, kesik kesik aldığı nefesleri algıliyordum.

Adımı söyledi. Sesi renksiz bir titreşim gibiydi.

– Stella.

Yüzümü oynattım. Ağzım Alan'ın teriyle sınıslıklandı. Ellerimi çekince kan içinde olduklarını gördüm, sessizce ağlıyordum. Araba kazası geçirenler titrer, korku dolu sesler çıkartırlar. İnsan dudaklarına hâkim olamaz, ağzı titremeye ve sağa sola kaymaya başlar. Tüm vücudu titremeler içindedir. Ellerime baktım, sayısız çizikle kaplıydı, parmaklarım ile tırnaklarım aynı renkteydi. Çarpışma sesi arka arkaya ateş alan ağır toplar gibi aksede aksede çınlıyor, kulaklarımdan bir türlü gitmiyordu.

Alan arabadan çıktı. İlk başta yalpalyordu ama sonra düzeldi, arkaya gelerek beni de arabadan çıkarttı, bana sarıldı. Susmam gerektiğini bile bile ağlıyordum, durduramadığım acayip sesler çıkartıyordum. Zorla susturdum kendimi. Alan, Gilda'nın tükürüğünü yüzümden silmek için kullandığı mendille gözyaşlarımı sildi. Onun da elleri kan içindeydi, alnındaki bir yaradan da yanaklarından aşağı kan akıyordu.

– Gilda nerede? diye sordum. Dişlerim takırdıyordu.

– Bilmiyorum, dedi.

Duman dağılmıştı. Havada dağların tepesinde görünen cinsten ağır bir sis hüküm sürüyordu. Önümüzde, sisin içinde, üstümüze yürüyecekmiş gibi duran biçerdöver gibi çok büyük bir tarım makinesi belirdi. Yanısı yolda yanısı tarlada duran bu makineye çarpmıştık. Arabanın ön tekerlekleri havadaydı, radyatör kapağı ezik bir teneke kutu gibiydi ve sarı biçerdöverin arka kısmına kaynak yapılmışçasına gömülmüştü.

O ana kadar biraz önce rasladığımız arabadan başka hiçbir araç görmemiştik. Bir araba sesi duyduk. Alan eliyle işaret ederek durdurmak istedi ama şoför, bizi gördü mü bilmiyorum, durmadan geçti gitti. Alan, yumruklarını sıkmış, bana dönerek küfretmeye başladı. İlk kez küfür ettiğini duyuyordum. Curton'daki tamircinin arabasını gördüğümüzde bir rastlantı olduğunu, şanslı olduğumuzu düşündük, oysa sonradan öğrendiğimize göre aslında rastlantı değildi, tamirci her gün saat beşte evine dönerken geçtiği yoldu burası.

Alan, yumruklarını sıkarak küfrettiğinde saat daha beş olmamıştı.

– Gilda'yı aramalıyız, dedim. Gilda'yı bulmamız gerek.

Yolun kenarında sekiz metre genişliğinde bir düzlük sonra da bir ağaçlık vardı, sonra bir hendek ve tarlanın çiti görünüyordu. Gilda'yı bir ağacın dibinde, çayırların arasında bulduk. Bulduk diyorum ama onu asıl bulan Alan oldu. Bense dişlerimi sıkıyor, ellerimi ovuşturuyordum. Alan eğildi, yüzüne baktı. Gilda gözlerini açtı, bir şeyler mırıldandı. Hiçbir yara izi göremiyordum. Üçümüz de mucize eseri yara almadan kurtulmuştuk.

Ya da ben öyle sanıyordum. Çok saçma bir şey söyledim o sırada. 'Gilda' dedim, 'iyi misin?'

Gözlerini Alan'a dikmişti. Anlamadığım bir şeyler söylüyordu.

– Bir şeyi yok, dedi Alan. İyileşecek. Biraz dinlensin bir şeyi kalmaz.

Bana iyileşecek gibi gelmiyordu, Alan'ın bu davranışı garipti. İçimden, Gilda'yı tanıyor, hem bu durumda ne yapacağını herkesten iyi bilir, o her şeyin en doğrusunu yapar nasıl olsa diye düşünüyordum.

Eninde sonunda bir arabadan fırlamış, birkaç metre öteye düşmüştü, o kadar. Yeşil eşarblı hâlâ boynunda duruyordu. O sırada saçlarının arasındaki kan gözüme ilişti. Kahverengiye çalan bir kan ensesinden çayıra doğru sızıyordu.

– Alan dedim, sanırım başını ağaca çarpmış.

Gilda'ya bakmadı. Ağaca baktı. Basit, cinsi belli olmayan bir ağaçtı. Gövdesi koyu kahverengi ve kalın kabukluydu. Ağaçta belirgin hiçbir iz olmasa da öylesine çizik ve yara do-

luydu ki sanki daha önce yüzlerce insan o ağaca çarpmış ve yaralanmıştı. Bu ağacın cinsinden gelen bir özellikti.

Bunlar olurken titremem devam ediyor, ama gitgide azalıyordu. Yavaş yavaş gerçeğe dönmeye, pratik sorunları düşünmeye başlıyordum. Ellerimin kanaması durdu. Yere oturdum. Naylon çorap ve topuklu ayakkabı giymiştim, çorabının kaçtığını gördüm. İnsan böylesine saçma ayrıntıları nasıl hatırlar? Charmian'ı düşündüm. Onu bulduğumda nasıl çocukça hareket ettiğimi, nasıl bağırarak koştuğumu düşündüm. Sonra Alan'a:

– Birimizin yürüyerek Curton'a gidip ambulans çağırması gerek, dedim.

O sırada tamircinin arabası geldi. Kırmızı bir kamyonetti, bir yanında beyaz boyayla 'Curton Cars Ltd.' yazıyordu. Bu şoförün durmaması söz konusu değildi. Camı açtı, eliyle zafer işareti yaparak el sallıyordu. Yolun karşı tarafındaki düzlükte durdu, arabadan inerek bizim tarafa geçti.

İş tulumu vardı üstünde. Bizden genç, otuz yaşlarında, uzun boylu, yakışıklı bir adamdı. Alan'ın arabasının durumuna baktı, nasıl teneke gibi ezildiğine, nasıl biçerdöverin karnına kaynak yapılmışcasına gömüldüğüne, sonra da Alan'a baktı. Sonra da tüm yaşamımızı altüst edecek olan o soruyu sordu. Sonraları o adamın kaderin bir habercisi olduğunu düşündüm. Yunan tragedyalarından çıkma, insanüstü bir varlıkmiş gibi algılıyordum. Sorunlarımızı çözmek için bize bir seçenek sunan bir haberciydi... Oysa güler yüzlü, içtenlikle davranan sıradan bir insandan başka biri değildi. Onu görmek içimi rahatlatmıştı.

Bir soru sordu.

– Sadece ikiniz miydiniz? dedi.

Basit, doğal bir soru. Neredeyse karşı çıkacaktım. Neredeyse hayır diye bağıracaktım, hayır üç kişiydik, başka biri daha var, yaralı biri diyecektim... Ama demedim. Adam bana sormamıştı ki, Alan'a sormuştu. Bense bir kadındım, arabada yolculuk eden basit bir kadın, şoför değildim, o bakımdan hiçbir şey bilmediği varsayılan bir mahluktum adamın gözünde. Üstelik, yaşamım boyunca kararları erkeklerin almasına alıştım. Zaten ne biliyordum ki? Araba kullanmasını bilsem de motorun nasıl çalıştığı konusunda en

ufak bir bilgim yoktu. Adam bu kez daha yumuşak bir sesle sorusunu yineledi. Şok geçirdiğimizi düşünüyor olmalıydı.

– Sadece ikiniz miydiniz?

Alan gözlerini kapatıp açtı ve hızla, 'Evet. Sadece ikimizdik' dedi.

Neden hiçbir şey söylemediğimi bilmiyorum. Elimle ağzımı kapattım. Parmaklarım çizik içindeydi, ağzıma kan tadı geldi. Tamirci arabanın yanına gitmiş, etrafında dönüyor, neler olduğuna bakıyordu.

– Şoförün yanında kim oturuyorsa çok uzağa fırlamış olması gerektiği için soruyorum, dedi.

Alan, 'Karım oturuyordu' dedi.

Bir an için Gilda'dan söz edeceğini, adamı Gilda'nın yanına götürceğini düşündüm. Oysa benden söz ettiğini, beni karısı olarak tanıttığını anladım.

– Şanslıymışınız, dedi adam. Alan'ın üstündeki kanlara baktı. Tıraş olurken mi kestiniz? dedi göz kırparak.

Alan gülümsedi. Gülümseyebildiğini görmek beni çok şaşırttı. 'Ellerim çok kılıdır da ondan...'

İkisi de güldü. Aralarında anlaşılan iki erkek gibi güldüler... Marianne'nin erkek komplosu diye isimlendirdiği bir gülüştü.

– Polis çağırmaya gerek yok öyleyse, değil mi? Yaralı olmadığına göre...

– Hayır, yok, dedi Alan.

– Gerek yoksa boşuna çağırmayalım, dedi tamirci.

Alan yeniden, 'Hayır, yok' dedi. Düşünerek konuşuyordu. Sanki birisinden fikir alıyor, söylenenleri uyguluyor gibiydi. O dili bilen fakat söylenenleri anlamak için gayret sarf etmesi gereken biri gibiydi. Hem düşünüyor hem de gözleriyle tamircinin hareketlerini takip ediyordu. Sonra yer değiştirdi ve tamircinin Gilda'yı görmesini engelleyen bir yere geçti. Gilda o kadar uzun otların arasında yatıyordu ki yoldan geçen kimse onu göremezdi ama Alan yine de tedbirli davranıyor, görünmeyen kadını daha çok saklamaya gayret ediyordu.

O anda Gilda'nın ne kadar sessiz olduğunu düşündüm. Neden bağırıyor, inlemiyor, fısıldamıyordu? Altında yattığı ağacın yapraklarını oynatan hafif bir rüzgâr çıkmıştı. Başımı başka tarafa çevirdim. Tamirci, Curton'a gidip çekici ve zincir getirmesi gerektiğini söyledi. 'On dakikayı geçmez, döne-

rim' dedi. Alan, kamyonet gözden kaybolana dek olduğu yerden kıpırdamadı. Yüzünde, o güne kadar görmediğim bir ifade vardı, sanki hesap yapıyormuş veya yapması gerekenleri planlıyormuş gibi bir ifade.

– Gilda'yı güneşin altından gölgeye çekeceğim, dedi. Güneşte kalması doğru değil.

Koskoca bir kadındım. Kırk yedi yaşında orta yaşlı bir kadındım. Bir ambulans çağırılım diye neden mi ısrar etmedim? Polise haber vermenin kaçınılmaz olduğunu neden mi söylemedim? Neden yapmadığımı ben de bilmiyorum. O anda bilmiyordum... İster şoktan de, ister kazadan önce olan olaylara yor, ister kazaya yor veya içtiğim içkiye... Sanki hiçbir gücüm, hiçbir iradem kalmamıştı. Üstümüze doğru gelen dumanları fark ettim, öksürdüğümü, ellerime baktığımı hatırlıyorum. Kanlı ellerimin yanık arpa külleriyle kaplı olduğunu hatırlıyorum, sonra bir araba daha geçti, o da durmadı, Alan'ın eğilip Gilda'yı kollarına aldığını hatırlıyorum.

Onu gölgeye taşıdı. Ama hiç güneş yoktu ki... O ağacın altındaki dumanlı karanlık ile çitin altındaki gölgeliğin ne farkı vardı? Gilda'yı yatırdığı yerde kimse kolay kolay göremezdi, ancak onu arayan biri bulabilirdi. 'Bana arabada beklemek daha kolay değil mi?' diye sordu. 'Orada daha rahat edersin' dedi. Başımı salladım.

– Sadece ikimizin olduğunu söyledin, dedim.

Çok garip bir cevap verdi. 'Bana sorarsan sadece ikimiz varız' dedi. Sonra da, 'Biliyor musun, eğer tamirci o soruyu sormasaydı böyle bir cevap vermek aklıma gelmezdi' dedi.

– Ne demek istiyorsun? diye sordum.

– Gilda'nın yaralı olduğunu, derhal bir ambulans gerektiğini, hemen polise haber vermemiz gerektiğini söylemeye hazırlanıyordum. Tam o sırada o adam çıkageldi ve o fikri verdi. İkimizin dışında başka birinin olmadığı fikrini...

İkimize de birer sigara yaktı. Çimenlerin içine, dizlerime sarılarak oturdum. Süslü, kabarık etekli elbisem, topuklu ayakkabılarımla oturdum, başımı dizlerime dayayıp gözlerimi kapattım. Korkunç bir susuzluk çekiyordum. İçkidendir herhalde diye düşündüm.

Alan gitmişti. Beni bırakmıştı. Bir kez başımı kaldırıp onu aradım ama görünürde yoktu. Sadece yolu, uzamış otları ve

yaralı gövdeli ağacı görebildim. Gözlerimi kapatınca gözkapaklarımda kızarıklığı gördüm. Tamirci görünürde yoktu. Çok susamıştım, su içmek istiyordum, kocaman bir bardak su ve arkasından uzun bir uyku... Başımın içinde birisi davul çalıyordu sanki...

Bir asır geçti. Aslında on dakika olmalıydı. Gözlerimi açtım, ayağa kalktım. Gilda'nın gözlüğü ağacın dalında takılı kalmıştı. Elbisem kanlanmıştı ama desenindeki çiçeklerin arasında pek belli olmuyordu. Gözlüğü almak için ağaca uzandım. Alan, Gilda'nın yanında yere çömelmişti. Otlar o kadar uzundu ki Gilda'yı göremiyordum. Uzun, karmakarışık otların arasında yatıyordu. Alan doğruldu, yanıma geldi.

- Sakın bağırma. Elinle ağzını ört. Gilda öldü, dedi."

Yirmi dördüncü kısım

“Bir süre ara verdim. Buna mecbur kaldım. Tam konuşurken birisi kahve getirmek için odaya girdi. Kapının tokmağına sandalye dayayacak gücüm yok artık. Neyse ki gelen Sharon’dan başkası değildi, o da nasıl olsa yaşlı bir deli olarak görüyor beni. Öyle olunca kendi kendime saçma sapan konuşmamdan daha tabii ne olabilir?

Neyse gitti, kaldığım yerden devam edebileceğim.

Orada, yolun kenarında tamircinin dönmesini bekliyorduk. Alan, yanımda, çayırdaki çömelmişti. Ellerimi tuttu.

– Öldü, diye tekrarladı. Sonra aniden, Görmek ister misin? diye sordu.

Başımı salladım. Konuşamıyordum.

Alan’ın yüzü bembeyazdı. Gözleri öylesine parlıyordu ki ağladığını sandım. Söylediği sözlerin korkunçluğunu kavrayamıyordum. Sadece yüzüne bakmakla yetiniyordum.

– Senin kalp atışlarını duyuyorum, dedi.

– Hayır, ölemez, dedim. Ölmüş olamaz.

– Sakin olmalısın, sevgilim. Kendisi sakindi. Dinle. ‘Garajcı’mız geliyor. Tamircilere böyle bir adı ancak Fransızlar takabilir! Kanlı ve isten kararmış elleriyle benim kanlı ve isten kararmış ellerimi tuttu tekrar. Sakın konuşma, sevgilim. Şok geçirmiş, konuşamayacak haldeymiş gibi davran, olur mu? Her şeyi bana bırak. Böylesi daha iyi. Her şeyi ben hallederim.

Tamirci neşeli ve güven veren biriydi. Durmadan ne kadar şanslı olduğumuzu tekrarlıyordu. Benim davranışına bir mana verebildiğini sanmıyorum. Ellerimdeki çiziklerden veya kazanın yarattığı şoktan çok daha korkunç olaylar olmuş gibi hareket ediyordum. Erkeklerin 'her şeyi büyüten' kadınlara baktıkları gibi, anlayışla ama küçümseyerek yan gözle beni süzüyordu.

Alan'a biçerdöverin kime ait olduğunu bildiğini, isterse adını verebileceğini söyledi. Sonra arabayı bağladı. Aslında ne yaptığını teknik terimleriyle anlatmaya çalışmayacağım, çünkü ne o aletlerin ne de kullandığı yöntemin adlarını biliyorum. Sonunda arabayı biçerdöverden ayırıp zincirle yedekte çekmeyi başardı. Bütün bunları yaparken benimle hiç konuşmadı. Saygısızlık yaptı demek istemiyorum. Ben bir kadındım ve kadınların akli erkek işlerine ermezdi, o kadar.

İkimiz adamın kamyonetine bindik. Önde, camın tam ortasında uçları iplerle bağlı bir nal sarkıyordu. Benim nala baktığımı görünce göz kırptı.

– Şansımın hep devam etmesi için böyle ters astım, dedi.

Alan'a hiçbir şey söylemiyordu ama bana bir kez 'hanımefendi' diye hitap etti, bir kez de 'karınız' diye söz etti benden. Yanlışını düzeltmedim. Karısı değilim, demedim. Alan da, benim karım değil, demedi.

– Hadi, biraz gülümseyin artık, Hanımefendi, dedi. Dünyanın sonu gelmedi. Ne olur, güldüğünüzü görelim.

Güldüğümü göremedi. Titriyordum. Alan'ın arabasını Curton'daki tamirhanenin önüne bıraktık ve içeri girdik. Adam, 'Çay içmek ister misiniz?' diye sordu.

Ondan hep 'adam' diye söz ediyorum çünkü adını duymadım. Alan'ın da duyduğunu sanmıyorum. Zaten ne fark ederdi ki. Masanın üstünde bir resim vardı. O bize çay hazırlarken ben de oturduğum yerden resme bakıyordum. Fotoğrafta iki küçük kız ile bir erkek bebek vardı. Çaylarımızı getirdiğinde, 'Resimdekiler çocuklarınız mı?' diye sordum. Bu soru hoşuna gitti. Çocukların adlarını söyledi. Büyük kızının oğlumla aynı yaşta olması gerektiğini söyledim. Kazayı konuşmaktan kaçınmak için yapılan boş konuşmalardı bunlar.

Alan, 'Takviye kablonuz var mı?' diye sordu. O tarihte takviye kablusunun ne demek olduğunu daha öğrenmemiş-

tim. Adam, 'Tabii var' dedi, sonra çayımızı içince bizi kendi arabasıyla Molucca'ya bıraktı. İstersek biçerdöverin sahibini bulabileceğini tekrarladı ama Alan teşekkür ederek kendisinin bağlantı kuracağını söyledi.

Gilda'nın arabası evin önünde duruyordu. Orada olduğunu hatırlamalıydık. Ama ben unutmuştum. O arabanın çalışmadığını da unutmuştum. Tamirci arabanın ön kapağını açtı takviye kablosu denen telleri Anglia'nın akümülatörüne bağladı. Ben bu sırada içeri girmiş evi toplamaya başlamıştım. Şişe kırıklarını, sigara izmaritlerini, kirli bardakları... Düşünmeyi gerektirmeyen otomatik hareketlerdi yaptıklarım. Dışarı çıktığımda Gilda'nın arabası çalışıyordu. Alan direksiyonda gaza basıyordu.

Adam, 'Bende de aynı arabadan var. Artık çalışır, sorun çıkarmaz' dedi. Parmaklarını üst üste getirerek ellerini havaya kaldırdı, 'Dua edin de bir daha sorun çıkarmasın' dedi.

Adamı, o sıcak, tozlu akşam vakti, iki eli havada bize bakarken görür gibiyim. O ne kadar bizim kaderimizin habercisiyse biz de onun kaderinin habercisiydik. Kamyonetine bindi, evine ve çocuklarına doğru yola çıktı. En azından ben böyle düşünüyordum. Alan bana olanları anlatana kadar...

Gilda'nın arabasına girdim, Alan'ın yanına oturdum. Yüzlerce kez, Gilda'yla çaya veya sinemaya giderken o koltukta oturmuştum ama Alan'la o güne kadar sadece bir kez o arabada olmuştum. Alan, hiçbir şey yokmuş gibi konuşmaya başladı. Tamirci, bizim yüzümüzden eve yine geç kaldığını söylemişti. Gülerek söylemesine ve göz kırpmasına rağmen aslında ciddi idi. Karısı, 'Sana son bir şans tanıyorum, bu akşam da geç gelersen seni kapının önüne koyarım' demişti. Tamirci nasıl olsa geç kaldığına göre kaybedecek bir şeyi olmadığını, Kath isimli kız arkadaşına verdiği sözü tutarak onunla buluşacağını ve eve iyice geç gideceğini söylemişti Alan'a. 'Nasıl olsa olanlar oldu' demişti.

– Bütün bunları bana neden anlatıyorsun? diye sordum.

– Seni eğlendirir diye düşündüm...

Polisi kendisinin mi arayacağını yoksa benim mi yapmamı istediğini sordum. Sesim sert ve soğuktu. Gözlerimin içine bakarak çok şey anlatmaya çalışır gibi yavaş yavaş başını salladı. İki sigara alıp yaktı, birini bana uzattı.

– Polisi hiçbirimiz aramayacağız, dedi.

– *Aramalıyız* ama, dedim.

– Arayamayız. Biraz düşünsene, sevgilim. Tamirciye yaralanan olmadığını söyledik. Senin karım olduğunu ve arabada bizden başka kimse olmadığını sandı, bizse adamın kanısını düzeltmek için hiçbir şey söylemedik...

Aptalca suçu tamirciye atarak, 'Fikri veren oydu ama' dedim.

– Verdiyse ne olmuş? Ona uymamız mı gerekiyordu? Biliyor musun bir an için içimden, 'Benim karım değil' demek geçti, ama yapamadım. Aklıma, 'Karım değil, karım değil' demeden sevişemeyen adamla ilgili fıkra geldi. O sözleri söylesem gülerim diye korktum.

Eskiden Alan'ın en hoşlandığım yönlerinden biri her şeyi hafife almasıydı. O an bu davranışı içimde korkunç bir nefret duygusu uyandırdı. 'Gilda'nın yaralandığını söylemedik. Gilda'nın varlığından bile söz etmedik' dedi.

– Ama Gilda yaralı değil. Gilda *öldü*, dedim.

– Daha iyi ya... Şimdi ne söyleyebiliriz? Bir kaza yaptık, Gilda arabadan fırladı ama bizi kurtarmaya gelen tamirciye ondan söz etmedik. Söz etmedik çünkü o gelmeden ölmüştü, bu hanım da karım değil, hem ben sarhoştum mu diyeceğiz? Böyle mi söyleyeceğiz? Başka ne söyleyebiliriz?

– Hemen polise haber vermeliydik, arabayı çektirmeden önce hemen hem polis hem ambulans çağırmalıydık, dedim. Neden yapmamıştık?

– Tamirci o soruyu sorarak önümüze yepyeni bir seçenek koydu da ondan, dedi. Onu bize Tanrı gönderdi, dedi. O, bizim iyilik meleşimiz, dedi.

– Arabayı çalıştırmaya devam etmeliyim, dedi. Ne demek istediğini anlamamıştım. Aküsü yine boşalmasın diye. Hazır olduğunda, gideriz.

– Nereye? dedim.

– Gilda'yı almaya.

Bağırarak için kendimi zor tuttum. Bağıracaktım ama iki elimle ağzımı sıkı sıkı kapattım.

– Arabayı bunun için yaptırdım, dedi.

Geldiğimiz yere geri döndük. O yolu artık ezberlemiştim. Biçerdöver eski yerinde duruyordu. Kazadan geriye sadece

Alan'ın arabasının biçerdöverin arkasındaki sarı boyayı biraz sıyırarak bıraktığı izler kalmıştı. Geriye kalan her şey el değmemişçesine olduğu gibi duruyordu. Çayırılık, saman balyaları, iki metreyi aşan otlar, arkadaki çitler, ağaçlar... Neden değişmesini bekliyordum, bilmem... Sadece gökyüzü ve hava aynı değildi. Duman dağılmıştı, puslu havanın içinde belli belirsiz görünen akşam güneşinin son ışınları ağaçlığa hüznü bir hava veriyordu.”

Bu ikinci bantın birinci yüzü.

“Alan arabayı yolun kenarındaki düzlüğe yaklaştırdı. Toprak sert ve kuruydu. Arabanın arkasını çite doğru çevirdi. Bir kamyon geçti, sonra da bir motosiklet... Diğer yönden bir araba görüldü. Curton trafiğinin en yoğun saatiydi. Alan bagajı açtı, içinden iki şezlong çıkarttı. Onları garajdan almış olmalıydı. Yolun kenarındaki düzlüğe o iki şezlongu ve piknik masasını yerleştirdi. Masanın üstüne bir içki şişesi ile bir paket sigara koydu.

İnsanın başına böyle bir şey geldiğinde ne kadar kolaylıkla -Marianne'in tabiriyle- cinayet filmleri senaryolarına uygun davrandığını görmek çok şaşırtıcı... O ana kadar sadece kitaplarda rastladığı bir hayatın içinde bulur insan kendini.

– Bunu yaparsan bizi görenler burada olduğumuzu hatırlar. Piknik yapan iki kişiyi unutmazlar, dedim.

– Kimse bir şey sormayacak ki... Ben şu anda dikkat çekmek istemiyorum, sonrası önemli değil. Elini uzatarak şezlonglardan birini gösterdi. Oturur musun, lütfen, dedi. Onu dinledim. Oturdum. Sigara ister misin?

İkimiz de birer sigara yaktık. Yan yana oturmuş manzarayı seyrediyorduk. Mısırların toplandığı sarı tarlalar, köklerin yakıldığı siyah tarlalar... Bir polis arabası geçti. Arabayı kullanan polis dostça elini sallayarak selam verdi bize...

Şehir dışına çıkıp yol kenarında oturan insanlara hep şaşardım. Şimdi biz de o insanlardan olmuştuk. Âşıklar böyle davranmaz, ancak evli çiftler böyle oturur. Kimin aklına bizim suç ortağı iki sevgili olduğumuz gelirdi? Sıcak bir akşam vakti, karısının cesedi arkamızdaki hendeğin dibinde yatarken, biz yol kenarında oturmuş şarap içip, sigara tütürüyorduk.

Trafik iyice seyrekleşip son araba da evine gittiğinde şezlongun birini ve masayı bagaja koyduk, diğer şezlongu da sedye gibi kullandık.

Alan başını tuttu, ben ayaklarını. Saçlarına tohumlar yapışmıştı. Sedyeye yatırdık, arabaya taşıdık ve usulca bagaja yerleştirdik. Çok hafıftı. Cansız yüzüne sadece bir kez bakabildim. Yeşil eşarby boynunda değil göğsündeydi şimdi. O anda Gilda'nın arabaya bindiğinde eşarby boynunda olduğunu hatırladım.

Şezlongu cesedin üstüne yerleştirip bagajı kapattık. Bunu çok olağan bir olay gibi anlattığımı biliyorum ama o anda kendimi hiç böyle hissetmiyordum. Alan'a yardım ederken gerçekdışı bir hayatın içinde olduğumu, rüya gördüğümü sanıyordum. Her an uyanacak, kendimi kanepede başım Alan'ın omuzumda bulacaktım. İktiğimiz şarabın etkisiyle sarhoş olmuş, dans etmiş ve yorgun düşüp rüya görmüştük. Her zamanki yaşamının dışında davranmak zorunda kalan herkes sanırım kendini böyle hisseder. Sanki bir kâbusun içine düşmüş gibi olur insan.

Bütün bunları yaparken tek bir araba bile geçmedi. Her taraf sessiz ve durgundu. Molucca'ya geri döndük. Alan garaj kapısını açtı ve Gilda'nın arabasını içeri aldı. İçinde Gilda'nın cesedi olan Gilda'nın arabasını... Evden içeri girerken o akşam için planladığımız romantik akşam yemeği için masayı tam bu saatte ayırttığımız aklıma geldi.

- Bir banyo yapıp hafif bir şey içeceğim, dedi. Ya sen?
- Bilmiyorum, dedim. Ne yapacağımı bilmiyorum.

Sonra olağan bir konuşmamış gibi, sanki hiçbir şey olmamış gibi, 'Eskiden insanı ısırın köpeğin kılını yutunca yarının iyileşeceğine inanılırmış. Bunu biliyor muydun, prensesim?' dedi.

O anda aklıma en son gelecek kişi Richard olmalıydı, değil mi? Oysa o anda Richard'ın nasıl Cornwall'de bütün gününü plajda geçirdiğini, şu anda büyük ihtimalle akşam yemeğini yediğini, biraz sonra da yatıp uyuyacağını düşündüm... Benim yaptıklarımı yapan bir annesi olmasının ne kadar korkunç bir şey olduğunu da düşündüm... Alan biraz sonra yıkanmış, taranmıştı; tertemiz giysiler içinde aşağı indiğinde beni bıraktığı yerde üçüncü sigaramı içerken buldu.

Beni daha önce hiç o halde görmemişti. Kirli, lekeli, dar-madağın saçlarını kurum içinde, kanlı ellerim, yara ve çizik dolu çıplak bacaklarım, mısır koçanları, çimen lekeleri kan lekeleri içinde pis elbisem. Beni görünce gülmeye başladı.

– Ah, tatlım, ne halde olduğunu bir bilsen! Zavallı küçük satıcı kız.

Her şeyi unutmuş, hiçbir şey olmamış gibi eski Alan olmuştu sanki. Ona dönerek, ‘Ben orada otururken, o tamirci gelmeden önce, yanına çömeldiğinde, ona ne yapıyordun? Ona bir şey yaptın mı, Alan?’ diye sordum.

Yeniden gülmeye başladı, ‘Ne demek istiyorsun?’

– Sadece birkaç metre fırlamıştı. Başını ağaca çarpıp çarpmadığından emin değilim. İnsan bu yüzden ölür mü?

– Ama o öldü...

– Alan, dedim. Sen mi?.. Ama soramadım.

Soramadığım soru aslında kitaplarda okuduğumuz, televizyonda duyduğumuz soruydu. Gerçek hayatla hiç ilişkisi olmayan sözler. O sözleri tiyatrolarda, filmlerde duymak insanı şaşırtmaz, hatta onları duymayı bekler, ama günlük hayatta o sözlerle hiç yer yoktur.

O sözleri söylememiş, o soruyu sormamıştım ama ne demek istediğimi anlamıştı. Çoğu zaman ne düşündüğümü kelimesi kelimesine bilirdi zaten. Gülümsüyordu, neşe içindeydi, bana da neşeyle cevap verdi.

– Tabii ki hayır. Tabii ki yapmadım.

– Onunla baş başaydın, uzun zaman baş başa kaldın, dedim.

– Onunla çok sık baş başa kaldığım oldu, dedi. Fazla bile kaldığım söylenebilir. Sorun da bu ya...

Telefonu aldı ve tamircinin verdiği numarayı çevirdi. Bıçerdöverin sahibiyle konuştuğunu duyuyordum. Çok nazik, alttan alarak, hatta ‘önüne geçilemez bir güç ile yerinden oynatılamayan bir nesnenin buluşması’ gibi kelime oyunları yaparak konuşuyordu. Yukarı çıkıp yıkanmak için banyoya girdim. Ne olursa olsun yarın gidip kendime bir çift düz ayakkabı alacağım, dedim kendi kendime. O muhteşem güzellikteki elbisemi dolaba astım, başka bir elbise giydim. Saçımı taradım, makyaj yapmayı düşünürken, kendi kendime,

'Deli misin?' dedim. Yine de idam olmak üzere olan biri gibi yüzümü boyadım. Giyotini indiren adam yerden başımı aldığı anda yanaklarımda allık, dudaklarımda ruj görecekti.

Böylece bir davete veya düğüne gider gibi aşağı indim. Alan oturmuş ya sade domates suyu ya da votkalı domates suyu içiyordu.

– C vitamini çok faydalıdır, dedi. Sevimli bir adama benziyor o çiftçi. Bizi içkiye davet etti. Sana soracağımı, sonra cevap vereceğimi söyledim.

– Ne dedin?

– Şaka, şaka... Biçerdöver konusunda üzülmeysin, biraz boyanın halletmeyeceği hiçbir şey yok, dedi.

– Saat kaç? dedim.

– Sekizi iki geçiyor. Yemeği kaçırdık. Sorun oraya gitmekti. Arabamız var ama bir taraftan da yok sayılır. Anneanneleri İspanya'da ölen o insanları hatırla.

– Hangi insanları?

Anneannelerini Fransa'dan İspanya'ya arabayla götüren insanların hikâyesini duymayan tek kişi ben olmalıydım. Yaşlı kadın yolda ölür, ailesi de cesedi bagaja koyup Fransa'ya geri döner. Susadıkları için ufak bir kasabada dururlar, arabayı birkaç dakikalığına meydanda bırakıp bir şeyler içmeye giderler. Geldiklerinde cesedin yerinde yeller esmektedir. Bir daha cesedi bulamazlar. 'Eminim sen de bu hikâyeyi duymuşsundur' dedi, hatta Chihuahua'yı yiyen kediyi ve hamburgerden çıkan insan dişini de...

Alan'ın anlattıklarında komik hiçbir şey görmüyordum. 'Nasıl böyle şakalar yapabiliyorsun?' diye sordum.

Omuzlarını silkti. 'Ben deli gibiyim. Bana bakma' dedi. 'Yiyecek ne var?'

– Öğlen için hazırladıklarım var.

Boş da olsa o konuşmalarımızı kelimesi kelimesine hatırlıyorum. O soruyu hep sormak istiyordum ama sormaktan da korkuyordum. Biraz sonra odadan çıktı. Her ne kadar gittiği yeri söylemediyse de ben nerede olduğunu biliyordum. Gilda'nın arabasını garajdan çıkardı. Sonra içeri girerek Thelmarsh'taki White Hart Oteli'ne yemek yemeğe gideceğimizi söyledi. Geç saate kadar servis yapan bir yerdi. Arabaya, arabanın bagajına baktım. 'Merak etme' dedi. 'O işi

hallettim. Hoş, hikâyede anneanneninin başına gelenler bizim de başımıza gelse kurtuluşumuz olur ya...'

Birlikte geçirdiğimiz o saatlerde hiçbir şey olmamış gibi davranmaya çalıştım. Richard'dan söz ettim. Bury'deki evimden, Molucca'da mı yoksa orada mı oturacağımızdan söz ettim. Zamanla sesim gücünü kaybetmeye başladı, zaten o fazla konuşmamıştı. Sonunda ikimiz de sustuk. Aç kurtlar gibi üç tabak yemek yedi ve epey içki içti. Sıcak, ağır bir geceydi. Hava berraklaşmıştı. White Hart'ın pencerelerinden gökyüzünün yıldızlarla kaplı olduğu görülüyordu. Ben de -hiç bana uymayan bir şey söyledim- 'Keşke yürüyerek geri dönsek' dedim.

Şaka yapmaya devam ediyordu. Bardağının kenarına vurarak, 'Belki de öyle yapmak zorunda kalırsınız' dedi. Parayı ödedikten sonra, 'Öyle demek nereden aklına geldi?' diye sordu.

- Ne, demek?

- Neden eve dönmek yerine geri dönmek dedin?

- Bilmem, dedim. Gerçekten bilmiyordum.

Dönüşte arabayı ben kullandım. Çok dikkatli ve yavaş kullanıyordum. Arabayı garaja koydum. O, sol taraftaki duvarın dibinde kareli bir otomobil kılıfıyla sarılmış, yatıyordu. İşte o an her şey bitince bir daha hiç araba kullanmamaya karar verdim. Eve girdiğimizde geceyarısı olmuştu. Yukarı çıkıp yatağımıza uzandık.

- Ona bir şey yaptın mı? diye sordum.

Dili sürçüyordu, 'Onu öldürdün mü, demek istiyorsun.'

- Evet, onu demek istiyorum.

- Tabii ki öldürmedim.

- Alan, lütfen bana doğruyu söyle...

- Onu öldürmedim.

Elbiselerimi çıkarttım. Gecelik ve sabahlığımı giydim, yüzümü yıkadım, saçımı taradım. Yüzüne bakmadan, 'Eğer ona bir şey yapmadıysan' -öldürmediysen diyemiyordum- 'neden polise haber vermiyoruz? Neden cesedini buradan alırtmıyoruz?'

Uyuyakalmıştı. Bir süre yanına uzandım. Sığınmacılar gibi, bir felaketten kaçan, gidecek yerleri olmayan, yatacak yatakları olmadığı için aynı yatağı paylaşmak zorunda kalan iki yabancı gibiydik. Neler olduğunu düşünmeye başladım,

sorumun cevabını buldum. Eğer olanları gerçekten anlatacak olsaydık ilk anda yapmalıydık. Tamirci eğer önümüze o seçeneği çıkartmasaydı, bize çıkar bir yol göstermeseydi, yapacağımız buydu.

Aslında tamircinin hiçbir kabahati yoktu. Onun önerdiği yolu seçmemek elimizdeydi. Oysa o yol bize sunulunca biz işin kolay yönünü seçmiştik. Ve o andan itibaren, hem onun hem de çıfçının beni Alan'ın karısı sanmasına izin vermiştik. Curton trafiğinde, yoldan geçenler görsün diye çayırılıkta piknik yapar gibi oturmuştuk. Gilda'nın cesedini oradan almıştık. Onun arabasıyla Thelmarsh'a akşam yemeğine gitmiştik. Cesedi birkaç metre ötemizdeydi. Artık polise haber vermek için veya herhangi başka bir şey yapmak için çok geç kalmıştık. Kalktım, aşağı kanepeye indim. Orada uykuya dalmışım. Kuşlar cıvılamaya başlayana kadar uyumuşum. Uyandıgımda evin içi bataklıkta öten kuş sesleriyle doluydu.

Garip gelecek biliyorum ama o sabah Alan'la karşılaştık fakat konuşmadık. Evin içinde dolaşmaya, etrafı toplamaya, kahve yapmaya, bir şeyler atıştırmaya başladık ama uzun zaman hiç konuşmadık. Sonunda, 'Gerçekten nedenini merak ediyor musun?' diye sordu.

– Hayır, dedim. Nedenini biliyorum.

Gülümsedi. 'Aferin' dedi. Korkunç bir baş ağrısı vardı. 'Biraz daha uyursam geçer sanırım' dedi.

Bir gün evvelki kadar olmasa da hava yine çok sıcak ve dumanlıydı. Evin arkasındaki çimenlerin üstüne uzandım. Uyumuyordum, sadece gökyüzüne bakıyor, basit insanlar nasıl yaşıyor, günlerini nasıl geçiriyor diye düşünüyordum. Öğleye doğru Alan yanıma geldi.

– Ne yapmamız gerektiğini biliyorsun, değil mi? diye sordu.

– Sanırım.

– İçeri gel.

Salonda, karşılıklı oturduk.

– Sanırım nasıl yapılacağını biliyorum. Yeterince gazyağı var mı?

Yüzüne bakıyordum. Sanki anlamadığım yabancı bir dille konuşuyordu.

– Gazyağı, dedi. Yeterince var mı?

– Beş galon, dedim. Garajda.

Gidip biraz daha alacağını söyledi. Sonra planını, neler yapmamız gerektiğini anlatmaya başladı. Hiç sesimi çıkartmadım. Başımı sallayarak karşısında oturuyordum. İşin korkunç yanı ona, hayır yapamazsın, demiyordum.

– Benzin de gerek, dedi. Yoksa çok mu tehlikeli olur?

Telefona baktım, bozuktur. Alan gidince topuklu ayakkabılarımın en yakın telefona kadar yürüdüm, iki kilometre kadar uzaktaydı, bütün bozuk paramla Madge Browning'i arayıp Richard'ın nasıl olduğunu sordum. İçimden bir ses ben burada oturup korkunç planlar yaparken oğlumun başına bu olanlardan daha kötü bir şey geldiğini, ya boğulduğunu ya da düşerek ağır yaralandığını söylüyordu sanki. Oysa Richard iyiydi, öğlen olduğu için evdeydi. Telefona geldi, çiftliği, hayvanları ve plajı anlattı.

Bir gün önce düz ayakkabılar almaya söz vermiştim ama almadım. Topuklarımın ağrımalarının veya ayaklarımın su toplamasının artık hiç önemi kalmamıştı. Alan benden önce dönmüştü. Beni görünce yüzü aydınlandı, beni kollarına alarak ne kadar merak ettiğini, bana bir şey olursa dünyasının yıkılacağını söyledi. Nereye gittiğimi sordu. Nerede olduğumu söyledim. Bana sarılmasına izin verdim. Sonra masaya oturduk ve getirdiklerini yedik. Bir şişe kırmızı şarap içtik ve uyuduk. Ama birlikte değil...

Benim üst kattaki yatakta onun da aşağıdaki kanepede yatacağı konusunda ikimizin konuşmadan anlaşmamız çok garipti aslında. Uyandığımda güneş batıyordu. Arkadaki odalardan birine gittim ve kırmızıya çalan turuncu kızgın güneşin bataklığın içine batışını seyrettim. Alan aşağı katta yoktu. Garaja gittim. Arabanın bagajı açıktı, Gilda'nın cesedini tekrar içine koymuştu.

Yeşil eşarp görünürde yoktu. Eve geldiğinde boynunda olduğunu hatırladım. Dün müydü -gerçekten bütün hepsi dün mü yaşanmıştı?- çayırların arasından kaldırdığımızda eşarbin nasıl göğsünde olduğunu hatırladım. Eğilip Gilda'ya bakmam onu çok şaşırttı. Hiç beklemiyordu, cesedin üzerine eğileceğimi, ona dokunacağımı, boynunu inceleyeceğimi hiç tahmin etmiyordu... Soğumuş ve sertleşmişti. Boynunda hiçbir iz yoktu. Kitaplarda okuduğumuz o acayip koyu renk çizgiden eser yoktu.

Ne aradığımı biliyordu. Anladığı gözlerinden belliydi. Hiç bir şey söylemedi. Gazyağını ve getirdiği iki teneke benzini bagaja koydu, bir de yıllardır birikmiş bir tomar gazeteyi.

– Kirli elbiseni giy, dedi bana.

– Ne?

– Biraz daha kirleteceksin.

Bagajı kapatıp arabaya girdi, geri geri garajdan çıktı.”

Bu bant burada bitti, ben de arkasını çevirdim.

“Arabaya binmeden söylediği tek bir sözü hatırlıyorum, ‘Dışarı çıkmışken bazı araştırmalar yaptım. Bir yer buldum sanıyorum’ dedi.

Her yerden uzak, dünyanın sonunda, ücra bir köşeydi. Belki şimdi o yörede birkaç ev yapılmış birkaç çit daha yok edilmiştir ama o sırada uzak, ıssız, kimselerin olmadığı bir yerdi. Göz alabildiğine uçsuz bucaksız tarlalar, onları ayıran yeşil ağaçlıklar veya solgun, ince, kıvrılan patikalar görünüyordu. Tarlaların bir kısmı yanmış anızlardan dolayı simsiyahtı, diğer bir kısmıysa sürülmüş, kahverengi çizgiler ve yer yer grili beyazlı çakıl taşlarıyla örtülüydü.

Şu sırada saat ilerlemiş, akşam olmuştu. Etrafta ev olmadığı için hiçbir ışık görünmüyordu. Ay da ya yoktu ya da henüz çıkmamıştı. Tabiatın rengi solmaya başlamıştı. Yeşiller ve kahverengiler yok olmuş, onların yerini grinin değişik tonları ile yanık tarlaların siyah rengi almıştı. Bu kadar ayrıntıya neden giriyorum, bilmem. Artık ne önemi kaldı ki?

Alan gece de olsa, ortalık kararsa da gideceği yeri çok iyi biliyordu. O yeri birkaç saat önce keşfetmişti. İki tarafında ıhlamur ağaçları dizili bir yoldan ilerleyerek gözüne kestirdiği tarlaya yaklaştık. Yolun kenarındaki ağaçlar çift sıra halindeydi. Aralarındaki toprak kurumuş ve kavruktu. Tarlanın kapısı yoktu. Yalnız bir hendeğin üstüne yerleştirilmiş tahta parçaları vardı. Çok kısa bir süre önce belki de dün yakılmıştı. Tarlanın sahibi fırsattan istifade hazır yangın sürerken tarlasını genişletmek için sınırını belirleyen ağaçların bir kısmını sökmüştü. Meşe ağaçları, alıçlar, akçaağaçlar, gül ağaçları, mürver ağaçları ve kızılıç ağaçlarından oluşmuş yaşlı bir çitti. Aralarından ince ince duman sızan yarı yanık kütük parçaları bir kenarda yığılı duruyordu. ‘Sabah bura-

dan geçtiğimde alev alev yanıyordu' dedi. Bir keresinde bana çiftçilerin alevler ile çit arasında en az iki metre bırakmaları gerektiğini söylenmişti ama bu çiftçi böyle yapmamıştı. O, çiti yakmaya niyetlenmişti. Simsiyah kavruk yapraklı, dalları yanık kollara benzeyen bir ağaç gördüm. Kalın bir kâğıta benzeyen, sertleşmiş yanık bir yaprak süzülerek önüme düştü.

İşe gazetelerden başladık. Sylvia Teyzemin evinde yaptığım gibi gazeteleri buruşturarak küllerin arasına yerleştirdim, üstlerine bir iki tahta parçası sonra birkaç kütük. Her taraf kütük doluydu. Tahta parçaları da vardı, hem çimenlerin üstünde hem de beş yüz yıldır büyüdüğü yerden sökülen çitlerin arkalarında bıraktıkları çukurda. Odunların bir kısmı yanık, bir kısmıysa baltayla yeni kesilmiş gibi tazeydi. Alan, bir miktar gazyağı döktü. Gilda'nın cesedini odun yığınının üstüne yatırdık.

Uzakta değil, Suffolk'ta, XVI. yüzyılda bir adamı diri diri yaktıkları bir yer var. Orada, o adamın anısına dikilmiş bir anıt vardır. Katolik olmayı reddettiği için Mary Tudor tarafından ölüme mahkûm edilen inancının kurbanı bir şehit. Diri diri yanması ne kadar sürmüştür diye hep merak ederim. Onlar bizim gibi adamın cesedini 'yok etmek' zorunda değildi. Peki cesedi ne yaptılar acaba? Bunu söyleyen yok. Belki bizim gibi ateşi saatlerce canlı tutmak zorunda kalmışlardır. Bizim işimiz saatlerce sürdü. Sabaha kadar... Bir cesedi yakmak kolay, ama bir cesedi yakarak yok etmek uzun, zor ve korkunç bir şey...

İnsan olduğu anlaşılmayana kadar cesede bakmamaya gayret ettim. Bu, tahminimden çabuk oldu. Kokuyu duymamak mümkün değildi. Çok çabaladım. Burnumu tıkadım. Arkamı dönüp hendeğin içine öğürüyordum. Geri geldiğimde baktım. Kendi kendime karşımda duran şeyin basit bir kütük parçası olduğunu, basit bir meşe kütüğü olduğunu, başımıza dert açan bir kütükten başka bir şey olmadığını söylemeye çalışıyordum. Koku değişti, daha acı, insanın genzini yakan, boğazını tıkayan, nefes almasını önleyen kü-kürt kokusu egemen olmaya başladı.

Alan, yanına bir şişe cin almıştı. Doğrudan doğruya şişeden içtik. Midem bulanıyordu ama belki de cinin sayesinde

hiç korku duymadım, aniden karşımıza bir araba çıkacak diye düşünmedim veya bir polis arabasının mavi sireniyle karşılaşmaktan endişe duymadım. Cini yudumluyorduk. Boğazımızdan aşağı bir alev gibi inerek içimizi ısıtıyor, ateşi canlı tutmak için güç veriyordu bize. Bir kez, sadece bir kez göz göze geldik ve birbirimizin kolları arasına atıldık, o kadar...

Sonra alevlerin sönmesine izin verdik, uzun bir dalla külle-ri topladık ve ateşin soğumasını bekledik. Soğuyan ateşin üstündeki o kütüğün etrafına taze odunlar yığdık. Alan, bir benzin bombası imal etti. Cin şişesini benzinle doldurdu, şişenin ağzını mendiliyle tıkadı, bana da geri çekilmemi söyledi.

– Hep bir Molotov kokteyli yapmak istemişimdir, dedi.

Mendili yakıp şişeyi fırlattı. Arabanın arkası işte o sırada yandı. Benzin gazyağı gibi yanmıyor, pathyor. Aslında böyle olacağını bilmeliydim. İçten yanmalı motorların nasıl çalıştığını anlayan herkes bunu bilir. Ama o geceye kadar anlamadığım o kadar çok şey vardı ki... Gilda'nın üstünde yattığı odun yığını büyük bir gürültüyle parladı. Alevler gökyüzüne doğru öylesine yükseldi ki bir an için her taraf gündüz gibi aydınlandı.

İkimize de bir şey olmamıştı. Sadece Alan'ın kaşları ve şakakları alazlanmıştı, o kadar.

İkimiz de konuşmadan, artık yeter, bu kadarı yeter, tam değilse bile artık bırakıp gidelim diyemeyeceğimizin bilincindeydik. Tartışılacak bir tarafı yoktu. İkimiz de aynı şeyi düşündüğümüz için birbirimizin ne düşündüğünü biliyorduk: sonuçta tanınamayacak bir nesneye dönüşene dek, her şey yok olana dek çalışmamız gerektiğini anlamıştık. İkimize de yeterli görünen bir noktaya ulaşana dek... Yakmak istediğimiz şey, kavrulmuş bir odun ve taş yığını haline gelene dek o noktaya ulaşmayacağımızın da bilincindeydik.

Gün ağarırken amacımıza ulaştığımızı hissettik. Güneş doğmadan biraz önce ortalığı kaplayan o gri seher vaktiydi. Bütün bir gece çalıştığımız yer yeniden ilk geldiğimiz zaman-ki görüntüsüne bürünmüştü. Dar bir alanda tüten küllerin arasında savrulan dumanlı kavrulmuş odun kütükleri ile tahta parçaları... Bitmiştik, sarhoştuk, kirliydik, hastaydık ve yarıdeliydik. Dönüşte arabayı Alan kullandı. Sağa sola yalpala-

arak gidiyorduk. En korkuncu veya korkunç şeylerden biri hiç konuşmamamızı. Konuşmuyorduk ama suskun da değildik. Alan inliyor, dayanılmaz acılarla kıvranan biri gibi sesler çıkartarak, gözyaşı akıtmadan kuru hıçkırımlarla ağlıyordu. Aslında hissettiklerimizi anlatmakta ne mana var, bunu yapmak kendini acındırmaktan başka bir şey değil...

Evime varınca ikimiz de uyuduk. Bu kez o yukarda ben kanepede. Çok yorulmuştu, yatağımı ona verdim. Saçları yanmış, elleri su toplamıştı. Yüzüstü yatağa yığıldığını gördüm. Yanına yatmam imkânsızdı. Daha sonra ikimiz de yıkayıp yeni giysiler giydiğimizde bahçeye çıkıp çimenlere oturduk. Hava çok sıcak ve çok kuruydu. Uzaklardan tarım aletlerinin sesleri duyuluyordu. Havanın güzelliğinden yararlanan bir çiftçi ya ekinlerini biçiyor ya da tarlasını sürüyordu. Başım ağrıyordu, Alan'ın da başı ağrıyor olmalıydı.

O güne kadar hiç görmediğim biçimde sinirliydi. 'Gidip bakmalıyız' diyordu, emin olmak için gidip bir daha bakmalıyız... Arkamızda neler bıraktığımızı iyi hatırlamıyordu. Her şeyi gerçekten yok etmiş miydik, emin değildi.

- Bana söylemeni istiyorum, dedim, Tamirci gidip gelene kadar geçen zaman içinde ne yaptığını bana söylemeni istiyorum.

- Adam bize ne yapmamız gerektiğini söyledikten sonra mı demek istiyorsun?

Sabırsızlığımı belli eden bir hareket yaptım. Alan'a daha önce hiç böyle davranmamıştım. Hiçbir zaman kollarımı kaldırarak karşısında durup ellerimi bileklerimden sallamamıştım.

- Ona sadece ikimizin olduğunu söyledikten sonra, bana bir yabancıymışım gibi bakıyordu. Onu öldürüp öldürmediğimi mi soruyorsun?

- Evet, onu soruyorum.

- Sana kaç kez hayır, öldürmedim dediğimi hatırlamıyorum. Ona hiçbir şey yapmadım. Şimdi asıl önemli olan dün akşam arkamızda neler bıraktığımız. Ya da bu sabah... O kadar çok içtim ki hiçbir şey hatırlamıyorum.

- Ben hatırlıyorum, dedim. Her şeyi yok ettik, sonuna kadar. Arkamızda hiçbir kalıntı bırakmayacak hale gelene dek oradan ayrılmayacağımızı ikimiz de biliyorduk.

– Yine de gidip bakmak istiyorum.

Yanına gittim. Emekleyerek yanına gidip kurumuş çimlerin içine çömeldim,

– Doğruyu söyle. Onu sen mi öldürdün? dedim.

– Tanrı aşkına, yeter artık, dedi. Zaten ölecekti. Başındaki o darbe ölümcüldü. Neden yaptığımı bilmeden eşarbını çözdüm, yüzüne dayadım, bir saniye kadar ağzını ve burnunu tıkadım. Kendi kendime bunu yapamazsın, ne yaptığının farkında mısın diyordum, eşarbi kaldırdım, olsa olsa on beş saniye geçmişti daha fazla değil, eşarbi aldığımda ölmüştü.”

Yirmi beşinci kısım

Bahçede, çimlerin üstünde şezlongda oturmuş Gilda'nın cesedini bu şezlongla mı taşıdılar diye düşünüyordum.

Gilda'yı o öldürmemişti, değil mi? Yoksa öldürmüş müydü? Nasıl olsa ölmeyecek miydi? O yeşil eşarp şu an elimde. Alıp kendi yüzüme kapatıyorum, nefes almamı engellemiyor. Hava kirliliğinden korunmak için insan bu eşarpla ağzını ve burnunu sarsa yine de rahat nefes alır. O kadar ince...

Ama ben Gilda gibi hasta değilim, Gilda'dan daha gencim ve onun gibi araba kazası geçirmediğim. Üstelik Alan'ın elleri herhalde benimkilerden çok daha güçlüydü... Yine de birisini incecik bir eşarpla boğmak kolay değil gibi geliyor bana.

Peki öyleyse neden eşarbu yüzüne bastırıp bir süre tuttu? Neden? Öldürmek için olduğu kesin. Ölmeyeceğinden, tekar hayata döneceğinden korkup eşarbu yüzüne bastırıldığı, sonra yaptığına pişman olup hemen -on beş saniye kısa bir süre değil mi- geri çektiği kesin. Yalnız o arada Gilda ölmüştü. Öyleyse Alan Gilda'yı öldürmüş müydü, öldürmemiş miydi? Ya öldürmeye niyetlenmişse? Of, bana göre fazla derin konular bunlar, işin içinden çıkamayacağım konular. Bilmem...

İkinci bandın ikinci yüzünü çevirdim. Sonuna kadar doldurmamış zaten. Yarıda bitiyor.

"Her şeyi bugün gibi hatırlıyorum. Her kelimeyi, her hareketi. Her şey berrak, kesin, açık, sanki keskin bir bıçakla kesilmiş gibi...

Ne yaptığını tekrar anlatmasını istedim. Çocuksu bir tavırla suratını astı ve söylediklerini tekrarladı. Ben de anne-siymişim gibi, bir ceza verip vermeme konusunda karasızlık içinde söylediklerini dinliyordum. Sözlerini bitirmesini beklemeden, onun yerine konuştum.

– Peki. Peki. Ölmesini ben de istiyordum. Bu isteğinde yalnız değildin, dedim.

– Nasıl olsa ölecekti, Stella. Ölümünü hızlandırdığımı bile sanmıyorum.

– O adam bize sadece ikiniz miydiniz, diye sorduğu andan itibaren ikimiz de ölmüş olmasını temenni ettik, ölmesini istedik.

– O oyunu kaç kez oynadığımıza Tanrı şahit, dedi. Yine de Gilda'yı öldürme şakasına çok benzediği söylenemez, değil mi?

Cesedi yaktığımız yere doğru ilerlerken aramızda her şeyin bittiğini biliyordum. O da biliyordu ama kabul edemiyordu. Durmadan ayrılmamamız gerektiğini, birlikte kalırsak birbirimize destek olacağımızı tekrarlıyordu. Soru soranlar çıkarsa, onu yok ederken eksik bir şeyler yaptıysak, kemik parçaları veya diş bulan birileri olursa... Ölen karısıydı ve o karısının artakalan dişlerinden, kemik parçalarından söz edebiliyordu. 'Polis soruşturma yaparsa, birlik olmalıyız' diyordu.

Görünürde anız yakan çiftçilerden eser yoktu. Yakma işi sona ermişti. Gökyüzü berraktı. Bembeyaz, yüksek bulutların oluşturduğu bir tavan asılıydı sanki. 1 eylöldü. Yazın sonuydu. Her şeyin sonuydu. Ben o günü her şeyin sonu, kıyamet günü gibi görüyordum.

O yere yaklaştıkça içimdeki ürküntü büyümeye, bütün benliğimi kaplamaya başladı. Sanki bizi o yerde bekleyen korkunç bir şeyler varmış gibi geliyordu. Polisten veya kayıp bürosundan söz etmiyorum, resmî görevlilerden veya kanun adamlarından da söz etmiyorum. Bizi bekleyen hak ettiğimiz şiddetli cezadan söz ediyorum. Doğaüstü varlıklara inanmam. Ama karşımıza başka dünyalardan gelen varlıkların, intikam almaya gelen meleklerin, karanlık güçlerin çıkmasından korkuyordum. Bilinmedik şekillere bürünerek yolumuzu gözleyen adalet kavramıyla karşılaşacağımızdan emindim...

Bir ara, 'Ne olur, geri dönelim' dedim.

– Geri dönemeyiz, dedi. Görmemiz gerek. Bilmemiz gerek. Geceleri rahat uyumak istiyorum.

Her taraf o kadar sessizdi ki... Yol boyunca hiçbir araba görmemiştik. Hiçbir arabanın arkasından gitmemiş, hiçbir araba bizim arkamızdan gelmemişti. Önümüzden kanatlarını çırparak öten bir sülün geçtiğinde yumruklarını sıkarak bağırıştım.

O yere yaklaşıncı traktör sesi duymaya başladık. Sonbahar olunca kırsal yörede duyulan en olağan seslerden biriydi traktör motorunun çıkardığı o yeknesak ses... Tıpkı bir zamanlar bu yörelerde aynı mevsimde nal sesleri duymak kadar doğaldı. O sesi duymak bizi şaşırttı, Alan arabayı yavaşlattı. Dar yolun son kısmını sürünür gibi yavaşça geçtik.

Karşımıza çıkanlar intikam almaya gelen melekler değildi elbet. Alan, arabayı yolun kenarındaki çayırığa park etti. Elimi tutmak istedi ama benim iki elim göğsüme yapıştı. İleriye, tarlaya doğru baktık. O susuyordu ama benim boğazımdan inlemeyi andıran sesler çıkıyordu. Küçük bir köpek yavrusu gibi ağlaşıyordum. Alan'sa karşıya bakıyordu.

Bir gün önce simsiyah olan tarla şimdi kahverengine dönüşmüştü. Çiftçi, traktörle tarlasını sürüyordu. Hiç vakit kaybetmemişti. Dün köklerini ve çitlerini söküp yakmış, şimdi de kalan yanık mısır saplarını, külleri ve yanmış odun artıklarını traktörüyle öğüterek altüst ediyordu.

İşi bitmek üzereydi. Traktör çiti söktüğü bölgeden son kez dönüyordu. Yavaş yavaş, av peşinde iz süren kocaman bir hayvan veya savaşmaya hazır bir tank gibi ağaçlık yola doğru yokuş aşağı geliyordu. Sanki kararlı bir biçimde bize doğru hak ettiğimiz cezayı vermek üzere ilerliyor gibiydi. Elinde sigarasıysa traktörün içinde oturan adamı görüyordum. Orta yaşlı, kırmızı suratlı, basit bir çiftçiydi. Sigarasının dumanı traktörün yanından cılız bir şekilde yükseliyordu.

Alan görünmemek için arabayı biraz ileriye aldı. Arabayı park ettik. Aynadan traktörün yavaş yavaş dönüp yola çıkışına baktık. Adam evine dönüyordu. Karısına gidiyordu, belki çocukları da vardı ve onlar da evdeydi, ailesine, huzura, güzel şeylere doğru gidiyordu... Yanımızdan geçerken elini kaldırarak bizi selamladı.

Alan arabayı çevirerek bir gece önce durduğumuz ağaçlıklı yola getirdi. Geri geri hendeğin üstündeki tahtalardan geçirerek tarlaya yaklaştırdı. İkimiz de arabadan çıktık. Etrafta bir gece önceki siyahlıktan eser kalmamıştı. Hiçbir kömürleşmiş kök veya dal parçası yoktu. Toprak kestane rengindeydi, ekmek kııntısı gibi taşsızdı. Güzel örülmüş bir giysi gibi yan yana düzgün çizgiler halinde sürülmüştü. Bir gün önce burasının yakılmış olduğunu belirten hiçbir iz kalmamıştı. O yangından geriye kalan ne varsa hepsi ekmek gibi yumuşak, toprağın içinde sonsuza dek yok olup gitmişti.

Alan, gündelik bir konuşma yapar gibi, 'Kartaca'yı yaktıklarında kalıntıları bulunmasın diye tüm şehri böyle toprağın altına sürmüşlerdi' dedi.

Yüzüne baktım, ne demek istediğini sordum.

- Gilda da bizim Kartacamız işte... dedi.

Arabayı gara ja koyduk. Gilda'nın yeşil eşar bı bagajdaydı. Ne yapacağımı bilemediğim için onu orada bıraktım. Yakmak denen şeyden bıkmıştım. Alan bana sarılmak istedi, yapamayınca ellerimi tutmaya çalıştı. Ama işe yaramadı. Onu artık sevmiyor değildim, ama ben artık ona göre biri değildim o da bana göre biri olmaktan çıkmıştı, o kadar.

Mutfakta, ayakta bir şeyler yediğimizi hatırlar gibiyim. Biraz cin içtik. Pembe cin değil, su bardaklarında sek cin... Duygularımı hiç dile getirmedim. Hiçbir açıklama yapmadım.

- Hiçbir zaman karısı ölmüş, dul bir erkek olamayacağım, dedi. Gilda ölmediğine göre...

Ne demek istediğini sordum.

- İnsanlara öldüğünü söyleyemem ki... Nasıl söyleyebilirim? Öldüğünü nasıl kanıtlayabilirim?

- Neden kanıtlamak isteyeceğini anlamıyorum? dedim.

- Oturduğum ev onun. Para onun. Arabam hurda oldu ama onun arabasını kullanamam. Onun arabası Gilda'yla Fransa'ya gitti. Yüzüme baktı. Artık kimseyle evlenemem, dedi.

O zaman ne demek istediğini anladım. Ürperdiğimi hissettim.

– O yok oldu ama tam olarak hiç yok olmayacak. Arzu ettiğimden çok daha fazla ölü, ama hiç bu kadar hayatta olmamıştı.

Uzun, ağır bir sessizlik oldu.

– Eve gitsek iyi olur, dedim sonunda.

– Evimiz neresi?

Molucca olmalıydı ama artık değildi. Gilda oraya gelmişti, Gilda'nın ölüsü orada kalmıştı. Benim için orası artık kül kokan bir yerdi. Alan ile Marianne'ın bir arkadaşımıymış veya komşum John Browning'miş gibi nazık bir edayla konuşmaya başladım.

– Çiftliğe gitmeden beni Bury'ye bırakır mısın, lütfen?

Başını salladı. Bardağı boşalmıştı. Yeniden doldurdu.

– Sana daha önce de söyledim. Onun arabasını kullanamam. Birisi beni görürse kötü olur. Herkes Gilda'yı arabasıyla birlikte Fransa'da sanıyor. Böyle bir risk alamam. Bardağı dikti, dibine kadar içti. Bir süre gözlerini kapattı. Thelmarsh'a giden bir otobüs var. Ne zaman geçtiğini Tanrı bilir! Durağa kadar yürüyüp o otobüsü bekleyeceğim.

Öyle de yaptı. Yoldaki telefon kulübesinden bana bir taksi çağırmış. Öyle yapacağını söylememişti ama yaptı. Taksi geldiğinde kapıyı kilitledim ve Bury'e gittim. Saat sekize geliyordu. Hava henüz kararmamıştı. Takside giderken ağılıyordum. Alan'ın ne kadar düşünceli olduğunu, otobüse doğru yürürken bile beni unutmayıp taksi çağırdığını düşünerek sessizce ağılıyordum.

Söyleyeceklerim bu kadar. Yorgunum ve göğsüm ağrıyor. Bir daha karşılaşmadığımızı düşünmeni istemem. O anda sonsuza dek ayrıldığımızı düşünme sakın. Sanırım iki kez karşılaştık. Bir keresinde benim evimde, bir keresinde de bir lokantada... Bıraktığımız yerden başlarız belki diye düşünerek yemek yedik. Ama olmadı. Aramızda o yangın, yangın yerindeki toprağın sürülmesi ve Gilda'nın yüzüne eşarbı bastırıldığı o on beş saniye girmişti... Çok sık rüyasını gördüm. Yıllar boyunca rüyasını gördüm. Eşarbı ve yangını değil, tarlanın sürülmesini... Traktörün dişlerinin toprağı öğüttüğünü, öğüterek her şeyi ulaşılamayacak derinliklere gömdüğünü görüyordum.

Neyse... Hepsi o kadar uzun zaman önceydi ki... Zaman zaman *folie a deux* konusunu düşünmüşümdür. Karılarını

veya kocalarını öldürmeyi planlayan o çiftleri... Onların sevgisi azalmıyor, birlikte yaşamayı başarıyorlar. Nasıl başarıyorlar bilmiyorum? Nasıl unutuyorlar, nasıl alışıyorlar anlamıyorum. Nasıl yan yana uyuyorlar, karşılıklı oturup yemek yiyorlar, gülüyorlar ve herkes gibi hayatlarını yaşamaya devam edebiliyorlar?

Alan'ı ben terk ettim, ama o da beni terk etti. Lokantadan çıkarken yüzüme baktı. 'Neden böyle davrandık? Nedenini ben hatırlamıyorum, ya sen? Sen hatırlıyor musun?' diye sordu.

Hiç ses çıkartmadığımı görünce, 'Ne yapalım. Suç 'garcı'nın' dedi.

Onu bir kez daha gördüm. Son kez."

Richard birazdan gelecek. Thelmarsh'taki White Hart Oteli'ne bir içki içmeye gidiyoruz. Ona staj yapacağımı anlatacağım. Sanırım bunu duyunca sevinecektir. Bantlar siyah kutularında, önümde duruyor, resimdeki kadının gözleri devrik, sanki onlara bakıyor... O bantları ne yapsam?

Richard'a söyleyemem. Marianne'a da söyleyemem. Tanrı korusun! Onları Richard'a veremem.

Bantların bana bırakılmasında bir amaç olmalı. Hiç olmazsa geçerli bir neden... Olayın böyle gelişmesine neden olan babam olduğu için mi? Alan ile Stella'ya, "Sadece ikiniz miydiniz?" diyen adam babamdı da ondan... Onlara bu fikri vererek, bu seçeneği sunarak polis çağırmalarını önleyen, çocuklarının resimlerini gösteren, acayip isimli kızından söz eden adam babamdan başkası değildi... Oysa babam onların hayatını etkilediyse onlar da bilmeden hayatlarını etkileyen adamın hayatını değiştirmişlerdi. Bunun adına "karşılıklı kader" deniliyor. (*Chambers Sözlüğü*'nü boşuna incelemedim.) Babam o sırada oradan geçmemiş olsaydı olaylar başka yönde gelişecekti. Anneme verdiği sözü tutup eve erken gidecek, annem onu kapının önüne koymayacak, Kath'le evlenmeyecek, bizden hiç ayrılmayacaktı, ben de öldüğünde yanında olacaktım. Belki. Belki de değil...

Kadere inanmıyorum da ondan... Kadere, hayatın birtakım şekiller almasının arkasında bazı güçlerin varlığına inanmıyorum. Ben daha çok rastlantılara ve insanın kendi hayatını yönlendirdiğine inanıyorum. Şimdi bantları çekip çıkar-

tacağım, sonra da yakacağım. Nedense buna hakkım varmış gibi geliyor....

Bu akşam Richard'a Stella'nın evde kalan giysilerini verecektim. Sonra filar değiştirdim. Richard o giysileri ne yapsın? Oysa ben onları istiyorum. Yağmur çiselemeye başladı, çıkarırken Stella'nın gümüş rengi yağmurluğunu giyeceğim. Hem çok güzel hem de bu tür yağmurluklar tekrar moda oldu.

Ölülerin giysilerinin diğer giysilerden aşağı kalır tarafı yokmuş meğer. Keşke bunu çok daha önce fark etseydim...

Kitaptaki batıl inanç hakkında bilgiler, İona Opie ve Moria Totem'in yazdığı A Dictionary of Superstitions adlı kitap-
tan alınmıştır.